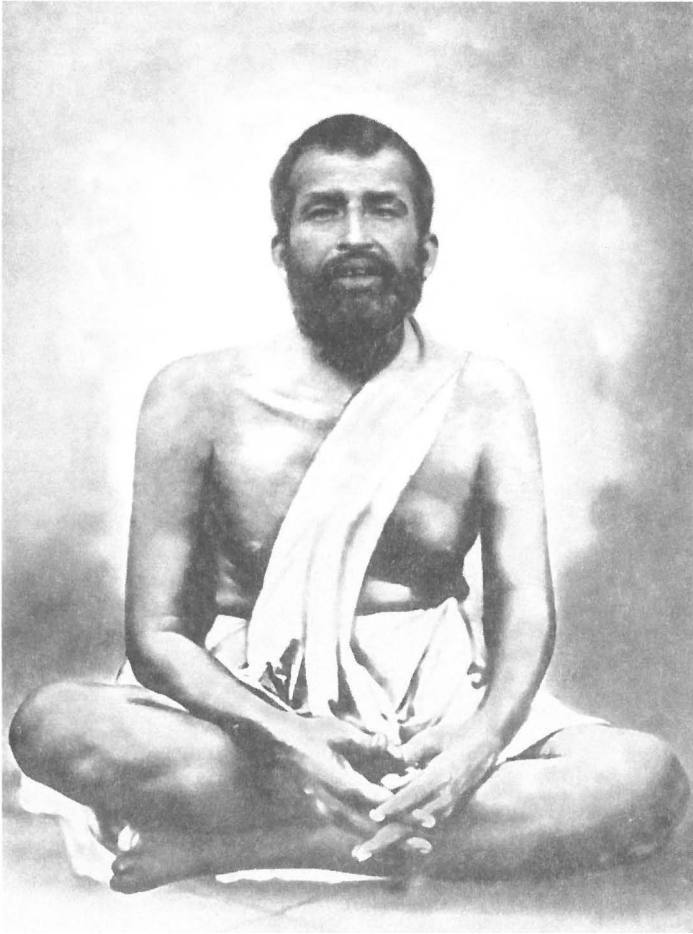

**VÝROKY
ŠRÍ RÁMAKRŠNY**

**RUDOLF
SKARNITZL**

NAKLADATELSTVÍ ONYX

Śrī Rāmakr̥ṣṇa.

VÝROKY ŠRÍ RÁMAKRŠNY

Z anglického originálu
„Sayings of Sri Ramakrishna“ přeložil

RUDOLF SKARNITZL

ONYX

© 2000 Nakladatelství ONYX
© 2000 PhMr. Rudolf Skarnitzl

Anglický originál:
Sayings of Sri Ramakrishna
Sri Ramakrishna Math
Madras – 600004
12. vydání 1975

ISBN 80-85228-59-9

OBSAH

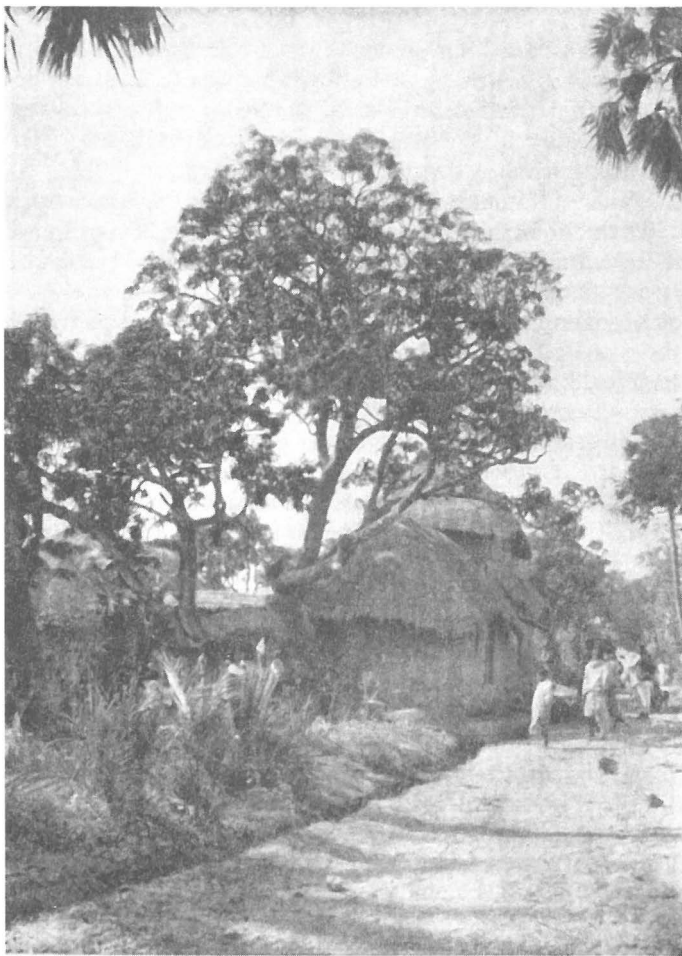
Úvod	10
KNIHA I.: ČLOVĚK A SVĚT	
Kapitola I: Člověk	25
Osud člověka	25
Pravá přirozenost člověka	27
Člověk ve vázanosti	28
Smrt a převtělování	30
Kapitola II: Májá	31
Májá – kosmická síla Pána	31
Májá jakožto klamající síla (avidjá)	31
Májá jakožto osvobozující síla (vidjá)	32
Kapitola III: Májá jako „žena a zlato“⁰	34
Vazba sexem	34
Sex a duchovní pokrok	35
Jak překonat sex?	36
Bohatství a duchovní aspirant	37
Kapitola IV: Májá jako ahamkára, jáství⁰	39
Zlo jáství	39
„Zralé“ ego a „nezralé“ ego	41
Jak překonat ego	41
Ego realizovaného	42
Kapitola V: Vázanost knižní učenosti	44
Jalovost knižní učenosti	44
Marnost disputací	45
Pravý závěr vzdělání	46
Kapitola VI: Praví a nepraví náboženští učitelé	49
Léčky při učitelování	49
Kdo je pravým učitelem?	50
Kapitola VII: Světáci a jejich chování	53
Charakteristika světáctví	53
Vrtošivá zbožnost světského člověka	56
Lidé světa a duchovní cvičení	57
KNIHA II.: CESTA VZHŮRU	
Kapitola VIII: Různost aspirantů a jejich ideály	61
Některé typy aspirantů	61
Charakteristika pravého aspiranta	63
Spřízněnost stoupců v duchovní oblasti	64
Ideály aspirantů zapletených ve světě	65
Ideály sannjásinů	70
Kapitola IX: Prostředky prospěšné v duchovním životě	73
Kastovní a jiné předpisy	73

Uctívání obrazů a symbolů	74
Význam vykonávání poutí	76
Dobrodiní ze společnosti zbožných	77
Opakování božího jména	78
Kapitola X: Metody v duchovním životě	80
Některé překážky v duchovním životě	80
Vlivy dojmů z minulosti	81
Léčky okultních sil	81
Milodary a dobročinnost	83
Oblečení a jídlo	83
Postoj k tělu	85
Postoj k utrpení	85
Trpělivost . . .	86
Mlčenlivost . . .	86
Pokora a sebeúcta	86
Prostota	87
Překonávání tužeb	88
Postoj k ženám . .	89
Uctívající a jeho rodina	90
Modlitba a zbožná oddanost	91
Kapitola XI: Duchovní aspiranti a náboženské rozdíly	93
Bůh všech náboženství je stejný	93
Různá náboženství jako cesty k Bohu . .	94
Příčina fanatismu a jak jej vyléčit	94
Správný postoj k náboženským rozdílům	95
Kapitola XII: Základy duchovního života	98
Některé podmínky pro duchovní osvětlení	98
Víra	99
Vzdání se Bohu	101
Nutnost Išta Devatá neboli Osobního Božství	102
Pravda	103
Brahmačárja (zdrženlivost) .	104
Vivéka neboli rozlišování . .	104
Vairágja neboli odpoutanost	106
Vytrvalost	109
Duchovní praxe	110
Koncentrace a meditace	112
Kapitola XIII: Toužení po Bohu	115
Buďte chtiví Boha	115
Pravá povaha toužení	115
Jediná podmínka k realizaci Boha	116
KNIHA III.: ČLOVĚK A BOŽSTVÍ	
Kapitola XIV: Pán a Jemu oddaní	121
Proč nemůžeme Pána vidět	121
Pán a Jemu oddaní	121
Světské postavení uctívajících	124
Jak se Božství odhaluje	125
Pán nestojí o bohatství	125
Božská milost a vlastní úsilí	126

Kapitola XV: Pomocníci na duchovní cestě	129
<i>I.: Guru</i>	129
Jak chápat gurua	129
Mít gurua je nezbytné	130
Vztah mezi guruem a žákem	131
<i>II.: Božské vtělení . . . . .</i>	132
Co je božské vtělení?	132
Obtíže při poznávání božského vtělení	133
Vtělení jakožto zjevení Boha	133
Kapitola XVI: Džňána, bhakti a karman⁰	137
<i>I.: Cesta poznání</i>	137
Co je džňánajóga?	137
Metody džňánajógy	138
Obtíže při džňánajóze	139
<i>II.: Cesta lásky . . . . .</i>	140
Bhakti a podmínky k jejímu růstu	140
Bhakti a světská láska	142
Výsledky bhakti	142
Stavy a aspekty bhakti	143
Préma neboli parabhakti (extatická láska)	145
Láska dojiček krav (gópíje)	146
Viraha a mahábhava	147
<i>III.: Bhakti a džňána . . . . .</i>	148
Bhakti a džňána jsou v závěru totéž	148
Jak bhakti vede k džňáně	149
Rozdíl v temperamentu džňánina a bhakty	150
<i>IV.: Cesta činnosti . . . . .</i>	152
Co je karmajóga?	152
Bhakti jako ochrana na cestě karmajógy	153
Práce jako služba je rovna bohoslužbě	154
Práce, činnost, jakožto prostředek, nikoli cíl	154
Činnost a bytí bez činnosti	155
Kapitola XVII: Božství	157
Brahman neboli neosobní nebo nadosobní absolutno	157
Brahman a realita relativních zkušeností	158
Osobní Božství známé jakožto Íšvara, májá a šakti	159
Bůh je vším	161
Božství v tvaru i bez tvaru	162
Některé božské tvary	164
Božská imanence	165
Božství a mravní odpovědnost člověka	165
Kapitola XVIII: Realizace Božství	167
Psychologie člověka ve vztahu k realizaci Boha	167
Kundaliní a duchovní probuzení	168
Nepřavé extáze	169
Vnímání božských tvarů a zvuků	170
Samádhi a realizace brahman	170
Psychologie samádhi	173
Vidžňána přichází po samádhi	174

Kapitola XIX: Člověk božské realizace	176
Různost dokonalých	176
K příchodu Božství v srdci	176
Některé charakteristiky duchovní dokonalosti	177
Nepřipoutanost dokonalého . . .	178
Dokonalý překračuje dobro i zlo	179
Dokonalý a práce	181
Kapitola XX: Záblesky Mistrových zkušeností jak je sám popisoval	182
Zkušenosti z raných dní	182
Tantrická a jiné sádhany	184
Zkušenosti s nirvikalpa samádhi	185
Mistrovo nepřetržité uvědomování si Boha	187
Jak se Mistr modlil	187
Božství je jak v dobrém tak zlém	188
Mistr a jeho nemoc	190
Mistr jakožto kombinace lidství a Božství	192
KNIHA IV.: AFORIZMY A PODOBENSTVÍ	
Kapitola XXI: Některé aforizmy	197
Aforizmy etického významu . . .	197
Aforizmy duchovního významu	198
Kapitola XXII: Podobenství	200
Kletba světskosti	200
Sex a jeho vazba	203
Duchovní pokrok závisí na myslí	205
Nebezpečí nepochopené filozofie	207
Pošetilost fanatismu	209
Víra, oddanost a rezignace	210
Zřeknutí se a odpoutanost	217
Přirozenost máji	222
Realizace Božství	224

Rodný dům Šrí Rámakršny v Kámarpukuru.

ÚVOD

I.

Výroky a rčení Šrí Rámakršny, které jsou v této knize uvedeny, samy o sobě vypovídají o duchovní hodnotě a filozofické hloubce. Znak génia, který nesou, nepřehlédnou ani náhodní čtenáři. Moudré aforizmy a pozoruhodné úvahy o životě poskytlo již mnoho velkých intelektuálů a spisovatelů. Avšak výroky, které jsou obsaženy v tomto díle, bychom měli odlišit od podobných výtvorů. I když budou oplývat uměleckou krásou i vznešeností myšlenek, přece spisy každého, kdo je spekulativním filozofem nebo literátem, postrádají autoritu ve věcech týkajících se Boha a duchovního života, protože jednali se o transcendentální témata, autor jen tápe v temnotách, stejně jako každý jiný prostý člověk. Výroky Šrí Rámakršny jsou něco zcela jiného, neboť Šrí Rámakršna disponoval nejen vynikajícím intelektem, ale měl navíc výjimečnou kvalifikaci toho, kdo viděl Boha „z očí do očí a mluvil s Ním“, a měl podíl na božském životě. Proto jeho slova o transcendentálních tématech mají váhu autority odvozenou přímo od nejvyšší Bytosti. Omluvou pro sepsání krátkého životopisu, který následuje, je, že někteří čtenáři nemusí být podrobně seznámeni s během událostí v jeho životě ani s jedinečnými polohami jeho učení.

II.

Šrí Rámakršna se narodil 18. 2. 1836 v chudé bráhmanské rodině ve vesnici Kámárpukur v Bengálsku. Jeho otec Khudiram Čatterdží byl poctivým a zbožným mužem. Držel se pravdy tak, že ze svých zásad, které s láskou svědomitě zastával, nikdy neslevil, i kdyby zjistil, že jejich dodržování bude znamenat konec jeho samotného a jeho rodiny. Když jakýsi statkář ve vesnici na něm požadoval křivou přísahu, Khudiram to odmítl. Ze vzteku k odporu tohoto čestného bráhmána ho statkář obral o všechny majetek. Matka Šrí Rámakršny Čandramani Déví byla vzorem dokonalosti ženských ctností. Tradice říká, že tento pár měl před narozením Šrí Rámakršny mnoho božských vizí a prožitků. Tyto neobyčejné události ukazovaly na božskou podstatu jejich syna Gadádharma, jak mu v mládí říkali.

Již od svého dětství Šrí Rámakršna vykazoval znaky mimořádné osobnosti a zůstaly význačným rysem i v jeho pozdějším životě. Jako chlapec si snadno podmaňoval okolí a stal se miláčkem starších a býval oblíbeným vůdcem svých kamarádů. Měl duši umělce, který se veselil v krásách přírody a měl jedinečnou schopnost rozpoznávat jemné odstíny a rozdíly jak ve zvucích, tak ve viděném, stejně jako ve výrazech tváří i postav lidí. V chlapectví bylo pro něj nejmilejší kratochvílí napodobování, vypodobňování a modelování z hlíny. Předváděl rád dramatická představení, nadšeně se oddával zbožné hudbě, rozjímání o hrdinských činech. Snad to byl umělec v něm, kdo ho vedl k tomu, že revoltoval proti nudnému školskému režimu, jeho osnově, která naplňovala učebnice stereotypní látkou. Exaktní vědy, zvláště matematiku, měl v nelibosti. Ale jeho intelektuální schopnosti a úžasná paměť snadno zastíraly jeho nechuť k čistě teoretickým naukám. Ve vyšším slova smyslu se vychovával sám tím, že zvládl hinduistické eposy, které byly plné velkých duchovních ideálů. Naslouchal jim rád, když byly zasvěceně přednášeny a nade vše miloval, když mohl bezprostředně pozorovat a studovat povahy lidí a věci.

Mezi svými vrstevníky platil za odvážného a nezdolně nezávislého jedince. Již od dětských let neznal ostýchavost a bázlivost. Pln zdraví a síly nikdy nedovolil, aby ho někdo ze starších zastrašoval nebo pokořoval, zvláště byl-li v právu. Odporoval uznat pravidlo purdah (systém, který separoval ženy) i proti vlivným lidem z vesnice a pokládal jej za překážku ve výchově žen k vyšším ideálům charakteru. Konzervativní vesničané jej asi považovali za revolucionáře, když při příležitosti obřadu upanajana (slavnostní udělení posvátné bráhmanské šňůry) přes mnohé námitky trval na tom, že první almužnu obdrží jediné z rukou ženy kováře, protože jí to předtím slíbil.

Mladému rebelovi však nescházela úcta. Již od dětství byla v něm zakořeněna láska k Bohu a byl vždy první, kdo se zúčastňoval obřadů uctívání Božství doma i při obecných náboženských obřadech ve vesnici. Od nejranějšího dětství měl rád potulné askety, vyhledával je a hovořil s nimi zcela volně, kdekoli se k tomu našla příležitost. S přibývajícimi lety se jeho náboženské sklony začínaly více projevovat. Ponořen v božském rozjímání byl často viděn, jak přichází do vyššího duchovního rozpoložení, které vrcholilo v extázi. V jeho raném mládí byly tři význačné extatické okamžiky: jednou, když pozoroval sněhově bílé jeřáby, jak letí pod temnými bouřkovými mraky, podruhé to bylo v průběhu hry o Šivovi, která se ve vesnici hrála, a potřetí během pouti při zpěvu písní chvály na Božství. Nakonec to byl nábožný ráz, který dominoval nad umělcem a vůdcovskou osobností. Různé kvality jeho osobnosti se upravily ke službě nejvyššímu duchovnímu ideálu, jehož dosažení z něj učinilo jednu z nejméně významných postav moderní doby.

III.

Aby se osobnost Šrí Rámakršny mohla plně rozvinout, bylo třeba k tomu najít příhodné prostředí. Tím byl chrám bohyně Kálí v Dakšínéšvaru u Kalkaty, který v roce 1855 založila Rání Rasmani. Jako hlavní obřadník vykonával v chrámu Božské Matky každý den bohoslužebné povinnosti, což mělo za následek, že se v něm oheň zbožnosti stále více rozdmýchával. Byl spatřen, jak tráví hodiny v hluboké meditaci, nebo jak zpívá zbožné písně. Nakonec se i zjistilo, že tráví značnou část noci v zalesněném koutě zahrady. Seděl tam v kontemplaci zcela nahý, dokonce i bez bráhmanské šňůry. Při takovém zbožňování pevně předpisovaná pravidla ustupovala krok za krokem do pozadí, aby dala prostor neformálnímu přístupu, který vznikl z pocitu důvěrnosti k objektu uctívání.

To vše však bylo jenom náznakem bouře, která řádila v jeho nitru – vášnivá touha poznat, zda Matka, kterou uctíval, je skutečná či nikoli. Jak mýjely dny, touha v něm tak narostla, že došel jednoho dne k rozhodnutí, že z beznadějnosti učiní svému životu konec. Když tu najednou zmizel závoj, který jeho duševnímu zraku zakrýval Pravdu. Najednou byl vtažen do extatického stavu, ve kterém měl vizi Božství ve formě neomezeného zářícího moře Inteligence. Úleva od sžírající touhy a pocit božské přítomnosti, který zkušenosť doprovázel, však po několika dnech skončila. Pochopil, že zažil jen pouhý záblesk vyššího života, ale že jeho vědomí postrádá stálý zážitek Božství. A tak tento první vzlet jeho duše jen ještě více vydráždil jeho chuť po zažívání sladkosti Božství a období vyprahlosti, které brzy následovalo, jej naplňovalo ještě mocnějším dychtěním, než tomu bylo dříve. Zmocnila se ho neuhastitelná horoucí touha pociťovat Boha všude a stále. Intenzita naléhání byla tak mocná, že prakticky ztratil veškerý smysl pro realitu vnějšího světa. Bez nejmenší myšlenky na jídlo či spánek se jeho trýzněná duše vzpínala v neustálých modlitbách k Božské Matce. Již nebyl schopen vykonávat v chrámu každodenní bohoslužby. Mathuranáth, synovec Rání Rasmani, který byl správcem chrámu a Šrí Rámakršnu tehdy s úctou velmi obdivoval, jej uvolnil od všech chrámových povinností a poskytl mu možnost, aby mohl svůj duchovní sklon dále rozvíjet. Šrí Rámakršna využil tuto příležitost a ponořil se do modliteb, meditací a asketických praxí s nesmírným duchovním úsilím, s jakým se svět jen vzácně setkal. Byl často zachvácen tak zoufalým soužením, že svůj obličej odíral o zem tak, až se zalil krví.

V pozdějších dobách, když svým žákům o tomto stavu vypravoval, přirovnával neuhastitelnou touhu duše po Bohu, že je podobná dychtění člověka, jeho celého organismu po vzduchu, protože jeho hlava je držena pod vodou. Nebo říkal, že o tomto dychtění si můžeme učinit mlhavou ideu, dovedeme-li si představit propojení tří připoutaností – lakomcovu zálibu v jeho nashromážděném bohatství, lásku charakterní ženy k jejímu manželovi a citový vztah matky k jejímu jedinému dítěti.

V oné době se stalo, že navštívil svou rodnou ves Kámárpukur. Jeho matka nad ním přemýšlela a řekla si, kdyby se oženil, že jeho bláznění

po Bohu a naprostý nezájem o svět by se zmírnil a po čase by se zcela přirozeně vrátil k normálnímu způsobu života. Tak se stalo, že v roce 1859 byla sjednána svatba a oženil se s Sáradámani Déví, malým pětiletým děvčátkem, dcerou Rámačandry Mukhópádhjáji ze sousední vesnice. Toto manželství bylo osudem určené a později mělo velký význam. Nemělo však nejmenší vliv na zmírnění jeho horlivosti po Bohu, neboť po návratu do Dakšínéšvaru v roce 1860 jeho duše byla uchválena stejně bouřlivou a vášnivou láskou k Bohu jako předtím.

Do té doby bylo jeho duchovní usilování možno brát jako osamocené hledání, vykonávané bez pomoci někoho jiného. To se však změnilo. Najednou k němu přicházeli význační duchovní učitelé. Zdálo se, že božská Prozřetelnost mu při jeho hledání Boha opatruje pomocníky. Pod jejich vedením začal provádět různá duchovní cvičení uváděná v písmu.

Dvě zvláštnosti Šrí Rámakršnu odlišují od životů jiných duchovních aspirantů. První byla rychlost, s jakou dosahoval úspěch v každé sádhane (duchovní praxi), což možno odvodit od intenzity, s jakou je prováděl. Druhou zvláštností je množství sádhán, které podstoupil, což je v duchovní historii naprosto ojedinělým jevem.

První učitel přišel v roce 1861. Byla to bráhmanka Bhairaví. Byla středního věku, velmi vzdělaná a vysoce duchovně vyvinutá. Pod jejím vedením podstoupil úspěšně všechna základní duchovní cvičení, uvedená v 64 tantrách šaktické sekty. Všechna cvičení se zabývala uctíváním Božství jakožto Božské Matky vesmíru. Některá cvičení byla tak obtížná, že je mohl provádět jen ten, kdo byl dokonalým pánem svých smyslů. Pak je schopen vidět Božství ve všem. Jedině s podrobenými smysly je možné tato cvičení provádět, mít z nich výhodu a bezpečný úspěch. To, jak úspěšně je absolvoval, nám dává určitou představu o nesmírné čistotě jeho mysli, stejně jako o jeho duchovní genialitě. Odhlédnuto od toho, že realizoval Božskou Matku v jejích božských aspektech jejím uctíváním, vyvstalo v něm pevné přesvědčení, že každá žena je zvláštním způsobem projevem a symbolem Božské Matky.

Višnuistická forma sádhany byla zcela jinou duchovní disciplínou, kterou Šrí Rámakršna prošel. Při višnuistickém uctívání Božství se hledají a zaujímají různé formy osobních vztahů k Bohu a uvádějí se jako „bhavas“, postoje. Jsou to např. postoj sluhy k pánovi (dásja), přítele k příteli (sakhja), rodičů k dítěti (vatsalja) a konečně stav milujícího k ze srdce milované (mádhura). Šrí Rámakršna vyvinul ve svém nitru každý z těchto postojů, jeden za druhým. Když toto prováděl, ztotožňoval se vždy s určitou klasickou osobností, která bývá s tímto postojem tradičně spojována, např. s Mahávírou pro dásjabhava, s Rádhou pro mádhurbhava apod. Když se ztotožňoval s určitou osobností, žil jejím životem a choval se a vyjadřoval v rámci její osobnosti. Když vykonával sádhanu služby nebo její milující formu, žil mnoho měsíců jako žena v ženské společnosti. Ženy, s kterými žil, ani on sám při tom nepocítovali nic neobvyklého nebo vyumělkovaného. Tak důkladná byla jeho přeměna, kterou dovedl vůlí na svou mysl a fyzický život vykonávat.

V roce 1864 k němu přišel významný védántinec nedvojně školy, putující mnich Tótápurí, který Šrí Rámakršnu zasvětil do života sannjásina. Až do té chvíle uctíval Božství jako božskou Osobu oplývající vlastnostmi. Od Tótápurího se naučil metodu dokonalého ponoření se do bezpřívlastkového Božství, do jeho neosobního aspektu. Jeho mysl byla pro tuto duchovní disciplínu natolik zralá, že během tří dnů dosáhl nirvikalpa samádhi, stavu nepodmíněného vědomí. Písmo advaity pojednává o tomto stavu jako o cíli veškerého duchovního úsilí člověka. Když Tótápurí po téměř jednoročním pobytu opustil chrám v Dakšínéšvaru, Šrí Rámakršna zůstával v nedvojném stavu nirvikalpa samádhi nepřetržitě ještě po dobu šesti měsíců.

V roce 1866 obdržel zasvěcení do islámských duchovních cvičení. Zasvěcení mu poskytl súfijský asketa jménem Góvinda. Šrí Rámakršna tak objevil, že islámská cesta vede ve svém konci ke stejné duchovní realizaci, jakou mu poskytly hinduistické duchovní systémy. Nějaký čas později meditoval o Kristu a jeho ideálech a zjistil, že cíl této cesty je totožný s tím, který mají ostatní náboženství.

Dlouhá období duchovních cvičení Šrí Rámakršny ukončil inspirující obřad se jménem šódaší púdža. Při něm uctil svou vlastní manželku jako symbol Božství. Jeho manželka, děvčátko Sáradámani Déví, mezitím vyrostla v mladou ženu. Během celé doby spatřila svého manžela jen dvakrát nebo třikrát. V roce 1872 odešla do Dakšínéšvaru, aby mu sloužila. Byla však plná strachu, neboť v její vesnici kolovala zvěst, že její manžel je blázen. Na rozdíl od zvyku ostatních asketů Šrí Rámakršna ji přijal velmi laskavě a udělal vše, aby ji vychoval ve světských a duchovních záležitostech. Její přítomnost v Dakšínéšvaru mu umožnila ověřit svou vlastní realizaci i kontrolu smyslů. Ukázalo se, že je naprosto nad všemi tělesnými žádostmi a že je schopen spatřovat v každé ženě, tedy i ve své manželce, projev Božské Matky. Na důkaz tohoto dosažení umístil svou manželku před sebe jako Božství a obětoval jí v bohoslužbě, se všemi náležitými rituály. Složil jí k nohám, jako Božské Panně, všechny plody svého duchovního dosažení a na závěr této bohoslužby vstoupil do hlubokého samádhi.

IV.

Šódaší púdžu možno označit za konec aspirantského života (sádhaka bhava) Šrí Rámakršny s tím, že se začalo ohlašovat období, kdy se stal světovým učitelem (gurubhava). Tehdy se nasytilo a tím přestalo jeho dychtění podstupovat duchovní disciplíny. Namísto toho pociťoval v sobě přítomnost neotřesitelné Pravdy. Ba co víc, začal ve svém nitru živelně pociťovat a uvědomovat si mocnou duchovní sílu a moudrost Božské Matky, i jak se v jeho těle a mysli projevuje a jak se ho zmocňuje stále větší touha pomáhat lidem v jejich duchovních potřebách.

Detailní studium jeho životních příhod by ukázalo, že měl již od chlapeckých let vrozenou kvalitu učitele a že záblesky duchovní moudrosti, které z něho vycházely, již dříve často osvěcovaly srdce lidí. Během jeho duchovních cvičení se toto stávalo stále zjevnější. Jeho postoj k Rání Rasmani a Mathuranáthovi, majitelům Dakšínéšvarského chrámu, nebyl postojem zaměstnance. Býval to běžně postoj intimního přítele, když však byl v duchovním vytržení, byl to on, kdo byl jejich pánem. Lidé, kteří k němu přicházeli, aby ho poučili, se od něho často naučili víc, než bylo to, co mu sami sdělili. Bhairaví se kontaktem s ním zbavila chyb ve vlastním charakteru, a to ji obdařilo svrchovanou od-poutaností. Tótápurí, jeho učitel duchovní cesty advaity, se od Šrí Rámakršny naučil tajemství lásky k osobnímu Bohu, což mu bylo předtím zcela cizí. Když se spolu s Mathuranáthem v roce 1870 vydali na pouť po posvátných místech, mnoho duchovních aspirantů čerpalo inspiraci z jeho společnosti. Navíc čas od času přicházeli do Dakšínéšvaru asketové nejrůznějších řádů a ti, kdo byli skutečnými aspiranty, obdrželi od něho duchovní pomoc. Mezi příchozími byli i učením panditi jako Vaišnavačaran, Padmalóčan, Gaurí a Nárájan Šástrí; pocítili v jeho společnosti takovou míru inspirace, že na něho pohlíželi jako na vtělené Božství.

Jak je patrné, ladění učitele mu bylo od raných dob zcela přirozené. Nicméně do šódaší púdži to bylo jen příležitostné, neboť do té doby se choval jako sádhak (duchovní aspirant). Po púdže se však zanícení duchovního aspiranta proměnilo v intenzivní lásku vysvobozujícího světového učitele.

Šrí Rámakršna byl nyní divja, božím člověkem. Boha si nepřetržitě uvědomoval, nezávisle na extatickém stavu myslí, i když se extáze u něho až do konce jeho života často objevovala. Stav myslí, jehož dosáhl, je v křesťanském mysticismu popisován jako teopatetický, podle jeho vlastních slov jako bhava mukha, což je stav, ve kterém mysl stále přebývá buď v absolutním nebo relativním aspektu Božství. Nic z toho ho však neodvádělo od vykonávání jeho každodenních povinností. Jeho prožívání Boha nebylo věc představitosti nebo nějaký degenerující subnormální stav. To víme z dopadů na jeho charakter, který v síle a čistotě byl v přímém kontrastu s tak zvanými mocnými a velikány světa. Na rozdíl od nejlepších a největších z nich byl upevněn v rovnováze míru a zářící radosti, které se nemohla dotknout žádná nepříznivá světská událost. Od tělesnosti byl naprosto oproštěn a ve všech ženách, ať byly vznešené nebo pochybné pověsti, spatřoval výraz Božské Matky. Zcela postrádal sobeckou připoutanost k majetku. Tento charakterový rys se v něm vyvinul a vyjadřoval se v bezděčné neschopnosti něco vlastnit, nebo se dotýkat nějakého kovu. V dobách své sádhany sedával na břehu Gangy a měl v jedné ruce hroudu bláta a v druhé drahý kov. Oba materiály přehazoval v ruce a vzápětí je oba hodil do řeky. I když disponoval rozlišováním a dobře věděl, že mají rozdílnou směnnou hodnotu, přece mu vycházely stejně, neboť z hlediska dosažení realizace Boha byly stejně bezcenné. Během času jej tato myšlenka natolik prostoupila, že pocítoval dokonce fyzickou bolest, když se dotknul nějakého kovu, a pocítoval i prudký úder v těle a myslí, když mu někdo nabízel peníze nebo majetek. Zcela mu chyběla povýšenost

a bylo mu zcela cizí dělání rozdílů mezi lidmi, zvláště těmi, kteří byli v nízkém postavení. Toto nerozlišování lidí symbolizoval tím, že v chatrčích těch, co se živilí odpadky, zametal podlahu svými dlouhými hustými vlasy. Jeho věrnost k pravdě byla přímo fenomenální. Jeho zvyk mluvit pravdu se netýkal jen všech význačnějších událostí, ale plně zahrnoval i nepatrné záležitosti, jako např. souhlas s tím, aby v určitý den navštívil nějaké místo, nebo že přijímal léky jen od určitého člověka a žádného jiného. V případě, že jeho mysl pozapomněla na nějaký slib nebo ujednání, jeho tělo mu to připomnělo tím, že odmítalo reagovat ve směru, který byl v protikladu s jeho sliby. Kdysi prohlásil, že když se vzdal všeho ve prospěch Božské Matky, pravdivosti se nemohl vzdát. Kdyby totiž tak učinil, pak by pravda jeho sebepodrobení byla s pravdou v rozporu. Jeho osobnost disponovala i jinými podivuhodnými silami, o kterých bude pojednáno v následujících kapitolách.

V.

Všeobecně se předpokládá, že proměna ve světového učitele začala u Šrí Rámakršny v roce 1872 a jeho funkce duchovního učitele dosáhla vrcholu až po roce 1875, když se seznámil s velkým vůdcem Bráhmásamádž, s Kešabem Čandrou Senem. Kešabova veřejná prohlášení a písemná sdělení o Šrí Rámakršnovi vzbudila pozornost vzdělaných lidí v Kalkatě s následkem, že k Šrí Rámakršnovi začal směřovat neustálý proud návštěvníků, mladých i starých. Mezi těmi, kdo ho navštěvovali a projevovali velkou úctu, bylo mnoho nejlepších indických myslitelů, spisovatelů a vůdčích osobností tehdejší doby, jako např. Kešab Čandra Sen, Pratap Čandra Mazumdar, Šivanáth Šástrí, Vidžaj Kršna Gósvámí, Debendranáth Tagore, Íšvar Čandra Vidjáságar, Bankimčandra Čatterdží, Michael Madhusúdan Datt, Ašvíni Kumar Datt a Giriš Čandra Ghóš.

Navštěvovalo ho mnoho upřímných duší, které s ním navázaly velmi úzký vztah a daly základ kruhu oddaných stoupců. Bylo určeno, aby to byli oni, kdo později rozšíří jeho poselství do celého světa. Skupinu tvořily dva soubory lidí. Jeden se skládal ze starších ženatých stoupců, kteří vedli uspořádaný život, a druhý představovali mladí chlapci, školáci, studenti z různých škol, kteří ještě nevstoupili do života. Tato druhá skupina vytvořila později skupinu sannjásinů, která pod vedením svámího Vivékánandy založila Rád Mnichů Rámakršny. Svámí Vivékánanda, jehož původní jméno bylo Narendranáth Datta, byl objektem velké milosti a lásky Šrí Rámakršny. Byl to on, kdo v pozdějších dobách rozšířil Mistrovo poselství široko daleko a jako velký světec a vlastenec moderní Indie trvale ovlivňoval vědomí svých krajanů.

Zbývající období Rámakršnova života bylo vyplněno vyučováním těchto stoupců, modelováním jejich životů ve světle nejvyšších duchovních ideálů. Způsoby a metody jeho učení, jakož i jeho vztah k žákům, byl v mnoha směrech naprosto jedinečný. Jeho učení nepůsobilo nikdy ani v nejmenším

egoistickým zaměřením. Byl nejpokornějším z lidí. Naprosto postrádal pocit ega a vše, čeho dosáhnul, připisoval vesmírné Božské Matce. Právě pro skutečnost, že se naprosto ega vzdal, Božství způsobilo, že Guru šakti (spásná síla svrchovaného Pána) tryskala z jeho těla a myslí takovou silou, že osvěcovala a posvěcovala každého, kdo se s ním setkal.

Než žáka přijal, podrobil ho důkladné zkoušce, aby si přesně ověřil jeho charakter. Studoval jeho povahu tím, že si podrobně všímal jeho fyzického vzezření, což bylo umění, ve kterém byl neuvěřitelným mistrem. Pečlivě pozoroval drobná počínání v každodenním životě žáka, zvláště v nestřežených chvílích, a kromě posouzení jejich závažnosti kladl mu ještě otázky a pozoroval, jak reaguje na učení a ideály, které mu sděloval. Navíc k těmto metodám používal někdy i jógové síly, aby nahlédl do srdcí lidí, nakrátko je uvedl do jakéhosi transu, ve kterém dovedl odkrýt i nejnvnitřnější obal mysli.

Ty, které přijal za žáky, učinil svými vlastními silou lásky, jakou ani u svých rodičů nepoznali. Nikdy nešetřil námahou, aby je náležitě poučil a dohlížel na správné uplatňování svých instrukcí v praxi. Někdy se stalo, že určitým dotekem nebo aktem vůle vyhladil určitý nežádoucí povahový sklon, když jej předtím u někoho zjistil, a zároveň jim uděloval nejvyšší zkušenost duchovního života. Jeho dynamická osobnost, která zářila světlem svatosti a božské lásky, a přímý kontakt s ním poskytoval žákům sílu a vytrvalost v jejich touze po božském životě. S lidmi nikdy neargumentoval a nepronášel žádné proslovy, pouze vyjadřoval své pevné přesvědčení, které v duchovních záležitostech zastával, a v úplné skromnosti ponechával na každém, zda tomu rozumí a dle svých schopností přijme. Své názory nikdy nikomu nevnucoval. Některým ze svých žáků, kteří měli kriticky naladěné mysli, dovoloval, aby jeho učení kritizovali, ba co víc, aby ho zkoušeli stejně tak jak on zkoušel je. Když si tak počínali, setkávali se jedině s pochvalnou odezvou, nikdy s nelibostí.

Měl zvláštní schopnost přitahovat lidi a rozuměli mu lidé se zcela odlišnými povahami a vzdělaností. Hloubkou své moudrosti ohromoval učené pandity jako Sasádhara a Íšvara Čandru Vidjáságara, ale dovedl i sestoupit na intelektuální úroveň nevzdělané vesnické ženy, která k němu přišla, aby uzdravil rány na jejím srdci, nebo aby rozptýlil její pochyby. Svými myšlenkami a životem byl ortodoxním hinduistou a nic nevěděl o moderních vědeckých a sociálních idejích, a přece dovedl ocenit a sympatizovat s ideály a tužbami bojovníků za reformu a racionalismus. U něho se setkávali v přátelském duchu lidé s nejrůznějšími názory. Dále zastánci nejrůznějších náboženství s tradicemi, které si někdy navzájem odporovaly, ale jeho nepřekonatelná univerzalita mysli a srdce ho uschopňovaly rozvinout tak nesmírně širokou sympatii, že jako učitel přitahoval návštěvníky různých temperamentů a názorů. Byl opravdu tím nejuniverzálnějším a zároveň tím nejindividuálnějším z lidí.

Šrí Rámakršnovi chyběly formální vlastnosti, které obyčejně charakterizují vztah mezi guruem a žákem, ba ani nevyžadoval žádné projevy poklonování nebo postoj hluboce uctivých nadějí od těch, které učil. Jeho žáci s ním byli

v tak intimním poměru, jaký panuje, když se sejdou členové milující se rodiny. Tato atmosféra jim byla vzácnější a dražší než jejich vztah k pozemským rodičům. Nekázal žádná dogmata, víru nebo filozofii. Co činil bylo, že dával lidem elán a přístup, který měnil jejich pohled na život a poskytoval jim vhled do nejvyšší přirozenosti světa a lidské osobnosti. Nespoléhal se na účinnost metodických kázání a hovorů, ale působil láskyplným kontaktem a příklady z přírody, z čistého života a sebekázně a nadevše doporučoval tichou džapu a meditaci. Nikdy neopomenul vyzdvihnout a zdůraznit, aby se jeho žáci úzkostlivě drželi pravdy, stejně jako úplně zdrženlivosti. Tato dvě doporučení považoval za nevyhnutelná. Jiným pozoruhodným znakem jeho metody byla naprostá nekonvenčnost v přístupu. Vážné a žertovné, vznešené a běžné se vzájemně proplétalo. Téměř po každé, když se u něho v místnosti shromáždili návštěvníci, předvedl jim spontánně herecké vystoupení, které přítomné inspirovalo, bavilo, ale i poučovalo, ba utěšovalo. Často zpíval náboženské písně, s extatickou oddaností a radostí tančil, radostí z jména Matky. Hned nato mohl následovat prostý nebo osvícený výklad hlubokého metafyzického nebo etického problému, jako příkladně vztah mezi neosobním a osobním Božstvím, nebo jak se slučuje božská добрota a existence zla ve světě. Mohl bez váhání snadno přejít od transcendentálních myšlenek k praktickým poučkám jak se správně ve světě chovat. Učil prostoduchého Jógéna, jak si má počínat na trhu, aby výhodně nakoupil a prodal, krotil prudkého Nirandžana v jeho unáhlených činech, učil Hariho, žáka, který nenáviděl ženy, aby byl vůči slabšímu pohlaví taktní, utěšoval starého Mani Málika při bolestné ztrátě jeho jediného syna a jiného zase káral, že zanedbává své povinnosti vůči ženě a dětem. Ať se jeho poučky týkaly filozofických témat, zbožnosti nebo jenom chování, vždy je pronášel ve formě vtipných výroků, aforizmů a analogií, které překvapovaly, stejně jako přirovnání, která osvěcovala. Vše to pronášel ve venkovské hovorové bengálštině s velkou výrazovou schopností, libozvučným hlasem „se slabým, ale rozkošným zajíknutím“. Hovor prokládal občas tak humornými poznámkami, že způsobovaly výbuchy nevázaného smíchu. Jindy zase mistrovsky napodoboval chování lidí, např. zpěváků kirtan (náboženských písní), jak vítají bohaté návštěvníky, nebo předváděl plané žvanění poutníků před koupelí v Ganze, nebo jak si počínají svatouškové, když smlouvají s obchodníkem s rybami. Výtečně znal i pánovité chování vdov, jak uplatňují svou autoritu v bratrově domě, nebo také nadřazené chování mužů, kteří však jsou doma pod pantoflem, jakož i další příhody z každodenního života. To vše svědčilo o jeho obrovské pozorovací schopnosti a zdravé kritice. Uprostřed všeho toho veselí a žertování se stávalo, že stačil pouhý lehký náznak a jeho mysl vzlétla do spirituálních výšek, kde se ztrácel ve vroucí oddanosti nebo hlubokém samádhi a kdy mocí myšlenky vyzařoval vliv na všechny přítomné.

Nicméně i přes všechny jeho extáze a božskou intoxikaci málokdo jej mohl předčit v pozornosti věnované nejmenším detailům v životě. Velice dbal na osobní čistotu, na úklid a upravenost věcí v místnosti. Neměl rád, když viděl, jak lidé chodí v roztrhaných šatech a obuvi, nebo když bylo málo

světla v domech. Když přišel někam na návštěvu, brával si sebou pár věcí, které potřeboval pro osobní potřebu. Svým žákům radil, aby nikdy nechodili v době, kdy to mohlo být hostiteli nepříjemné. Je pozoruhodné, že se mu nikdy nestalo, že by někde něco zapomněl, ať to byly boty, deštník nebo něco z oblečení. Navzdory všem jeho samádhi a sebeztracení se v myšlence na Boha, jeho smysly byly tak ostré, že když vešel do nějaké místnosti, jeho orlí zrak přelétl jedním pohledem celou místnost a ještě dlouho poté byl schopen poskytovat přesný popis tvaru a umístění i takových předmětů, kterých si lidé, kteří ho doprovázeli, ani nepovšimli.

Tento velký učitel lidstva strávil svůj život tím, že ze široka vysvětloval ideál dokonalého člověka a prokazoval duchovní službu těm, kteří se kolem něho seskupili až do chvíle, kdy se jeho útlé tělo pod tíží neustálého vyučování zhroutilo. V roce 1885 se u něho objevila rakovina hrtanu. O několik měsíců později ho jeho stoupenci odvezli do Kalkaty a zařídili mu léčení u Mahéndry Lál Sirkara, slavného lékaře. Jak dny mýjely, nemoc se navzdory nejlepšímu ošetření stále zhoršovala. Avšak ani dlouhotrvající trýznivé bolesti, které tuto mučivou chorobu doprovázejí, nemohly ani v nejmenším ovlivňovat radost a jas jeho myslí a nedokázaly přerušit jeho vnímání vědomí boží všudypřítomnosti.

Ba co více, toto období plné fyzického utrpení bylo neaktivnější částí jeho duchovní péče, neboť božská síla, která v jeho těle a myslí působila, byla právě v tomto čase nejvýraznější. V roce 1884 bylo jeho jméno v Kalkatě široce známé. Proto navzdory léčbě jeho přítomnost přitahovala množství lidí. I když mu lékaři zakazovali mluvit, jeho láska k lidem způsobila, že lékařských rad neuposlechl a zcela se věnoval službě svým návštěvníkům, aniž by dbal na fatální následky svého počínání. V období jeho onemocnění učinili jeho nejbližší stoupenci opravdový duchovní pokrok a mezi nimi zavládl duch bratrství, který později vyústil v Rámakršňův řád mnichů. Výdaje za jeho nemocniční pobyt a léčení vyrovnali starší stoupenci – hospodáři. Jeho mladí žáci, kteří byli pod vedením Narendranátha (svámího Vivékánandy), se rozhodli být s ním a ošetřovat jej. Tak se stalo, že u postele nemocného Mistra žáci utvořili komunitu. Spojovala je oddanost k němu a dychtivá opravdová touha realizovat duchovní ideál.

Šrí Rámakršna působil během nemoci jako živoucí duchovní dynamo. Požehnal mnohé stoupence vyššími zkušenostmi. Obzvláště významný byl 1. leden 1886, kdy byl ve vysoce exaltovaném stavu a činem vůle pozvednul latentní duchovní síly všech přítomných stoupců. O několik dní později propůjčil zkušenost nirvikalpa samádhi Narendranáthovi.

Po přibližně jednoroční chorobě, v pondělí 16. srpna 1886, odložil v ranních hodinách své fyzické tělo. Zanechal po sobě nového ducha, kterého měli jeho žáci rozhlásit po světě, zvláště mladíci, kteří se vzdali světa a následovali jeho příkladu.

VI.

Co učil Šrí Rámakršna? Zdá se, že vyučoval více svým životem než slovy. Nikdy nic nenapsal ani nepřednášel, ale vložil všechno své učení do běžných hovorů, z nichž některé jeho žáci věrně zachytili. Ani z povahy těchto původních pramenů nelze mít za to, že vyčerpávají jeho učení. Co bylo předmětem jeho sdělení a co jeho přímí žáci zachytili, to tvoří věrný a dobrý přehled, snadno pochopitelný, obsahující všechny cenné instrukce, které by jinak byly roztroušené v obsažné literatuře. Předpokládané dílo představuje sbírku výňatků z různých kontextů. Uvedené výroky mohou vzbuzovat dojem zlomkovitosti navzdory tomu, že bylo vyvinuto velké úsilí uspořádat dílo logicky a zařadit do sledů po určitými hesly. Nešetřili jsme námahou, aby výroky byly logicky seřazeny. Věříme, že pro čtenáře bude snadnější, když bude sledovat myšlenkový proud, který dále uvádíme ve formě souhrnu základních principů, které jsou v něm obsaženy.

Následující krátký přehled by se však neměl považovat za prohlášení víry, neboť Mistr neučil žádnou zvláštní víru či dogma. Přehled by se ani neměl brát jako vyčerpávající výklad jeho učení, ale jen jako průvodní instrukce k detailnímu studiu.

* * *

Realita, Skutečnost, je v podstatě princip Inteligence. Je to onen inteligentní princip, který je pod nejrůznějšími jmény v různých náboženstvích světa znám jako Bůh, Alláh, Buddha, Šiva, Višnu, brahman apod. Je jak osobní, tak neosobní, s vlastnostmi i bez vlastností. Neosobní neznamená méně než osobní, ale představuje Božství bez omezení osobností.

I když Skutečnost v její absolutní povaze překračuje každé slovní vyjádření, je svým kosmickým aspektem v důvěrném vztahu s veškerým živým i neživým bytím, protože je jeho příčinou, podporou a substrátem. Z tohoto pohledu se inteligentní aspekt označuje jako On a Ona, Otec či Matka vesmíru. Jak džíva (živá bytost), tak džagat (neživá bytost) jsou projevy Otce-Matky Božství. Je zdrojem milého i hrůzostrašného v přírodě.

Pro uctívajícího je Bohem lásky a bolesti a hrůzy lásky jsou jen triky, které používá, aby přitáhl ke svým nohám málo dbalé a zapomínající děti. Je přítomen v každé bytosti, ale ve zvláštním slova smyslu je v oddaném srdci obzvlášť blízký. Slyší opravdové modlitby, pokud tryskají ze srdce člověka, a těm ze své neomezené milosti odpovídá.

Neosobnímu se lze přiblížit poznáním a osobnímu láskou. Nicméně cesta lásky a sebeodevzdání je snadnější a přirozenější. Tomu, kdo se ubírá touto cestou, poskytuje ovoce poznání – pocit totožnosti s absolutnem. Při cestě lásky je možné se na Něho dívat jako na otce, matku, přítele, dítě, milovaného nebo jiným intimním lidským vztahem. Zcela podle ladění oddaného a podle čistoty jeho vize, projevuje se v nejrůznějších tvarech krásy a svatosti.

Obzvláštní formou Jeho milosti je Jeho inkarnace. Čas od času se vtěluje jako lidská bytost nesmírné svatosti a velkou spirituální silou ukazuje lidstvu

jak správně a svatě žít. V různých dobách a končinách zakladatelé všech velkých náboženství, kteří zasvětili pro lidstvo cesty duchovního života, bývají speciální boží vtělení, nebo to mohou být duše k tomu úkolu zvlášť pověřené. Zbožňování a meditace o jejich životě a činech představuje nejučinější formu duchovního povznesení.

Osobnost člověka je s kosmickou Inteligencí v důvěrném spojení, protože osobnost je projevem této Inteligence, ale je hmotně vymezená. Každá duše je proto vyjádřením Božství a cílem života je projevit uvnitř dlcí Božství, když byla zvládnuta vnější i vnitřní přirozenost. Tomuto procesu napomáhají všechny možnosti správného počínání za předpokladu, že tomu přispívá správné ladění mysli. Náboženství vyjadřuje metody, které lidstvo vyvinulo a objevilo pro dosažení cíle života, které se však nezakládají na pouhém souhlase intelektu s dogmaty a vírou nebo na vykonávání obřadů. Ve vitálním slova smyslu znamená náboženství realizaci velkých duchovních pravd jak v našem vědomí, tak i v každodenním životě. To znamená, aby naše práce, uctívání, kontrola mysli a naše filozofie byly toho všeho výrazem.

Pro duchovní život je nejvíce potřebná síla. Síla je ctností, kdežto slabost je hříchem. Víra je zdrojem veškeré síly – víra v Boha a víra v sebe sama. Sebepodceňování nebo morbidní setrvávání na naší základní hříšnosti nemůže tvořit pravé náboženství. Toho je třeba se za každou cenu vystříhat, protože hřích se nepřekoná, budeme-li se stále zabývat myšlenkami na hřích. Hřích překonáme, budeme-li rozjímat o Božství v nás. Člověk není hříšníkem, ale božím dítětem. Vědomě v tomto spočívat představuje pravou víru, pramen veškeré síly, a proto veškeré výtečnosti.

Duchovní život je nemyslitelný, postrádá-li zdravý základ. Základem mravnosti je nesobeckost. Člověk však nemůže být nesobecký, pokud není zabarven sebezapřením. Sebezapření tvoří vzdání se vášně a chamtivosti. Duch odříkání se v životě projevuje jako čistota charakteru, jako oddaná služba člověku a jako silná a vytrvalá touha po Bohu. Vize Boha vzniká v srdci, ve kterém zcela uzrály duch zřeknutí a intenzivní touha po Bohu. Pokud člověk tento cíl nedosáhne, nebo alespoň nedosáhne určitý pokrok ve směru realizace, pak život takového člověka na zemi byl opravdu zbytečný.

KNIHA I.

ČLOVĚK A SVĚT

*Śrī Sārādāmani Dēvi, Śrī Rāmakrṣṇova manželka,
později nazývaná Svatá Matka.*

KAPITOLA I

ČLOVĚK

Osud člověka

1. V noci je na nebi možno spatřit mnoho hvězd, nikoli však vyjde-li slunce. Můžete proto říci, že během dne nejsou na nebi hvězdy? Ó človče, když nemůžeš najít Boha ve dnech své nevědomosti, neříkej, že není Boha.

2. Kdo získal lidské zrození, které nelze snadno dosáhnout, a nepokouší se realizovat Boha ve svém životě, ten se narodil nadarmo.

3. Člověk dostává odměnu podle svých myšlenek a motivů. Pán je jako Kalpataru, nebeský strom vyplňující přání. Každý obdrží od něj to, po čem touží. Syn chudáka, kterému se dostalo vzdělání, získal tvrdou práci místo u Nejvyššího soudu, myslí si: „Nyní jsem šťasten, dosáhl jsem nejvyšší příčku žebříku. Teď je vše v pořádku.“ Jemu Pán řekne: „Zůstaň tedy tak.“ Když však soudce Nejvyššího soudu odejde do penze a přehlíží všechno minulé, pochopí najednou, že mrhal svým životem a vzkřikne: „Běda, co opravdového jsem v životě vykonal?“ Jemu Pán také řekne: „Běda, co jsi učinil.“

4. Člověk se rodí na tomto světě se dvěma sklony, vidjá – se sklonem sledovat cestu osvobození a avidjá – se sklonem ke světskosti a vázanosti. Při narození jsou oba sklony, jako misky vah, v rovnováze. Svět vloží do jedné misky zábavu a potěšení a Duch se svou přitažlivostí je v druhé. Když však zvolí mysl svět, miska avidjá ztěžkne a klesne k zemi. Když však zvolí Ducha, miska s vidjá nabere na důležitosti a táhne ji k Bohu.

5. Poznejte Jediné a budete znát všechno. Nuly umístěné za jedničkou nabývají hodnot stovek a tisíců, ale nemají hodnotu, když odstraníme jedničku, první číslici před nimi. Pouze pro onu jednotku má množství nul hodnotu. Napřed to Jediné a potom množství. Nejprve Bůh a pak džíva a ostatní stvoření světa.

6. Napřed dosáhněte Boha a pak získávejte bohatství. Vyvarujte se však obráceného pořadí. Budete-li žít světský život poté, co jste získali spiritualitu, mír v myslí už nikdy neztratíte.

7. Hovoříte o sociální reformě? Dobře, vykonejte ji potom, co jste realizovali Boha. Pamatujte si, ršiové ve starých dobách se vzdávali světa, aby dosáhli

Boha. To je věc, která je nezbytná. Všechny ostatní věci vám budou přidány, budete-li o ně opravdu stát. Napřed spatřete Boha a pak můžete mluvit o přednáškách a sociálních reformách.

8. Když přijde návštěvník do města, první věc, kterou musí udělat, je, že si opatří nocleh. Tam si uloží zavazadlo a pak se jde podívat po městě. Pokud tak neudělá, čeká ho mnoho strastí, když v temnu noci má nalézt vhodné místo pro odpočinek. Podobně tomu, když návštěvník dorazí sem na zem a zajistí si věčný příbytek u Boha, může se tu bez obav pohybovat a vykonávat svou každodenní práci. Když to neudělá a překvapí ho temná a hrozná noc smrti, ocitne se ve velkých nesnázích a utrpení.

9. U vrat velkých sýpek bývají rozmístěny pasti, ve kterých je smažená rýže, návnada na myši. Myši jsou přilákány vůní smažené rýže, zapomenou na spolehlivější potěšení, které je uvnitř sýpky a chytanou se do pastí a jsou chytány a zabíjeny. Stejně je to s duší. Má svůj poklad v božském blahu, které je jako milióny pozemských potěšení zhutněných vjedno. Namísto aby usilovala o božské blaho, dovolí, aby byla sváděna titěrnými libostmi světa, a tím padá do léčky máji, velkého klamu, a tam zmirá.

10. Pandit: Teosofisté říkají, že existují mahátmové. Také mluví o různých plánech a sférách, jako je astrální pláň, solární sféra, lunární apod., a říkají, že lidské jemnomotné tělo může jít ke všem těmto místům. Říkají ještě mnoho jiných věcí. Prosím, jaký je váš názor na teosofii?

Mistr: Bhakti sama je svrchovaná – bhakti nebo také oddanost Bohu. Mají zájem o bhakti? Pokud ano, pak je vše v pořádku. Je správné, mají-li realizaci Boha za svůj cíl a smysl. Ale pamatujte si, být obklopen takovými triviálními věcmi, jako jsou lunární, solární a astrální sféry, není pravým a upřímným hledáním Boha. Je třeba dělat sádhanu (duchovní praxi), abychom obdrželi oddanost k Jeho nohám; je třeba pro Něho s toužícím srdcem naříkat. Mysl musí být od rozličných předmětů stažena a výlučně soustředěna na Něho. On není ve vědu ani vědantě nebo jiném písmu. Je nutné se k Němu modlit s intenzivní oddaností a provádět sádhanu. Nebude-li se srdce po něm soužit, nebude nic dosaženo.

11. Spatří všichni lidé Boha? Žádný člověk nemusí celý den hladovět. Někteří dostanou jídlo v devět hodin, jiní v poledne, další ve dvě hodiny odpoledne a jiní večer nebo až po západu slunce. Podobně tomu: teď nebo jindy, v tomto životě nebo po mnoha životech, všichni uvidí a musí uvidět Boha.

12. Děti si hrají na zápraží se svými panenkami bez zábran a volně podle libosti. Jakmile však spatří, že přichází jejich matka, odhodí panenky a běží k ní a volají „mami, mami“. I ty, člověče, si teď hraješ v hmotném světě, jsi zmámen loutkami bohatství, cti, slávy apod., a necítíš strach a obavy. Spatříš-li však jednou Božskou Matku, nenajdeš už zalíbení v těchto věcech. Odhodíš všechno a poběžíš k Ní.

13. V hlubokém moři jsou perly. Jestli je chcete získat, musíte podstoupit mnohá nebezpečí. Nezáskáte-li je při jednom ponoření, nedomnívejte se proto, že perly v moři nejsou. Ponořte se znovu a znovu a nakonec určitě dojdete odměny. Podobně při hledání Pána, když nebude váš první pokus úspěšný, neztrácejte srdce. Vytrvejte v úsilí a buďte si jisti, že Ho nakonec budete realizovat.

14. Meditujte o poznání a věčném blahu a blaho bude vaše. Blaho je opravdu věčné, je však zakryté a zahalené nevědomostí. Čím menší bude vaše přívsllost k smyslovým objektům, tím větší bude vaše láska k Bohu.

15. Pouhé vlastnění majetku ještě nečiní z člověka boháče. Znamením bohatého domu je, že se v každé místnosti svítí. Chudí si nemohou dovolit prosvítit tolik oleje, a proto si tak nepočínají.

Chrám našeho těla by neměl být v temnotách. Musí v něm svítit lampa poznání. Ve svém pokoji rozsviť lampu poznání a dívej se do tváře Božské Matky. Každý může dosáhnout poznání. Je individualizované já a je vyšší Já. Každý jedinec je spojen s vyšším Já.

Plyn bývá zaveden do každého domu a dodává jej plynárna. Stačí požádat příslušný úřad o povolení a plynárenská společnost zařídí, abyste dostali plyn. Pak budete mít plynové světlo i ve vašem pokoji.

Pravá přirozenost člověka

16. Když dáme za číslici nuly, zvedneme její hodnotu dle počtu nul, které jí přiřkneme. Jestliže však číslici vynecháme, pak nuly samy o sobě nemají hodnotu. Podobně dokud se džíva (osobnost jedince) nepřimkne k Bohu, který je Jediný, dotud není hodnotný, protože všechny věci zde mají hodnotu jen ve spojení s Bohem. Když je džíva přimknut k Bohu, který je číslicí, která dává světu hodnotu, a když vykonává všechnu práci pro Něho, pak tím získává víc a víc. Naopak, když přehlíží Boha a když se věncí pro vlastní oslavu úspěchy v počínání, pak z toho nezískává nic.

17. Jako nemůže svítit lampa, která nemá olej, tak člověk nemůže žít bez Boha.

18. Bůh je člověku tím, čím je magnet železu. Proč tedy člověka nepřitahuje? Když leží železo hluboko v blátě, pak se nepohne, i když jej magnet přitahuje. Také člověk nepocítuje přitažlivost Boha, když je hluboce ponořen v máji. Když odmyjeme bláto, železo se začne přitahovat. Podobně tomu mají přidržuje duši při zemi. Když pomocí slz lítosti a v neustálých modlitbách odmyjeme bláto máji, pak je duše zakrátko přitažena samotným Pánem.

19. Jednotnost džívátmana s paramátmanem je jako když se každou hodinu setkají a splývají hodinové ručičky. Jsou navzájem propojené a vzájemně na sobě závislé. I když jsou zpravidla oddělené, sjednocují se, jakmile k tomu nastanou příhodné okolnosti.

20. Člověk je spoutanou duší. Jakmile však je zbaven pout (máji), stává se Pánem.
21. Jaký je vztah mezi džívátmanem a paramátmanem? Jako proud vody se zdánlivě rozdělí na dva, položíme-li na něj prkno, tak i nedělitelné se skrze rozdělovací moc máji jeví zdánlivě rozdělené na džívátmana a paramátmana.
22. Bubliny a voda jsou jedno a totéž. Bublina vzniká ve vodě, splývá s ní a nakonec se v ní rozpustí. Podobně džívátman a paramátman jsou jedno a stejné, rozdíl mezi nimi spočívá pouze v „hodnosti“. Jeden je omezený a konečný, zatímco druhý je neomezený, jeden je závislý a druhý je nezávislý.
23. Idea individuálního ega se podobá uchovávaní trošky vody z Gangy s tím, že uchovanou trošku vody nazýváme svou vlastní Gangou.
24. Jako olovo hozené do rtuti se rychle slučuje v amalgam, tak i individuální bytost ztrácí svou omezenou existenci, když se ponoří do oceánu brahman.
25. Bůh je neomezenou Bytostí, džíva je omezenou. Jak by omezené mohlo pochopit neomezené? Je jako panenka ze soli, která se snaží změřit hloubku moře. Když se o to pokouší, panenka se v moři rozpustí a zmizí. Podobně, když se džíva snaží posoudit Boha a poznat Ho, ztrácí svou oddělenost a stává se s Ním jedno.
26. Pán sám si hraje v podobě člověka. On je velký kejklř a ta fantasmagorie s džívou a světem je velká švanda. Jedině kejklř je skutečný, klamem jsou Jeho manipulace.
27. Lidské tělo se podobá hrnci a mysl, intelekt a smysly jsou jako voda, rýže a brambory. Když hrnec postavíte na plotnu, zahřeje se. Když do hrnce někdo strčí prsty, spálí se, ačkoli horkost skutečně není součástí brambor, rýže, vody nebo hrnce. Stejně tak i síla brahman v člověku způsobuje, že mysl, intelekt a smysly vykonávají své funkce. Když tato síla přestane působit, jejich funkce ustanou.

Člověk ve vázanosti

28. Pravou přirozeností džívy je věčné Bytí-Vědomí-Blaho. Pro svou snahu stavět se stále do popředí je ohraničen tolika omezujícími přívlastky, že zapomene na svou skutečnou přirozenost.
29. Přirozenost džívy se mění dle toho, jak přibývá jeho omezení. Když se oblékne jako hejsek, má na sobě mušelín s jemným černým lemováním a z úst mu plynou milostné písně. Pár anglických střevíců způsobí, že se nadchne a pýchou nadme i člověk jinak lenivý, začne si hned pískat a když má vyjít pár schodů, přeskakuje je jako nějaký sáhib. Má-li člověk pero v ruce a po ruce má papír, začne si na něm hned čmárat.

30. Jako je had oddělen od své svlečené kůže, tak je Duch oddělen od těla.
31. Svrchované Já není ničím dotčeno. Potěšení, bolest, hříšnost, spravedlnost apod. se Ho nikterak nemohou dotknout. Dotýkají se však těch, kdo se ztotožňují s tělem, podobně jako kouř očadí pouze stěnu zdi, ale nemůže zašpinit prostor uvnitř zdi.
32. Védántinci tvrdí, že átman je zcela nedotčený. Hřích a ctnost, bolest a libost jej nemohou ovlivnit, ale mohou způsobit utrpení těm, kteří jsou přivislí k tělu. Kouř může očoudit zeď, ale obloze nemůže nic udělat.
33. Lidé se liší svými povahami podle toho, jak v nich převládá sattva, radžas nebo tamas.
34. Ačkoli jsou duše ve své přirozenosti jedno a totéž, přece tvoří čtyři třídy úměrně svému stavu. Jsou to ty, které jsou ve vázanosti, ty, které bojují o vysvobození, pak osvobozené a poslední, vždy svobodné.
35. Rybář vrhá svou síť do vody, aby měl dobrý výlov. Některé ryby leží v síti klidně a bez pohybu a ani v nejmenším se nesnaží ze sítě uniknout. Jiné bojují a zmítají sebou, ale nemohou se vyprostit, zatímco třetímu druhu ryb se tím či oním způsobem podaří najít cestu ze sítě. Také ve světě jsou tři druhy lidí – ti, kteří jsou ve vázanosti a neusilují nikdy o to, aby se z vazby vyprostili, pak ti, kteří sice jsou ve vázanosti, ale bojují o vysvobození, a posléze ti, kteří se již osvobodili.
36. Jsou tři panenky, jedna ze soli, druhá z látky a třetí je z kamene. Ponoříte-li panenky do vody, první z nich se rozpustí a ztratí svůj tvar, druhá nasákne mnoho vody, ale její tvar zůstane zachován, a třetí žádnou vodu nenabere. První panenka představuje toho, kdo se vnoří do všudypřítomného a všepřonikajícího svrchovaného Já a stane se s ním jedno, tím je osvobozen. Druhá panenka představuje bhaktu, čili pravého milce Boha, který je pln božského blaha a poznání. Třetí představuje světského člověka, který ve svém srdci nepřipustí ani trochu pravého poznání.
37. Lidé jsou podobni polštářům. Jeden je červený, druhý modrý a další černý, všechny jsou vycpané peřím. Podobné je to s lidmi. Jeden je hezký, jiný je černý, další je svatý a ještě další je zlý – ale ve všech přebývá boží Bytost.
38. Vnější část koláče je upečená z rýžové mouky. Uvnitř však je naplněn nej-různějšími přísadami. Koláč je dobrý nebo špatný, záleží na náplni. Podobně i lidská těla jsou z jednoho a téhož materiálu, ale lidé se různí v kvalitě podle čistoty srdcí.
39. Syn bráhmana je svým zrodem bezesporu bráhmanem. Někteří z nich se stanou velkými učiteli, jiní kněžími a jiní se zase stanou kuchaři a mohou být i tací, kteří se před obydlím kurtizán válí v prachu.

40. Je pravdou, že Bůh je v tygru, ale to ještě neznamená, že s ním budeme chodit na dostaveníčko. Je pravdou, že Bůh přebývá i v nejhorsích bytostech, ale to neznamená, že bychom se s nimi měli scházet.

41. Božství Nárájana se vznáší nad vodami, ale ne každá voda je pitná. Je pravdou, že Bůh je všude, a přece není každé místo dobré k tomu, abychom je navštěvovali. Jednu vodu možno použít k umytí nohou, jinou k celkové očistě, jinou k pití. Jsou však i takoví lidé, že není radno se jich dotknout. Podobně jsou různá místa, kam je možno se přiblížit, jiná navštěvovat, ale jsou i jiná, která je radno zdravit jen z dálky a dát jim hned sbohem.

42. Střez se následujících: žvanivého člověka, člověka, který není otevřeného srdce, člověka, který ze své oddanosti dělá okázalost tím, že si dává za uši posvátné listy stromu tulsí a posléze ženy, která nosí dlouhý závoj.

Smrt a převtělování

43. „Světsky vázané duše“ mluví i v hodině smrti jen o světských záležitostech. Nemá smysl navštěvovat poutní místa či se koupat ve svaté Ganze nebo modlit se růženec, je-li srdce připoutáno k světu, neboť je jisté, že se připoutanost v okamžiku smrti projeví. Proto „duše“ i v takové chvíli strpí tlachání nazdařbůh. Papoušek třeba běžně prozpěvuje svatá jména Rádha-Kršna, ale když po něm skočí kočka, řve „kang, kang“, což je jeho přirozený skřek.

44. Člověk podstupuje mnohá utrpení jednoduše proto, že se mu nedostává oddanosti k Bohu. Proto je třeba se zabývat takovými prostředky, které umožní v posledních okamžicích života výstup myšlenek k Bohu. Prostředkem k tomu je oddanost – uctívání Boha. Je-li toto během života pěstováno, pak je jisté, že v poslední hodině myšlenka na Boha vyvstane.

45. Znovuzrození člověka je určeno tím, na co myslel právě před smrtí. Proto je praxe uctívání nezbytná. Když se mysl člověka stálým cvičením osvobodí od všech světských myšlenek, pak myšlenka na Boha, která jejich místo zaplnila, se neztratí ani v hodině smrti.

46. Když se rozbije nevypálený hrnec, hrnčír může k výrobě nového hlínu znovu použít. Rozbije-li se však vypálený, pak to již nejde. Stejně tak, když někdo zemře v nevědomosti, zrodí se znovu. Když se však vypálí v ohni pravého poznání, pak takový dokonalý se už nenarodí.

47. Uvařené zrno neloupané rýže neklíčí. Po zasetí vzklíčí jen nesvařené zrno. Podobně když člověk zemře a předtím se stal siddhou, dokonalým člověkem, již se znovu nenarodí. Avšak asiddha, nedokonalý člověk, se musí narodit znovu a znovu, dokud se nestane siddhou.

KAPITOLA II

MÁJÁ

Májá – kosmická síla Pána

48. Májá je k brahman tím, čím je pohybující se had ku hadu, který odpočívá. Májá je síla v činnosti a brahman je síla v potenciálním stavu.

49. Jako je voda v oceánu klidná a hned se zase ve vlnách zvedá, tak je brahman a májá. Oceán v tichém stavu je brahman, májou je, když bouří.

50. Vztah brahman a šakti (májá) je vztahem ohně k jeho schopnosti hořet.

51. Šiva a Šakti (inteligence a energie) jsou pro stvoření nezbytné. Hrnčič ze suché hlíny nemůže nic vyrobit, k tomu je i voda zapotřebí. Bez Šakti Šiva nemůže tvořit.

52. Chtěl jsem poznat máju, a tak jsem jednoho dne měl tuto vizi: Malá kapka se pomalu rozšiřovala, až se zformovala do tvaru děvčátka. Z děvčete se stala žena a porodila dítě. Jakmile ho porodila, popadla ho a spolkla. Porodila mnoho dětí a zase je pozřela. Tehdy jsem pochopil, že to je májá.

53. Had není dotčen jedem svých zubů, když však uštkne, jed oběť zabíjí. Podobně májá je částí Pána, nijak Ho však neovlivňuje, zato však podvádí celý svět.

Májá jakožto klamající síla (avidjá)

54. Jakýsi siddha bydlel nějaký čas v jedné místnosti v chrámu v Dakšínéšvaru. Nikdy na nikoho nepromluvil a trávil čas v meditacích o Bohu.

Jednou se stalo, že oblohu zakryl temný mrak a vzápětí jej vítr z oblohy odehnal. Světec vyšel ze své místnosti a začal se smát a tančit. Nato se ho Mistr zeptal: „Jak to, že vy, který tak tiše trávíte dny ve své místnosti, dnes radostně tančíte a jste tak veselý?“ Světec mu odpověděl: „Taková je májá, když rozvíjí život! Předtím po ní nebylo stopy, najednou se však objeví na čisté obloze brahman, stvoří celý vesmír a zase se dechem brahman rozptýlí.“

55. Ráma, Síta a Lakšmana museli jako vyhnanci odejít do lesů. Ráma šel první, za ním Síta a poslední šel Lakšmana, který se stále snažil mít volný pohled na Rámu. Síta, která šla uprostřed, mu v tom však přirozeně bránila. Poprosil proto Sítu, aby se v chůzi posunula trochu stranou. Jakmile to učinila, Lakšmanovi se naskytl plný pohled na Rámu. Stejně tak brahman, májá a džíva jsou ve světě takto seřazeny. Dokud neustoupí iluze máji, bytosti nejsou schopny vidět stvořitele, člověk nemůže spatřit Boha.

56. Jeden světec se celý den díval na svět broušeným sklíčkem z lustru. Pohledem skrz sklíčko viděl různé barvy: červenou, modrou, žlutou apod. a uvědomoval si, že tyto barvy jsou klamné. Proto s úsměvem bral na vědomí, že svět je stejně klamný.

57. Když má Hari na sobě masku lva, pak vypadá velmi hrozně. Jednou se připlížil tam, kde si hrála jeho malá sestra a strašně na ni zařval. Ta se lekla, roztrásla se a křičela strachy a snažila se před děsným zvířetem utéci. Když však Hari sundal masku, polekaná dívka okamžitě poznala svého milovaného bratra a běžela k němu, volajíc: „Vždyť to je nakonec můj milý bratříček!“ Tak je to se všemi lidmi. Jsou popletení a zastrašení a jsou nuceni dělat všemožné věci skrze nevyzpytatelnou sílu máji čili nevědomosti, za kterou je samo brahman skryto. Jakmile však je z brahman odstraněn závoj máji, pak v Něm nespátřujeme hrozného, nekompromisního Pána, ale naše vlastní nejvíc milované svrchované Já.

58. Je-li Bůh všudypřítomný, proč Ho nevidíme? Když budete chtít vidět z břehu hladinu rybníka a voda bude špinavá a potažená vodním rostlinstvem, pak vodu neužijete. Abyste ji viděli, musíte z hladiny odstranit špinavou pěnu a rostliny. Dokud máte oči zakryté májou, dotud si budete stěžovat, že nevidíte Boha. Chcete-li Ho spatřit, odstraňte si z očí povlak máji.

59. Májá zakrývá Božství jako mraky zastiňují slunce. Když mraky odtáhnou, slunce opět vysvitne. Když je májá odstraněna, Bůh se začne projevovat.

60. Mystická labuť dovede oddělovat mléko od vody, která ho zředila a pít pouze mléko. Jiní ptáci to nedovedou. Bůh je úzce a důvěrně propojen s májou. Obvyčejný člověk Ho nedokáže odlišit od máji, pouze paramahansa dovede máju vyřadit a dosáhnout Boha v naprosté čistotě.

61. Když poznáte pravou přirozenost máji, vesmírnou iluzi, pak vás opustí tak rychle, jako prchá zloděj, když byl odhalen.

Májá jakožto osvobozující síla (vidjá)

62. V Bohu je jak vidjá májá, tak avidjá májá. Vidjá májá způsobuje, že člověk směřuje k Bohu, zatímco avidjá májá jej odvádí od cesty. Poznání, oddanost, nepodléhání vášním, soucit – všechno to jsou výrazy vidjá, pouze s jejich pomocí lze dosáhnout Boha.

63. Májá odhaluje brahman. Kdo by mohl poznat brahman bez máji? Není způsobu jak Ho poznat, nepoznáme-li šakti, která je zjevnou mocí boží.

64. Jenom pomocí máji je možné dosáhnout konečného blaha a nejvyššího poznání. Jak jinak by se mohlo o tom všem i jen snít? Jedině z máji pochází dualita a relativita. Nad májou už není žádný užívající, ani objekt, který by bylo možno zažít.

65. Kočka drží svá kořata v zubech a přitom nejsou ani škrábnuta. Když však do nich chytne myš, hned je mrtvá. Také májá nezabije nikdy sádhaka, ačkoli jiné zničí.

KAPITOLA III

MÁJÁ JAKO „ŽENA A ZLATO“¹

Vazba sexem

66. Co je májá? Je to vášeň, která vytváří překážku v duchovním pokroku.
67. Je to májá nebo „miji“ (žena, sex), která všechno pohlcuje?
68. Duše zapletené ve světskosti nemohou odolat svodům „ženy a zlata“. Nedaří se jim zaměřovat pozornost na Boha, i když jim „žena a zlato“ přináší tisícerá ponížení.
69. Hospodáři, dej si pozor! Nedůvěřuj příliš ženám, ony jsou schopny si svou moc velmi chytře zařídit.
70. V začouzené místnosti nemůžete žít, aniž byste se vyhnuli občasnému zašpinění, i když se budete sebe víc snažit. Podobně, když muž žije ve společnosti žen, pak ať chce či nechce, určitá smyslnost v něm vyvstane, i když bude velmi obezřetný a bude mít své smysly pod kontrolou.
71. Když před člověka, který trpí vysokou horečkou a je málem v deliriu, postavíte džbán s ledovou vodou a nádoby s chutnými omáčkami, myslíte, že je možné, při jeho žízni a nepokoji, který prožívá, odolat se napít vody a neochutnat omáčky? Podobně i světský člověk, když trpí vysokou horečkou vášně a žízni po smyslovém potěšení, není schopen odolat svodům, je-li

Když čteme výroky, které jsou v této kapitole a i jinde uvedeny, to jest vždy tam, kde se jedná o pojem „žena a zlato“, měli bychom vědět, že Mistr nechtěl založit kult nenávisti vůči ženám. Když prostudujeme toto dílo včetně úvodu, pak si uvědomíme, že Mistrův vztah k ženství byl naplněný nesmírnou úctou až zbožňováním. V určitém smyslu spatřoval v ženách symbol vesmírné Božské Matky. Její světlo viděl ve všech ženách a u svých stoupců požadoval, aby měli stejné ladění. Současně však svým žákům zdůrazňoval, budou-li na ženu hledět smyslňma očima, pak „žena“ představuje pro duchovního aspiranta největší překážku. Samozřejmě, že měl na mysli sex, smyslnost. Jelikož byl velkým učitelem a měl hluboký vhled do lidské mysli, upřednostňoval, když se používaly konkrétní názvy a nikoli abstraktní. Proto vždy mluvil o vazbě „ženou“ a nikoli sexem. Jeho motiv byl čistě psychologický. Toho potvrzením je, že když mluvil na stejné téma se svými ženskými stoupenkyněmi, varoval je před nebezpečím, které plyne z „mužů“. Jelikož jeho učení sepsali mužští stoupcí, je přirozené, že se setkáváme jen s varováním před „ženami“ a nikoli „muži“. Tak jako „žena“ charakterizuje sex, tak „zlato“ charakterizuje zisťný pud a je konkrétním reprezentantem všech hmotných věcí, které člověk chce vlastnit, mít, zajistit se majetkem, bohatstvím.

na jedné straně obklopen svůdnou krásou a na druhé bohatstvím. Pro takového je jisté, že z cesty oddanosti sejde.

72. Jakýsi muž takto oslovil Šrí Rámakršnu: „Pane, jak je možné, že nejsem schopen uzříť Boha, i když jsem se všeho vzdal?“ Mistr: „Jistě znáte kožené vaky na úschovu oleje. Když z vaku vylejete všechn olej, vždy na stěnách trochu zůstane a s ním i jeho vůně. Stejně tak i ve vás je stále trochu světskosti a její vůně přetrvává.“

73. Pamatujte si, že „žena a zlato“ potápí člověka do světskosti a odvádí ho od Boha. Je to zvláštní, že každý chválí svou manželku, ať je dobrá, špatná nebo bezvýznamná.

74. Jako se opice stanou obětí lovce a spadnou k jeho nohám, tak stejně se stává muži u nohou krásné ženy.

Sex a duchovní pokrok

75. Kdo chce dosáhnout Boha a pokročit v duchovních cvičeních, měl by se mít zvláště na pozoru před pokušením vášně a hromaděním majetku.

76. Nitjánanda se zeptal Šrí Čajtanji: „Jak je možné, že všechno mé učení o božské Lásce nemá patrný dopad na mysl lidí?“ Šrí Čajtanja mu odpověděl: „Jelikož jejich mysl jsou spojeny se ‚ženou a zlatem‘, nemohou se držet vyššího učení. Bratře Nitjánando, věz, že pro světsky orientované není spásy.“

77. Kdy se stane, že se jazýček na váhách pohne? Když jedna miska je náhle těžší než druhá. Podobně mysl, když je pod tlakem „ženy a zlata“, utíká od Boha a ztrácí svou rovnováhu.

78. Je-li ve džbánu pro úschovu vody i jen nepatrná dírka, voda z něj vyteče. Stejně tak aspirant, když je v něm nádech světskosti, pak ten je schopen zničit všechno jeho úsilí.

79. Snažte se dosáhnout absolutního zvládnutí sexuálního pudu. Je-li úspěšně zvládnut, pak v organismu nastane fyziologická změna, kterou způsobuje vývin až dosud zakrnělého nervu, známého pod jménem médha. Jeho funkcí je přeměna nižší energie na vyšší. Poznání svrchovaného Já nastává po vývoji médha nervu.

80. Mysl nasáklá náklonností k „ženě a zlatu“ se podobá zelenému betelovému ořechu. Dokud je zelený, jádro ořechu je se skořápkou srostlé. Když však vyschne, skořápka a jádro ořechu se od sebe oddělí. Když pak ořechem zatřese, slyšíte, jak se v něm jádro pohybuje. Podobně je, když vyschne nadšení pro „ženu a zlato“; pak vnímáme, že je duše oddělená od těla.

81. Je-li mysl volná od připoutanosti k smyslovým objektům, stáčí se k Bohu a v NĚm se upevňuje. Duše ve vazbě se tím osvobozuje. Opravdu vázaná je duše, která jde cestou od Boha.

82. Když je mysl očištěná od lnutí k bohatství a sexu, co jí ještě zbývá? Pouze blaho brahman.

Jak překonat sex?

83. Jako lidé, kteří žijí v domě zamořeném hady, musí být stále ostražití, stejně by se měl chovat člověk v každodenním životě a dávat si pozor na číhající vášň a chtivost.

84. Když se náhodou střetneme s hadem, říkáme: „Matko Manaso, prosím tě, odejdi. Ukaž mi svůj ocas a schovej svou hlavu.“ Podobně si počíná moudrý, když se vyhýbá vlivům, které mají sklon vzrušovat jeho smysly. Je daleko lepší se jim vyhýbat, než mít s nimi po pádu zkušenost.

85. Žák se otázel Šrí Rámakršny, jak má zvládnout vášň, neboť se mu stává, že když tráví dny v nábožné kontemplaci, vznikají v jeho mysli nedobré myšlenky. Jemu Mistr odpověděl: „Byl jeden člověk a ten měl ve velké oblibě psa. Hýčkával ho, nosil ho v náručí, hrál si s ním a líbal ho. Potkal ho mudrc a když spatřil jeho poblázněné počínání, napomenul ho, aby svým citem tak neplytval. Neboť pes je konec konců nerozumné zvíře a jednoho dne může i pokousat. Člověk si vzal napomenutí k srdci a psa sundal na zem a rozhodl se víckrát se s ním nemazlit a nelaskat. Ale zvíře zpočátku nemohlo pochopit změnu, která se v chování jeho pána udála, a neustále k němu běhalo, aby jej vzal do náruče a laskal. Když byl několikrát bit, přestal nakonec svého pána obtěžovat. Takový je i tvůj stav. Pes, kterého jsi na své hrudi dlouho choval, tě nechce jen tak opustit, i když si přeješ se ho zbavit. S tím udělej krátký konec. Víckrát toho psa nechovej a dej mu pořádný nářez, jakmile se objeví, aby se s tebou mazlil. Během doby se jeho dotěrnosti úplně zbavíš.“

86. „Žena a zlato“ ponořily celý svět do hříchu. Ženu však odzbrojíte, když na ni hledíte jako na projev Božské Matky. Boha není možno spatřit, dokud z vás vášně pro „ženu a zlato“ nevymizí.

87. Když jednou člověk dosáhl Boha skrze intenzivní odpoutanost (volnosti od světských vášní), pak svody sexu pro něho nic neznamenají. Tehdy nepocítuje nebezpečí ani ze strany vlastní manželky. Jsou-li dva nestejně magnety stejně vzdálené od kusu železa, který z nich přitáhne železo? Samozřejmě ten větší. Opravdu, Bůh je větším magnetem. Co proti Němu zmůže menší magnet, jakým je žena?

88. Někteří hadi jsou jedovatými plazy. Pokusíte-li se je chytout, můžete si být jisti, že vás uštknou. Kdo však zvládl zařikávání hadů a používá

magnetizovaný prach, takovému je chytání zcela obvyklé. Může si pohrávat najednou i se sedmi kroutícími se hady vzájemně zapletenými, visícími kolem jeho šíje. Podobně je realizovaný člověk imunní vůči nebezpečí světského života.

89. Jednoho dne přišel k Šrí Rámakršnovi jakýsi pán z Márvári a žádal ho o dovolení, aby mu směl předat několik tisíc rupií. Ale Mistr tuto dobře míněnou nabídku tvrdě odmítl. Řekl: „S vašimi penězi nechci nic mít, protože kdybych je přijal, má mysl by u nich neustále byla.“ Nato navrhl dárce předat peníze jednomu příbuznému Šrí Rámakršny, aby je pro něho spravoval. K tomu Mistr řekl: „Ne, to by bylo ošemetné. Ba co více, stále bych měl na mysl, že mám u někoho peníze.“ Ale márvárský pán stále trval na své nabídce a citoval Šrí Rámakršnova vlastní slova: „Je-li mysl podobna oleji, poteče i na oceánu ,sexu a zlata‘.“ Na to Šrí Rámakršna odpověděl: „To je vskutku pravda, bude-li však olej dlouhou dobu splývat po vodě, začne se rozkládat. A stejně, když by mysl měla plout nad oceánem sexu a zlata, pak neustálý, dlouho vykonávaný kontakt bude určitě mít za následek potřísněnou mysl a ta bude nakonec zle zapáchat.“

Bohatství a duchovní aspirant

90. V souvislosti s tím, že snaha o získávání majetku odchyľuje aspiranta od cesty k Bohu, Mistr jednomu mladíkovi řekl: „Podoben světskému člověku přijal jsi zaměstnání. Nicméně pracuješ pro svou matku. Jinak bych ti řekl hanba, hanba,“ a toto několikrát opakoval. Nakonec řekl: „Služ jedině Pánu.“

91. V souvislosti s degradací, kterou s sebou přináší vydělávání peněz, Mistr řekl o jednom mladém žákovi: „V jeho obličeji je patrná změna k horšímu. Jako by se potáhnul temným zastřením. To pochází z jeho úřednické činnosti. Způsobuje to účetnictví a sto jiných věcí, o které se musí starat.“

92. Peníze mají velmi mocný a ošidný vliv. Jakmile člověk zbohatne, zcela se změní. Kdysi sem (do Dakšínéšvaru) přicházel jeden bráhman a býval mírný a pokorný. Po nějakém čase jeho návštěvy ustaly a nic jsme o něm již nevěděli. Jednou jsme jeli lodí do Konnakuru. Když jsme vystupovali, spatřili jsme ho, jak podle zvyku boháčů sedí na břehu Gangy a užívá říční čerstvý vzduch. Když mne spatřil, přistoupil ke mně a pronesl blahosklonným tónem: „Haló, Thákure! Jak se vám vede?“ Okamžitě jsem si všiml změny tónu v jeho hlase a řekl jsem Hrdajovi, který byl se mnou: „Hrdaji, tento muž musel zřejmě nějak zbohatnout. Podívej se, jak se změnil,“ a Hrdaj vypukl v smích.

93. Peníze vám mohou zabezpečit chleba. Nemějte je však za svůj konečný cíl.

94. Někteří lidé se honosí bohatstvím a mocí, jménem a slávou, vysokým společenským postavením; ale všechno to je jen na několik dní. Po smrti je z toho nebude nic následovat.

95. Jsou dvě situace, které způsobují úsměv na tváři Boha. První je ta, když lékař přichází k lůžku na smrt nemocného, kterému se blíží konec života, ale lékař říká matce: „Copak, copak, paní, tady není žádný důvod k obavám. Beru na sebe odpovědnost, že vašeho syna uzdravím.“ Po druhé se Pán usmívá, když dva bratři rozdělují zděděnou půdu. Mají měřicí pásmo, natáhnou je přes pozemek a říkají: „Tato strana je má a tato tvá.“

96. Být hrdý na peníze je k ničemu. Když říkáte, že jste bohatý, je mnoho jiných, kteří jsou bohatší než vy a ve srovnání s nimi jste žebrák. Když se stmívá, začnou se objevovat světlušky a myslí si, že poskytují světlo světu. Když se však objeví hvězdy, pýcha světlušek bledne. Tehdy hvězdy říkají, že ozařují vesmír. Když však vyjde měsíc, pak jeho stříbrné světlo pokoří světlo hvězd, takže smutně blednou. A zase je to měsíc, který se začne pyšnit a myslí si, že jeho světlo osvětluje a okrášluje zemi. Nakonec však na východě úsvit hlásí příchod slunce a kam se najednou poděl měsíc?

Jestliže ti, kteří se považují za bohaté, budou o těchto přírodních úkazech přemýšlet, pak už nikdy, nikdy se nebudou chvástat svým bohatstvím a mocí.

97. Voda řeky protéká pod mostem a nepřestává téci – stejně tak peníze volně protékají rukama lidí a nikdy se u nich nehromadí.

98. Opravdovým člověkem je ten, kterému peníze jen slouží. Avšak ti, kdo nevědí, jak peníze správně využívat, snad si ani nezaslouží, aby byli nazýváni lidmi.

KAPITOLA IV

MÁJÁ JAKO AHAMKÁRA, JÁSTVÍ²

Zlo jáství

99. Slunce poskytuje teplo a světlo celému světu. Když však mraky začloní sluneční paprsky, slunce již tak nemůže působit. Podobně, když jáství zahaluje srdce, Bůh ho nemůže osvěcovat.

100. Jáství je jako mrak, který nám zakrývá Boha. Když z milosti gurua mrak zmizí, Bůh je vnímán v celé nádheře. Podívejte se na obraz. Vidíte Rámačandru, který je Bohem, je jen asi tři kroky před Lakšmanem (džívou), ale Síta (májá), která je mezi nimi, brání Lakšmanovi vidět Rámu.

101. Otázka: „Pane, proč jsme v takové vázanosti? Proč nespátřujeme Boha?“ Šrí Rámakršna: „Ego člověka je májá sama o sobě. Je závojem, který cloní světlo. Se smrtí, já' opravdu všechny potíže přestávají. Když milostí Pána člověk jednou získá poznání, že není konajícím, pak se zajisté stane džívánmuktou, to jest tím, který je osvobozen již za živa a překonává veškerý strach.“

102. Podrží-li kus látky před sebou, nemůžete mě vidět, ačkoli jsem stále blízko vás. A stejně Bůh je vám blíže než cokoli jiného, ale nemůžete Ho vidět pro stěnu jáství.

103. Dokud trvá jáství, nenastane sebepoznání (džžána) ani osvobození (mukti), a navíc neustává koloběh zrození a smrti.

104. Je možné se prsty dotýkat rýže, luštěnin, brambor apod., když jste je vložili do hrnce se studenou vodou, nikoli však, když začneme pod hrncem topit. Stejně platí pro džívu. Naše tělo je hliněný hrnec; bohatství, učenost, kasta, původ rodiny, moc a postavení jsou rýží, luštěninami a bramborami. Jáství je horko. Džíva se rozpaluje jástvím.

² Ahamkára a aham (já). Tato dvě slova jsou různě překládána; podle kontextu jako egoismus, pocit já, ego, jáství apod. Je pravděpodobné, že ani jeden z výrazů není správným ekvivalentem. Indická filozofie a systém duchovní vědy tím rozumí základní princip individualizace, individuální existenci, která dává vznikat pocitu já, původnímu jevu vznikajícímu z oddělenosti od Boha, ostatních jedinců. Cílem duchovního života je vykořenit tento prvotní zdroj světskosti a dosáhnout realizace jednoty veškeré existence.

105. Dešťová voda nikdy nezůstává na vyvýšeném místě, ale stéká na nejnižší. Stejně tak milost boží zůstává v srdcích pokorných, ale vysychá v těch, kdo jsou domýšliví a pyšní.

106. Jáství je člověku škodlivé. Dokud není vykořeněno, není pro něj spásy. Podívejte se na telátko, jaké má s jástvím potíže. Jakmile se narodí, křičí „ham haj“ – já jsem, já jsem. Výsledkem jáství je, že pokud je to býček, stane se volem a je zapřahán do pluhu nebo do vozů a tahá těžké náklady. Když to je kráva, připoutají ji ke kůlu a někdy ji i zabijí a snědí. Přes všechna utrpení zvíře neztrácí své jáství. I bubny vydělané z jejich kůže vydávají zvuk „ham“ – já. Zvíře se nenaučí pokoře, dokud mykač neudělá z jeho střev tětivy k lukům. Tehdy totiž zvířecí vnitřnosti hlasitě zaspívají „tu haj“ – ty jsi. Já musí odpadnout a udělat místo pro „ty“. Toho se však nedocílí, dokud se člověk duchovně neprobudí.

107. Osvobození nastane, když vaše jáství (ego) zmizí a jste ponořeni v Božství.

108. Kdy člověk dosáhne spásy? Jen když jeho jáství zanikne.

109. Otázka: „Kdy budu volný?“ Šrí Rámakršna: „Až z vás zmizí jáství, ‚já‘ a ‚mé‘ je nevědomost, ‚Ty‘ a ‚Tvé‘ je pravé poznání. Pravý bhakta vždy říká: ‚Ó Pane, Ty jsi konající. Ty všechno konáš. Jsem pouhým nástrojem v Tvých rukách. Učiním vše co budeš chtít, abych udělal. Všechno je Tvá sláva. Tento domov i tato rodina je Tvá, ne má, mám pouze právo sloužit jak Ty přikážeš.““

110. Postupně vymírá domýšlivost všech. Domýšlivost světce na jeho svatost zmírá však velmi pomalu.

111. Šálek, ve kterém byla šáva z česneku, si podržuje pach, i když byl několikrát vymyt. Podobně tak jáství je tvrdošijný aspekt nevědomosti, který nikdy úplně nezmizí, ať se snažíte sebevíc se ho zbavit.

112. Člověk se špatným zažíváním dobře ví, že kyselé věci jsou pro něho škodlivé, ale síla chuťové představy způsobuje, že při pohledu na takovou pochutinu se mu v ústech sbíhají sliny. Podobné to je, když se člověk usilovně snaží potlačit myšlenky na jáství a vlastnění (to, co je mé); má úspěch do té chvíle, než začne jednat, nedozrálé ego se začne samo prosazovat.

113. Je málo těch, kteří dosáhnou samádhi a zbaví se pocitu „já“ v sobě. Obvykle se to nedaří. Můžete nekonečně uvažovat a rozlišovat, ale „já“ se znovu a opět vrací. Dnes můžete třeba porazit strom, ale zítra zjistíte, že zase už vyráží.

114. Kdo hledají jméno a slávu, jsou v klamu. Zapomínají, že všechno je určeno tím Velkým, který všechno uděluje a že všechno je jen podle Pána. Moudrý vždy říká „to Ty, ó Pane, to je Tebou“. Oklamaný nevědomec říká „to já, to já“.

„Zralé“ ego a „nezralé“ ego

115. Jsou dva druhy ega – zralé a nezralé. „Nic není mé, to, co vidím, slyším nebo cítím, ba ani toto tělo není mé; jsem vždy věčný, volný s veškerým poznáním“ – to jsou myšlenky „zralého“ ega. „To je můj dům, mé dítě, má manželka, to je mé tělo“ – myšlenky tohoto druhu pocházejí od „nezralého“ ega.

116. Ego, které říká „jsem sluhou Božím“ je charakteristické pro pravého uctívajícího. Je to ego vidjá a nazývá se zralým egem.

117. Čím je to zlomyslné já? Já, které říká: „Co!? Oni mne neznají? Mě, který má tolik peněz? Kdo je tak bohatý jako já? Kdo se chce na mě vytahovat?“

118. Já, které přitahuje člověka ke světu a připoutává ho k vášni a majetku, je škodlivé. Individuální bytost a Univerzální bytost jsou od sebe oddělené, jelikož mezi nimi je ono „já“. Když položíme na hladinu vody hůl, zdá se, že je voda rozdělena na dvě části. Hůl je „aham“ – já. Odejměte ji a voda bude opět jednotná.

Jak překonat ego

119. Když člověk přemýšlí o slově „já“ a snaží se najít jeho původ, zjišťuje, že to je jen slovo, které označuje jáství. Nicméně setřást je je velmi nesnadná záležitost. Je dobré, když se mu proto řekne: „Ty zlomyslné já, když se tvrdošijně vzpíráš odejít, pak tedy zůstaň ve službě Bohu.“ Ego, které se pociťuje jako sluha svrchovaného Pána, je zralým egem.

120. Šankaračárja měl žáka, který mu již dlouhou dobu sloužil, ale přesto mu ještě neposkytl žádnou instrukci. Jednou, když byl sám v místnosti, Šankara zaslechl, jak někdo přichází. Zavolal: „Kdo je tam?“ Žák odpověděl: „To jsem já.“ Šankara na to zvolal: „Když je ti já tak drahé, tak ho buď rozšiř do nekonečna (to jest poznej vesmír jako sebe sama), nebo ho zcela zapři.“

121. Zjistíte-li, že se nemůžete zbavit pocitu ega, pak ho nechte jako „já služebníka“. Netřeba se příliš obávat ega, které je soustředěné v myšlence „jsem služebníkem Božím, jsem Mu oddán“. Sladkosti způsobují nechutenství, nikoli však karamel, který je výjimkou. „Já sluhý“, „já oddaného“, „já dítěte“ – každé z těchto se podobá čáře tažené na hladině vody. Takové „já“ nemá dlouhého trvání.

122. Zralé ego, které se považuje za sluhu Boha či Boha uctívá, nezpůsobuje zlé následky, které jsou jinak charakteristické pro nezralé ego; podobně jako karamel postrádá nedobré účinky, které ostatní sladkosti mají. Zralé ego vede k Bohu a má význam při pokročení na cestě uctívání, v bhaktijóze.

123. Jaká je přirozenost impulzů a pocitů toho, kdo má ladění „já sluhy“? Je-li jeho přesvědčení ryzí a pravdivé, pak po jeho předchozích pocitech a popudech zůstává jen jakési zdání. I když zůstává „ego sluhy“ nebo ego uctívajícího, kdo realizoval Boha, nemůže nikomu ublížit. Z něho vyvanul osten jedince. Meč se přemění ve zlato, jakmile se ho dotknul kámen filozofů. Svůj předchozí tvar si sice podrží, ale zranit už nikoho nemůže.

124. Cítíte-li pýchu, pak ať je v myšlence, že jste sluhou Božím, synem Boha. Velcí lidé mají povahu dítěte. Před Ním jsou vždy jen dětmi a jsou proto bez pýchy. Veškerá jejich síla pochází od Boha a není jejich vlastní. Patří Jemu a plyne z Něho.

125. Člověk, který je přesvědčen, že všechno je způsobeno vůlí Boží, se pociťuje jako pouhý nástroj v Jeho rukách. Takový je již v tomto životě osvobozen od veškeré vázanosti a říká: „Ty konáš svou práci,“ běžný člověk však říká „já to všechno činím“.

126. Dokud člověk říká „já vím“ nebo „já nevím“, dotud člověk vnímá sebe jako osobnost. Má Božská Matka říká: „Jen když v sobě zcela vyhladím jáství, je možné realizovat v samádhi Můj neosobní nerozlišený absolutní aspekt.“ Do tehdy však je „já“ ve vás i před vámi.

127. Sádhak dosahuje samádhi až po urputném boji se svou nižší přirozeností a vykonáváním vytrvalé praxe duchovní sebekázně, která vede k poznání Sebe Sama. Pak zmizí ego a všechno jeho lákání. Dosáhnout samádhi je však velmi obtížné. Ego je velice umíněné, a proto se zrozujeme na tomto světě stále znovu.

128. Pokud člověk není požehnán božskou vizí, pokud dotekem kamene mudrců nebyl přeměněn základní materiál ve zlato, dotud bude iluzorní pocit: „Jsem konajícím.“ Dokud tato iluze nepřestane, dotud bude přetrvávat myšlenka vypovídající: „Vykonal jsem dobrou práci“ nebo „špatně jsem to udělal“. Májá je tím rozlišujícím smyslem a kvůli ní trvá svět. Dosáhnout Boha je možné, vezmeme-li za útočiště vidjá máju – aspekt božské síly, která má převahu v sattvě a vede správnou cestou. Pouze ten překračuje oceán máji, kdo přichází přímo tváří v tvář Bohu, to jest realizuje Ho. Člověk je opravdu volný již zde ve vtěleném stavu, když došel k poznání, že Bůh sám je jediným konajícím a že člověk sám je bezmocný cokoli učinit.

Ego realizovaného

129. Copak pocit já nikdy úplně neodpadne? Když odpadnou odkvetlé okvětní lístky lilie, zanechají po sobě na stonku stopu. Stejně tak ego zcela odpadne (když realizuje Boha), ale stopy po předchozí existenci zůstávají, dopad toho už je však neškodný.

130. Skutečně moudrý je ten, kdo spatřil Pána. Začne se podobat dítěti. Není pochyby o tom, že se zdá, že dítě má svou individualitu, určitou svébytnost. Ale jeho individualita je jen pouhým zdáním, není skutečná. „Já“ dítěte a „já“ dospělého si nejsou podobny.

131. Některé velké duše, které dosáhly sedmou čili nejvyšší pláň samádhi, a tak se vnořily do božského Vědomí, pro dobro lidstva sestupují v lásce ze svých spirituálních výšin. Podržují si ego poznání (ahamvidjá), které je totožné s vyšším Já. Takové ego je však jen pouhým zdáním a podobá se čáře tažené na vodě.

132. Když spálíme provaz, svůj tvar si zachová, ale už jej nelze k ničemu použít. Podobně je to s egem, které se vypálilo v ohni svrchovaného poznání.

133. Jednomu muži se ve snu zdálo, že na něj přichází něco, co ho chce na kusy roztrhat. Probudí se sténaje strachem, ale vidí, že dveře jeho pokoje jsou zevnitř uzamčené a že tu nikdo jiný není. Přesto jeho srdce bije ještě několik minut na poplach. Podobně tak i pocit já zanechává po svém zmizení ještě určitou dynamickou sílu.

134. I když dosáhli samádhi, někteří si stále ponechávají ego – já sluhy nebo oddaného Bohu. Šankaračárja si podržel ego poznání (vidjá), aby mohl nauku předávat.

135. Hanuman byl požehnan vizí Boha jak ztvárněného, tak beztvarého. Ponechal si však ego sluhy Boha. Stejně to bylo s Náradou, Sanakou, Sanandanou a Sanatkumarou.

Žák: „Byli Nárada a jiní jenom bhaktové, nebo měli i džňánu?“

Mistr: „Nárada a jiní dosáhli nejvyšší poznání. Přece však pokračovali jako šumící voda v potůčku a zpívali chvály na Boha. To ukazuje, že jejich ego poznání si podrželo slabou stopu individuality, což je znakem oddělené existence od Boha. Ponechali si ji, aby mohli spásonosnou pravdu předávat jiným.“

136. Jednou se Mistr zeptal žáka, zda žák nepozoruje na něm stopu pýchy pocházející z pocitu já.

Žák: „Ano, pane, trochu. Ta troška byla zachována ze zcela určitých důvodů. Za prvé pro zachování těla, za druhé k oddanému uctívání Boha, za třetí, abyste se mohl stýkat se svými stoupenci a za čtvrté, abyste mohl jiné poučovat. Je ovšem nutno říci, že jste si ho podržel až po dlouhých modlitbách. Řekl bych, že přirozený stav vaší duše je možno charakterizovat jen slovem samádhi. Proto říkám, že jáství, které jste si podržel, je výsledkem vašich modliteb.“

Mistr: „Ano, ale nebylo podrženo mnou, ale mocí Božské Matky. Zda se modlitba splní, záleží jen na Božské Matce.“

KAPITOLA V

VÁZANOST KNIŽNÍ UČENOSTÍ

Jalovost knižní učenosti

137. Žák: „Jak to, že učení lidé zůstávají v hluboké nevědomości o věcech, které jsou v duchovním životě důležité, i když třeba přečetli knihovny náboženských knih?“

Mistr: „Í když luňák a sup létají ve velkých výškách, přece jsou jejich zraky po celou dobu upnuty na márnici, zda tam nespátí nějakou mrtvolu. Stejně myslí tak zvaných učenců jsou oddané věcem světa, k vášni a bohatství navzdory tomu, že jsou vzděláni ve svaté nauce. Proto nemohou dosáhnout pravého poznání.“

138. Poznání, které očišťuje mysl a srdce, je pravé poznání. Všechno ostatní je negace poznání.

139. K čemu je pouhá knižní učenost? Pandité mohou znát spousty posvátných textů a veršů. Co však z toho mají, že je jen opakují? Člověk musí během svého života realizovat tu pravdu, která je v Písmu. Pouhé čtení nepřináší člověku poznání ani spásu, zvláště když je připoután ke světu a přitahuje ho „žena a zlato“.

140. Naši tak zvaní panditi mluví velice zvysoka. Mluví o brahman, o Bohu, absolutnu, džňánajóze, filozofii, ontologii apod. Ale jen málokdo z nich realizoval to, o čem mluví. Ostatní jsou suší a natvrdlí, jsou k ničemu.

141. Je snadné vyslovovat „do, re, mi, fa, sol, la, si, do“, ale není snadné to zahrát na nějaký hudební nástroj. Stejně snadné je mluvit o náboženství, ale není snadné je uskutečňovat.

142. Papoušek je schopen opakovat svaté jméno Rádha-Kršna, když ho to naučili. Jakmile ho však polapí kočka, řve „kang, kang“, jak je pro něj přirozené. Světští lidé někdy opakují jméno Hari (Bůh) a vykonávají i různé posvátné a dobročinné akce s nadějí, že se jim dostane velkých světských zisků. Když však je potká neštěstí, smutek a srazí je chudoba či smrt v okolí, zapomenou na Něho i na všechny činnosti.

143. Je možné získat lásku boží, budeme-li číst svaté knihy? V hinduistickém almanachu je zmínka, že v určitý den naprší 20 aďů (jednotka míry) vody.

Ale ze samotného almanachu nevytlačíte ani jednu kapičku. Podobně je také mnoho dobrých rčení uvedeno ve svatých knihách, ale pouhé jejich čtení ještě neučiní člověka zbožným. Abychom získali lásku boží, je nutné pěstovat ctnosti, které jsou ve svatých knihách uvedené.

144. V božím království intelekt a učenost nejsou nic platné. Tam nemá mluvit, slepí vidí a hluchí slyší.

145. Vysvětlit Boha, když jsme jen četli Písmo, je asi stejné, jako když někomu vysvětlujeme Benáres, ačkoli jsme všeho všudy viděli jen mapu Benáresu.

146. Obluzení konopím nenastane tím, že třeba i tisíckrát opakujeme slovo konopí. Opatřte si konopí, namočte jej do vody, až získáte výluh, a když jej vypijete, budete skutečně obluzeni. Podobně jaký má smysl hlasitě volat „Ó Bože, ó Bože“? Když Ho budete pravidelně uctívat, spatříte Ho.

147. Poznání Boha nedosahuje ten, koho učenost a bohatství naplňuje pýchou. Když takovému řeknete: „Tam a tam žije světec, nechcete ho uvidět?“, určitě vám odpoví omluvou, že nemůže. Domnívá se, že je příliš významný, než aby navštěvoval takového člověka. Drží ho pýcha zrozená z nevědomosti.

148. Ti, kdo jen něco málo přečtou, bývají nadmutí pýchou. Hovořil jsem s jedním člověkem o Bohu a on mi řekl: „Ach, to já všechno znám!“ Řekl jsem mu: „Copak člověk, který byl v Dillí, se tím chvástá? Copak člověk uhlazeného vystupování říká, že má uhlazené chování?“

149. Grantha (kniha) nemusí vždy být posvátným Písmem, ale často bývá spíše „granthí“, uzel. Pokud člověk nečte s intenzivní touhou poznat Pravdu, aby se mohl vzdát vší marnosti, pak pouhé pročitání knih dává vzniknout jen pedantství, domněnkám, jáství apod. Vše se stane v jeho mysli překážkou podobně jako mnoho jiných uzlů.

150. Když nalijeme vodu na hromadu horkého popela, okamžitě se vypaří. Marnivost se podobá hromadě popela. Modlitba a kontemplace nemají účinek na srdce, které je nadmuté pýchou.

Marnost disputací

151. Když naléváme vodu do nádoby, slyšíme bublavý zvuk. Je-li ale nádoba plná, neslyšíme nic. Podobně tak člověk, který nenalezl Boha, mluví mnoho o jeho povaze a existenci. Když Ho však spatřil, pak tiše užívá božské blaho.

152. Běžní lidé toho o náboženství mnoho namluví, ale neuskuteční z toho ani zrnko. Moudrý toho mnoho nenamluví, i když jeho celý život je v praxi žitým náboženstvím.

153. Když je k hostině sezváno mnoho lidí, tak zprvu slyšíte velkou změň hlasů. To však trvá jen potud, než se začne podávat jídlo. Jakmile začnou hosté jíst, hluk se snad o tři čtvrtiny zmenší. Pak přijdou na řadu sladkosti. Čím více se jich podává, tím méně se hovoří. Když se na závěr podává jogurt, je slyšet jen zvuky jako „súp – súp“. Hostina končí a zbývá jen ulehnout ke spánku.

Čím více se přibližujete Bohu, tím méně se vám chce zkoumat a přemýšlet. Když Ho opravdu dosáhnete, když na Něho hledíte jako na Skutečnost – pak veškerá hlučnost a disputace ustanou. Pak je čas ke spánku, to jest užít blaho, které přichází v samádhi, ve stavu společenství s Bohem.

154. Pokud je včela vně květu a neochutnala ještě sladkost nektaru, který je uvnitř, dotud krouží kolem bzučíc. Jakmile však vnikne do květu, pije bez hlesu. Člověk diskutuje o učeníh a dogmatech, dokud neochutnal nektar pravého ovoce. Jakmile jej jednou ochutnal, stává se tichým.

155. Ten, kdo se právě začal učit cizímu jazyku, se při řeči neustále uchyluje k výrazům pocházejícím z jazyka, který se učí, aby tak předvedl, co už umí. Kdo však cizí jazyk dobře ovládá, málokdy vloží jeho výrazy do své mateřštiny. Podobně se chovají také ti, kdo jsou v náboženství velmi pokročilí.

156. Když jsme od tržiště ještě vzdálení, slyšíme jen šum hovoru. Jsme-li však přímo na trhu, neslyšíme šum, zato vykřikování a smlouvání. Podobně, je-li někdo vzdálen od Boha, zabývá se klamnou sofistikou a je pln planých argumentů a diskutuje. Když se člověk Bohu alespoň jednou přiblížil, všechny argumenty a diskuse ustávají, protože začne jasně a živě vnímat mysteria Boha.

157. Když vložíme nesmažený koláč do rozpuštěného másla, slyšíme prskavý zvuk. Čím déle se smaží, tím méně je prskavých zvuků a když je koláč usmažený, prskot zcela ustává. Dokud má člověk málo poznání, káže a zúčastňuje se hovorů. Jakmile dosáhl pravého poznání, už se nikde neukazuje.

158. Na koho sestoupí milost Všemohoucího, ten okamžitě zná své chyby; když to víte, neměli byste diskutovat.

Pravý závěr vzdělání

159. Posvátné knihy pojednávají pouze o cestě k Bohu. Jakmile jste jednou poznali cestu k Bohu, jaký užitek ještě mají pro vás knihy? Pak nastane čas pro vzdělávání duše v osamělém společenství s Bohem.

Jakýsi člověk obdržel z domova dopis, ve kterém byl žádán, aby svým příbuzným poslal nějaké věci. Když chtěl věci objednat, chtěl se přesvědčit, co se na něm požaduje a začal hledat dopis, aby jej znovu přečetl. Nemohl ho

však najít. Nakonec jej po dlouhém hledání ke své velké radosti našel. Vzal si jej a četl. V dopise bylo uvedeno, aby poslal 5 kg sladkostí, 100 pomerančů a 8 kusů nějaké látky. Když tak poznal obsah dopisu, odložil jej a dal se do shánění věcí.

Jak dlouho je pro nás dopis důležitý? Jen dokud neznáme jeho obsah. Jakmile je obsah znám, následuje úsilí zařídit požadované věci. Podobně tak posvátné knihy nás seznamují s cestou k Bohu, to jest s prostředky, jejichž pomocí realizujeme Boha. Jakmile je cesta známa, dalším krokem je pracovat na cestě k cíli. Realizace je cílem.

160. Paravidjá, vyšší poznání je tím, čím poznáváme Boha. Všechno ostatní – písmo, filozofie, logika, gramatika apod. – je jen břemeno a hádanka pro mysl. Granthas (knihy) jsou často granthis (uzly). Jsou dobré, jen když vedou k vyššímu poznání.

161. Mnozí jsou názoru, že poznat Boha lze jedině pomocí studia knih. Výše než čtení knih stojí naslouchání, vyšší než naslouchání je spatřování, realizace Boha. Naslouchat pravdě pronášené ústy učitele má na mysl větší účinek než pouhé čtení knih. Dobré je číst o Benáresu, lepší však je slyšet o něm od toho, kdo tam opravdu byl. Nejlepší však je vidět Benáres na vlastní oči.

162. Pouze dva typy lidí mohou dosáhnout sebezpoznání: ti, kteří nejsou zatíženi množstvím znalostí a jejichž mysl nejsou přecpány myšlenkami vypůjčenými od jiných, a ti, kteří po prostudování všeho písma a věd došli k poznání, že nic nevědí.

163. Lidé hovoří o omylech a pověrách a jsou pyšní na své knižní znalosti. Uprímný bhakta nalézá však vždy nápomocnou ruku milujícího Pána a vůbec nesejde na tom, zdali šel nějakou dobu špatnou cestou. Pán ví, že bhakta touží a nakonec naplní tužby jeho srdce.

164. Dva přátelé vešli do mangového sadu. Jeden měl mnoho světských vědomostí a tak začal okamžitě počítat mangové stromy a jejich plody, aby stanovil přibližnou cenu sadu. Jeho druh zašel k majiteli sadu, seznámil se s ním a pak šli klidně do sadu a tam hostitel nabídl, aby si natrhal plody a jedl. Kdo z obou přátel byl moudřejší? Jezte mango! To utiší váš hlad. K čemu je počítání stromů a listů i ostatní kalkulace? Domýšlivý intelekt se zabývá neužitečným „proč“ a „za jakým účelem“ bylo provedeno stvoření, avšak pokorný a moudrý člověk se spřátelí se Stvořitelem a užívá Jeho dar – nejvyšší blaho.

165. Stačí jediný paprsek světla Božské Matky, která je opravdu bohyně moudrosti, aby zesměšnil i toho nejučenějšího z panditů a vypadal jako bezvýznamný červ.

166. Pronášej mnohokrát rychle za sebou slovo Gita – gi-ta-gi-tagi. Nakonec je to vyslovováno jako tagi-tagi, což znamená někoho, kdo pro Boha zamítnul svět. Jediným slovem nás Gita učí: „Zamítni, ty světem svázaný člověče!“ Zapři vše a upevni mysl na Pána!

167. Během jednoho putování po jižní Indii potkal Déva Čajtanja člověka, jehož obličej se co chvíli ocital v slzách, když někdo předčítal Gítu. Tento uctívající byl přitom negramotný. Když se ho zeptal, čím to, že mu tak často stékají slzy, odpověděl: „Je pravda, že neznám jediné slovo z Gíty. Jakmile však mi někdo předčítá, nemohu si pomoci. Svým vnitřním zrakem vidím nádhernou formu mého Pána Šrí Kršnu. Vidím ho, jak sedí ve voze před Ardžunou na kuruovském poli a jak vysvětluje všechny ty vznešené myšlenky, které se v Gítě nacházejí. To způsobuje, že mé oči jsou plné slz radosti a lásky.“ Tento muž, ačkoli neuměl číst, měl nejvyšší poznání, protože měl čistou lásku k Bohu a mohl Ho proto realizovat.

KAPITOLA VI

PRAVÍ A NEPRAVÍ NÁBOŽENŠTÍ UČITELÉ

Léčky při učitelování

168. Kazateli, máš ke své činnosti oprávnění? Nejpokornější sluha krále, když je králem zmocněn promluvit, je slyšen s úctou a bázní. Když ukáže svůj odznak, může i výtržnost utišit. Také ty, kazateli, musíš napřed obdržet pověření a inspiraci od samotného Boha. Dokud neneseš znak božské inspirace, můžeš celý život kázat a bude to jen plýtvání dechem.

169. Nikdo nemá touhu a trpělivost se hluboce ponořit do božské lásky. Nikdo nepečuje o rozlišování a odpoutanost (vivéka a vairágja) od světských věcí ani neusiluje o praxi sádhany uctíváním. Zato se všichni lidé vrhají do pronášení proslavů a učí jen při malých teoretických znalostech. Je to opravdu podivné! Učit jiné je nesmírně náročný úkol. Učit může jedině ten, kdo k tomu obdržel od Boha pověření, když Ho předtím realizoval.

170. Co si myslíte o člověku, který dobře přednáší a káže, jehož duchovní síly však nejsou rozvinuty? Podobá se tomu, kdo utrácí majetek jiného, který mu byl svěřen. Snadno může radit jiným, jelikož ho to nic nestojí, protože myšlenky, které vyjadřuje, nejsou jeho, ale jsou vypůjčené.

171. Známý kazatel jednou přednášel při náboženském shromáždění. Během přednášky řekl: „Pán je zcela prost sladkosti (rása); musíme Ho učinit sladkým, když Mu propůjčíme sladkost naší vlastní povahy.“ Sladkostí myslel lásku a jiné božské vlastnosti. Když jsem to uslyšel, vzpomenu si na chlapce, který říkal, že jeho strýc z matčiny strany měl mnoho koní a snažil se posluchače přesvědčit, že jich byl plný kravín. Každý rozumný ví, že kravín se pro koně nehodí a že mladík si vše vymyslel a s koňmi nemá zkušenosti.

Tvrdit, že Bůh je prost vši sladkosti, je nesmysl, který dokazuje, že přednášející o tom, co povídá, nic neví. Nikdy nerealizoval svrchovanou Bytost, která je právě zdrojem věčné lásky, radosti a moudrosti.

172. Jaký je váš názor na metody, které náboženští kazatelé dnes používají? Je to podobné, jako když pozvete k obědu sto lidí, ale jídlo je tak pro jednoho. Předstírají, že jsou velkými náboženskými učiteli, ale mají jen skrovnou zásobu duchovních zkušeností.

173. Napřed dosad'te Boha v chrámu svého srdce; napřed Ho realizujte. Proslovy, přednášky apod. ať následují poté, co jste spatřili Boha, ne dříve. Lidé mluví nenuceně o Bohu a brahman a nevdají jim, že jsou připoutáni k věcem světa. K čemu to všechno? Je to, jako byste duli do lastury za účelem svolání k bohoslužbě, přičemž v chrámu vám chybí obraz Božství.

174. Jednou jsem procházel Pañčávati a uslyšel jsem zoufalé kvákání žáby. Říkal jsem si, že ji zřejmě musel lapit had. Když jsem se po delší chvíli opět cestou vracel, uslyšel jsem stejný křik. Když jsem prohledal louži, uviděl jsem vodního hada se žábou v tlamě. Nemohl ji polknout ani nechat odejít a agonie žáby nebrala konce. Tehdy jsem si pomyslel, že kdyby ji chytila kobra, byla by utichla po třech kváknutích (a pak by nebylo utrpení pro žábu ani pro hada). Ale zde bylo utrpení hada téměř stejné jako žáby. Podobné je, když neosvěcený ve své bláhovosti bere na sebe odpovědnost za spásu jiného – tehdy bída obou nemá konce. Ego žáka nezmižá a jeho světské svazky se také nerozseknou. Když přijde žák k neschopnému učiteli, nikdy nedosáhne osvobození. Ale u kompetentního učitele jeho jáství zaniká třemi kváknutími.

175. Známý profesionální kazatel byl schopen při svém kázání roznítit v srdcích svých posluchačů silné zbožné cítění. Sám však nebyl charakterním člověkem. Jelikož mne mrzelo, jaký život vedl, zeptal jsem se ho jednoho dne, jak je možné, že pohne tolik srdcí ke zbožnosti, sám však vede nedobrý život. Muž se uklonil a řekl: „Ano, pane. Koště, ač je samo o sobě opovrženíhodné, přece však odstraňuje prach a špínu z podlahy i z ulice.“ Na to jsem mu opravdu nemohl nic říci.

176. Pouze ten je pravým učitelem, kdo je osvěcen světlem pravého poznání.

177. Je mnoho lidí, kteří pouze slyšeli o ledu, ale nikdy jej neviděli. Je mnoho náboženských učitelů, kteří jenom pročítali knihy o vlastnostech božích, ale sami je nerealizovali. A zase je mnoho těch, kdo viděli led, ale neochutnali ho; je mnoho náboženských učitelů, kteří zažili záblesk božské slávy, ale nepochopili Jeho skutečnou podstatu. Jenom ten, kdo ochutnal led, může říci, jaký je. Podobně jenom ten může popsat vlastnosti Boha, kdo je s Ním sdružen v Jeho nejrůznějších aspektech, jako sluha, přítel a milenec, kdo je v Něm naprostovstřebán a realizuje Jeho jedinstvo.

Kdo je pravým učitelem?

178. Máme-li přesvědčení, že jsme vůdčí osobností a utvořili jsme sektu, pak je naše ego nezralé. Když však máme pověření od Boha, realizovali Ho a kážeme pro dobro jiných, pak na tom není nic špatného. Šukadéva obdržel pověření odhalit Paríksiťovi Bhagavatu (bhaktické písmo).

179. Máme-li plný džbán, neslyšíme žádný zvuk. I realizovaný toho mnoho nenamluví. Co však říci o Náradovi a jiných? Ano, Nárada, Šukadéva a někteří jim podobní dosáhli několika kroků v samádhi a ze slitování a z lásky sestoupili, aby mohli lidstvo učít.

180. Jsou dva druhy dokonalých lidí, jedni, kteří, když dosáhli Pravdy, ztichnou a užívají ji celou sami, aniž by si vzpomněli na jiné. A pak jsou jiní, kteří po dosažení Pravdy nemají potěšení v tom, že by si ji sami ponechali pro sebe a vzkřiknou hlasem podobným hlásné troubě: „Přijďte, vy všichni, a užívejte s námi Pravdu.“

181. Když vánek unáší vůni rozkvetlých květin, pak včely samy přilétají. Mravenci sami přilézají na místo, kde leží kousek sladkosti. Včely a mravence nemusí nikdo zvat. Podobné je, když se člověk stane čistým a dokonalým; pak sladký vliv jeho charakteru se rozprostře na všechny strany a všichni, kdo hledají pravdu, jsou k němu přirozeně přitahováni. Nemusí vycházet, aby hledal posluchače, kteří by mu naslouchali.

182. Kde je něco sladkého, tam se mravenci sami od sebe stahují. Snažte se stát karamellem, to jest mějte v sobě sladkost osvíceného duchovního vědomí, a mravenci (stoupenci) se budou sami k vám sbíhat. Když kázáte a nemáte k tomu pověření od Boha, vaše kázání nebude mít žádný vliv a nikdo nebude naslouchat. Boha dosahujeme oddaností nebo i jinak, a když obdržíme Jeho slovo, můžeme kdekoli a kdykoli učít a kázat. Jedině takto dostáváme od Něho sílu a moc a jediné tehdy můžeme správně naplnit odpovědnost, která vyplývá z funkce kazatele.

183. Když hoří oheň, odevšad přilétají můry a stávají se oběťmi ohně. Oheň nikdy neobchází zvat můry. Takové je kázání dokonalých. Neobcházejí, aby zvali jiné, ale stovky a tisíce jich přicházejí odevšad z vlastní vůle a hledají u nich poučení.

184. Co je pravé kázání? Namísto abyste kázali jiným, uctívejte stále Boha. To je dostatečné kázání. Kdo usiluje, aby dosáhl osvobození od zrození a smrti, je opravdovým kazatelem. Kdo je osvobozený, k tomu ze všech stran přicházejí stovky lidí, dychtících po poučení. Když rozkvete růže, včely přilétají bez pozvání.

185. Když se v sýpce bohatého obchodníka měří zrní pro zákazníka, pak ten, kdo měří, si tak počíná bez přerušení, protože má stále z čeho nabírat. Malý obchodník však má sklad brzy vyčerpán. Podobné to je s Bohem, který nevyčerpatelným způsobem inspiruje myšlenky a pocity těch, kdo Ho uctívají, což je důvodem, proč nikdy netrpí nedostatkem nového a moudrého. Knižní učenost se podobá hokynaření; brzy se nedostává slov ani myšlenek.

186. Na různých místech města svítí plynové osvětlení. Zdroj světla, plyn, pochází z jednoho obecného místa, plynárny. Praví učitelé náboženství všech končin a věků jsou podobni plynovým lampám, které odhalují život Ducha neustále plynoucí z jediného zdroje, všemocného Pána.

187. Déšť padá na střechy domů a stéká do chrličů, které mívají groteskní podobu tygří hlavy. Na první pohled se zdá, že voda vytéká z tygří tlamy; ve skutečnosti však stéká z oblaků. Stejně tak svatá slova vycházející z úst zbožného se zdají být jím pronášena, ve skutečnosti však pocházejí od Boha.

KAPITOLA VII

SVĚTÁCI A JEJICH CHOVÁNÍ

Charakteristika světáctví

188. Jsou dvě třídy lidí, lidé jen podle označení a probuzení lidí. K druhé skupině náleží jen ti, kdo žízní po Bohu, kdežto ti, kdo blázní po „ženě a zlatu“ jsou obyčejní lidé, jsou lidmi jen podle označení.

189. Masku může používat vícero lidí. I různé druhy bytostí navlékly na sebe lidskou tvář jako převlek. Někteří jsou divokými vlky, jiní zuřivými medvědy, jiní zase mazanými liškami či jedovatými hady, ačkoli všichni vypadají jako lidé.

190. Síto si zcela přirozeně podržuje hrubá zrna a jemná propouští. Podobně se chovají zlé duše, odmítají dobré a podržují zlo. Avšak opačná je přirozenost čistícího koše na obilí, stejně tak i dobrých duší.

191. Jsou lidé, jejichž životní postavení je takové, že je nic nepoutá. Oni však nechtějí a nejsou rádi, a tak si stvoří nějakou přívislost a připoutají se k ní. Nechtějí být volní. Člověk, který nemá rodinu, o kterou by pečoval, a žádné příbuzné, o které by se měl starat, si obvykle bere kočku, opici nebo psa či ptáka jako mazlíčka a mazlí se s ním. Tak „ukojí svou žízeň po mléce pouhou syrovátkou“. Taková je léčka, kterou mají svým okouzlením lidstvu připravila.

192. Čerstvě narozené telátko je velmi radostné a živé. Pobíhá sem tam a dovádí celý den a zastaví se jen tu a tam, aby se napilo mléka u své matky. Ale jakmile mu uvážou kolem krku provaz, začíná hynout žalem. Veselost jej opustí, dostane sklíčený výraz, smutný pohled a hubne. Podobně i chlapec, dokud se nemusí zabývat záležitostmi světa, je veselý a čilý. Jakmile však ho jednou svět uzavře mocnou závorou manželství, jeho bezstarostnost je ta tam. Má sklíčený a starostlivý pohled, plný obav. Z jeho tváře se ztratila záře zdraví a jeho čelo začínají brázdit vrásky. Požehnaný je ten, kdo po celý život zůstává chlapcem a je svobodný jako ranní vánek, čerstvý jako právě rozkvetlá květina a čistý jako kapka rosy.

193. Malý chlapec ani děvčátko nemají představu o manželském životě, stejně jako světský člověk nemůže vědět, jaká je extáze splnutí s Bohem.

194. Světák nesnadno odolá vábení „ženy a zlata“ a nestáčí svou mysl k Bohu, i když ho stále sužuje bída a utrpení života.
195. Světského člověka poznáme snadno dle jeho nechuti vůči všemu, co jen trochu zavání náboženstvím. Nejenže sám má odpor k poslouchání hymen či duchovní hudby nebo recitování svatých „jmen“ Boha, ale odrazuje i jiné, aby je neposlouchali. Kdo se posmívá modlitbám náboženských společenstev a světcům, to je vskutku světský člověk.
196. Někdy se stává, že ke mně přicházejí svěště lidé, když doprovázejí společnost zbožných. Světské však náboženské rozpravy nebaví. Brzy se jich zmocňuje netrpělivost a nepokoj, zvláště když slyší, jak jiní vedou dlouhé hovory o Bohu a spiritualitě. Sedět tiše je pro ně utrpením, a tak začnou šeptat do uší svých přátel: „Kdy už půjdeš? Jak dlouho tu chceš zůstat?“ Jejich přátelé jim odpovídají: „Počkej ještě chvíli, půjdeme hned.“ Taková slova je však znechucují, a tak šeptem odpovídají: „Tak si tady povídej, ale my už teď odcházíme. Počkáme na tebe na lodi (která je zaveze zpátky do Kalkaty).“
197. Když mluvíme se světským člověkem, je úplně jasně vidět, jak je jeho srdce napěchované světskými myšlenkami a dychtěním a je podobné volátku holuba napěchovanému zrním.
198. Srdce hříšníka je jako kudrnatý vlas. Ať jakkoli usilujete o to, abyste jej narovnali, napřímili, přece nikdy neuspějete. Podobně tak není snadné očistit srdce zlého, aby se stalo poctivým.
199. Nádoba na pití (kamandalu), kterou každý potulný asketa nosí u sebe, se mohla při poutích octnout i ve čtyřech damách (poutní místa, o kterých se předpokládá, že je každý sádhak navštíví) a voda v ní zůstane stejně hořká jako předtím. Taková je také přirozenost světského člověka.
200. Hrnčíř vytváří z pálené hlíny různé nádoby. Přepálenou hlínu však k výrobě nemůže používat. Podobně srdce, které bylo vypáleno v ohni světských tužeb, nereaguje na vyšší cit, protože není schopné zaujmout něžnou formu.
201. Jako kámen nemůže vsáknout vodu, tak zbožné učení nemůže mít dopad na spoutanou duši.
202. Jako hřebík neprorazí kámen, ale snadno pronikne hlínou, tak rada zbožného se nedotkne světského, avšak hluboce pronikne do srdce věřícího.
203. Obtisk můžeme udělat v měkké hlíně, nikoli však ve šterku; podobně božská moudrost se vtiskne do srdce uctívajícího, ne však do duše, která je v zajetí světa.
204. Jako voda přitéká k mostu z jedné strany a druhou odtéká, podobně i zbožná rada poskytnutá světákovi vstupuje do jeho mysli jedním uchem a druhým vychází a nezanechá žádný dojem.

205. Co je pro světského člověka charakteristické? Je jako mungo v krotitelově kotli. Krotitel upevní kotel vysoko na zdi, aby sloužil zvířeti jako pelech. Dále si připraví silný provaz, který jedním koncem uváže kolem krku munga, zatímco k druhému přiváže zátěž. Když mungo opustí svůj pelech, seběhne po zdi dolů na zem a pobíhá sem tam. Když se něčeho poleká, rychle se vrátí zpět do kotle, kde se schová. Tam však dlouho nevydrží, protože závaží, které je připevněné na druhém konci provazu, ho stahuje dolů. Podobné je to se světským člověkem. Jeho utrpení a bída, kterou v životě zažívá, ho nutí se odpoutat od světské úrovně a hledat útočiště v Bohu, ale zátěž světa a jeho přitažlivost jej zase brzy stáhnou dolů.

206. Rybičky v rýžových polích s radostí sledují vodu, jak protéká bambusovou pastí. Jakmile však se tam jednou dostanou, nemohou již ven. Podobně tomu bláhoví lidé jsou chyceni v okách sítě světa, když byli zlákáni jeho klamným leskem. Daleko snazší je do světa vstoupit, než se z něj vyprostit. Jsou jako ty rybičky, jsou jednou provždy chyceni.

207. Světáci jsou spoutaní a nikdy se neprobudí vzdor tomu, že je sužují smutky; jsou často podváděni a v nebezpečí. Nejsou však k probuzení. Podobají se velbloudu. Ten má v oblíbě kopřivy a pichlavá křoviska a nepřestane je okusovat, i když z rozpíchané tlamy krvácí. Člověk světa prochází mnohým utrpením, ale za pár dní na vše zapomene. Třeba mu zemřela manželka nebo se dopustila nevěry, a hle! Znovu se ožení. Nebo pláče, že mu zemřelo dítě; za pár dní se však všechno vytratí z paměti a matka dítěte, kterou přemáhal bol, zase pečuje o své oblečení a nosí ozdoby a šperky. Rodiče svatbou dcery zchudnou, a přece mají každým rokem děcko. A lidé, kteří byli zničeni právními spory, se přou u soudu dál. Nemají čím nakrmit děti, ale rodí každým rokem další.

Světský člověk se někdy podobá hadu, který uchopil krta, kterého nedokáže polknout ani vypustit. Dejme tomu, že takový člověk došel k názoru, že na světě není nic podstatného k spatření a že vše se podobá kamenům potaženým kůžemi; přece nedokáže své srdce věnovat Bohu, protože nemůže zapomenout na svět. Když ho vyjmete ze světského prostředí a umístíte ho do posvátného, ztratí srdce a bude hynout žalem asi jako červ, který prospívá ve zkažené potravě, ale zemře, dáte-li ho do hrnce s rýží.

208. Nikdo neuschovává mléko v hliněném hrnci, který se používá na přípravu tvarohu, jediné kdyby mléko mělo zkysnout. Ani jej nelze použít pro vaření, protože na ohni snadno praskne. Je tedy téměř k nepotřebě. Stejně tak dobrý a zkušený guru neposkytuje dobré, hodnotné a povznášející rady a poučení světskému člověku, protože si je jist, že by si je špatně vyložil a pak zneužil pro vlastní účely. Ani ho nepožádá, aby vykonal nějakou užitečnou práci, která by byla poněkud namáhavá, protože by si mohl myslet, že ho chce učitel nevhodně využívat.

209. Člověk nemůže zapřít svět, i když si to přeje. V současném zrození ho ruší karmány, které nesou ovoce, a mysl je ovlivněna dojmy předchozích činností.

Jakýsi jógin požádal jednou krále, aby se posadil vedle něho a meditoval o Bohu. Král mu však odpověděl: „Ne, pane, to nejde. Mohu sice zůstat blízko vás, ale žízeň po světském potěšení bude stále se mnou. Zůstanu-li v tomto lese, vznikne tu asi království, protože je mi určeno, abych stále užíval potěšení.“

Vrtošivá zbožnost světského člověka

210. Světští lidé vykonávají mnoho zbožných a dobročinných akcí v naději na pozemské odměny. Když je však potká neštěstí, bída a chudoba, jejich zbožnost a dobročinnost je opustí. Podobají se papouškovi, který neustále každý den opakuje „Rádha-Kršna, Rádha-Kršna“. Když ho však chytne kočka, křičí „kang, kang“ a na božská jména zcela zapomene.

Proto vám říkám, kázat náboženství takovým lidem je zbytečné. Navzdory všem vašim kázáním zůstávají stejně světští jako předtím.

211. Když se člověk posadí na pérový polštář, ten se stlačí –, jakmile však z něj vstane, zaujme opět svůj tvar. Stejně je to se světským člověkem. Je pln náboženských pocitů, když slyší náboženský hovor. Ale jakmile mu nastane jeho každodenní rutina, zapomene na všechny vysoké a ušlechtilé myšlenky a je stejný jako předtím.

212. Železo je ve výhni červené, vyjmeme-li jej, brzy zčerná. Stejně světští lidé jsou plni náboženských pocitů, když jsou ve společnosti zbožných anebo v chrámu. Jakmile však opustí shromáždění, vlna zbožnosti se z nich vytratí.

213. Jako moucha chvíli posedává na nečistém vředu a hned zase na obětních darech Bohu, tak také mysl světského člověka je jednou zaměstnána zbožným hovorem, a hned nato se ztrácí v potěšení z bohatství a vášni.

214. Srdce světského člověka je jako červ v hnojišti. Červ je v hnoji a libuje si. Vyjme-li náhodou někdo červa z hnoje a položí jej do lotosového květu, červ zakrátko zhyne vůni květu. Podobně světský člověk nemůže ani na chvíli žít mimo nečistou atmosféru svých světských myšlenek a tužeb.

215. Chcete vědět, co si světští lidé myslí o Bohu? Podobá se to dětskému tlachání při hrách. Někdy přísahají a říkají: „Přísahám Bohu!“ Učí se od starších, když slyší, jak chtějí dát vážnost svému tvrzení. V nejlepším se jejich názory podobají názorům šviháka, který nafintěn se zahálčivě prochází zahradou a točí si hůlkou, pohvizduje si, utrhne květinu a zvolá: „Ó, jak krásnou květinu Bůh stvořil!“ Je to jen momentální způsob vyjadřování, který trvá asi tak dlouho, co trvá kapka vody na rozpáleném železe. Říkám vám, že musíte po Něm žíznit. Musíte se do oceánu hluboko ponořit.

Lidé světa a duchovní cvičení

216. Celý den pracoval hospodář na svém poli, aby jej zavodnil pro cukrovou třtinu. Když s prací skončil, zjistil, že na poli nezůstala žádná voda, že všechna odtekla velkými krysími děrami. Podobné je to s člověkem, který uctívá Boha, ale má skryté ambice a světské touhy v srdci. I když se bude každý den modlit, neučiní žádný pokrok, neboť jeho uctívání přichází nazmar pro krysí díry, které způsobují jeho světská přání. Výsledkem všeho uctívání, které v životě prováděl, je, že zůstává stejný jaký byl.

217. Proč je mysl neklidná, jakmile začneme meditovat? Moucha sedí někdy na sladkostech ve výkladních skříních cukráře, ale jakmile jde kolem metař s košem plným páchnoucích odpadků, moucha zanechá sladkostí a letí za pachem. Na druhé straně včela, která sbírá med, sedí jen na květech a odpadky ji nepřitahují. Světáci, podobní mouchám, ochutnají někdy božskou lásku, ale jejich přirozené dychtění po obscénnostech je zase přitáhne ke hnojišti světskosti. Velcí paramahansové jsou však stále ponořeni v meditaci a zažívají božskou lásku.

218. Zlého ducha vymítáte, když na posedlého házíte očarovaná hořčičná semena. Jestliže však zlý duch očarovaná semena vychytá, jak mohou na něho působit? Když je vaše mysl potřísněna nečistými světskými myšlenkami, jak můžete očekávat, že vám takový pokažený nástroj bude dobře sloužit při zbožném uctívání?

219. Zvlhlá zápalka nechytá, ať s ní škrátáte jak chcete, nanejvýš pouze zakouří. Suchá zápalka chytne okamžitě, i když jen slabě škrtnete. Srdce pravého stoupence je jako suchá zápalka, stačí jen nepatrná zmínka jména Pána a roznítí se v něm oheň lásky. Avšak mysl světského je nasáklá vášní a touhou po bohatství, a proto odolává teplu stejně jako mokrá zápalka. I když takovému člověku opakovaně budeme povídat o Bohu, oheň božské lásky se v něm neroznítí.

220. Světský člověk může být obdařen velkou inteligencí i věděním jako džňánin, vynakládat úsilí jako jógin a podstupovat velkou sebekázeň jako asketa – přece však všechny jeho snahy jsou marné, protože jeho energie není správně nasměrována a vše koná jen pro světskou slávu a pro bohatství, a ne pro Boha.

221. Zašpiněné zrcadlo nemůže odrážet sluneční paprsky. Stejně tak i lidé nečistého a zašpiněného srdce. Jsou májová tak oklamáni, že nikdy nejsou schopni vnímat slávu Pána. Lidé čistého srdce však vidí Pána stejně jasně, jako čisté zrcadlo odráží sluneční paprsky. Proto buďte čistí.

222. Když je mléko zředěno dvojnásobným množstvím vody a chceme je zahustit, vyžaduje to mnoho času a práce. Podobně mysl světského člověka je velice zředěna špinavou vodou zlých a nečistých myšlenek; chce-li ji očistit, musí člověk dlouho a tvrdě pracovat, aby získala patřičnou sílu a opravdové zásady zbožného srdce.

223. Otázka: „Proč se světský člověk všeho nevzdá, aby našel Boha?“ Mistr: „Když herec vstoupí na jeviště, je možné, že najednou odhodil svou masku? Ať světští lidé vyčerpají své úlohy a přijde čas, kdy se zbaví svého klamného vystupování.“

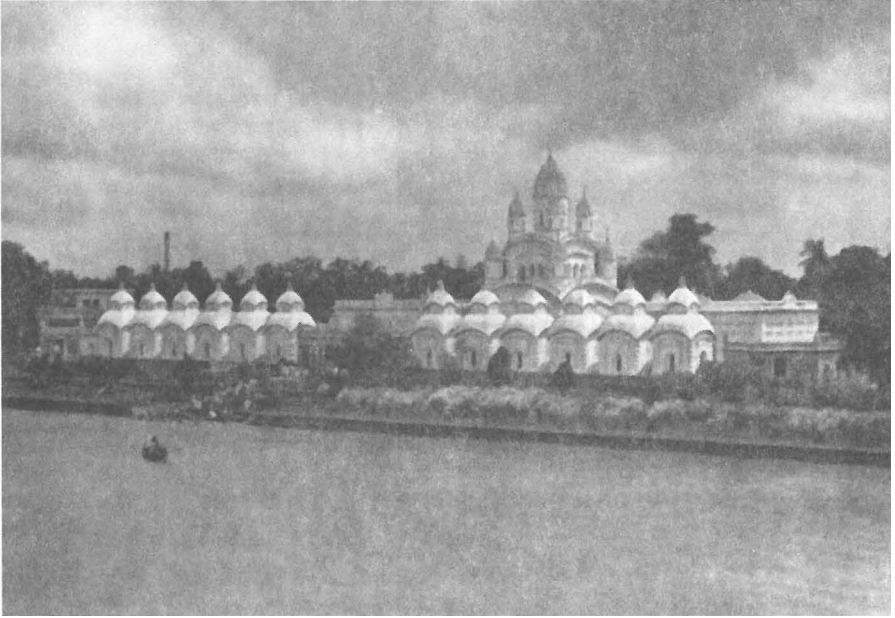
224. Duše, která je zcela světsky vázaná, je jako červ, který stále žije v bahně, kde také umírá a ani nemá představu o něčem lepším. Duše, jejíž světskost je poněkud menší intenzity, se podobá mouše, která tu sedí na cukru, tu ve špíně. Svobodná duše je jako včela, která vždy pije med a nic jiného jí nechutná.

225. Světský člověk se podobá aligátoru. Jako tělem aligátora nepronikne žádná zbraň a nemůžete jej usmrtit, ledaže byste jej zasáhli do břicha, tak podobně je úplně jedno, kolik dobrých rad věnujete světskému člověku a kolik sebeznechucení v něm vyvoláte. Nikdy si svou situaci plně neuvědomí, jedině kdyby se vám podařilo ho odvrátit od objektů, které ho drží a spoutávají.

226. Když světskému člověku řeknete, aby se všeho vzdal a oddaně se věnoval lotosovým nohám Pána, neposlechne vás. Čajtanja a jeho druh Nitjánanda uvažovali mnoho, jak takové duše přitáhnout, až ukuli plán, jak je přilákat. Prohlásili: „Přijďte, užijte jména Hariho a dostanete dobrou rybí polévku a pomazlí se s vámi mladá dívka.“ Tyto dva detaily přilákaly mnohé a tak začali užívat jméno Pána. Když začali postupně ochutnávat nektar svatého jména, pochopili skrytý význam učení Nitjánandy. Rybí polévka nebyla ničím jiným než proudy slz, které proléváme v lásce k Bohu. Země je ona „mladá dívka“ a mazlit se s ní znamenalo se válet po zemi ve vytržení božské lásky.

KNIHA II.

CESTA VZHURU

Chrám v Dakšíněšvaru.

KAPITOLA VIII

RŮZNOST ASPIRANTŮ A JEJICH IDEÁLY

Některé typy aspirantů

227. Z myriády papírových draků, kteří plachtí ve větru, jen jeden nebo dva ulétnou, když se přetrhl provaz, kterým byli připoutáni. Tak ze stovek aspirantů provádějících duchovní disciplíny pouze jeden nebo dva se osvobodí ze světské vázanosti.

228. Říká se, že žije smyšlený druh ptáků nazývaný „hóma“. Žijí vysoko, ve vysokých regionech nebeských a tyto tak milují, že nikdy neslétají dolů na zem. Říká se, že vejce kladou na nebi a že se mláďata líhnou z vajec v pádu, když jsou svou vahou přitahována k zemi. Mláďata se líhnou ještě vysoko ve vzduchu a okamžitě zastavují pád a instinktivně letí vzhůru ke svému domovu. Bytosti jako Šukadéva, Nárada, Ježíš a Šankaračárja jsou těmto ptákům podobné. Již v chlapectví byli volni od přívíslostí ke světu a uchýlili se do nejvyšších regionů pravého poznání a božského světla.

229. Jsou dvě třídy jóginů: skrytí a nezakrytí. První provádějí zbožná cvičení v tajnosti a drží se stranou veřejnosti. Druzí jsou k poznání podle vnějších symbolů jako je hůl apod. a mluví volně o duchovních věcech.

230. Ačkoli je všeobecným pravidlem, že se napřed objeví květy a potom plody, existují některé byliny a plazivé rostliny, které nesou napřed plody a teprve později kvetou. Podobně člověk musí běžně napřed projít sádhanou, než realizuje Boha, ale je určitý druh aspirantů, kteří napřed realizují Boha a pak provádějí sádhanu.

231. Zrna neloupané rýže usmažená na pánvi, ať jsou jakkoli bezvadně upražená, přece nesou známku připražení. Pouze těch několik, která se během pražení vymrštila a pukla mimo pánev, jsou nejlepší, protože nenesou na sobě žádnou známku připražení. Podobně ze všech dobrých žáků oněch několik, kteří se zcela vzdají světa a odejdou od něho, jsou dokonalí a bez nejmenšího poskvrnění, zatímco i ti nejlepší z těch, co jsou ve světě, mají ve svém charakteru přinejmenším alespoň malý kousek nedokonalosti.

232. Nejvhodnější doba pro stloukání másla je brzy ráno. Když se stlouká po východu slunce, už není tak dobré. Když se Mistr obracel ke svým mladým žákům, kteří se později stali sannjásiny, říkával jim: „Jste jako máslo stloukané brzy zrána“, zatímco žákům hospodářům říkával, že jsou jako máslo stloukané v pozdější hodinu.

233. Mladý bambus lze snadno ohnout, ale ohneme-li vzrostlý, zlomí se. Je snadné přiklonit k Bohu mladé srdce, když však k Němu přitáhneme netrénované srdce starého, vusmekne se z vlivu.

234. Nemůžete naučit papouška zpívat, když jeho vibrující blána v hrdle již věkem ztvrdla. Musíte ho naučit zpívat v mládí, dříve než mu naroste kolem krku límečkový proužek. Podobně těžké je se ve stáří naučit upevnit mysl na Boha. V mládí je to snadné.

235. Zralé mango je vhodné k oběti Bohu, ale můžeme ho použít i pro jiný účel. Pokud však do něj klovla vrána, třeba jen jedinkrát, mango je k ničemu. Nelze jej obětovat Bohu, ani jej nabídnout bráhmanovi, čistí jej nemohou jíst. Podobně chlapci a děvčata by se měli věnovat službě Bohu, dříve než se jejich srdce ušpiní světskými tužbami. Jakmile vstoupí do jejich myslí světské touhy a démon smyslových libostí na ně vrhne svůj prokletý stín, stane se cesta ctnosti pro ně skutečně obtížná.

236. Láska v srdci chlapce je úplná a nedělená. Když se ožení, polovinu svého srdce, ne-li více, věnuje své manželce a když se mu narodí děti, ztratí opět jednu čtvrtinu, zatímco zbývající čtvrtina je rozdělena mezi otce, matku, čest a slávu, pýchu, oblečení apod., takže už nemá lásku, kterou by mohl věnovat Bohu. Když však je nedělená láska chlapce nasměrována brzy k Bohu, může obdržet Jeho lásku a pak Ho snadno realizuje. Avšak pro dospělého to už není tak snadné.

237. Když se ptáte, zda je nějaký rozdíl mezi džňáninem, který žije ve světě, a tím, který zapřel svět, řekl bych, že se ti dva od sebe neliší. Oba mají stejnou džňánu. Když je džňánin ve světě, má ale důvod k obavě. Život uprostřed smyslových přitažlivostí se poněkud snoubí s obavou z pádu, i když malého. Když žijete v začazené místnosti, je jisté, že se trochu umažete, ať děláte co děláte.

238. Mistr řekl jednomu příchozímu: „Dobře, přicházíte nyní hledat Boha, když jste ve světě prožil nejlepší část svého života. Kdybyste vstoupil do světa po realizaci Boha, jakou radost a mír byste zažíval!“

239. Jaký je rozdíl v sattvickém, radžasickém a tamasickém uctívání? Sattvický je ten, který uctívá z hloubi srdce, bez nejmenší okázalosti a domýšlivosti. Radžasický uctívající věnuje pozornost výzdobě domu, přikládá velkou důležitost hudbě a tanci, uspořádává nákladnou a pečlivě propracovanou hostinu u příležitosti oslav určitého Božství. Člověk, který porazí na oltáři stovky bezelstných koz a ovcí jako oběť, nabízí víno a mísy masa a zabývá

se jenom tancem a zpěvem, zatímco se provádí bohoslužba, takový uctívá tamasicky.

Charakteristika pravého aspiranta

240. Pazourek může být miliardy let pod vodou a přece svůj vnitřní oheň neztrácí. Udeříme-li do něj ocelí, rozkřešou se z něj jiskry, kdykoli se nám zachce. Stejně taková je víra opravdově oddaného. I když bude obklopen vši možnou nečistotou světa, nikdy neztratí víru a lásku k Bohu. Rozsvítí se zbožným nadšením, jakmile zaslechne jméno Pána.

241. Zlato od mosazi se rozlišuje prubířským kamenem. Podobně i ryzí sádhuvové se poznají od pokryteckých tím, že ti druzí jsou vystavováni pomluvám a pronásledování.

242. Parní lokomotiva snadno utáhne celý vlak naložený těžkým nákladem. Stejně tak milující děti boží, které jsou pevné ve víře a oddanosti, nepociťují obtíž, když jsou v životě vystavovány všelijakým nesnázím a obavám, ba ještě mnohé jiné v tom čase přivedou k Bohu.

243. Kdy odezní přitažlivost smyslových potěšení? Když si člověk uvědomí, že v Bohu je dovršení všeho štěstí a veškerého potěšení. Bůh je nedílným a věčným oceánem blaha a kdo Ho zažije, nenachází půvab v laciných a bezcenných potěšeních světa.

244. Kdo jednou ochutnal rafinovaný krystalový cukr, ten nenalézá nic chutného na špinavé melase. Kdo nocoval v paláci, nenachází pohodlí ve špinavé chýši. Duše, která ochutnala sladkost božského blaha, nenachází radost ve vulgárních potěšeních světa.

245. Žena, jejímž milencem je král, nepřijme žebrákovu oslovení. Duše, která našla milost v očích Pána, neshledává zalíbení v nicotných věcech světa.

246. Sítovací koš na čištění zrn lehce odstraní vše, co je lehké a bezcenné a podrží vše, co je těžké a dobré. Taková je také povaha zbožných duší.

247. Můžete smíchat cukr s pískem, ale mravenec spolehlivě pozná cukr a odnese jej. Podobně paramahansové a zbožní lidé bezpečně rozpoznají dobro od zla.

248. Proud vody někdy víří nebo něco rychle obtéká, ale když proteče zákruty, nabere rychle rovný směr. Podobně i srdce stoupence je tu a tam přepadeno malomyslností, zármutkem a nevírou. Je to však jen okamžité pomatení, které nemá dlouhé trvání.

249. Co je silou bhakty? Je dítětem božím a slzy oddanosti jsou jeho nejmocnější zbraní.

250. Čím více škrábeté pokožku napadenou kožní nemocí, tím více se zvětšuje pocit svědění a tím víc potěšení nalézáte ve škrábání pokožky. Podobně ti, kdo uctívají Boha, neustávají v prozpěvování chvály o Něm.

251. Člověk, jemuž se ježí vlasy při pouhé zmínce „jména“ Boha a z jehož očí kanou slzy – ten vskutku došel k poslednímu zrození.

252. Co se stane, když špatná žena svádí zbožného a snaží se ho podrobit svým choutkám? Jako když zmáčkne zralé mango, zůstane nám v ruce jeho slupka, kdežto dužina s pečkou nám vyklouznou, tak podobně proklouzne mysl zbožného k Bohu a ponechá za sebou svou pozemskou schránku a nechá na ni ženu působit.

253. Skutečně zbožný člověk je ten, který, i když je sám a nikdo ho nemůže vidět, nehřeší, jelikož pociťuje, že jej Bůh stále vidí. Kdo odolá svodům mladé a hezké ženy na opuštěném místě v lese, kde není nikde člověka, a z opatrnosti na ni ani nevrhne nemravný pohled, protože ví, že nikdy neuniká z pohledu Boha, takový člověk je opravdu zbožný. Kdo našel pytel zlata v osamělém neobydleném domě a odolá pokušení si jej přisvojit – ten je skutečně zbožný. Avšak tomu, kdo vystavuje svou zbožnost na odív ze strachu z veřejného mínění, chybí opravdová zbožnost. Zbožnost, která je v tichu a tajnosti, je opravdovou zbožností. Zbožnost, která se z ješitnosti vychloubá, je falešná a je fraškou.

Sprízněnost stoupenců v duchovní oblasti

254. Duchovní lidé patří k vlastní kastě, která je nad všemi sociálními konvencemi.

255. Vdaná žena se přirozeně ostýchá hovořit o tom, o čem si každý den s manželem povídá. Nikomu to neříká a ani po tom nepociťuje touhu. Naopak, když se to nějak rozhlásí, je z toho znechucená. Bez obav to však říká své důvěrné přítelkyni a je dokonce netrpělivá, kdy jí to už bude moci říci. Podobně ten, kdo je oddán Bohu, řekne o svém vztahu jedině pravému bhaktovi. Tomu sděluje, jaké extatické radosti zažívá při spojení s Bohem. Ano, někdy je i netrpělivý, aby mohl svou zkušenost sdělit někomu blízkému a je šťastný, když tak může učinit.

256. Když se nějaké cizí zvíře pokusí se vmísit do stáda krav, spojený útok celého stáda jej brzy vyžene. Když však přijde ke stádu kráva, hned se s ní všichni spřátelí a začnou se navzájem olizovat. Když jeden stoupenec potká jiného, nastává také radost a nemohou se od sebe odtrhnout. Když se však mezi ně vmísí posměváček, vytrvale se mu vyhýbají.

257. Proč je tomu tak, že kdo miluje Pána, nechce být sám? Kdo kouří konopí, není rád, když ho kouří o samotě. Zbožný člověk se mu podobá tím, že také

nachází málo potěšení na tom, když zpívá posvátné „jméno“ Boha sám a je vzdálen od společnosti ostatních stoupenců.

Ideály aspirantů zapletených ve světě

258. Říká se, když se tantrik snaží vyvolat Božství pomocí ducha zemřelého, že sedí na mrtvole čerstvě zemřelého člověka a má při sobě jídlo a víno. Během invokace mrtvola otevře ústa, protože dočasně obživne. Tehdy musí invokující neohroženě nalít do úst víno a hodit tam jídlo, aby uspokojil elementály, kteří se na čas mrtvoly zmocnili. Pokud tak neučiní, elementálové přeruší invokaci a vyšší duch se neprojeví.

Pokud chceš dosáhnout blaženosti, počínej si obdobně. Zůstávej na mrtvole světa a dopředu si opatř všechny nezbytné věci, abys mohl upokojit povyk světských požadavků vznesených na tebe; jinak hrozí, že tvá zbožnost bude narušena, ba přerušena obavami a zajišťováním potřeb v životě.

259. Žijete-li život ve světě, jsou peníze bezpochyby nutné. Neuvažujte však o nich příliš, ani o jiných materiálních ziscích. Spokojenost a dobrá vůle s tím, co přichází, je nejlepší ladění. Nebuďte úzkostliví a nehromad'te! Ti, kteří všechen svůj život a duši věnují Jemu, jsou Mu oddaní a mají v Něm útočiště, ti nejsou schopni na takové světské počínání myslet. U těch se vydání kryje s příjmem. Tak jak jednou cestou k nim peníze přicházejí, tak druhou je vydávají.

260. Žák, hospodář, se zeptal Mistra: „Pane, mám usilovat o to, aby se mé příjmy zvětšily?“

Mistr: „Ano, pokud to chceš věnovat rodině, ale rozlišuj. Pečuj o to, abys vydělával peníze poctivým způsobem. Tvým cílem totiž nemá být vydělávání peněz, ale služba Pánu a bohatství věnované Bohu je nejlepší.“

Žák: „Mistře, jak dlouho mám plnit své závazky k rodině?“

Mistr: „Dokud tvá rodina není tak zabezpečena, že se může starat sama o sebe. Když se tvé děti mohou starat samy o sebe, tvé závazky odpadají.“

261. Jednomu stoupenci, který byl hospodářem, Mistr řekl toto: „Na peníze se dívejte jen jako na prostředek k obstarávání jídla, ošacení, obydlí a jako na prostředek k uctívání Boha, k poskytování pomoci sádhuům apod. Špatné je, když je hromadíte. Včely tvrdě pracují, aby si vybudovaly úl, člověk však přijde a snůšku medu jim sebere. Není třeba, abyste se zcela zříkal ženy. Když se vám narodilo několik dětí, měl byste žít se svou manželkou jako bratr a sestra.“

262. Otázka: „Jak mám vykonávat zbožná cvičení, když musím stále myslet na to, jak vydělat na chleba?“

Odpověď: „Ten, pro koho pracujete, vás zaopatří tím, co potřebujete. Bůh zajistil vaši obživu dříve, než vás sem poslal.“

263. Na krátkou dobu máme domovy, rodiny, děti. Všechno to je pomíjivé. Palma sama o sobě je skutečná, když však dva nebo tři z jejich plodů spadnou na zem, proč by nás to mělo mrzet?

264. Vzdání se „žen a zlata“ je stanoveno jen pro ty, kteří vedou klášterní život. Mnichům je zapovězen i pohled na pouhý obraz ženy. Vždyť pouhá vzpomínka na kořeněné ovoce stačí, aby se vám začaly sbíhat sliny, nemluvě o pohledu na ně, či o možnosti se těchto sladkostí dotknout! Taková přísná nařízení však nejsou míněna pro lidi světa jako jste vy (obrací se na své stoupence z řad hospodářů, kteří jsou přítomni), týkají se jen mnichů. Vy se můžete pohybovat mezi ženami, s odpoutanou myslí, která je upevněná v Bohu. Aby vaše mysl byla nepřivislá k ženám a byla pevná k Bohu, bude dobré, když občas vyhledáte samotu, kde nejsou ani muži, ani ženy a kde budete ponecháni jen sami sobě v modlitbách k Pánu, se srdcem toužícím po pravém poznání. Bude dobré, když na takovém místě zůstanete alespoň tři dny nebo více. Když tři dny nejsou možné, tak alespoň jeden celý den.

Když se vám narodily dvě nebo tři děti, žijte se svou manželkou jako bratr a sestra a modlete se stále k Pánu, abyste oba měli dostatek síly žít dokonalý život naplněný spiritualitou a sebekontrolou.

265. Žijte ve světě, ale nepatřte světu. Jak se říká, nechte žábu tančit před hadem, ale nedovolte hadu, aby žábu spolkl.

266. Loďka může stát ve vodě, ale voda by se neměla dostat do loďky. Aspirant může žít ve světě, ale svět by neměl žít v něm.

267. Nevadí, že žijete život hlavy rodiny, jen je důležité, abyste upnuli svou mysl na Boha. Jednou rukou vykonávejte svou práci a druhou se držte nohou Pána. A když se přihodí, že nemáte žádnou práci k vykonání, pak oběma rukama rychle přitáhněte Jeho svaté nohy k srdci.

268. Jaký je stav člověka, který je ve světě, ale je volný od přivislostí? Podobá se listu lotosu ve vodě nebo bahníkovi v bažině. Žádný z nich není potřísněn prostředím, ve kterém žije. Voda nesmáčí list a bahno nepotřísní hladké šupiny ryby.

269. Není tak důležité, zda žijete či nežijete v manželství. Své povinnosti vykonávejte nepřipoutaně, s myslí upevněnou na Boha. Počínejte si jako ten, kdo má nežita na zádech. Hovoří se svými přáteli, ba i s jinými, podniká to co má, ale jeho mysl dlí co chvíli u bolestivého místa na zádech.

270. Člověk žije ve světě bezpečně, má-li vivéka (rozlišování mezi Skutečným a neskutečným), vairágja (nedotčenost světskými věcmi) a spolu s tím intenzivní zbožnost a oddanost k Bohu.

271. Jak si máte v tomto světě počínat? Odevzdejte všechno Jemu, podrobt se Jemu a vaše obtíže odpadnou. Pak vám dojde, že všechno je vykonáváno z Jeho vůle.

272. Boha může spatřit i ten, kdo žije životem hlavy rodiny. Takový byl rádža Džanaka, velký královský světec. Ale vyšvihnout se k výšinám rádži Džanaky není tak jednoduché. Džanaka strávil mnoho dlouhých let v osamocení a zcela vzdálen veškerému ruchu světa a prováděl k Bohu nasměrovaná cvičení. Pro člověka, který chce realizovat Boha, by bylo nesmírně prospěšné, mohl-li by se tu a tam stáhnout alespoň na tři dny do samoty.

273. Několik bráhmanských chlapců mi jednou řeklo, že se řídí příkladem Džanaky a žijí ve světě zcela odpoutáni. Řekl jsem jim, že je snadné říci: „Jsem jako Džanaka,“ ale něco jiného je být jím opravdu. Je nesmírně těžké se pohybovat mezi světskými objekty a nebýt jimi dotýkán. Džanaka podstoupil na začátku nesmírnou sebekázeň. Neradím vám, abyste se něco podobného snažili uskutečnit. Provádějte zbožná uctivací cvičení a uchylte se pro nějaký čas do samoty, na tiché místo. Do světa vstupte, až když máte bhakti a džňánu. Tvaroh nejlépe získáme, když necháme mléko v hrnci klidně stát. Když budeme hýbat s hrncem nebo mléko dokonce přelévat do jiné nádoby, to vše tvaroh kazí. Džanaka byl zcela odpoutaný, proto obdržel též přízvisko „videha“, což má doslovný význam „bez těla“. Vedl život džívánmukty. Zničit ideu těla je však nadmíru těžké. Džanaka byl opravdu velkým hrdinou. Mistrně ovládal dva meče – prvním bylo poznání (džňána) a druhým byla práce (karma).

274. Lidé často a rádi citují příklad krále Džanaky, člověka, který žil ve světě, a přesto došel duchovního osvícení. Ale během celých dějin lidstva je on jediným příkladem tohoto typu. Nebyl pravidlem, ale výjimkou. Všeobecným pravidlem je, že nikdo nedosáhne duchovní dokonalosti, aniž by zamítnul „sex a zlato“. Nemyslete si, že jste Džanaka. Mnoho století uplynulo a svět nevytvořil druhého Džanaku.

275. Toužíte-li žít ve světě nedotčeni, pak byste měli napřed nějaký čas provádět s oddaností uctivací cvičení sami, o samotě – rok, šest měsíců, měsíc nebo přinejmenším dvanáct dní. Během tohoto období odloučenosti byste měli neustále meditovat o Bohu a modlit se k Němu o božskou lásku. Měli byste přemýšlet o tom, že není nic ve světě, co byste mohli považovat za vlastní a že to, co považujete za vlastní, se jednoho dne určitě ztratí. Jenom Bůh sám je opravdu váš. On je vašim vším ve všem. Jak Ho dosáhnout? – To by měl být váš jediný zájem.

276. Když vykonáváte zbožná cvičení, straňte se těch, kteří se nad nimi ušklibají a i těch, kterým jsou zbožní a zbožnost k smíchu.

277. Když si dlaně napřed natřete olejem a pak rozříznete plod chlebovníku, pak mléčný výměšek plodu se nebude lepit na vaše dlaně a nebude vás obtěžovat. Když se napřed upevníte v pravém poznání o univerzálním Já a žijete pak obklopeni bohatstvím a světem, pak vás to už určitě neovlivní.

278. Magnetická střelka kompasu ukazuje vždy k severu, a proto plachetnice neztrácí svůj směr. Podobně dokud je srdce člověka nasměrováno k Bohu, nemůže se v moři světskosti ztratit.

279. Když při hře na schovávanou je hledající první u „pikoly“, pak vyhrává, je vystřídán a je volný a může jít kam chce. Podobně ten, kdo jednou spatřil Boha, je zbaven pout světa. Na hřišti světa se už nemá čeho obávat ten, kdo se dotknul nohou Boha. Nemusí se světsky starat a je osvobozen od strachu a nic ho už nemůže svazovat.

280. Krokodýlové se nechávají rádi unášet na hladině vody. Když však jsou na hladině, mohou je spatřit lovci. Proto většinou zůstávají pod vodou a na hladinu nevyplouvají. Kdykoli však najdou vhodnou chvíli, vyplují s hluboce svištícím zvukem a vesele plují po vodě. Ó člověče, který jsi zapleten v nástrahách světa a je ti bráněno naléhavými požadavky rodiny, i ty dychtiš po plavbě na oceánu blaha. Buď dobré myslí. Kdykoli najdeš volno, dychtivě volej po Bohu, modli se k Němu s opravdovostí a sděl mu své strasti. On tě určitě z nich vyprostí a v patřičném čase ti umožní radostně plout na oceánu blaha.

281. Budete-li okolnostmi donuceni jít někam, kde jsou mocná pokušení, myslte na Božskou Matku. Ochrání vás od mnohého zla, které možná číhá i ve vašem srdci. Přítomnost Matky způsobí, že se odvrátíte od špatných činů a myšlenek.

282. Svět a Bůh – jak je možné přivést tyto do harmonie? Podívejte se tamhle na tesařovu ženu, jak si počíná. Jednou rukou tloukem v hmoždíři zpracovává rýži, druhou rukou krmí své dítě a zároveň třeba s nějakým zákazníkem smlouvá cenu rýže. Provádí mnoho činností, ale její mysl je v pozornosti zaměřena na jedinou myšlenku, aby jí tlouk hmoždíře neporanil prsty. Buďte ve světě také tak činní, ale stále na Něho myslte a nikdy neuhýbejte z cesty k Němu.

283. Jako chlapec, který se drží pevně tyče a divoce víří kolem ní zcela beze strachu, že by mohl upadnout, tak také ty vykonávej své světské povinnosti a Boha měj pevně uchopeného, a budeš uchráněn od všeho nebezpečí.

284. Indická vesnická děvčata nosí na hlavách třeba čtyři nebo pět hrnců naplněných vodou, nastavených na sobě a přitom si povídají o svých radostech a strastech. Dávají však pozor, aby ani kapka nevyšpláchla. Podobně si musí počínat kdo se ubírá cestou mravní čistoty. Ať se ocitá v jakýchkoli okolnostech, vždy se má na pozoru, aby se jeho srdce neodchylovalo od pravé cesty.

285. Jako nevěrná žena se pilně zabývá domácností a přitom je každou chvíli v myšlenkách u svého tajného milence, tak i ty, člověče světa, vykonávej své světské povinnosti, ale tvé srdce ať je neustále upevněno v Bohu.

286. V bohaté rodině kojná vychovává dítě pána domu a miluje jej, jako by bylo její vlastní, i když ví, že na něj nemá nejmenší nárok. Stejně i ty uvažuj, že jsi jen poručníkem a ochráncem svých dětí a že skutečným otcem je sám Pán.

287. Pouliční zpěvák jednou rukou hraje na kytaru a druhou tluče do bubnu a k tomu zpívá. Tak i ty, člověče světa, vykonávej všechny své světské povinnosti svýma rukama a nikdy nezapomínej z celého srdce opakovat a velebit jméno Pána.

288. Služebná se zmiňuje o domu svého pána jako „o našem domu“, přitom však ví, že není její a že její dům je někde daleko na venkově. Když mluví o dítěti pána, o které se stará, říkává „můj Hari začíná být velmi rozpustilý“ nebo „můj Hari má rád to a ono“. Přitom nepochybně ví, že Hari není její vlastní. Těm, co přicházejí ke mně, říkávám, aby žili odpoutaný život jako ta služebná. Ať žijí nepřipoutáni ke světu – být ve světě, ale nebýt svět – a přitom ať mají mysl nasměrovanou k Bohu, k nebeskému domu, odkud všichni přicházejí. Říkám jim, aby se modlili o bhakti a stavěli na ní svůj život.

289. Měj na paměti, že tvé rodinné záležitosti nejsou tvými. Jsou božími a ty jsi Jeho sluhou, který je poslušný Jeho rozkazů. Když tato myšlenka v tobě naroste, pak nezůstává nic, co by člověk vskutku mohl nazývat svým vlastním.

290. Opravdový hrdina je ten, kdo vykonává všechny světské povinnosti a má při tom svou mysl upevněnou v Bohu. Jenom silný a statný člověk, když nese více než půlmetrákové břemeno na hlavě, je schopen se zastavit a obdivovat kolemjdoucí svatební průvod.

291. Kdo žijí ve světě a stále usilují o osvobození, podobají se vojákům, kteří bojují za ochranným valem, zatímco asketové, kteří zamítli svět a snaží se najít Boha, jsou jako vojáci, kteří bojují na otevřeném bitevním poli. Bojovat s nepřítelem z opevnění je snadnější a daleko bezpečnější, než bojovat přímo na bitevním poli.

292. Než vojáci vyrazí do boje, aby se střetli s nepřítelem, nacvičují boj v kasárnách, kde nejsou vystaveni takovému utrpení, jaké je čeká na bitevním poli. Proto i ty, dříve než se odhodláš k sebekázní asketického života, využívej výhody svého domova a již tam pozvedni svůj duchovní stav.

293. Vskutku pozhnaný je ten, ve kterém jsou v rovnováze plně rozvinuty kvality srdce a intelektu. Ať se ocitne v jakémkoli postavení, vždy se obdivuhodně osvědčí. K Bohu pociťuje bezelstnou víru a lásku, ale jeho zacházení s jinými je také výtečné. Když je zaměstnán světskými záležitostmi, jde svědomitě za věcí. Ve shromáždění učených prosazuje své názory jako člověk velkých vědomostí a v debatách se ukazuje, že mu nechybí velká schopnost úvahy. Ke svým rodičům je milující a poslušný, ke svým příbuzným a přátelům má milý a srdečný vztah, k sousedům je laskavý a vstřícný a jeho manželka ho považuje za boha lásky. Takový člověk je opravdu dokonalý.

Ideály sannjásinů

294. První zrození člověka pochází od jeho otce. Upanajana (obřad zavěšení posvátné šňůry chlapci) je znakem druhého a zapření světa (sannjása) je znakem třetího zrodu.

295. Když se mysl zabývá světskými záležitostmi, velmi se vyčerpává. Tato ztráta se vyrovná, jedině když se zřekneme světa (sannjása).

296. Kdo je vhodným kandidátem členství svatého řádu sannjásinů? Ten, který se úplně vzdává světa, aniž by si dělal starosti se zítřkem, co bude jíst nebo zda má něco na sebe. Takový je vhodný, aby se stal sannjásinem. Jeho mysl se musí podobat ladění mysli člověka, který v případě nutnosti se bez váhání vrhá z vrcholu vysokého stromu, přičemž v něm nevystoupí jediná myšlenka, zda si zachrání údy a život.

297. Jógin a sannjásin jsou jako hadi. Had si pro sebe nebuduje žádné obydlí. Žije v dírách, které vyhrabaly myši. Když se stane, že díra začíná být neobyvatelná, vklouzne do jiné. Podobně si počínají jóginí a sannjásinové, neboť také nebudují obydlí. Prožívají své dny v obydlích jiných lidí, dnes v jednom, zítra v druhém.

298. Sádhuové se neusazují vzdálení od džungle, ani tam, kde jídlo a voda jsou obtížně k sehnání. Džunglí rozuměj osamělé místo, kde je možno vykonávat svou potřebu a jídlo a pití znamenají almužny. Jelikož sádhuové žijí z almužen, vybírají si jen takové místo k dočasnému přebývání, kde almužnu lze snadno obdržet. Když se při svém putování unaví, zdrží se někde na jeden či dva dny, i když to tam bude s almužnami obtížné. Nikdy však nezůstávají tam, kde je nedostatek vody nebo tam není vhodné místo pro vykonávání potřeby. Dobří sádhuové neprovádějí svou hygienickou očistu tam, kde by mohli být viděni. Takové věci vykonávají o samotě, stranou míst, kam lidé přicházejí.

299. Když je bílá látka nepatrně zašpiněna na jediném místě, odráží se zašpinění od ostatní čistoty tak, že je to hned vidět. Stejně tak trapně vyniká i nepatrný kaz u světce.

300. I když sannjásin bude dokonale nepřivislý a mít dokonale zvládnuté smysly, musí přísně zapřít „ženy a zlato“, aby dal příklad světu. Dodá lidem odvahy, jedině když si povšimnou důkladnosti, s jakou zapření provedl. Jedině tak budou také usilovat o vzdání se sexu a bohatství. A kdo jiný než sannjásin by je měl o tom poučit?

301. Jaké jsou znaky sannjásina a tjágiho (toho, který se vzdal světa)? Oba jsou zcela odpoutaní od vášně a zlata. Když by pociťovali připoutanost ke zlatu nebo by je ve snech obtěžovala poluce, byla by všechna jejich duchovní cvičení zbytečná a přišla by vniveč.

302. Když jste si oblékli roucho sannjásina, chovejte se jako pravý sádhu. Jistě jste si všimli, že na jevišti se herec, který hraje roli krále, vždy chová jako král. Ten, kdo hraje roli ministra, hraje ministra. Jednou si vzal vesnický blázen na sebe roucho sannjásina a zašel k městskému zamíndárovi. Zamíndár mu chtěl věnovat váček s penězi, ale on to odmítl a odešel. Po chvíli, když se umyla převlékl, vrátil se k zamíndárovi a požádal ho o peníze, které mu chtěl předtím darovat. Když byl oblečen jako sádhu, nemohl se peněz ani dotknout, ale nyní byl připraven přijmout třeba i několik drobných mincí.

303. Jakýsi člověk jednou přišel k světci s prosbou, zda by od něho mohl dostat radu nebo lék pro své nemocné dítě, které nesl v náručí. Světec mu řekl, aby přišel příští den. Když druhý den opět světce navštívil, obdržel od něj tuto radu: „Dítěti nedávej žádné sladkosti, to ho brzy uzdraví.“ Muž na to řekl: „Pane, to jste mi nemohl říct včera?“ Sádhu mu to vysvětlil takto: „Ano, mohl, ale včera jsem tu měl před sebou mnoho sladkostí a tvé dítě, když by to vidělo, by si dozajista myslelo, že sádhu, který jiným radí nepožívat sladkosti, když je přitom sám požívá, není ničím jiným než pokrytcem.“

304. Člověka, který se stal asketou pro rozepře se svým otcem, matkou nebo manželkou, možno pokládat za „asketu ze znechucení“. Jeho askeze je netrvalá a přejde ho a on zanechá asketický způsob života, jakmile se mu naskytne dobře placené zaměstnání v bohaté rodině.

305. Žák: „Jak se pozná skutečně zbožný člověk, sádhu?“ Mistr: „Skutečně zbožný je ten, jehož srdce i duše jsou naprosto oddány Bohu. Opravdu zbožný je ten, kdo se vzdal ‚žen a zlata‘. Opravdu zbožný se nikdy na ženy nedívá běžným světským pohledem. Vždy je od nich trochu odtážen. Když se náhodou stane, že se k němu přiblíží, dívá se na ně stejně jako na svou matku a prokazuje jim úctu. Neustále myslí na Boha a slouží všem bytostem, protože Bůh přebývá ve všech. To jsou hlavní znaky skutečně zbožného člověka.“

306. Nikdy nevěř sannjásinovi, který připravuje léky, používá zaříkávadla a zaklínadla, přijímá peníze a předvádí svou zbožnost různými vnějšími znaky, které má pečlivě vypracované.

307. Odpouštění je pravou povahou askety.

Místnost, kterou obýval Šrí Rámakršna (s návštěvníky hovořil, sedě na nižší pohovce; spal na vyšší).

KAPITOLA IX

PROSTŘEDKY PROSPĚŠNÉ V DUCHOVNÍM ŽIVOTĚ

Kastovní a jiné předpisy

308. Měj v úctě jak ducha, tak tvar, jak cit uvnitř, tak vnější symbol.

309. V semenu neloupané rýže se klíček považuje za jediné, co je ke klíčení a růstu zapotřebí, zatímco slupce se žádná důležitost nepřičítá. Když však zasejeme oloupanou rýži, nevyklíčí, nic z ní nevyroste a neposkytne rýži. Abychom měli plodinu, musíme sít rýži ve slupce. Chceme-li však rýži jenom k snědku, pak ji musíme mít čistou, zbavenou slupky. Stejně tak pro trvání a rozvoj náboženství potřebujeme rituály a obřady. Ony jsou nádobami, které obsahují klíčící semena pravdy a každý člověk by je měl vykonávat a provádět, dokud nedosáhne centrální pravdy, která je v nich skryta.

310. Ústřice sama o sobě nemá velkou hodnotu, ale když obsahuje drahou perlu, má pro její růst prvořadou důležitost. Pro člověka je skořápka bezcenná, zvláště když z ní vyjmul perlu. Obřady a rituály nejsou nutné pro toho, kdo dosáhl nejvyšší pravdy, totiž Boha.

311. Je dobré dodržovat rituály. Když však člověk pokročil ve spiritualitě, pak už je nemusí plnit. Mysl se pak soustřeďuje jedině na Boha s tím, že se s Ním spojí.

312. Když se nějaká rána dokonale zahojí, strup z ní odpadne sám od sebe. Když ho však seškrábeme dříve, rána krvácí. Podobně s příchodem božského osvětlení zmizí všechny rozdíly v kastách. Je však špatné, když nevědomec takové rozdíly přehlíží. To je spojeno s nežádoucími důsledky.

313. Ovoce, které je uzralé a samo spadne, je nejsladší. Ovoce, které jsme odtrhli dříve a nechali dozrát, již tak sladce nechutná a brzy svraská. Podobně kastovní pravidla odpadávají od toho, kdo dosáhl dokonalosti a realizoval jednotu všech věcí. Avšak ti, kdo nedosáhli tak vysoké zkušenosti, nemohou uniknout pozornosti, aby je jiní neposuzovali z pohledu nadřazenosti nebo podřízenosti, a proto musí dodržovat kastovní povinnosti. Pokud ve stavu nevědomosti někdo předstírá dokonalost a přehlíží kastovní rozdíly a žije volný život, pak se podobá ovoci, které prošlo umělým dozráváním.

314. Je správné, když ten, kdo dosáhl božskou moudrost, si ponechává bráhmanskou šňůru? Je-li dosaženo poznání svrchovaného Já, všechna pouta sama od sebe odpadávají. Potom už není rozdíl mezi bráhmanem a šúdrú (příslušníkem nejnižší kasty), mezi vysokou a nízkou kastou. Posvátná šňůra, která je znakem kasty, tím odpadá. Ovšem dokud si je vědom nějakého rozdílu, neměl by ji svévolně odkládat.

315. Když duje vítr, nemůžeme rozlišovat druhy stromů. Podobně vane-li vítr nejvyššího poznání, pak odpadne rozlišování mezi kastami.

316. Pravý stoupenec, který se hluboko napil božské lásky, se podobá opilci jak jej známe; a ti nejsou schopni zachovávat pravidla společenského řádu.

317. Kršna Kišór se mne jednou zeptal, proč jsem odložil posvátnou šňůru. Když jsem se božskou vizí a duchovní realizací změnil, všechno odválo jako za velkého Ašvínova cyklonu (cyklon, který řádl v Bengálsku roku 1864). Staré mezníky byly odváty. Neměl jsem žádné vnější uvědomování. Jakápak řeč o tom, že bych měl dávat pozor jak na posvátnou šňůru, tak na kus látky, který jsem nosil? Byl jsem ztracen v intenzivním božském vědomí. Ani jsem si neuvědomoval, že jsem většinou nahý. Když se Kršna Kišór divil, že jsem odložil posvátnou šňůru, řekl jsem mu: „To vám bude zcela jasné, jakmile se vás zmocní božské šílenství.“

318. Kdo vyslovuje jméno Boha, je svatý. Kršna Kišór byl svatým mužem z Árdjahy. Jednou se vydal na pouť do Vrindávanu. Když ušel dlouhý kus cesty, přepadla ho žízeň. Když tu spatřil, jak blízko jedné studny stojí jakýsi člověk. Požádal ho, zda by nevyzvednul trochu vody ze studny a podal mu ji. Muž však odpověděl, že je z velmi nízké kasty a že nemůže bráhmanovi podat vodu. Kršna Kišór mu poradil, aby vyslovil jméno Boha, že se tím očistí. Muž tak učinil, podal mu vodu a tento ortodoxní bráhman ji vypil! Jak mocnou měl víru!

319. Opilý člověk nosí někdy svou suknicí na hlavě, jindy si na ni sedá; také člověk zpitý Bohem se chová tak, jako by si neuvědomoval vnější svět.

320. Lidé tohoto věku se zajímají o podstatu všeho. Přijímají esenci náboženství, ale ne jeho nepodstatnosti (to jest rituály, obřady, dogmata a víry).

321. Když jíte rybu, odmítáte bezcennou hlavu i ocasní ploutev a jíte jen měkkou střední část. Stejně tak pradávna pravidla a příkázání našeho písma se musí očistit od všech nánosů, aby odpovídala moderní době.

Uctívání obrazů a symbolů

322. K postavení budovy je lešení nezbytné; je-li však postavena, lešení je zbytečné. Stejně tak je zpočátku nutné uctívat obrazy a symboly, později však nutnost zaniká.

323. Když se člověk učí psát, napřed se cvičí v psaní rovných čar a teprve pak se učí psát několik písmen. Podobně člověk získává sílu soustřeďovat své myšlenky tím, že je zpočátku upíná na tvary a pak, když v tom uspěl, upevňuje svou mysl na beztvaré.

324. Když se učíme střílet, zasáhneme napřed jen velké předměty; jak však se naše střelba zlepšuje, míříme lépe a začneme zasahovat menší a menší cíle. I mysl, když se naučí zaměřovat se na tvary, naučí se snadno zaměřovat se i na beztvaré.

325. Jako hračka ve tvaru ovoce připomíná ovoce nebo hračka v podobě slona připomíná opravdového slona, tak i obrazy, které jsou uctívány, nám připomínají Boha, který je věčný a beztvary.

326. Jednomu svému žákovi mistr prohlásil: „Mluvíte o soškách zhotovených z hlíny. I takové jsou zapotřebí. Různé formy, které se uctívají, jsou zhotoveny proto, aby vyhovovaly potřebám různých lidí, kteří jsou na nejrůznějších stupních duchovní evoluce.“

327. Matka rozděluje jídlo mezi své děti tak, aby každé dostalo to, co je pro něho vhodné. Když má pět dětí a vaří velkou rybu, připravuje různá jídla a každému dá to, co potřebuje. Jedno obdrží bohatě polao s rybou; druhé, které má slabší zažívání, obdrží jen rybí polévku atd., každé dítě dostane jídlo podle svého trávení. Podobně je to s různými symboly a disciplínami, které jsou pro duchovní aspiranty předepisovány.

328. Žák: „Je možné, že člověk věří, že Bůh je ve tvaru. Určitě však není hliněným výtvořem, který je uctíván.“ Mistr: „Proč bychom to měli nazývat hliněným výtvořem? Božský symbol je z Ducha.“

329. Mistr jednou řekl Kešab Čandra Senovi, který byl v jeho době velkým obrazoborcem: „Proč vzbuzují ve vaší mysli tyto formy ideu hlíny, bláta, kamene a slámy? Proč vám tyto tvary neumožňují si uvědomovat přítomnost věčné, blahaplné, vševědomé Božské Matky i v těchto tvarech?“

330. Když je uctívající přesvědčen, že symbol Božství je ve tvarech jiných Bohů a Bohyň opravdu božský, dosahuje Boha jejich uctíváním. Když se však na ně dívá jen jako na bláto, slámu a hlínu, pro takového nemá uctívání těchto symbolů nejmenší význam.

331. Domníváte se, že uctívání zobrazení Boha je špatné. Uvědomte si však, že všechno uctívání je myšleno jen Jemu. On bude jistě potěšen a přijme uctívání, když ví, že je míněno jedině pro Něho. Milujte Boha, to je vaše největší povinnost.

332. Když člověk spatří Boha, uvědomí si, že všechno, sochy a vše je jen projevem Ducha. Ten ví, že socha není výtvořem z hlíny, ale z Ducha.

Význam vykonávání poutí

333. Mléko krávy opravdu proniká s krví celým jejím tělem; nedostanete ho však, budete-li mačkat její uši nebo rohy. Mléko od ní dostanete, budete-li mačkat její cecíky. Podobně Bůh proniká celým vesmírem, ale není všude patrný. Projevuje se však bezprostředně v posvátných chrámech, které jsou plné ducha zbožnosti, který tam prolul skrze životy a duchovním cvičením uctívajících z předešlých věků.

334. Věz, že tam, kde nespočet lidí provádí sebekázeň, džapu, meditaci, modlitby a uctívání s touhou po realizaci Božství, tam jsou Jeho projevy. Jejich oddanost, duchovní ideje jsou na těchto místech přítomny jakoby ve ztuhlé formě. Proto tam leckdo pociťuje náhlé probuzení spirituality a realizuje Boha. Ke svatým místům přicházelo od nepaměti nesčetné množství sádhů, uctívajících a realizovaných bytostí, aby měli vizi Boha a z celého srdce se k Němu modlili, když předtím odložili všechno světské toužení. Ačkoli je Bůh všude stejně přítomen, speciálně se projevuje na takových místech. Budete-li kopat, najdete vodu kdekoli. Najdete-li však studnu, nádrž nebo jezero, pak vůbec nemusíte kopat, ale kdykoli se vám zachce, můžete si vodu nabrat.

335. Když se krávy do sytosti napasou, klidně ulehnu a přezvykují. Podobně vy, když jste navštívili nějaké posvátné poutní místo a zachytili svaté myšlenky, jak vám v mysli vyvstaly, posaďte se někde na odlehlém místě, ponořte se do nich a probírejte je. Když z posvátného místa odcházíte, není třeba, abyste hned kontrolovali své pocity a odháněli vyšší myšlenky.

336. Můžete cestovat do všech čtyř světových stran, nikde však nic nenaleznete (žádné pravé náboženství). Všechno co je, je jenom zde (to jest ve vlastním srdci).

337. Za života Mistra mnoho jeho žáků říkalo, že by chtěli navštívit některá posvátná místa, a on jim na to takto odpovídal: „Kdo to (spiritualitu) obdržel zde (ve společnosti Mistra nebo sám v sobě), bude to mít také tam (na posvátném místě). Zatímco ten, kdo toho zde nedosáhl, nedostane to ani tam.“ Kdo již obdržel ducha oddanosti v srdci, ten bude mít na posvátném místě ještě větší oddanost. K čemu však bude posvátné místo tomu, kdo není vůbec oddaný? Často slyšíme, že syn toho a toho utekl z domova do Benáresu nebo do jiného podobného místa. Později se však dozvídáme, že mu dalo velkou práci sehnat nějaké zaměstnání a že potom poslal nějaké peníze a zprávy své rodině. Lidé odcházejí, aby žili na posvátném místě, ale mnozí tam otvírají obchody, hledají tam zaměstnání. Když jsem s Mathuranáthem odešel do západních končin, zjistil jsem, že krajina je tam stejná jako tady. Mangové stromy, tamaryšky a bambusy jsou všechny stejné jako zde. Proto jsem řekl Hrdajovi: „Co z toho, že jsme sem přišli? Věci jsou stejné zde jako u nás, jen s tím rozdílem, že obyvatelé zde vypadají, že mají lepší zažívání.“

Dobrodiní ze společnosti zbožných

338. Když slijete mléko s vodou, je jisté, že se smíchají a mléko se už nikdy neoddělí. Podobně tak když aspirant toužící po sebezdokonalení se bez rozmyslu stýká se světskými lidmi – nejenomže ztrácí svůj ideál, ale ztrácí i svou dřívější víru, lásku a horlivost. Tyto vlastnosti odumírají zcela nepozorovaně.

339. Společenství světců a moudrých je jedním z hlavních prvků duchovního pokroku.

340. Mnoho lidí se ohřívá u ohně, který zapálil někdo jiný, když si dal práci a nasbíral klestí a dříví i vše ostatní. Podobně mnozí začnou upínat své mysli na Pána, když byli ve společnosti světců a začali se řídit pokyny těch, kteří po dlouhé a přísné sebekázni poznali Pána.

341. Když potkáme obhájce, přirozeně nás napadají záležitosti spojené se soudem. Podobně, když spatříme zbožného, vstoupí do nás myšlenky na Boha a na posmrtný život.

342. Jak máme životem procházet? Jako se musí pohrabáčem čas od času prohrábnout oheň v kamnech, aby jasněji hořel a nevyhasl, tak i mysl nutno příležitostně posilnit společenstvím se zbožnými.

343. Jako kovář udržuje dmychadlem ostrý oheň ve své peci, tak by se měla mysl udržovat čistá a zářící pomocí společnosti zbožných.

344. Společnost světců je jako voda, ve které se promývala rýže. Rýžová voda má moc rozehnat oblužení alkoholem. Podobně společnost světců osvobozuje člověka zpitého vínem pošetilých tužeb a zbavuje ho poblouznění.

345. Když agent bohatého zamíndára odejde od svého pána, aby vykonával svou práci na venkovských lokalitách, tyranizuje všemi možnými způsoby tamější nájemce. Když se však vrátí na statek svého pána a je pod jeho dohledem, jeho způsoby se ihned změní a stává se zbožným, s nájemci zachází jemně, pečlivě zkoumá jejich potíže a snaží se být ke všem nestranný. Agent tyran se stane dobrým člověkem z bázně před pánem a také ze společenství, ve kterém žije. Podobně působí společnost zbožných na zlého tím, že v něm vzbudí vážnost a úctu.

346. I vlhké dříví se v ohni vysuší a nakonec shoří. Podobně společnost zbožných vyháni ze srdcí světských lidí vlhkost hrabivosti a vášně a zažehne v nich trvale oheň rozlišování.

347. V puránách se nám říká, že když Uma, Matka vesmíru, se vtělila jako dcera Himálají, požehnala svého otce vizemi rozmanitosti projevu všemocné Matky. Když však ji Girirádž (král horstva) požádal, aby mu ukázala brahman véd, Uma mu řekla: „Otče, chceš-li realizovat brahman, musíš žít ve společnosti svatých – lidí, kteří se zcela vzdali světa.“

348. Když umyjete slona a dál se o něj nestaráte, je jisté, že se hned zase zašpiní. Když ho však po koupeli ve stáji přivážete, zůstane čistý. Stejně je to s dobrými vlivy světců. Ty vás očistí na duchu, avšak když se pak budete volně stýkat se světskými lidmi, je jisté, že čistotu brzy ztratíte. Vaše mysl se však nezašpiní tehdy, budete-li ji stále upínat k Bohu.

Opakování božího jména

349. Nejlepší věcí jak zabránit mysli, aby se zabývala smyslovými objekty, je hlasitě propěvování jména Páně, jak to je uvedeno v Nárada-Pañčarátra (spis pojednávající o oddanosti).

350. Mistr řekl jednomu žáku: „Cestou uctívání se jemné smysly dostanou snadno a přirozeně pod kontrolu. Tělesné libosti se stávají víc a více nudnější úměrně tomu, jak láska boží ve vašem srdci narůstá. Mohou libosti těla být pro manžele přitažlivé, když jim zemřelo dítě?“

Žák: „Ale já jsem se nenaučil Jej milovat.“ Mistr: „Neustále se věnuj Jeho jménu. To očisťuje od všech hříchů, vášní, zlostí a všechny touhy po libostech těla zmizí.“

Žák: „Nenacházím však žádné potěšení v Jeho jméně.“ Mistr: „Pak se modlete s toužícím srdcem, aby vás naučil si libovat v Jeho jménu. Bezpochyby splní vaší modlitbu... „Nenacházím žádné potěšení ve Tvém jménu!“ Pokud delirantní pacient ztratí všechnu chuť k jídlu, zoufá si. Jestliže však si alespoň trochu pochutná, pak je naděje, že se vzpamatuje. Proto vám říkám – najděte radost v Jeho jménu. Durga, Kršna, Šiva – každé jméno je vhodné. Budete-li každý den pociťovat narůstající přitažlivost pro užívání Jeho jména a větší radost v něm, pak se už nemusíte bát. Delirium se určitě vyléčí a Jeho milost na vás nepochybně sestoupí.“

351. Že by jméno nemělo mít význam? On a Jeho jméno jsou jedno a totéž. Satjabhama neuspěl, když se pokoušel vyvažovat na vahách Pána zlatem. Rukminí však uspěla, když na misku váhy položila list tulsí.

352. Chcete-li spatřit Boha, mějte pevnou víru v účinnost opakování jména Hariho a snažte se rozlišovat mezi Skutečným a neskutečným.

353. Šrí Čajtanja říkával: „Boží jméno je vskutku velmi mocné. Nemusí mít okamžité výsledky, ale jednoho dne jeho ovoce nutně uzraje. Je to jako když semena, která dlouho ležela v římsce domu, spadla na zem, vzešla a vyrostl z nich strom, který přinesl ovoce v době, kdy stavení již bylo dávno zbourané.“

354. Když člověk pronáší jméno boží, ať s úmyslem či bezděčně, vědomě či nevědomky, v jakémkoli stavu mysli, vždy získává odměnu za jeho vyslovování. Člověk, který se jde koupat do řeky, má z vody prospěch stejně jako ten, koho do vody hodili, nebo ten, který hluboce spal a voda byla na něj vychrstnuta.

355. Ať člověk vědomě či nevědomky spadne do jezera nesmrtnosti a ponoří se do něj, stane se nesmrtný. Každý kdo vyslovuje jméno boží úmyslně nebo mimovolně, jakýmkoli způsobem, získává nakonec nesmrtnost.

356. Šrí Rámakršna hovořil s jedním náboženským učitelem, který tvrdil, že Jeho jméno samotné postačuje k božské realizaci. Mistr mu řekl: „Ano, bezpochyby, boží jméno je velmi mocné. Ale stačí i tehdy, není-li lásky? Duše musí žíznit po Bohu. Jaký bude prospěch, budu-li opakovat Jeho jméno, když přitom dovolím, aby má mysl byla dotčena ‚zlatem a ženou‘? Pouhé mumlání magických inkantací nezahojí vpich štíra. Musíte také přidat kouř z hořícího kravského trusu (jednoduchý vesnický recept). Člověk je jistě očištěn od svých hříchů, když jednou vyslovil Jeho jméno. Ale v příští chvíli se zase dál ubírá navyklym hříšným způsobem života. Nemá tolik síly, aby slavnostně slíbil, že již nebude hřešit. Omývání v Ganze odplavuje všechny hříchy, ale má to malý účinek. Říká se, že hříchy číhají v záloze ve větvích stromů na břehu a když se člověk po koupeli vrací na břeh, staré hříchy mu zase seskákají na hřbet. A tak vidíte, že udělal jenom pár kroků a už je zase má a ony mají zase jeho. Proto užívejte Jeho jméno neustále, ale ve stejný čas se modlete, aby vám dal lásku k Sobě a aby vaše přivislost k penězům, slávě a fyzickým libostem – ke všem pomíjejícím věcem – se stále zmenšovala.“

357. Zpívej s oddaností svaté jméno Pána a hory tvých hříchů zmizí, stejně jako když na horu bavlny dopadne jediná jiskra; bavlna shoří na popel a zmizí.

358. Uctívací cvičení světských lidí mají jen okamžitý efekt. Nezaněchávají žádný trvalý vliv. Ale ti, kteří jsou Bohu oddáni, prozpěvují Jeho jméno každým dechem. Někteří si pro sebe neustále zpívají „Om Rám Om“ a ti, kteří jdou cestou poznání, si zpívají „sóham“ („já jsem On“). A jsou jiní, jejichž jazyk je ve stálém pohybu, protože vyslovují modlitby nebo mantry.

359. Džapa znamená tiché opakování jména Pána, nejlépe je, když při tom sedíme někde v tichu. Když člověk neustále provádí soustředěně a oddaně džapu, je jisté, že nakonec bude požehnán božskou vizí a že bude realizovat Božství. Předpokládejme, že v Ganze je ponořen velký trám; na jednom konci je opatřen řetězem a jím je připoután ke břehu. Když budete článek po článku sledovat řetěz, můžete se ponořit a postupně tak najít cestu k trámu. Podobně když jste vstřebáni v opakování Jeho svatého jména, je jisté, že Jej nakonec budete realizovat.

360. Mistr často říkával: „Zpívejte jméno Hariho (Boha) ráno a večer a chvíli přitom tleskejte rukama, a všechny vaše hříchy a utrpení vás opustí. Když budete tleskat pod stromem, pak všichni ptáci, kteří na něm sedí, odlétnou. A proto, když budete prozpěvovat jméno Hariho a současně tleskat rukama, pak ptáci špatných myšlenek odlétnou ze stromu vašeho těla.“

KAPITOLA X

METODY

V DUCHOVNÍM ŽIVOTĚ

Některé překážky v duchovním životě

361. Kde vládne ostýchavost, strach a nenávisť, tam Bůh nepřichází.

362. Těžší miska vah klesá, zatímco lehčí stoupá. Podobně ten, kdo je sklíčen množstvím starostí a úzkostmi, padá do světa, zatímco kdo jich má málo, stoupá k nohám Pána.

363. Kdo tráví svůj čas hovorem o dobrých a špatných kvalitách jiných lidí, mrhá pouze vlastním časem. Nevyužil čas k přemýšlení o sobě samém, ani o svrchovaném Já, ale neplodně přemýšlel o druhých.

364. Chcete-li obdržet vizi Boha, jaký musí být stav vaší mysli? Mysl musí být dokonale klidná. Když vítr tužeb vzrušuje hladinu mysli, pak se v ní Bůh nemůže zrcadlit a božská vize pak nenastane.

365. Člověk se najedl a má plný žaludek; i když jinak má špatné trávení, přesto se mu mohou sbíhat sliny, když pohlédne na sladkosti a kořeněné omáčky. Podobně tak člověk, i když není hrabivý, se při pohledu na bohatství a jiné svody vzruší, ať je jakkoli svatý.

366. Nebuďte jako žába ve studni. Ta nezná nic velkolepějšího a většího než právě svou studnu. Takoví jsou všichni bigotní. Neznají nic lepšího než svou vlastní víru.

367. Velký Šankaračarja měl hloupého žáka, který jej ve všem napodoboval. Šankara pronesl Šivóham (já jsem Šiva), a žák také opakoval Šivóham. Aby poučil bláznivého žáka, Šankara se jednoho dne s žákem vypravil na procházku. Když míjeli kovárnu, Šankara se najednou zastavil, vešel do kovárny, popadl tam kotlík s roztaveným železem a vypil jej. Hned se obrátil na žáka, aby to také učinil. Žák samozřejmě nebyl schopen napodobit svého Mistra. Byl zahanben a od té doby zanechal také pronášení Šivóham. Obyčejné povrchní napodobování je vždy špatné. Ale pokusit se sám sebe opravit a zlepšit tím, že se řídíme ušlechtilými příklady velkých, je vždy dobré.

Vlivy dojmů z minulosti

368. Jak silný je vliv samskár (dojmů z minulosti)? Na jednom místě sedělo několik sannjásinů, když kolem prošla mladá žena. Všichni pokračovali v meditaci o Bohu až na jednoho, který vrhl na ženu letmý pohled. Muž, kterého přitáhla její krása, se stal sannjásinem, až když prožil nějaký čas jako hospodář a byl otcem tří dětí.

369. Jednou jsem zahlédl dva vykleštěné býky, když blízko nich prošla kráva. Všiml jsem si, že jeden z nich se vzrušil, zatímco druhý zůstal klidný. Přemýšlel jsem nad podivným chováním jednoho z volů a zeptal jsem se, jak to s ním vlastně bylo. Dozvěděl jsem se, že byl vykastrován až jako dospělý, když byl několikrát ke kravám připuštěn. Druhý byl vykleštěn za mlada. Je to typický příklad vlivu minulých zvyků v mysli. Sádhuové, kteří se vzdají světa, aniž by prožili sexuální potěšení, nepociťují vzrušení při pohledu na ženu, avšak ti, kteří vzali na sebe oranžové roucho až v pozdějším věku, když předtím okusili příjemnosti manželského života, jsou náchylní k tomu, aby jejich minulé dojmy znovu v mysli obživly navzdory tomu, že po léta prováděli sebekontrolu.

370. Když se mysl ocitá v prostředí se špatnými sklony, je to jako když bráhma nejvyšší kasty žije v obydlí vyvrženců, nebo jako když urozený člověk žije v chudinské oblasti velkého města.

371. Jakýsi člověk prohlásil před Mistrem toto: „Až můj syn Hari vyroste a ožení se, předám mu hospodářství, vzdám se světa a budu se věnovat józe.“ Mistr odpověděl: „Nikdy nenajdete příležitost, abyste se mohl Bohu oddaně věnovat. Vy pak řeknete, že Hariš a Giriš na vás visí a že by vás nesmírně postrádali, kdybyste se zřekl světa. A napadne vás: ‚Ať má Hariš ještě syna a ať ještě uvidím jeho svatbu.‘ Nikdy nebude konec vašim tužbám.“

Léčky okultních sil

372. Nenavštěvujte ty, co provádějí divy nebo používají okultní síly. Takoví se odchýlili od cesty k Pravdě. Jejich mysli se zapletly do psychických sil, které jsou skutečně jako oka v sítích. Jsou to pasti na cestě k brahman. Střežte se těchto sil a nepřejte si je.

373. Ti, kdo mají nízké tendence, hledají okultní síly, které pomáhají léčit nemoce, vyhrávat soudní spory, chodit po hladině vody a jiné podobné věci. Pravý hledající netouží po ničem jiném než polotosových nohách Pána.

374. Kršna řekl jednou Ardžunovi: „Máš-li touhu Mne dosáhnout, věz, že nikdy neuspěješ, pokud budeš mít jednu z osmi psychických sil.“ Okultní síly totiž způsobují, že ego narůstá a na Boha se zapomíná.

375. Jeden člověk dosáhl po čtrnácti letech tvrdé sebekázně schopnosti chodit po vodě. Sebekázeň prováděl po celou dobu na zcela osamoceném místě v pralese, a když došel úspěchu, šel pln radosti vyhledat svého gurua, aby mu řekl o svém úspěchu. Guru jej však pokáral: „Hanba tobě! To je výsledek čtrnáctileté lopoty? To, čeho jsi dosáhl, má cenu malého penízu. Čeho jsi dosáhl za čtrnáct let tvrdého usilování, toho běžný člověk dosáhne tím, že zaplatí malou minci převozníkovi!“

376. Siddhis čili psychickým silám je třeba se vyhýbat jako špíně a neřestem. Ony k nám přistupují samy od sebe skrze sádhany nebo zbožným usilováním nebo samjamou čili kontrolou smyslů. Ten, kdo si vezme do hlavy psychické síly, zůstane v nich uvězněn a nemůže se pozvednout výše.

377. Znal jsem muže jménem Čandra, který získal sílu nazývanou gutika-siddhi. Pokud měl u sebe amulet (gutika), mohl proniknout kamkoli, aniž by mohl být spatřen. Zpočátku byl tento muž oddán Bohu a byl přísný ve vykonávání spirituálních disciplín. Později, když tuto sílu začal vlastnit, využíval ji pro uspokojování své vlastní nižší přirozenosti. Varoval jsem ho před takovým počínáním, ale on nedbal. Vnikal neviditelně do domů a rodin, kde provozoval nezákonné milostné poměry s mladými ženami. Tím nakonec ztratil všechny síly a stal se padlou duší.

378. Když vlastníte psychické síly, může to být velmi nebezpečné. Tótápurí mi vyprávěl, jak jednou jeden velký siddha (duchovní člověk, který vlastní psychické síly) seděl kdesi na mořském pobřeží, když se strhla velká bouře. Siddhovi se to nelíbilo a tak zvolal: „Ať ta bouře ustane!“ Jeho slova se naplnila. Právě v té době však plula v určité vzdálenosti loď s plně rozvinutými plachtami. Jak vítr zcela náhle přestal, loď se převrátila a všichni utonuli. Provinění za smrt tolika lidí připadlo na siddhu. Ztratil všechny své okultní síly a za účelem očisty musel podstoupit mnohá utrpení.

379. Když jsem prováděl sebekázeň v Paňčávati, přicházel za mnou Girija, který byl velkým jóginem. Jednou, když jsem chtěl odejít do své místnosti a byla tma, zvedl svou ruku a z jeho podpaždí vyšlo silné světlo a svítilo mi na cestu. Na mou radu se však vzdal užívání této síly s tím, aby svou mysl nasměroval jen k realizaci svrchované Skutečnosti. Tuto sílu skutečně ztratil, ale dosáhl opravdové spirituality.

380. Žebrák by byl velmi hloupý, kdyby přišel ke králi a požádal ho o dýni nebo tykev. Podobně tomu uctívající by si počínal stejně hloupě, když by se octl u prahu Krále Králů a žebronil o psychické síly a přehlížel nevyjádřitelnou hodnotu daru pravého poznání a lásky k Bohu.

381. Jeden mladý Mistrův žák začal projevovat schopnost číst myšlenky jiných lidí. Pln radosti sdělil Mistrovi úspěch, kterého dosáhl. Mistr mu však odvětil: „Hanba tobě, mladíku, vždyť plýtváš svou energií na nicotné věci.“

382. Jednoho dne sdělil žák Mistrovi, že během meditace vidí věci, jak se opravdu dějí na vzdálených místech a zároveň byl schopen říci, co jiní lidé právě dělají. Bylo provedeno přezkoumání vizí a zjistilo se, že vize jsou pravdivé. Tehdy mu Mistr odpověděl: „Chlapče, na nějakou dobu přestaň s meditacemi, tyto síly jsou překážkou při realizaci Boha.“

Milodary a dobročinnost

383. Proč se podává lidem jídlo během náboženských slavností? Nemyslíte si, že je to stejné jako nabídnout oběť Bohu, který je ve všech bytostech ohněm života? Špatný člověk, který nemá úctu k Bohu, který se dopouští cizoložství apod., by za žádných okolností neměl dostat jídlo. Jeho hříchy jsou takové, že kde sedí, je zem poskvrněna do hloubky mnoha loktů.

384. Řezník vedl krávu na jatka na porážku. Byla to však dlouhá cesta a protože řezník s krávou hrubě zacházel, začala se vzpírat a cesta s ní byla velmi obtížná. Po několika hodinách došel k polednímu do vesnice, kde byl chudobinec, a tam se rozdávalo jídlo. Jelikož byl notně vyčerpán, požádal o jídlo, posílil se a nakonec krávu dovedl tam, kam zamýšlel. Nicméně část viny za zabití krávy padla i na dárce jídla v chudobinci. Z toho vyplývá, že dobročinné rozdávání jídla se má provádět s rozmyslem, neboť máme mít jistotu, že příjemce není špatný a hříšný člověk, který využije posílnění z jídla ke špatným účelům.

385. Tak praví zákon. Kdo poskytoval v minulých životech mnoho milodarů, rodí se v bohatých poměrech. Jelikož však tento svět je hrou Jeho máji a postup máji je obdařen množstvím nepravidelností – nikdo jí není schopen porozumět.

Oblečení a jídlo

386. Co je dobré na oranžovém rouchu askety? Co je na tom oblečení? Přináší čisté asociace. Chodíte-li v roztrhaném šatě a obuvi, přicházejí k vám nízké myšlenky. Budete-li se elegantně oblékat do kalhot a saka, budete mít boty lakovky, pak ve vás vzejdou myšlenky nadřazenosti, pýchy a ješitnosti. Když si obléknete dhóti (indické mužské oblečení), zhotovené z jemného mušelínu, černě lemované, budete se cítit plní života, s touhou zpívat milostné písně. Oblečení oranžovým rouchem přirozeně vyvolává v mysli posvátné myšlenky. Každé oblečení vzbuzuje určité představy, i když samo o sobě oblečení nemá speciální význam.

387. Mladou sazenici nutno chránit oplocením před kravami, kozami a malými nezbedníky. Když však vyroste ve velký strom, najde pod jeho větvemi stín stádo koz, ba i krav, které si mohou pochutnat a žaludky naplnit jeho listím. Podobně je-li vaše víra ještě v dětských začátcích, měli byste se vyhýbat a chránit před nebezpečným vlivem špatné společnosti a světskosti. Zmohutní-li však vaše víra, pak světskost a špatné sklony se budou vaší svaté přítomnosti vyhýbat a mnoho zkažených se stykem s vámi začne obracet k Bohu.

388. Student se obrátil na Šrí Rámakršnu s otázkou: „Pane, když stejný Bůh dlí v každé bytosti, jaké zlo může člověku vzejít z toho, že bude přijímat jídlo z rukou kteréhokoli člověka?“ Než mu Mistr na otázku odpověděl, zeptal se ho, zda je bráhmanem. Když obdržel souhlasnou odpověď, Mistr poznamenal: „To je důvodem, proč se mne na to ptáte. Předpokládejme, že zapálíte sirku a dáte na ni mnoho suchého dříví. Co se stane s plamínkem?“ Student odpověděl: „Plamen zhasne, hromada ho uduší.“ A Mistr pokračoval: „Předpokládejme, že jste u vysoko hořícího ohně a vy do něj hodíte zelené banánové stromy. Co se stane se stromy?“ Student odpověděl, že z nich zbyde během chvíle popel. Mistr na to poznamenal: „Podobné je, když spiritualita je ve vás ještě slabá; pak na vás číhá nebezpečí, že se uduší, budete-li přijímat jídlo bez rozlišování z každých rukou. Když ale bude vaše spiritualita silná, pak se jí žádné jídlo nedotkne.“

389. Kdysi jsem byl zasvěcován mohamedánským učitelem a bylo mi uloženo, abych opakoval jméno Alláha. Opakoval jsem to jméno několik dní a současně jsem přísně dodržoval způsoby mohamedánů jak požívat jídlo. V té době jsem nemohl navštívit chrám Matky Kálí ani vyslovovat jména hinduistických bohů a bohyň.

390. Při pohřební hostině nejezte. Takové jídlo ničí všechnu oddanost a lásku k Bohu. V domě kněze také nejezte, protože on získává obživu vykonáváním obětních rituálů.

391. Otázka: „Nemá člověk jíst to, co dostane?“ Mistr: „To záleží na vašem duchovním stavu. Na cestě džňány to nevadí. Když džňánin jí, obětuje jídlo jako oběť ohni kundaliní. Ale pro bhaktu je to jiné. Bhakta by měl jíst čisté jídlo, jen takové, které může beze všeho nabídnout svému milovanému Pánu. Jídlo živočišného původu není pro bhaktu. Musím však říci, miluje-li člověk Boha a přitom se živí vepřovým masem, je přesto požehnaný. Zkažený je však ten, kdo se živí mlékem a rýží nebo havišjannou (nekořeněné jídlo), avšak jeho mysl je ponořena v ‚ženách a zlatě‘.“

392. Kdo jí jednoduchá, nedráždivá zeleninová jídla, přitom však netouží po Bohu, pro toho je tato jednoduchá strava stejně špatná jako hovězí. Kdo jí hovězí maso a touží po Bohu, pro něj je tak dobré, jako by bylo potravou bohů.

393. Během dne jezte do spokojenosti, ale na noc jezte jen málo a jen lehké jídlo.

394. Uctívající by měl požívat jediné takové jídlo, které nevzrušuje tělo ani mysl.

Postoj k tělu

395. Žák: „Jak je možné překonat lásku k tělu?“ Mistr: „Lidská podstata je vytvořena z rozkladné hmoty. Je to svazek masa, kostí, morku, krve a jiných nečistých substancí, které jsou podrobeny rozkladu. Soustavným prováděním analýzy zaniká láska k tělu.“

396. Člověk nepečuje o klíčku, ze které ptáček uletěl. Když pták života ulétne, nikdo již nepečuje o tělo, které tu zůstalo.

397. Je-li tělo bezcenné a pomíjivé, proč o něj zbožní lidé pečují? Nikdo se nestará o prázdnou krabici, ale každý ji chrání, je-li naplněna vzácnými klenoty a zlatými předměty. Zbožný člověk musí pečovat o tělo, nemůže si pomoci, protože v něm přebývá Bůh. Naše těla jsou božskými klenotnicemi.

Postoj k utrpení

398. Nemoc je daní, kterou platí duše za užívání těla, podobně jako nájemník platí nájemné za dům.

399. Železo je třeba opakovaně mnohokrát rozpalovat a snad stokrát opracovávat perlikem, než se z něj stane dobrá ocel. Jen tehdy z něj můžeme vykovat ostrý meč a ohýbat jej jak je třeba.

400. Mistr navštívil nemocného Kešab Čandra Sena a řekl mu: „Trpíte, ale vaše nemoc má hluboký význam. V tomto těle jste prošel různými stupni duchovního vývoje a tělo nyní trpí odrazem. Vzvednou-li se duchovní vlny, pak vědomí těla mizí, ale to se projeví na těle. Když pluje po Ganze velký parník, vlny se tříští o břeh ještě dlouho potom, co parník proplul. Čím je loď větší, tím větší jsou vlny a někdy strhnou i břeh. Když vstoupí slon do malé chýše, chýše se zachvěje a zřítí se. Tak také prožitek duchovní extáze oťrese a někdy i rozbije tělo žáka. Víte, jaké to má důsledky? Chytne-li dům plamenem, shoří mnoho věcí. Podobně oheň božské moudrosti spálí všechny vášně, hněv a ostatní zla a nakonec zničí vědomí já a mé. Tělo utrpí těžkou ránu a je rozbito. Můžete si myslet, že všechno skončilo, ale pokud trvá i ta nejmenší stopa ega, On vás neosvobodí. Jste-li jednou přijat do nemocnice, tak ji neopustíte, dokud nejste dokonale vyléčen.“

401. Mistr řekl stonajícímu Kešabovi: „Zahradník někdy odhaluje kořeny růží, aby na ně mohla padnout rosa. Někdy i některé kořeny ořezá, aby měl větší květy. Možná, že vás Pán připravuje k vykonání většího díla.“

402. Když vyjadřoval vlastní postoj k nemoci, Mistr prohlásil: „Ať se nemoc ubírá svou vlastní cestou a ať tělo trpí, ale ty, myslí, buď vždy v blahu.“

403. Moc a sláva poznání a víra nenechají pravého hledajícího nikdy na holičkách, ať se jeho tělo jakkoli raduje či trpí. Jeho poznání a víra nikdy nezeslábnou. Vzpomeňte si, jaká krutá soužení postihla Pandavy, ale ani na okamžik je světlo poznání neopustilo.

Trpělivost

404. V bengálské abecedě jsou jen tři sykavky stejné (Śa, Śa a Sa), všechny však mají stejný význam: „Buď trpělivý, buď trpělivý, buď trpělivý.“ Naše abeceda již dětem ukazuje, že se mají učit trpělivosti. Trpělivost je pro každého člověka kvalitou, která má největší důležitost.

405. Podívejte se na kovářskou kovadlinu, jak se do ní buší a tluče a přece se ani nepohne. Lidé ať se od ní naučí trpělivosti a vytrvalosti.

Mlčenlivost

406. Vaši víru a pocity si nechávejte pro sebe. Jinde o nich nemluvte, jinak vás stihne velká prohra.

407. Čím více člověk skrývá svá zbožná cvičení, tím lépe pro něj.

Pokora a sebeúcta

408. Velkou chybou je domýšlivost. Podívejte se na vránu, jak si o sobě myslí, že je chytrá. Nikdy se nechytne do pasti. Při sebemenším nebezpečí vzlétne, ale jídlo krade s největší dovedností. Ale ubohá bytost nemůže jinak, než žrát hnijící odpadky. Výsledkem takové přemoudřelosti je, že má moudrost tlučhuby.

409. Je třeba pokory, chceme-li se stát velkými. Hnízdo skřivana je na zemi, ale on poletuje vysoko na nebi. Vysoko položený pozemek není vhodný k obdělávání. Vhodný je nízce položený, protože na něm se udrží voda.

410. Strom, který nese hodně ovoce, má větve hluboce skloněné. Buďte skromní a mírní, chcete-li být velcí.

411. Naší povinností je padnout na zem tam, kde se jiní jen ukloní.

412. Člověk by si neměl připouštět egoistické myšlenky, jaké mívají na příklad kazatelé: „Přednáším vám, tak mě všichni poslouchejte!“ Sebezduřazňování probíhá v nevědomosti, nikoli ve stadiu poznání. Pravdy dosahuje, kdo je prost domýšlivosti. Dešťová voda stéká z vyšších míst a stojí na nízkých.

413. Zatížená miska vah klesá, lehčí však stoupá. Člověk schopný, který má zásluhy, je vždy skromný a mírný, zatímco hlupák je nadmutý bláhovou domýšlivostí.

414. Buď prost domýšlivosti a buď jako spadlý list, který vítr pohání.

415. Když chceš navléknout nit do jehly, pak nit zastrihni do špičky a odstraň všechny přečnávající nitky. Podobně, chceš-li soustředit své srdce a svou duši na Boha, pak buď mírný a pokorný a čistého ducha a odstraň všechna rozbíhající se vlákna tužeb.

416. Mnozí lidé prohlašují s výrazem pokory: „Jsem jen jako žížala, která stále dlí v prachu země.“ Tím, že o sobě prohlašují, že jsou červi, jejich duch začas zeslábně do úrovně červa. Ať se nikdy nevloudí malomyslnost do vašich srdcí! Zoufalství či beznaděj je největším nepřítelem na cestě pokroku. Jak člověk myslí, tak s ním bude.

417. Opravdovým člověkem je jen ten, kdo je mánuš, který má rozvinutou sebeúctu. Každý jiný je člověkem jen podle pojmenování.

418. Pýcha není pýchou, vyjadřuje-li slávu duše. Pokora není pokorou, pokořuje-li já.

Prostota

419. Dokud se nestaneme prostými jako děti, nedosáhneme božského osvětlení. Zapomeňte na všechno světské poznání, které jste získali, a staňte se neznalí jako děti; tak získáte poznání Pravdy.

420. Prostduchý dosahuje snadno Boha. Je-li člověk prostý, duchovní instrukce v něm snadno uzrávají. I semena snadno vzejdou, rostou a brzy nesou plody, jsou-li zasetá v dobře připravené půdě, kde jsme kameny odstranili.

421. Mistr říkával: „Jedině, když lidé podstoupili mnohá pokání, jsou velkodušní a prostomyslní. Jedině prostá mysl dosahuje Boha. Jedině prostduchému odhaluje svou přirozenost.“ Varoval však, aby se lidé ve jménu prostomyslnosti a pravdivosti nevyvíjeli v hlupáky. Tehdy je Mistr napomínal: „Jste uctívající, ne však proto hlupák,“ nebo jinak: „V myslí musíte stále rozlišovat mezi pravým a klamným, věčným a pomíjivým, a pak nechte stranou vše pomíjivé a svou mysl upevněte jen na věčné.“

Překonávání tužeb

422. Opravdový člověk je ten, kdo je již v tomto životě mrtvý, to jest jehož vášně a sklony byly zkroceny a vyhasly, podobně jako je tomu u mrtvého.

423. Dokud je nebeský prostor v našem srdci rušen a obtěžován chutěmi tužeb, je malá pravděpodobnost, že v něm spatříme božský jas. Blahaplná vize vzejde jedině v srdci, které je tiché a uchvácené božím společenstvím.

424. Boha nespatriíme, dokud existuje sebemenší stín přání. Proto mějte svá menší přání uspokojená a svá velká odmiňte úvahou a správným rozlišováním.

425. Kdo stojí na okraji hluboké studně, musí dávat pozor, aby do ní nespádl. Podobně by se mělo žít ve světě a být na pozoru před jeho pokušeními. Kdo jednou spádl do studně světa, která je plná pokušení, těžko se z ní dostává bez škrábanců a poranění.

426. Mistr byl dotázán, kdy budou přemoženi nepřátelé člověka – smyslná chtivost, hněv apod. Odpověděl: „Dokud jsou vášně nasměrovány ke světu a jeho objektům, chovají se jako nepřátelé. Jakmile se však vvedou k Bohu, přemění se v nejlepší přátele člověka, protože pak ho vedou k Bohu. Chtivost po věcech světa se musí přeměnit v toužení po Bohu, hněv, který člověk pociťuje ve vztahu ke svým bližním, se musí obrátit vůči Bohu, protože se mu ještě neodhalil. Se všemi vášněmi je třeba nakládat obdobně. Tyto vášně není možné vykořenit, je však možné je vychovat.“

427. Maudódari řekla svému královskému manželovi Ravanovi, když tak dychtí a touží po Sítě a chce ji za královnu, proč ji neošidí tím, že použije magické síly a vezme na sebe podobu Rámy? Ravana na ni vzkřiknul: „Fuj! Copak bych se mohl snížit k smyslovým libostem, kdybych byl ve svatém tvaru Rámy, tvaru, o němž jen pouhá myšlenka naplňuje srdce tak nevyjádřitelnou radostí a požeňmáním, že i nejvyšší nebe připadá bezcenné!“

428. Když je slonu ponechána volnost, povaluje stromy a vytrhává keře. Jakmile však mu jeho vodič přiloží hák na hlavu, uklidní se. Podobně mysl, je-li volně ponechána, rozmařile dovádí v zahálčivých myšlenkách, ale okamžitě se zklidní, když je krocena bodcem rozlišování.

429. Čím více je člověk připoután ke světu, tím menší je pravděpodobnost, že dojde poznání a naopak. Čím je méně připoután, tím je pravděpodobnější, že poznání získá.

430. Když ze smetany vznikne máslo stloukáním, není radno jej nechávat ve stejné nádobě s podmáslím, protože jinak nakysne a změkne. Je nutné jej dát do čisté vody a do jiné nádoby. Podobně, když člověk dosáhl určité dokonalosti ve světě, avšak pokračuje ve styku se světskými lidmi a zůstává uprostřed pokušení světa, světem se poskvří. Zůstane však čistý, bude-li žít mimo něj.

431. Otázka: „Jak můžeme překonat starého Adama, který je v nás?“

Mistr: „Když se uzráním stane z květu plod, okvětní lístky odpadnou samy od sebe. Podobně, když ve vás naroste Božství, pak slabosti vaší lidské přirozenosti samy od sebe zmizí.“

432. Když člověk skrze intenzivní odpoutanost dosáhne Božství, pak nestředné svody vášně odpadnou samy od sebe. Pro člověka pak už není ani vlastní žena nebezpečná. Jsou-li dva magnety ve stejné vzdálenosti od kusu železa, který z nich přitáhne železo? Přirozeně ten větší. Bůh je skutečně ten větší magnet, co zmůže menší magnet (žena) proti Němu?

433. Žák: „Jak odumře přitažlivost smyslových libostí?“ Mistr: „V Bohu, který je vyjádřením veškeré radosti a štěstí. Kdo Ho realizuje, nenachází přitažlivost v nízkých a bezcenných potěšeních světa.“

434. Požíváme-li hélanču (léčivá bylina), není to stejné jako když použijeme nějaké koření do jídla; karamel není totéž co běžné sladkosti. Léčivé byliny a karamel neškodí zdraví a užívají je i nemocní. Mystická pranava (Óm) také není pouhým slovem, neboť představuje zvukový symbol Božství. Podobně touha po svatosti a uctívání není v žádném směru stejná jako běžné nečisté světské touhy.

Postoj k ženám

435. Všechny ženy jsou částmi Božské Matky, a proto by se na ně mělo hledět jako na matky všech.

436. Ženy by se měly vždy pokládat za symboly Božské Matky, bez ohledu na to, zda jsou přirozeně dobré či jiné, cudné nebo necudné.

437. Žák: „Jak bychom se měli dívat na ženy?“ Mistr: „Kdo poznal Skutečnost, kdo je požehnan vizí Boha, ten na ně hledí bez bázně. Vidí je, jaké opravdu jsou – části Božské Matky všehomíra. Nejenže jim skládá veškerou úctu a čest, ale opravdu je uctívá, jako ctí syn svou matku.“

438. Žák: „Jak je možno překonat vášeň?“ Mistr: „Dívejte se na všechny ženy, jako by byly vašimi vlastními matkami. Nedívejte se nikdy ženě do obličeje a mějte svůj pohled u jejích nohou. Všechny vaše špatné myšlenky pak odlétnou.“

439. Žena, která je zdrženlivá, i když žije v manželství, je opravdu jako Božská Matka.

440. Otázka: „Pane, co si myslíte o uctívacích praktikách, uváděných v tant-rách, které se provádějí spolu se ženami?“ Mistr: „To nejsou bezpečné cesty, jsou velmi obtížné a často se při nich sklouzne. Jsou tři způsoby jak provádět uctívání (podle tanter). Buď je možné zaujmout k Božské Matce postoj

hrdiny nebo sluhy nebo postoj syna. Můj postoj je postoj synovský. Zastávat názor, že jste sluhou Božské Matky je také dobré. Cesta hrdiny je však plná nebezpečí.³ Velmi čistá je cesta, kdy si myslíme, že jsme syny Božské Matky.“

441. Toužíte po boží milosti? Pak uproste Matku, usmířte Tu, která je prvotní božskou Energií (šakti). Ona je mahámájou samou o sobě. Ona klame celý svět. Vykouznila trojí schéma – stvoření, udržování a rozpuštění. Nad veškerenstvím rozprostřela závoj nevědomosti a dokud neotevře dveře, nikdo nemůže do „vnitřní dvorany“ vstoupit. Jsme-li ponecháni venku, spatřujeme jen vnější věci a nad našimi možnostmi vždy zůstane Ono věčné satčitá-nanda.

Božská šakti má dva aspekty – vidjá a avidjá. Avidjá klame a je zdrojem pobláznění po zlatě a ženách a váže. Naproti tomu vidjá je pramenem zbožnosti, laskavosti, poznání a lásky a vede k Bohu. Avidjá, aspekt nevědomosti, je nutno usmířit, a proto existuje učení o uctívání šakti. Je mnoho způsobů jak uctívat tak, aby byla uspokojena, jako hrdina, služebník nebo jako dítě. Šakti sádhana není žádná legrace. Skládá se z namáhavých a nebezpečných cvičení. Jako Matčin služebník a přítel jsem je prováděl dva roky. Musím ovšem přiznat, že mně odpovídá postoj dítěte a řadra každé ženy jsou pro mne řadra mé matky.

Ženy jsou různými tvářnostmi šakti. V západních částech naší země drží ženich během svatby v ruce nůž a v Bengálsku louskáček. Ideou tohoto obyčeje je, že rozsekne nebo rozlouskne pomocí nevěsty pouta máji. Nevěsta představuje samotnou šakti. To je virabhava, cesta hrdiny. Nikdy jsem ji neprováděl. Postoj, který mně přirozeně odpovídá, je postoj dítěte.

Uctívající a jeho rodina

442. Žák: „Předpokládejme, že manželka řekne svému manželovi, který se věnuje náboženským cvičením: ‚Jestliže se o mne nebudeš náležitě starat, vezmu si život.‘ Co se má v takovém případě udělat?“ Mistr: „Člověk by se měl vzdát ženy, která stojí v cestě realizace Boha. Je to její věc, zda si sáhne na život či nikoli. Manželka, která klade překážky na cestě k Bohu, je vtělením nevědomosti. Kdo však má opravdovou oddanost k Bohu, tomu začne všechno podléhat – král, zlí lidé i manželka. Když máte opravdovou oddanost a lásku, pak se vaše manželka postupně začne obracet k Bohu. Je-li dobré povahy, je možné, že boží milostí se také stane dobrou.“

443. Otec a matka mají pro člověka zásadní důležitost. Když nejsou uspokojeni, žádné uctívání nebude mít účinek. Vzpomeňte na Śrí Čajtjanju, ačkoli

³ V tantrách se nazývá viračára. Na této stezce sádhak zbožňuje Bohyni jako božský manžel a bere ženu v zastoupení Bohyně.

bláznil láskou po Bohu, nelitoval žádné námahy, aby upokojil svou matku, ještě než se stal sannjásinem. Řekl jí: „Nebud' smutná, matko, přijdu se tu a tam na tebe podívat.“

Je několik dluhů, které máme splatit – dluhy bohům, dluhy ršiům a také dluh rodičům a manželce. Zbožná práce nemůže mít úspěch, pokud není dluh k rodičům vyrovnán. Existuje i dluh vůči manželce. Hariš tady zůstává, když zamítnul manželský život. Kdyby jeho žena neměla zajištěné zaopětření, díval bych se na něj jako na zlého člověka. Rámāprasanna se pořád potuluje, jen aby sehnal mléko a opium pro hathajógina. Říká, že Manu (dávný zákonodárce) ukládal za povinnost sloužit sádhuům. Ale jeho stará matka živoří a musí se starat sama o sebe. To mne velmi zlobí.

444. Je však třeba si uvědomit ještě jedno. Když člověk propadne lásce k Bohu, pak kdo je jeho otec, jeho matka, jeho manželka? Miluje Boha tak nesmírně, až z toho blouzní. Nemá žádnou povinnost a je všech dluhů zbaven. Když člověk dosáhne takového stavu, zapomene na celý svět, zapomene i na své tělo, které je každému drahé.

445. Rodičům zde náleží největší úcta. Dokud žijí, máme jim sloužit jak nejlépe umíme. Když zemřou, pak mají pohřební rity a vše s tím spojené odpovídat našim prostředkům a možnostem. Když bude synem nejchudšího z chudých a nemá prostředky k vykonání rituálů po pohřbu, měl by odejít do lesa se vyplakat, připomínaje si svou neschopnost. Jedině tak se vyviní z povinnosti, že je měl vykonat.

Jedině kvůli Bohu je možné neuposlechnout rodičů a není to ani hřích. Na příklad Prahláda nezanechal používání svatého jména Pána Kršny, navzdory tomu, že mu jeho otec přikazoval jej nepoužívat. Dhruva zase odešel do lesů provádět sebekázeň přesto, že mu to matka zakazovala. Oba se ničeho špatného nedopustili.

Modlitba a zbožná oddanost

446. Žák: „Měl bych se modlit k Bohu nahlas?“ Mistr: „Modli se k Němu jak chceš. Buď si jist, že tě vždy slyší. Slyší i jediný krok mravence.“

447. Žák: „Jsou modlitby opravdu účinné?“ Mistr: „Ano, když mysl i řeč jsou ve vroucí modlitbě prosbou sjednoceny, pak taková modlitba je vyslyšena. K žádnému prospěchu nejsou modlitby člověka, který ústy říká: Všechno je Tvé, ó Pane, a přitom si v srdci myslí, že je všechno jeho.“

448. Nezrazuj své myšlenky. Buď upřímný a jedneť podle svých myšlenek a jistě budeš úspěšný. Modli se s prostým, upřímným srdcem a tvoje modlitby budou vyslyšeny.

449. Jaké jsou tvé myšlenky, taková ať je tvá řeč. Ať je soulad mezi slovy a myšlenkami. Jinak jenom říkáte, že Bůh je vaše všechno ve všem, zatímco vaše mysl vytvořila svět vašim vším ve všem. Z toho nevzchází nic dobrého.

450. Když se chceme setkat s mocným vládcem, musíme napřed získat přízeň mnoha úředníků, kteří jsou u vchodů a střeží trůn. Podobně, chceme-li dosáhnout všemohoucího Pána a získat Jeho milost, člověk musí vyvinout mnoho zbožné oddanosti, poskytovat mnoho služeb uctívajícím a dlouho se zdržovat ve společnosti moudrých.

451. Ať vaši mysl neruší světské myšlenky a starosti. Udělejte vše, co je v určitém čase nutné k provedení a nechte, aby vaše mysl byla stále v Bohu upevněna.

452. Není třeba se obávat, že by se loď mohla odchýlit a octnout se v nebezpečí, ukazuje-li kompas stále na sever. I loď života se bezpečně vyhne každému nebezpečí, když mysl, jehla kompasu, je bez nejmenšího zachvění stále stočená k Bohu.

453. Jak se modlit je otázka. Nemodleme se o věci světa, ale modleme se jako světec Nárada. Ten pravil Rámačandrovi: „Ó Rámo, přivol, ať prožívám Tvou přízeň – bhakti (lásku, oddanost a sebedrobení) k Tvým lotosovým nohám.“ „Staniž se Nárado,“ řekl Ráma, „ale nechceš požádat ještě o něco jiného?“ Nárada odpověděl: „Pane, prosím Tě, přivol, ať nejsem přitahován Tvou májou, která okouzluje vesmír.“ Ráma řekl opět: „Staniž se, Nárado, ale nechceš ještě něco jiného?“ Nárada na to odpověděl: „Ne, Pane, to je všechno, oč Tě prosím.“

454. Nerí-li vám jasné, zda Bůh má nějaký tvar či je beztvarý; pak se modlete takto: „Ó Pane, nejsem schopen rozumět tomu, zda jsi ve tvaru či nejsi. Ať jsi jakýkoli, smiluj se nade mnou a odhal se mi.“

455. Člověk může mít za symbol různé formy a vlastnosti Boha, tak jak tomu lidé dle představivosti věří a nemusí jim poskytovat víru. Bůh však sešle svou milost na takového, kdo věří v Božskou Sílu, která vytváří a řídí svět, a kdo se modlí se zarmouceným srdcem: „Ó Bože, nevím, jaká je Tvá pravá přirozenost. Ve své milosti se mi odhal tak, jaký opravdu Jsi.“

456. Chlapci, Bůh je nesmírně pozorný a pečlivý. On vždy slyší, s jakou modlitbou jste se na Něho obrátili. Dříve nebo později se vám určitě odhalí, nejspíše v hodině vaší smrti.

KAPITOLA XI

DUCHOVNÍ ASPIRANTI A NÁBOŽENSKÉ ROZDÍLY

Bůh všech náboženství je stejný

457. Voda je jen jedna a jediná, a přece ji lidé nazývají různými jmény. Někteří ji nazývají „voda“, jiní „water“, další „vari“ a někteří „aqua“ a zase jiní „pani“. Stejně tak satčitánanda, absolutní Bytí-Inteligenci-Blaho, vzývají někteří jako Boha, jiní jako Alláha, jiní Jej nazývají Hari a zase jiní Mu dávají pojmenování brahman.

458. V hrnčířově krámku je mnoho nádob nejrůznějších tvarů – hrnce, džbány, mísy, talíře apod. –, všechny jsou však vyrobeny z hlíny a z ní pocházejí. Podobně Bůh je jeden a jediný, ale je odedávna uctíván v různých končinách pod nejrůznějšími jmény a aspekty.

459. Z cukru se zhotovují různé postavičky, různé ptáčkové a zvířátka, podobně i sladká Matka je v různých končinách a dobách uctívána pod různými jmény a v různých tvarech.

460. Ze zlata se zhotovují ozdoby. Ačkoli všechny pocházejí ze stejného materiálu, dostávají různá jména podle tvaru, v jakém jsou zhotoveny. Podobně jeden a tentýž Bůh je v různých zemích uctíván pod různými jmény a v mnoha formách. I způsob uctívání se velmi různí podle představ, které o Něm mají. Někteří se na Něho dívají jako na otce, jiní jako na matku, někteří jako na přítele a další jako na milovaného a zase jiní Ho považují za nejuvnitřnější podklad svého srdce. Ještě jiní jsou ti, kdo se na Něho dívají jako na nejsladší děťátko –, ale je to stále jeden a týž Bůh, uctíváný všemi takovými způsoby.

461. Kdysi vzniknul spor na dvoře mahárádži z Burdvanu, které z božstev je větší, Višnu nebo Šiva. Někteří prohlašovali Šivu za většího, zatímco jiní Višnu. Když spor nabíral na síle, vstal jeden moudrý pandit a prohlásil: „Pánové, neviděl jsem Šivu ani Višnu, jak mohu vědět, který z nich je větší? Nesnažte se porovnávat jedno Božství s druhým. Spatříte-li jedno z Božstev, dojdete k názoru, že všechno je projevem jednoho a stejného brahman.“

Různá náboženství jako cesty k Bohu

462. K vodojemu vede mnoho schodišť. Každý jde k tomu schodišti, které se mu zamlouvá, koupe se ve vodě nebo si nabere vodu do přinesené nádoby. Je zbytečné se přít o tom, že jím používané schodiště je lepší než jiné. Podobně vede mnoho schodišť k vodě zřídla věčného Blaha. Každé náboženství světa představuje jedno takové schodiště. Běžte přímo s upřímným a opravdovým srdcem jedním z těchto schodišť a dosáhnete vláhu věčného Blaha. Ale neříkejte, že vaše náboženství je lepší než jiné.

463. Bůh má mnoho jmen a nekonečné jsou Jeho formy, kterými lze k Němu přistoupit. V kterém jménu a formě Jej uctíváte, v onom a skrze toto Ho realizujete.

464. Různé víry představují možné cesty jak dosáhnout jediného Boha. Různé jsou cesty, které vedou k chrámu Matky Kálí u Kálíghátu v Kalkatě. Stejně tak se liší cesty, kterými se lidé ubírají k domu Pána. Každé náboženství není nic jiného než jedna z těchto cest.

465. Před několika lety, když hindové a bráhmové veřejně kázali svá náboženství s opravdovostí a velkým nadšením, někdo se obrátil na Mistra, aby sdělil svůj názor na tyto dvě školy a Mistr řekl: „Vidím, že má Božská Matka dělá svou práci pomocí obou škol.“

466. Když se zbožný stoupenec bráhmó školy dotazoval Mistra, v čem je rozdíl mezi hinduismem a bráhmóismem, Mistr odpověděl, že rozdíl je asi stejný jako podíl jedné noty vůči celé stupnici. Náboženství Bráhmamádž se spokojuje s jedinou notou brahman, zatímco hinduistické náboženství se skládá z mnoha not, které spolu vytvářejí nádhernou harmonii.

467. Na vrchol střechy lze došplhat pomocí žebříku, nebo se vysoukat pomocí bambusové tyče nebo pomocí lana, schodištěm apod. Stejně rozmanité jsou i přístupy k Bohu a každé náboženství zde na světě představuje jednu z cest.

468. Světlo plynové lampy ozařuje s různou intenzitou všechny kouty, ale zdroj světla, plyn, přichází z obecního plynojemu. Náboženští učitelé všech zemí a věků jsou vlastně množstvím svítilen, kterými neustále proudí světlo Ducha z jediného všemocného zdroje.

469. Hlas všech šakalů je stejný. Také učení moudrých je jedno a totéž.

Příčina fanatismu a jak jej vyléčit

470. Z nevědomosti běžný člověk považuje své náboženství za nejlepší a dělá proto často mnoho zbytečného povyku. Bude-li však jeho mysl osvícena pravým poznáním, všechny sektářské hádky odpadají.

471. Dva lidé se prudce přeli o to, jakou barvu má chameleon. Jeden říkal, že chameleon na palmě má krásné červené zbarvení a druhý říkal naopak, že chameleon je modrý. Protože se nemohli dohodnout, odebrali se k člověku, který žil pod stromem, na kterém žili chameleoni, a proto je znal ve všech vývojových fázích. První z diskutujících k němu takto přistoupil: „Pane, ten chameleon na stromě má přece červenou barvu, že ano?“ Muž přitakal. Druhý diskutující však řekl toto: „Pane, co to říkáte! To není možné, jeho barva přece není červená, ale modrá!“ A muž opět jen skromně řekl: „Ano, pane.“ On totiž věděl, že chameleon stále mění barvu, proto řekl „ano“ na oba vzájemně si odporující názory. Bůh, jakožto absolutní Bytí-Vědomí-Blaho, má také mnoho nejrůznějších forem. Uctívající, který spatřil Boha v jednom aspektu, zná jen ten jediný. Jedině ten, kdo Ho poznal v mnohočetných aspektech, může říci: Všechny tyto formy pocházejí z jediného Boha, protože Bůh je mnohotvarý. Bůh je beztvářý i v tvaru a má mnoho forem, které ještě nikdo nespatriil.

472. Dal (ostřice) neroste ve velkých nádržích s čistou vodou. Daří se jí pouze v malých, stojatých vodách. Podobně i dal (rozkol) nevznikne ve společnosti, jejíž členové jsou vedeni čistými, liberálními, nesobeckými motivy. Rozkol vzniká jedině ve společnosti, jejíž členové jsou sobečtí, neupřímní a pobožnůstkářští.

473. Je dobré zakládat sekty (dal)? Tady je slovní hříčka. „Dal“ v bengálštině totiž znamená jak sektu či spolek, tak i zamořující vegetaci na hladině stojaté vody. „Dal“ v tekoucí vodě nemůže růst, pouze ve stojaté se mu daří. Člověk, jehož srdce nepřetržitě směřuje k Pánu, nemá na nic jiného čas. Kdo však hledá slávu a poctu, zakládá sekty.

474. Lidé vyměřují své pozemky pomocí měřících pásem a zaměřovacích tyčí. Nikdo však nemůže změřit všeobjímající nebe nad námi. To jedno nebe zahrnuje a obklopuje vše. Neosvícený, a tím nevědomý člověk prohlašuje své náboženství za jediné pravé, a proto říká, že je tím nejlepším. Když se však stane, že k jeho srdci se dostane paprsek světla pravého poznání, pochopí, že nad všemi znesvářenými sektami a vírami je jediné absolutní Bytí-Vědomí-Blaho.

Správný postoj k náboženským rozdílům

475. Každý, kdo provádí zbožná cvičení s vírou, že je jen jediný Bůh, musí Ho jednou dosáhnout a nezáleží na tom, v jakém aspektu, jménu či způsobu Ho uctívá.

476. Ať o Něm jakkoli meditujete nebo vyslovujete Jeho svaté jméno, nakonec uspějete. Koláč vyrobený z karamelu chutná stejně sladce, ať ho při jídle držíme rovně nebo šikmo.

477. Žák: „Když je Bůh všech náboženství jeden a tentýž, proč Ho různá náboženství odlišně zobrazují?“ Mistr: „Bůh je jediný, ale má mnoho aspektů. Jako pán domu je jednomu otcem, jinému bratrem, své ženě manželem a jednotliví lidé mu různě říkají, tak i Bůh je líčen tak, jak se jeví jednotlivým lidem, když Ho uctívají.“

478. Když matka krmí své nemocné děti, pak jednomu dává rýži s kari, druhému okořeněné ságo a chleba s máslem třetímu; tak i Pán určil lidem různé cesty, které odpovídají jejich přirozenosti.

479. Výklad védánty podle Šankaračárji je vskutku správný a správné je i to, co Rámánudža podává ve své visištádvaitické filozofii.

480. Člověk ať je ve věcech soucitu křesťanem, muslimem ve věcech přísného dodržování vnějších forem a hindem ve věcech univerzální dobročinnosti ke všem žijícím bytostem.

481. Když někam vycházíte a setkáte se s lidmi, měl byste je všechny milovat; svobodně se s nimi stýkejte a staňte se jedním z nich. Neměli byste krčit rameny, nenávidět je a prohlašovat: „Oni věří v osobního Boha, nikoli v neosobního“ nebo „oni věří v neosobního, vůbec ne v osobního Boha“ nebo „jsou to křesťané, hinduové nebo muslimové!“ Člověk Bohu rozumí tolik, kolik Bůh dovolí, aby Mu rozuměl.

Ba co víc, když víte, že lidé mají různé tendence, měl byste se s nimi co nejvíce stýkat. A měl byste je všechny milovat. Když se vrátíte domů, do svého vlastního „domova“ (srdce), budete zažívat blaho a mír. Tehdy se potkáte s vaším pravým Já.

482. Každý člověk by se měl řídit svým vlastním náboženstvím. Křesťan by měl jít křesťanskou cestou a mohamedán islámskou. Pro hinduisty je nejlepší prastará cesta árijských ršíů.

483. Opravdově zbožný člověk by měl přijmout názor, že jednotlivá náboženství skládají části, které vedou k Pravdě. Náš postoj k jiným náboženstvím by vždy měl být naplněn úctou.

484. Nediskutujte. I když pevně spočíváte ve vlastní víře a přesvědčení, ponechte také jiným svobodu, aby i oni stáli ve vlastní víře a názoru. Pouhou diskusí nikdy neuspějete, abyste přesvědčili jiného o jeho omylu. Každý pozná své chyby, jakmile sestoupí milost boží.

485. Jednoho dne uslyšeli žáci, jak Mistr mluví k Matce vesmíru v Bohem opojeném stavu: „Matko, každý říká ‚mé hodinky jdou přesně‘. Křesťané, hinduové, mohamedáni, všichni prohlašují ‚mé náboženství je pravé‘. Ale Matko, žádné hodinky nejdu naprosto přesně. Kdo Tě opravdu může znát? Když Tě však někdo hledá s toužícím srdcem, pak Tvou milostí Tě může dosáhnout cestou každého náboženství.“

486. Mezi svými žáky měl Mistr i horlivé moralisty, nacházející chyby na lidech, kteří dosáhli vysoké duchovní úrovně, a vytýkali jim, že provádějí některé tajné rity šaktů nebo vaišnavitů, které zdánlivě porušují běžná pravidla mravnosti. Mistr jim říkal: „Nic jim nevyčítejte. Oni jsou naprosto přesvědčeni o tom, že cesta, kterou používají, je povede k realizaci Boha. Neměli byste kritizovat to, v co někdo opravdově věří a co přijal za prostředek k realizaci Boha. Žádný postoj aspiranta by se neměl zatracovat, neboť každý postoj, který je sledován s opravdovostí, vede bezpečně k Bohu, který je dovršením všech postojů. Obracejte se stále na Boha, každý svým vlastním způsobem, a nekritizujte žádnou jinou cestu ani ji nenapodobujte.“

487. S úmyslem odstranit nepřátelství vůči tajným kultům se Mistr o nich někdy sám rozhovořil: „Řekněte, proč k nim chováte takovou zášť? Vězte, že to jsou účinné cesty, i když mohou být špinavé. Do každého domu vede více vchodů – vchod hlavní branou, zadními dveřmi, dveřmi pro metaře, který přichází, aby vyčistil zašpiněná místa v domě. Tyto kulty je možné přirovnat k těm posledně zmiňovaným dveřím. Je jedno, kterými dveřmi vstupujete do domu. Jak jste jednou uvnitř, můžete jít kamkoli jako ti ostatní. Jste tady proto, abyste si brali z těch lidí příklad nebo se s nimi stýkali? Jistě ne. Ale nechovejte k nim nikdy nenávisť.“

KAPITOLA XII

ZÁKLADY DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

Některé podmínky pro duchovní osvětlení

488. Když člověk, kterého posedl zlý duch, si začne uvědomovat, že je jím posedlý, zlý duch jej okamžitě opustí. Podobně i člověk, který je posedlý zlým působením máji, když si svou posedlost uvědomí, zcela se od ní osvobodí.

489. Do božího království vstoupí jedině ten, kdo není zlodějem vlastních myšlenek. Jinými slovy prostá víra a bezelstnost jsou silnicemi, které směřují do tohoto království.

490. Kdosi prohlásil: „Není možné zničit přirozenou povahu substance.“ Jiný namítnul: „Když oheň spálí uhlí, zničí jeho čern.“ Podobně, když mysl je spálena ohněm poznání, její přirozenost je zničena a její léčky ustanou.

491. Mysl je vskutku vším. Když mysl ztratí svou svobodu, pak vy ji také nemáte. Je-li mysl svobodná, i vy jste svobodní. Mysl přijímá každé zbarvení jako čerstvě vypraná látka. Když budete studovat angličtinu, přimíchají se do vaší řeči anglické výrazy, i když to nebudete chtít. Pandit, který studuje sanskrit, musí stále citovat verše. Zdržuje-li se mysl ve špatné společnosti, pak špatný vliv zbarví jak myšlenky, tak hovor. Umístěte ji do společnosti uctívajících a je jisté, že mysl bude pouze meditovat o Bohu. Mysl mění svou povahu podle prostředí, ve kterém žije a jedná.

492. Mysl je opravdu vším. Náklonnost k manželce je jedna věc a připoutanost k dítěti je věc zcela jiná. Na jedné straně je manželka a na druhé dítě. Hýčkáme obě, ale pokaždé ze zcela jiných popudů.

493. Vázanost i svoboda jsou věci mysli. Když řeknete: „Jsem volnou duší, jsem synem Boha! Kdo mne může svazovat?“, pak jste volní. Když vás uštkne had a jste schopni s veškerou silou vůle říci „to není jedovaté, to není jedovaté,“ pak se jedu určitě zbavíte.

494. Žák: „Kdy budu osvobozen?“ Mistr: „Až přestane ‚já‘. ‚Já‘ a ‚mé‘ představují nevědomost. ‚Ty‘ a ‚tvé‘ jsou poznáním.“

Víra

495. Žák kritizoval víru lidí, že je „slepá“ a Mistr k tomu poznamenal: „Dobře, vysvětlete mi, co chápete pod pojmem ‚slepá víra‘? Není celá víra slepá? Čím by jí měly být oči? Řekněte buď víra nebo vědění. Co je to za podivnou představu, že by víra mohla být v některých případech ‚slepá‘ a v jiných ‚s očima‘?“

496. Lidé trpí pro nedostatek víry v Boha.

497. Jsou určité fyziologické znaky, které ukazují, zda někdo je obdařen vírou či nikoli. Kdo je jako kost a kůže, kdo má prázdný pohled nebo kdo šilhá – tyto tři typy nezískávají snadno víru v Boha.

498. Abyste někoho zabili, potřebujete zpravidla meč a štít. Abyste však zabili sami sebe, k tomu postačí špendlík. Abyste mohli učit jiné, musíte prostudovat mnoho věd a písmo, zatímco k dosažení duchovního osvícení vám dostačí pevná víra v jedině prohlášení písmo.

499. Hinduisté zastávají mnohá vyznání a mají mnoho sekt. Ke kterým bychom se měli připojit? Párvatí se jednou zeptala velkého Pána: „Pane, co je kořenem věčného, nepřerušovaného a všeobjímajícího Blaha?“ Mahádéva jí odpověděl: „Víra je toho kořenem.“

Z toho vyplývá, že zvláštnosti vyznání a sekt znamenají málo nebo téměř nic. Ať každý vykonává určité způsoby zbožňování a ať naplňuje s vírou povinnosti, které mu z jeho vyznání vyplývají.

500. Poznání vztahující se na Boha drží krok s vírou. Kde je lenost hledat poznání, tam je málo víry. Kráva, která je na pastvě vybíravá, nedává mnoho mléka. Kráva, která s povděkem přijímá každou potravu – byliny, listy, trávu, slupky, slámu atd. – a žere to s velkou chutí, dává hodně mléka. Z jejího vemene vytéká mléko v proudech do dížky.

501. Kdo má víru, má vše. Komu se nedostává, ten nemá nic.

502. Toužíte-li realizovat Boha, pak opakujte Jeho jméno s pevnou vírou a snažte se rozlišovat mezi skutečným a neskutečným.

503. Dokud vaše víra nebude podobná víře dítěte, bude realizace Boha pro vás nesnadná. Řekne-li matka dítěti: „To je tvůj bratr,“ dítě je o tom zcela přesvědčeno a věří, že osoba, o které byla řeč, je opravdu jeho bratrem. Když matka řekne: „Nechoď tam, je tam močál,“ dítě je opravdu přesvědčeno, že tam močál je. Bůh je pohnut k útrpnosti, když vidí, že někdo má víru dítěte. Nikdo nemůže dosáhnout Boha, když má vypočítavou povahu světáka.

504. Jednou se Šrí Kršna s Ardžunou projížděli ve voze, když se Šrí Kršna podíval na oblohu a zvolal: „Podívej se! Jaké krásné hejno holubů tam letí!“ Ardžuna okamžitě vzhledl a zvolal: „Opravdu, příteli, to jsou vskutku velmi hezcí holubi!“ Ale hned v dalším okamžiku Šrí Kršna opět zvolal, dívaje se

vzhůru: „Ne, přáteli, tam určitě nejsou holubi!“ Ardžuna také vzhlédl a řekl: „Pravda, žádní tam nejsou.“ Snažte se nyní pochopit význam toho, co se stalo. Velký stoupenec pravdy, Ardžuna, určitě nesouhlasil se Šrí Kršnou proto, aby mu pochleboval. Měl ale zcela nekolísavou víru v Šrí Kršnu, že skutečně vnímal to, co Šrí Kršna říkal, že je.

505. Cukr je nutno pečlivě zahřívát na ohni. Dokud jsou v něm nečistoty, sladký nálev kouří a slabě vře. Když však var nečistotu a pěnu vypudí, pak už nekouří a šumění už není slyšet. Pouze sladounký krystalický sirup se zvedá ve své čisté kvalitě. Ať tekutý či pevný, stane se z něho pochoutka lidí i bohů. Takový je charakter člověka, který oplývá vírou.

506. Jeden člověk se chtěl dostat přes řeku. Jakýsi mudrc mu poskytnul amulet a prohlásil: „Ten tě převede přes řeku.“ Muž vzal amulet a počal chodit po vodě. Když byl v polovině řeky, přemohla ho zvědavost a otevřel amulet, aby se do něj podíval. V amuletu našel kus papíru a na něm bylo napsáno Ráma, jméno Pána. Spatřiv to, muž zklamaně vykřiknul: „V tom je celé tajemství!“ V okamžiku, když skepse vstoupila do jeho mysli, klesnul pod hladinu. Víra ve „jméno“ Pána dělá divy, protože víra je život, nedostatek víry však znamená smrt.

507. Žák, který měl nezměrnou víru v neomezenou sílu svého gurua, přešel řeku po hladině, přičemž dostačovalo, že vyslovoval jméno gurua. Když to uviděl guru, myslel si: „Když je taková síla v mém jménu, tak jak velké a mocné musí být mé já!“ Druhý den se guru také pokusil přejít řeku a chtěl říkat já – já – já. Jakmile však vstoupil na vodní hladinu, propadl se do vody a utonul, jelikož neuměl plavat. Víra způsobuje zázraky, zatímco ješitnost a jáství přivádějí člověka do zkázy.

508. Šrí Ráma, který byl vtělením Boha, musel přejít moře, aby se dostal na Cejlon. Hanumán, jeho věrný sluha, opičí vyznavač, přeskočil moře jediným skokem, protože měl pevnou víru v Rámu. Víra stačila k tomu, že sluha nakonec dokázal víc než jeho pán.

509. Král, který se provinil tím, že zabil bráhmána, přišel do poustevny jednoho ršiho (mudrce), aby se dozvěděl, jaké pokání musí podstoupit, aby byl očištěn. Rši nebyl doma, pouze jeho syn byl v poustevně. Když vyslechl zprávu krále, řekl mu: „Opakujte třikrát jméno Rámy a váš hřích bude očištěn.“ Když se rši vrátil do poustevny a uslyšel, co jeho syn navrhnul k odstranění provinění, prohlásil znechuceně: „Hřichy páchané po myriády zrození jsou okamžitě očištěny jediným vyslovením jména Všemohoucího. Jak ubohá je zřejmě tvá víra. Ty hlupáku, pročpak jsi nakázal opakovat svaté jméno třikrát? Pro tento nedostatek víry se zrodíš mimo kasty.“ – Syn se stal Guhukou Rámájany.

510. Kámen může ležet nespočetná léta ve vodě, vodu však nenasákne. Hlína však rychle nasakuje a stane se z ní bláto. Kdo má silné srdce a víru, neupadne v beznaděj, i když bude uprostřed pronásledování a pokušení. Člověk slabé víry je otřesen i pro nepatrnou příčinu.

511. Člověk je takový, jak myslí. Říká se, že neustálým myšlením na určitý hmyz se šváb na tento hmyz přemění. Podobně kdo neustále myslí na absolutní Blaho, sám se stane plným Blaha.

512. Proč stále mluvit o hříchu a pekelném ohni? Zpívejte jméno Boha. Řekněte jen jednou: „Ó Pane, učinil jsem skutky, které jsem neměl učinit a nevykonal jsem skutky, které jsem měl vykonat. Ó Pane, odpusť mi!“ Když toto budete říkat, mějte v Něho víru a budete od všech hříchů očištěni.

513. V Indii léčitelé působí sugescí a radí svým pacientům, aby s plnou vírou opakovali: ‚Není žádná nemoc, není žádná nemoc.‘ Pacient slova opakuje a mentální sugesce pomáhá zahánět chorobu. Podobně, když si o sobě budete myslet, že jste nepevných mravů, pak se skutečně brzy takovými stanete. Vězte a věřte, že máte nesmírnou sílu a bude tak, že síla se vám nakonec dostaví.

514. Kdo si o sobě myslí, že může být jen člověkem, skutečně zůstane jen člověkem; kdo se považuje za Boha, opravdu se stane Bohem. Jak člověk myslí, takový se stane.

Vzdání se Bohu

515. Kdo dovede odevzdat svou vůli Všemocnému v prosté a bezelstné lásce, takový rychle Pána realizuje.

516. Zda budeme žít ve světě nebo jej opustíme, záleží na boží vůli. Proto pracujte a vše přenechávejte Jemu. Co jiného můžete dělat?

517. Mělká tůň na otevřené pláni brzy sama vyschne, i když z ní nikdo vodu neubírá. Podobně i hříšný člověk může být někdy očištěn tím, že se úplně a absolutně odevzdá milosti a slitování Boha.

518. Žák: „Co máme dělat, když musíme žít v tomto světě?“ Mistr: „Odevzdejte všechno Jemu, vzdejte se Jemu a žádné starosti vám nezbudou. Pak přijdete na to, že vše je vykonáváno Jeho vůlí.“

519. Nejbezpečnější a nejpříjemnější cesta je ba-kalama (cesta plné moci). Ba-kalama tu znamená odevzdat se vůli Všemohoucího s tím, že nemáme pocit, že něco vlastníme.

520. Opicátko sevře s velkou silou svou matku a drží se jí, když by měla od něj odejít. Kotě si však počíná jinak. Žalostně mňouká a matka jej pak popadne za krkem. Když opicátko své sevření povolí, spadne z matky a může se poranit. Děje se tak proto, že spoléhá na svou vlastní sílu.

521. Otec, hospodář, šel se svými dvěma syny na obhlídku polí. Jednoho držel za ruku a druhého držel v náruči. Najednou uviděli, jak letí papírový drak. Chlapec, který šel s otcem za ruku, se otci vyškubl a začal radostí tleskat, volaje: „Koukni, táto, tady letí drak!“ Jakmile však takto vykřikl, zakopl, upadl a poranil se. Chlapec, kterého otec nesl v náruči, také radostí tleskal, ale neupadl, protože ho otec držel. První chlapec představuje „pomáhat si sám“ v duchovních záležitostech, druhý představuje sebedrobení.

522. Požehnaná Rádha byla jednou povolána, aby dokázala svou čistotu, cudnost. Byla podrobena rozsudku, aby přinesla vodu pomocí džbánu, ve kterém bylo tisíce děr. Rádha hladce splnila úkol a ani kapka vody ze džbánu neukápla. Každý jí tleskal a všichni volali, že tak čistá a cudná žena tu nikdy nebyla a nebude. Tu však Rádha zvolala: „Proč mne zahrnujete chválou? Spíše volejte: ‚Sláva Tobě, Kršno! Jedině Tobě sláva!‘ Vždyť já jsem jen Jeho služebnici!“

523. Co je přirozeností absolutního spoléhání na Boha? Podobá se šťastnému pocitu uvolnění, který pociťuje znavený pracovník, když se po těžké dřině opře o polštář a když si po těžké práci zapálí dýmku. Je to ustání všech obav a smutků.

524. Žij zde jako list, který byl použit jako talíř k jídlu a odhozen. Pouze milostí větru je foukán jednou sem, jindy tam, někdy pod střechu a jindy na blátivá místa. No, nyní jsi umístěn zde, tak dobře, zůstaň tedy tak. A jestliže tě chce vzít pryč a dát tě na lepší místo, pak bys měl říci „amen“ a ponechat Jeho vůli s dokonalou nedotčeností. Ať se věci starají samy o sebe.

Nutnost Išta Devatá neboli Osobního Božství

525. Mladá manželka má svého tchána a tchyni v rodině v úctě, poskytuje jim pomoc ve všem, poslouchá je na slovo a nepohrdá jimi; nicméně zároveň miluje svého manžela daleko víc než kohokoli z nich. Podobně tak buďte pevně přimknuti oddaností ke svému vyvolenému Božství, ale nepohrdejte jiným. Také je uctívejte, neboť všechna Božstva reprezentují jedinou autoritu a Lásku.

526. Ve hře v kostky, nazývané ašta-kašta, musí figurka projít všemi čtverci, než dosáhne centrálního čtverce, odkud se už nevrací. Dokud však figurka nedosáhne centrálního čtverce, je možné, že se musí znovu a znovu vracet ke startu a znovu začít s namáhavým výletem. Když se však stane, že dva pěšáci startují společně a společně putují od čtverce ke čtverci, pak žádný hráč je nemůže vyhodit a poslat zpátky ke startu. Podobně ti, kdo začínají svou životní dráhu se zbožnou oddaností a napřed se spojí s guruem a vyvoleným Božstvím, nebojí se neúspěchů a těžkostí na cestě. Budou hladce postupovat bez překážek a nic je neohrozí.

527. Do Kalkaty vede mnoho cest. Pan Pochybující vyšel ze svého domova, který byl od města hodně vzdálen. Zeptal se muže, kterého na silnici potkal, kudy vede nejkratší cesta do Kalkaty. Dostal odpověď, že se má pořád držet silnice, na které se nachází. Když ušel kus cesty, potkal člověka a znovu se zeptal, která je nejkratší cesta do Kalkaty. Tentokrát obdržel jinou odpověď: „Musíte se vrátit a jít první cestou doleva.“ Muž tak učinil, a když ušel pěkný kus cesty a potkal nějakého poutníka, zeptal se ho na cestu. Ten ho však poslal jiným směrem. Tak pan Pochybující nijak nepokročil, protože celý den strávil tím, že měnil cesty. Kdo opravdu chce dojít do Kalkaty, musí se držet jediné cesty, která mu byla ukázána znalým člověkem. Podobně ti, kdo chtějí dosáhnout Boha, musí se také řídit vytrvale jedním vedením.

528. Muž začal kopat studnu. Když ji vykopal do hloubky asi 20 loktů a nenašel vodu, vzdal kopání a šel hledat jiné místo pro studnu. Na novém místě kopal ještě hlouběji, ale ani tam vodu nenašel. Našel si proto další místo, kde kopal ještě hlouběji, ale zase bezúspěšně. Souhrnná hloubka tří míst, kde kopal, byla o něco menší než 100 loktů. Kdyby měl dostatek trpělivosti a stále neměnil místa, byla by stačila jen polovina jeho úsilí k nalezení vody. Stejně je to s člověkem, který neustále mění víru. Abychom měli úspěch, musíme se věnovat předmětu víry s celým srdcem, bez nejmenší pochyby o jeho hodnotě.

529. Jako je cudná žena zcela oddána svému manželovi a je s ním spojena i po smrti, tak i člověk, který je výlučně oddán svému osobnímu Božství, se s Ním zajisté sjednotí.

Pravda

530. Měj bhakti a vzdej se mazaností a podvodů. Pravdy by se měli držet i ti, kdo jsou zaměstnáni v obchodu, živnostníci a na úřadech. Pravdivost je tapasem (sebekázní) tohoto věku Kálí.

531. Když člověk nemluví stále pravdu, nemůže najít Boha, který je Duší Pravdy.

532. Je třeba být velmi pečlivý při sdělování pravdy. Člověk může realizovat Boha pravdou.

533. Všechno falešné je špatné. Zlé je i falešné chování. Neodpovídá-li mysl vašemu zevnějšku, čeká vás zkáza. Když se člověk stane nadmíru (k sobě) kritickým, všechny obavy, že si špatně počíná nebo nedobře říká, odpadají.

534. Jeden člověk se topil v dluzích a aby unikl dopadu finančních závazků, předstíral šílenství. Lékaři nedovedli jeho chorobu vyléčit a čím více léků dostával, tím víc se jeho stav horšil. Až jeden moudrý lékař poznal pravdu jeho předstírání, vzal si člověka stranou a pokáral ho: „Pane, co to děláte? Dejte

si pozor! Tím, že předstíráte šílenství, opravdu se zblázníte. Už nyní u vás spatřuji neklamně známky pomatenosti.“ Toto varování pohnulo s člověkem a zanechal předstírání. Stanete se skutečně tím, za co se vydáváte.

Brahmačárja (zdrženlivost)

535. Jako v zrcadle vidíme odraz obličeje, tak v srdci toho, kdo si zachoval svou sílu a čistotu dokonalou zdrženlivostí, je možné spatřit nádhernou tvář Všemohoucího Boha.

536. Když se člověk nepodrobí absolutní zdrženlivosti, nemůže pochopit jemnou pravdu spirituality.

537. Šukadéva byl urdhvaréta (člověk úplné a naprosté zdrženlivosti); nestalo se nikdy, že byl měl výron semene. Jiná třída se nazývá dhajrjaréta, což jsou ti, kteří měli výron semene, ale jinak se podrobili absolutní zdrženlivosti. Když člověk zůstává dhajrjarétou bez přestání po dvanáct let, dosáhne nadlidskou moc. V člověku se vytvoří nový nerv, který se nazývá médhanádí, nerv inteligence. Pak se vyvine fenomenální paměť a poznávání.

538. Provádí-li někdo naprostou zdrženlivost po dvanáct let, pak se mu otevře médhanádí (jeho síly a chápání rozkvetou). Jeho schopnost poznání bude schopna proniknout a porozumět nejjemnějším idejím. Takovým poznáním lze realizovat Boha. Boha možno dosáhnout jenom pomocí takto očištěného poznání.

539. Mrhání vitálním fluidem způsobuje ztrátu energie. Mimovolný výron není tak nebezpečný. Ten souvisí s potravou. Kdo je opravdovým duchovním člověkem, neměl by mít tělesný styk s žádnou ženou.

540. Kdo upustil od sexuálního potěšení, ten se vskutku zřekl světa! Bůh je mu opravdu velmi nablízku!

Vivéka neboli rozlišování

541. Procvičujte, že „ženy a zlato“ jsou neskutečné. Jedinou skutečností je Bůh. K čemu jsou peníze? Poskytují nám jídlo a ošacení a místo, kde můžeme žít. Až potud nám jsou užitečné, dále však ne. Pomocí peněz určitě nespátříte Boha. Peníze skutečně nejsou cílem života. To je rozlišování. Co je v penězích nebo kráse žen? Pokud použijete rozlišování, zjistíte, že tělo i té nejkrásnější ženy se skládá z masa, krve, pokožky, kostí a morku, ba, stejně jako u ostatních zvířat, z vnitřností, moče, stolice atd. Divem divoucím je, že člověk může zapomenout na Boha a svou mysl zaměstnávat takovými věcmi!

542. Rozlišování a odpoutanost (vivéka a vairágja). Rozlišování znamená oddělování skutečného od neskutečného, zatímco odpoutanost znamená lhostejnost k objektům světa. Tyto vlastnosti samy od sebe nevzejdou, je nutné je denně trénovat. Je třeba zamítnout „ženy a zlato“ napřed mentálně a s boží pomocí později jak interně, tak externě. V Bhagavadgítě se uvádí, že vznikle nechť k „ženám a zlatu“, provádíme-li dlouhodobě intenzivní meditace. Taková neustálá praxe přivádí do mysli mimořádnou sílu, takže potíže s podrobováním smyslů a vášnivosti přestávají. Je to jako když želva stáhne své končetiny pod krunýř a odmítá je zase vystrčit, i kdybychom ji rozřezali na kousky.

543. Žák: „Je tento svět skutečný?“ Mistr: „Když neznáte Boha, není skutečný. Vy totiž nevidíte Boha za vším a tak se připoutáváte ke světu poutem ‚já‘ a ‚mé‘. Takto jste oklamáni nevědomostí a připoutáváte se k objektům, které smysly předvádějí, čímž klesáte hlouběji a hlouběji do propasti máji. Májá natolik oslepuje člověka, až se nemůže z jejích ok vymotat, i když mu v cestě nic nebudě bránit. Sám přece víte, jak neskutečný je světský život. Zamyslete se trochu nad domem, ve kterém bydlíte. Kolik lidí se tam narodilo a kolik tam zemřelo! Věci světa se před námi na chvíli vynoří, aby v příštím okamžiku zmizely. Koho nazýváte ‚svým‘, ten pro vás přestane existovat v okamžiku, kdy zavřete ve smrti své oči. Jak silný je stisk připoutanosti držící světského člověka! V rodině nikdo nepožaduje nic od dědy, ale on pro blaho vnuka se nemůže odebrat do Benáresu, aby tam vedl život zbožného uctívání. ‚Co se stane s mým Harim?‘ je myšlenka, která ho svazuje ke světu. V pasti na ryby zůstává úniková cesta vždy volná, ale ryby ji nevyužívají. Housenka se sama uzavírá do kukly, ve které zajde. Je-li toto vše přirozené, pak světský život nemůže být jiný než neskutečný a pomíjivý.“

544. Víte, jak zničit egotismus (postoj, který má stále sebe sama za střed)? Když sedláci oddělují slupky od zrna, čas od času práci zastaví a prohlíží si zrní, zda je dobře zbavené slupek. Když se váží nějaký drobný předmět, vážení se provádí na citlivých vahách. I tehdy se práce zastavuje, aby se ověřilo, zda je jehla na nulové hodnotě. Podobně jsem i já sám sebe občas potýral a uložil si tvrdou askezi, abych si ověřil, zdali se ego ve mně vzpírá či nikoli. Někdy jsem uvažoval takto: „Podívej se na toto tělo, vždyť to není nic jiného než klec na maso a kosti. Není v něm nic jiného než krev, hnís a podobné nečisté věci. Je podivné, kolik pýchy se k němu vztahuje!“

545. Dejme tomu, že vaříme v hrnci rýži. Abychom se přesvědčili, zda je rýže již uvařená, vyjmeme zrnko a stiskneme jej mezi prsty. Samozřejmě nezkoumáme všechna zrna! Stav rýže poznáme zmáčknutím jen několika zrnek rýže. Podobně můžete poznat, zda je svět skutečný či neskutečný, zda je pomíjivý nebo věčný, existující či neexistující tím, že v něm prověříte dva nebo tři objekty. Člověk se narodí, žije nějakou dobu a pak zemře. Stejně je to se zvířaty, stromy. Když takto uvažujete, pochopíte, že stejný osud mají všechny věci, které mají jméno a tvar, ať jsou kdekoli na zemi, na měsíci

či na slunci. Z toho vyplývá, jaká je povaha všech věcí ve vesmíru. Když pochopíte, že svět je neskutečný a pomíjivý, jakou lásku k němu budete ještě chovat? Vyloučíte ho z mysli a zbavíte se touhy po něm. Bude-li váš čin zapření úspěšný, poznáte Boha, který je příčinou vesmíru. Kdo tímto způsobem dosáhne realizaci Boha, není-li vševedoucí, čím by měl být?

Vairágja neboli odpoutanost

546. I když budeme mít skutečnost zastřenou tím, že se nám splňuje každé světské přání, přece v nás může vyvstat otázka: „Kdo jsem já, kdo to všechno zažívá?“ Toto bývá okamžikem, kdy se začíná odhalovat tajemství.

547. V lese, který je pln trnů a ostnů, není možné chodit na boso. Možné by to bylo, kdyby byl celý les pokryt kůží, nebo máme-li chodidla chráněna koženou obuví. Je nemožné pokrýt celý les kůží, proto je moudřejší si chránit chodidla obuví. Podobně je tomu ve světě, kde je člověk sužován nesčetnými přáními a tužbami. Existují jen dva způsoby, jak toto vyřešit, a to buď mít všechna přání uspokojená, anebo se všech vzdát. Jelikož je nemožné uspokojit všechna lidská přání, protože při každém pokusu je uspokojit vznikají nová, je moudřejší zmenšovat svá přání a uspokojit se poznáním Pravdy.

548. Škrábat lišejovou vyrážku je velmi příjemné, neboť svědivý pocit na chvíli zmizí, ale pak následuje nesnesitelná bolest. Stejně i potěšení tohoto světa jsou zpočátku velmi hezká, ale jejich následky jsou nesmírné a těžko k snášení.

549. Luňák, držící ve svém zobáku ulovenou rybu, byl pronásledován velkým množstvím křičících luňáků a vran, kteří jej klovali a snažili se zmocnit ryby. Unaven tím obtěžováním, luňák upustil rybu, která byla okamžitě zachycena jiným luňákem. Celé hejno vran a luňáků se hned vrhlo na nového držitele ryby a předchozího si přestalo všítmat. Ten pokojně usedl na větev. Šel kolem sádhu, který pozdravil luňáka a řekl mu: „Jsi mým guruem, luňáku. Naučil jsi mne, že tak dlouho, dokud člověk neodvrhne břemeno světských přání, není možné uniknout zmatkům světa a být v míru sám se sebou.“

550. Plachý kuň kráčí rovně, má-li oči ochráněny očními klapkami. Podobně i mysl světského člověka může být odpoutána od hledání všeho možného klapkami rozlišování a nechutí ke světským objektům. Pak nezakopne ani nezabloudí a nesejde na scestí.

551. Když je papír napuštěný olejem, nelze na něj psát. Podobně i duše potřísněná neřestí a přepychem není schopná vést duchovní život. Když však papír napuštěný olejem převrstvíme křídou, pak lze na něj psát. Stejně, když duše je „převrstvena křídou“ sebezapření, duševní pokrok je u ní možný.

552. Je znám pavouk, proti jehož jedu normálně neúčinkuje žádný lék. Jedině, když je jed magnetizován vztaženou rukou, která drží kořen kurkumy. Jedině po takovém ošetření začnou léčiva v těle účinkovat. Podobné je, když pavouk vášně a bohatství infikuje člověka; je třeba ránu napřed důkladně magnetizovat lékem sebezapření, jedině pak se může duchovní pokrok uskutečnit.

553. Dáte-li do nádoby s kalnou vodou trochu čistícího prostředku, kamence, pak nečistoty sednou ke dnu a voda se vyčistí. Rozlišování a odpoutanost od světských objektů jsou dva očistné prostředky, jejichž pomocí světský člověk přestává být světským a stává se čistým.

554. Housenka se sama uvězní ve vlastní kukle. Tomu se podobá světská duše, když se zaplete do ok svých vlastních přání. Jakmile se housenka vyvine v krásného barevného motýla, kukla pukne a motýl vyletí a radostně se koupá ve světle a vzduchu. Stejně tak i světská duše může vylétnout z ok máji, použije-li křídla rozlišování a odpoutanosti od světských věcí.

555. Chcete-li vejít do místnosti, kde přebývá Bůh, musíte klíčem otáčet obráceně. Abyste Ho dosáhli, musíte zamítnout svět i vše ostatní.

556. Studovat svatá písmena nemá účinek na toho, jehož mysl není vybavena rozlišováním a odpoutaností. Bez této dvojice je duchovní pokrok nemyslitelný.

557. Jak je možné dosáhnout Boha? Chcete-li Ho najít, je třeba pro Něj obětovat své tělo, mysl a majetek.

558. Jaký musí být stav mysli toho, kdo je sice vázán, ale doufá v osvobození? Jestliže milostí boží dosáhne intenzivní odpoutanosti od světských věcí, může být osvobozen od přivislosti k „sexu a zlatu“. Co je intenzivní odpoutanost, mocná nepřivislost? Postoj slabé odpoutanosti zní: „Boha budu postupně realizovat.“ Srdce toho, jehož odpoutanost je silná a ostrá, touží a souží se po Bohu stejně jako srdce matky, která touží po svém dítěti. Nehledá nikdy nic jiného než Boha a svět se mu zdá jako studna, ve které mu hrozí každou chvíli utonutí. Jeho příbuzní mu připadají jako jedovatí hadi a má tendenci od nich uprchnout. Odtud pramení jeho popud a silné odhodlání nikdy nemyslet na to, aby napřed zvládnul své domácí záležitosti, než začne hledat Pána.

559. Proč milenec Boha se zříká všeho pro Jeho blaho? Jakmile měra v noci spatří světlo, nic s ní už nepohne, aby se vrátila zpátky do tmy; mravenec třeba zahyne na hromadě cukru, ale od cukru neodejde. Tak milenec Boha ochotně nabízí svůj život, aby dosáhl božského blaha a o nic jiného nestojí.

560. Opravdovým džňáninem, pravým paramahansou, se stává člověk pouze tehdy, když vyzkoušel nejrůznější stavy v životě – od nejponíženějšího metaře až po nejvyšší roli krále –, pozorováním, vyprávěním jiných a vlastní zkušeností, a nabyt tak přesvědčení, že světská potěšení jsou nepatrné povahy.

561. Džňána nikdy nepřichází, pokud jsme se nevzdali vášně a majetku. S rozbřeskem zřeknutí je všechna nevědomost zničena. Když na skleněnou čočku dopadají kolmo paprsky slunce, můžeme tak mnoho věcí spálit. Tento pochod však nefunguje ve stínu místnosti. Stejně je to s myslí. Musíte ji vytáhnout z temných koutů světa a nechat na ni působit plnou záři samozářícího Božství. Jedině pak vznikne pravé zřeknutí a s tím se zničí veškerá nevědomost.

562. Džňánu (poznání) není možno najednou sdělit. Dosáhnout poznání je otázkou času. Představme si, že někdo trpí vysokou horečkou. Lékař při vysoké horečce nemůže podávat chinin, neboť ví, že tehdy je neúčinný. Napřed musí horečka klesnout, což vyžaduje čas, a teprve pak se může podávat chinin nebo jiné léky. Tomu se podobá případ člověka, hledajícího poznání. Dokud je ponořen do světskosti, náboženské předpisy nemají na něho účinek. Nechte, ať se člověk nějaký čas potěší záležitostmi světa. Až jeho přivislost ke světu poněkud povolí, nastává chvíle, kdy je možné sdělit náboženské instrukce. Až do té doby jsou taková poučení jen ztrátou času a námahy.

563. Matka odešla a děti si v místnosti hrají s panenkami a jsou do hry zcela zabráný. Jakmile se však matka vrátí a vstoupí do místnosti, panenky letí stranou a děti se vrhnou matce do náruče a volají „mami, mami“. Vy si teď také hrajete ve světě a jste velmi zaujati hrou s panenkami bohatství, cti a slávy a o nic jiného vám nejde. Jakmile však jednou spatříte v sobě Božskou Matku, přestanou vás hry s panenkami bavit, ať se jedná o bohatství, slávu či pocty. Všeho necháte a poběžíte za Ní.

564. Odpoutanost, nepřivislost má více druhů. Jeden vzniká z akutní bolesti, na základě světské bídy. Lepší druh vzniká z uvědomění si, že všechna světská požehnání, kterých jsme schopni dosáhnout, jsou pouze dočasná, a proto nestojí za to. Takto maje vše, nemá nic.

565. Kolik je druhů odpoutání? Obecně dva – intenzivní a mírný. Intenzivní odpoutanost je jako když se vykope velká nádrž na vodu během jedné noci a dokud se nenaplní vodou, není klidu. Mírná odpoutanost je pomalá v růstu a otálí. Nikdo neví, kdy se zcela naplní.

566. Jeden člověk se právě ubíral k řece, aby se vykoupal, když se doslechl, že jistý muž se již několik dní připravuje k tomu, že se zřekne světa a stane se sannjásinem. To v našem člověku vyvolalo najednou přesvědčení, že sannjásinství je zřejmě nejvyšším způsobem jak strávit život. Okamžitě se rozhodl, že bude sannjásinem a aniž se vrátil ještě domů, odešel polonahý, jak byl. Tak vypadá intenzivní odpoutanost.

567. Ponoř se hluboko do oceánu absolutního Bytí-Vědomí-Blaha. Neobávej se, že v hloubkách sídlí příšery – hrabivost a hněv. Pořádně se natři kurkumou rozlišování a odpoutanosti a tito aligátoři se ti nepřiblíží, protože vůně této kurkumy je pro ně příliš silná.

Vytrvalost

568. Víte, jak sedláci kupují svá spřežení? V těchto věcech jsou odborníci a velmi snadno rozlišují dobré od špatného. Vědí, jak poznat povahu zvířete. Jednoduše se dotknou ocasu a výsledek je zázračný. Zvíře, které je bez temperamentu, neklade odpor a lehne si jako když chce spát. Temperamentní však vyskočí, jako by protestovalo proti způsobu zacházení. Sedláci berou takové zvíře.

Je nutné mít pravou vytrvalost muže, chceme-li mít v životě úspěch. Ale je mnoho těch, co nemají kuráž – jsou jako pražená rýže namočená v mléce, měkká a schoulená! Bez vnitřní síly! Postrádají schopnost vytrvalého úsilí! Nemají silnou vůli! Nikam to v životě nedotáhnou.

569. Když rybář chce chytnout velkou rybu, navlékne na háček návnadu, hodí jej do vody a tiše celé hodiny čeká. Jemu se podobá uctívající, který vytrvale pokračuje ve vykonávání svých uctívacích cvičení, neboť si je jist, že svého Boha nakonec najde.

570. Sedlák, jehož předkové byli také rolníci, nepřestane obdělávat půdu, i kdyby nepršelo třeba dvanáct let. Avšak obchodník, který začal nedávno sedlačit, ztratí odvalu i po jediném suchém roce. Ryzí věřící není zklamán, nespátří-li Boha, i když Ho celý život uctívá.

571. Kdo se chce naučit plavat, musí to několik dní zkusit. Nikdo se nemůže odvážit plavat v moři, když zkoušel jen jediný den plavání. Proto, když chcete plavat v oceánu brahman, musíte napřed podstoupit mnoho bezvýsledných pokusů, než budete moci v něm dobře plavat.

572. Novorozené tele je vratké a mnohokrát upadne, než se naučí pevně stát. Také na cestě uctívání jsou časté různé chyby, než se nakonec dosáhne úspěchu.

573. Vypravuje se, jak dva přátelé začali společně vzývat bohyni Káli a vzývání prováděli pomocí hrůzného ritu šavasádhána (tantrický rituál, prováděný za temné noci na pohřebišti, při kterém sádhak sedí na mrtvole). Jeden z nich byl tak vystrašený hroznými vizemi, které se v první části noci projevovaly, že se z toho pomátl na rozum. Druhý byl v závěru noci obdařen vizí Božské Matky. Zeptal se bohyně: „Matko, proč se můj přítel zbláznil?“ Bohyně odpověděla: „I ty, mé dítě, ses v předchozích zrodech mnohokrát pomátl. Nyní jsi mě konečně spatřil.“

574. Žák: „Do našich srdcí vstupuje mír málokdy a ani pak dlouho netrvá. Proč je tomu tak?“ Mistr: „Když bambusové dříví hoří, brzy zhasne, pokud do ohně stále nefoukáme. Podobně je zapotřebí neustálé uctívání, aby se oheň spirituality udržel stále naživu.“

575. Když naplníte hliněný džbán vodou a postavíte jej na polici, během několika dní se z něj všechna voda vypaří. Máte-li však džbán ponořený ve vodě, pak pokud je ponořený, zůstává plný. Tomu se podobá vaše láska

k Bohu. Věnujete lásce k Bohu na nějaký čas péči a pozornost, ale později se zaměstnáte jinými záležitostmi a na Něho zapomínáte a pak zjistíte, že vzácná láska k Bohu se vytratila z vašeho srdce. Když se vám podaří své blahaplné srdce mít neustále ponořené ve svatě lásce a víře, pak je jisté, že bude vždy až po okraj naplněné božskou vroucností svatě lásky.

576. Dokud je pod hrncem s mlékem oheň, dotud se vaří a bublá. Když ale oheň vyhasne, mléko se zklidní a hladina se ani nepohne. Tomu je podobné srdce nováčka, které vře nadšením, jen pokud pokračuje ve svých spirituálních cvičeních.

577. Jak dlouho zůstává dobro s člověkem? Železo se do ruda rozžhaví jen, když je v ohni. Jakmile jej vyndáte, zčerná. Podobně tak člověk je pln Boha, jen pokud je s Ním ve společenství.

578. Mysl je jako zkroucený vlas černocho. Můžete jej narovnávat jak dlouho chcete, avšak v okamžiku, kdy vlas pustíte, opět se zkroutí. Dokud je mysl silou držena řádně rovně, pracuje dobře a prospěšně. Pokud však polevíme se svou pozorností, stočí se z pravé cesty.

579. Tótápurí (potulný mnich, který zasvětil Mistra do praxe advaita védánty) říkával: „Nečistíme-li denně mosaznou nádobu, její barva zmatní. Člověk, který denně nemedituje o Božství, zjistí, že jeho srdce se stává nečistým.“ Mistr mu jednou odpověděl, že zlatá nádoba nevyžaduje každodenní čištění. Kdo dosáhl Boha, nepotřebuje pomoc modliteb a pokání.

Duchovní praxe

580. Chcete-li se napít čisté vody z mělkého rybníka, pak musíte brát vodu jemně jen z povrchu hladiny, aniž byste vodu vířili. Když se rozvíří, usazenina se zvedne a voda se zakalí. Toužíte-li po čistotě, pak mějte pevnou víru a zvolna pokračujte se svou zbožnou praxí a vyhýbejte se mrhání energií tím, že nepovedete zbytečné duchovní diskuse a argumentace. Jinak se váš malý mozek zašpiní.

581. Je mnoho těch, co s údivem hovoří o domech a majetku bohatých měšťanů v Kalkatě, jako je na příklad Jadunáth Mullick, ale málokdo ho jde osobně navštívit, aby s ním vešel ve známost. Zrovna tak je mnoho těch, co studují Písmo a hovoří o náboženství, avšak velmi málo je těch, kdo touží spatřit Boha a opravdu se snaží k Němu přiblížit.

582. Osvojte si prostředky k tomu, čeho chcete dosáhnout. Máslo nezískáte tím, že budete do ochraptění volat: „Máslo je v mléce.“ Chcete-li máslo, pak musíte silně stloukat smetanu v máselnici a nakonec dostanete máslo. Toužíte-li spatřit Boha, začněte provádět sádhanu (duchovní cvičení). Budete-li pouze volat „ó Bože, ó Bože,“ k čemu je to dobré?

583. Když člověk zatouží spatřit krále v jeho paláci, musí se napřed k paláci vydat a tam projít všemi branami. Když projde i tou nejposlednější, pak zvolá „no a kde je král?“, když ho nevidí. Musí projít sedmero branami a pak ho najde.

584. K realizaci je úsilí nezbytné. Jednoho dne jsem v samádhi spatřil Haldarpukur (velká nádrž vody situovaná právě před jeho rodným domem ve vesnici Kámárpukuru, odkud pocházel), jak tam jeden sedlák nabírá vodu. Odstranil ostřici z její hladiny a dlaní ruky ji znovu a znovu zkoušel. To mně vyjevilo jednu důležitost: jak není možné se dostat k vodě, dokud se neodstraní ostřice, tak lásku Boha a Jeho realizaci nelze dosáhnout, jestliže se pro ni nepracuje. Meditace, opakování jména Pána, opěvování Jeho slávy, modlitba k Němu, šlechtnost, provádění obětí, to všechno jsou svaté činnosti, které vedou k Bohu.

585. I Šrí Kršna musel projít nesmírným spirituálním cvičením, které se týkalo uctívání Rádhajantry. Tato jantra je brahmajóní (tvořivá síla brahman) a její sádhana obsahuje uctívání a meditaci o ní. Z brahmajóní vystupují myriády světů.

586. Běh sádhany je trojího druhu:

1. přirozeností ptáka
  2. přirozeností opice
  3. přirozeností mravence
1. Pták přilétne k ovoci, klovně do něj a ovoce nárazem spadne a pták jej nedostává a nemůže ho pozřít. Takoví jsou někteří žáci. Snaží se překotně hnát uctivací cvičení takovou silou, až to znamená zmaření jejich pokusů.
  2. V povaze opice je skákat z jedné větve na druhou a držet přitom v ústech ovoce – a zatímco skáče, ovoce jí často vypadne z úst. Tomu se podobá aspirant, když je zmaten měnícími se událostmi v životě, ztrácí z dohledu cestu uctívání, protože úchop není dostatečně pevný.
  3. Mravenec leze jemně a vytrvale k jedlému zrnku a nese jej do svého domova, kde v pohodlí užívá plodu. Průběh sádhany s přirozeností mravence se považuje za nejlepší – je jistota v dosažení a užívání plodu.

587. Kdo rád rybaří a chce se dozvědět, zda jsou v určitém rybníku dobré ryby, vyhledá člověka, který tam již lovil a dychtivě se ho zeptá, zda tam skutečně jsou dobré ryby a na kterou návnadu se chytají. Když získal potřebné poučení, odejde k rybníku s rybářským prutem, nahodí do vody, trpělivě čeká a obratně láká rybu na návnadu. Nakonec je úspěšný a na háček se zasekne obyvatel hlubin. Podobně s důvěrou, vyplývající z prohlášení světců a mudrců, člověk dosahuje Boha ve svém vlastním srdci na návnadu vroucné oddanosti, navlečenou na háček a prut myslí. S vytrvalou trpělivostí je třeba čekat, dokud se čas nenaplní. Jedině tak lze takovou rybu chytit.

588. Mistr říkával: „Jste schopni se v plné míře podrobit příkazům, které vám ukládám? Řeknu vám, že vaše spása bude zaručena, když uskutečníte pouhou jednu šestnáctinu toho, co vám říkám.“

589. Sádhana je naprosto nezbytná pro poznání pravého Já. Když však má sádhak dokonalou víru, pak stačí i jen trochu praxe.

590. Dojde-li jednou člověk k víře v moc Jeho svatého jména a když pociťuje náklonnost jej neustále opakovat, pak pro takového není rozlišování ani uctivací cvičení zapotřebí. Všechny pochyby jsou odstraněny, mysl se stala čistou a Pán sám je realizován skrze moc Jeho svatého jména.

591. Vědy a purány nutno číst a naslouchat jim, počínat si však máme podle předpisů tanter. Jméno Pána Hariho pronášíme ústy, ale současně jej vnímáme i sluchem. Jsou nemoce, při kterých je nutné podávat léky jak vnitřně, tak zevně.

592. Jsou dva druhy siddhů (dokonalých lidí). Sádhana siddhové (ti, kteří získali dokonalost vykonáváním náboženských disciplín) a krpa siddhové (ti, kteří obdrželi dokonalost skrze milost). Aby se dobře urodilo, musí někteří zavodňovat svá pole a vynakládat velkou námahu, když musí vykopat kanály a přivádět vodu. Někteří jsou této dřiny ušetřeni proto, že na jejich pole prší tak vydatně, že je celé zaplaveno. Téměř všichni musí pilně provádět uctivací cvičení, aby se zbavili pout máji. Krpa siddhové jsou však od všech těchto potíží uchráněni, neboť získávají dokonalost milostí boží. Těchto je však velmi málo.

Koncentrace a meditace

593. Meditovat a kontemplotvat by se mělo stále.

594. Večer zanechte všechnu práci a meditujte o Bohu. Při soumraku myšlenka na Boha vstupuje do našich myslí zcela přirozeně. Před chvílí bylo ještě všechno vidět, ale ach! Nyní je všechno zahaleno temnotou. Kdo to způsobuje? Takové myšlenky vstupují do myslí. Jistě jste si všimli, jak mohamedáni večer zanechávají všechnu práci a modlí se.

595. Je velice obtížné sebrat ze země hořčičná semínka, když se vysypala z roztrženého sáčku a rozlékla se do všech stran. Stejně není jednoduché shromáždit myšlenky a soustředit mysl, která vybíhá na všechny strany za světskými věcmi.

596. Meditujte o Bohu buď na skrytém místě nebo v lese o samotě či v tiché svatyni vašeho srdce.

597. Pro koncentraci myslí je nejprve zapotřebí místo o samotě, neboť věci mysl rozptylují. Smícháme-li mléko s vodou, je jisté, že se smíchají. Když však mléko stloukáme, přemění se v máslo a přeměněné mléko (máslo) bude plavat na vodě a už nebudou smíchány. Podobně, když člověk soustavnou praxí dosáhl síly mentální koncentrace, jeho mysl vždy vystoupí nad okolní prostředí a bude spočívat v Bohu, ať se nachází kdekoli.

598. Mistr žáky takto instruoval: „Než začnete se svou meditací, myslete nějaký čas na mě. Víte proč? Vzhledem k vaší víře ve mne. Budou-li vaše myšlenky namířeny na mne, otočí se snadno k Božství. Je to jako když nám stádo krav připomene kovboje nebo syn otce, právník soudní dvůr. Mysl, která je roztržštěná na 1 001 předmětů, se usebere, pokud na mě budete myslet. Když takto zkoncentrovanou mysl zaměříte na Boha, meditace se uskuteční v pravém slova smyslu.“

599. Nejsnadněji soustředíme mysl tím, že ji upevníme na plamen svíčky. Nejvnitřnější modrá část plamene odpovídá příčinnému tělu neboli káranášaríra. Když svou mysl na ni upevníme, brzy dosáhneme síly koncentrace. Svítící část, která modrý plamínek obklopuje, představuje sukšmašaríra čili jemnomotné tělo. Vnějšíšek plamene odpovídá hrubohmotnému tělu čili sthúlašaríra.

600. Když Mistr vypravoval o dnech své sádhany, říkával svým žákům: „Mojí chlapci, tehdy jsem si před meditací představoval, že svou mysl důkladně propírám a zbavuji ji od různých nečistot (špatných myšlenek a tužeb), které tam byly, a pak jsem tam dosadil Božství. Dělejte to také tak.“

601. Během meditace byste si měli představovat, že svou mysl přivazujete hedvábnou nití k lotosovým nohám Božství, aby nemohla od Něho odskakovat. Proč má být nit hedvábná? Protože Jeho lotosové nohy jsou tak jemné, že by Mu jiný materiál působil bolest.

602. Začátečníkovi se stává, že během meditace někdy upadne do určitého druhu spánku, který se nazývá jóganidra. Tehdy se mu zjevují určité druhy božských vizí.

603. Víte, jak medituje sattvický (čistý) člověk? V hloubce noci medituje na své posteli za moskytiérou, aby nebyl nikým spatřen.

604. Buď rozpuštěn v Pánu, stejně jako je surový lék v lihu.

605. Když se utiší všechn povyk mysli, nastane zástava dechu. Zadrženi dechu nastane i v bhaktijóze. Intenzivní láskou k Bohu se dech zastaví.

606. Hluboká meditace odhaluje skutečnou povahu objektu, o kterém se medituje, a ta se vsákné do duše meditujícího.

607. Jakýsi avadhúta (velký jógin) spatřil jednou, jak se svatební průvod prochází kolem louky s velkou pompou, s bubny a trubkami. Blízko cesty, kudy se průvod ubíral, spatřil lovce, který mířil na ptáka a byl tak hluboce zaujat mířením, že si průvodu vůbec nevšiml a nevěnoval mu ani letmý pohled. Avadhúta pozdravil lovce a prohlásil: „Pane, jste mým guruem. Když sedím v meditaci, tak ať je má mysl stejně soustředěna na objekt, jako byla vaše na ptáka.“

608. V rybníce lovil rybář. Šel kolem avadhúta a zeptal se ho, která silnice vede do Benáresu. Rybář však v tu chvíli byl pozorností zcela zaměřen na splávek, neboť ukazoval, že ryba okusuje návnadu, a na otázku neodpověděl. Když rybu zasekl a vytáhnul, otočil se a zeptal se: „Co jste to povídal, pane?“ Avadhúta jej pozdravil a řekl: „Pane, jste mým guruem. Když sedím v kontemplaci na svrchovanou Bytost, nechť si z vás беру příklad, ať si ničeho jiného nevšímám, dokud nedokončím svou meditaci.“

609. Volavka se pomalu a opatrně pohybovala na kraji rybníka, kde chtěla ulovit rybu. Za ní se náhle vynořil lovec, který na ni namířil svůj šíp. Pták byl však do své činnosti tak zabrán, že si toho ani nevšiml. Avadhúta pozdravil volavku, řka: „Když sedím v meditaci, ať se řídím tvým příkladem a nikdy se neohlížím, abych viděl, co je za mnou.“

610. Staré přísloví praví: „Kdo je dokonalý v meditaci, pro toho je osvobození blízké.“ Víte, kdy je člověk v meditaci dokonalý? Posadí-li se k meditaci a okamžitě ho obklopí božská atmosféra a jeho duše důvěrně rozmlouvá s Bohem.

611. Když není nic vidět ani slyšet, nastává v meditaci hluboká koncentrace. I vnímání a pocity zmizí. Přes vaše tělo se může třeba přeplazit had a přece nic neucítíte. Jak meditující, tak had nevnímají druhého.

612. Kdo si během kontemplance přestane cokoli vnějšího uvědomovat, ba ani neví, že si v jeho vlasech ptáci vybudovali hnízdo, takový člověk dosáhl dokonalost meditační síly.

613. V hluboké meditaci se zastaví všechny funkce smyslů. Tok mysli směřující ven dochází k mrtvému bodu, jako když dveře, vedoucí z bytu ven, jsou zavřeny. Objekty všech pěti smyslů – zraku, sluchu, hmatu, chuti a čichu – zůstávají nevnímány. Zprvu se ještě v mysli objevují předměty vnímané smysly, ale když se meditace prohloubí, už nevyvstanou, zůstávají venku ponechány.

614. Tajemstvím je, že ke sjednocení s Bohem (jóga) nemůže dojít jinak, než když se mysl stala absolutně klidnou, ať se jedná o jakoukoli cestu realizace. Mysl je stále pod kontrolou jógina, a ne jógin pod kontrolou mysli.

KAPITOLA XIII

TOUŽENÍ PO BOHU

Bud'te chtiví Boha

615. Musíte-li už bláznit, pak neblázněte po věcech světa. Blázněte láskou k Bohu.

616. Jsou lidé, kteří prolévají proudy slz, protože se jim nenarodil syn, jiní si užírají srdce smutkem, že nemohou zbohatnout. Ale kolik je těch, kteří se souží a pláčí, že nespatrili Pána! Vskutku velice málo! Opravdu, kdo hledá Pána a pláče pro Něho, ten Ho dosáhne.

617. Kdo dychtí po Bohu, nemůže dát prostor myšlence, zabývající se takovými bezvýznamnostmi jako je jídlo a pití.

618. Kdo trpí žízní, neodmítá říční vodu proto, že je kalná, ani nezačne kopat studnu, aby našel čistou vodu. Stejně tak kdo trpí duchovní žízní, neodmítá náboženství, které mu je nablízku, ať je to hinduismus nebo jiné, ba ani nevytváří prosebenové. Skutečně žíznivý nemá na takové věci čas.

Pravá povaha toužení

619. Ať se vaše srdce po Něm souží, jako touží chudák po penězích.

620. Jako tonoucí ze všech sil touží po nadechnutí, tak musí vaše srdce toužit po Pánu, jinak Ho nenajde.

621. Víte, jaký způsob lásky je zapotřebí, chcete-li dosáhnout Pána? Pes, který má pohmožděnou hlavu, nezná klid a běhá napořád, tak i člověk se musí pro Jeho blaho usoužit.

622. Ó srdce, když opravdově zavoláš svou všemohoucí Matku, uvidíš, jak brzy k tobě přispěchá. Když voláte Boha z celého srdce i duše, On nemůže zůstat netečný.

623. Víte, jak intenzivní má být vaše láska k Bohu? Má to být láska, kterou pociťuje oddaná žena ke svému milovanému manželovi, připoutanost, kterou cítí lakomec k nashromážděnému bohatství, přívislost, kterou má světský člověk k věcem tohoto světa. Bude-li intenzita touhy vašeho srdce po Pánu rovna sumě těchto tří, pak Ho dosáhnete!

624. Ježíš Kristus se jednou procházel po mořském pobřeží, když k Němu přistoupil jeden hledající a zeptal se Ho: „Pane, jak je možné dosáhnout Boha?“ Ježíš místo odpovědi zamířil s tazatelem přímo do moře, když tu náhle uchopil hlavu tazatele a držel ji pod vodou. Za malou chvíli ho pustil a za ruku vyzdvihl. Zeptal se: „Jak ses cítil?“ Hledající odpověděl: „Myslel jsem, že mi nastává poslední chvíle života. Bylo to hrozné.“ Na to Ježíš řekl: „Uvidíš Otce, bude-li tvé srdce po Něm vzdychat tak, jako jsi teď toužil po vzduchu.“

625. „Ještě v tomto životě musím Boha dosáhnout; musím Ho za tři dny nalézt, ba přitáhnu Ho jediným vyslovením Jeho jména,“ s takovou prudkostí lásky může uctívající přitáhnout Pána a rychle realizovat. Vlažně uctívajícímu to trvá věky, než Ho nalezne, ba zda vůbec.

626. Nač postoj lenocha proto, že realizace v tomto zrození není pro vás možná, a že tedy nastane až přistě? Při uctívání lenost není na místě. Cíle člověk dosahuje jedině, když vytvoří svou mysl silnou a rozhodnutou, že chce Boha realizovat ještě v tomto zrození, ba v tomto okamžiku. Když se sedláci na venkově rozhodnou pořídit si pár býčků do potahu, pak napřed se rukou dotknou jejich ocasu. Někteří z býčků na to vůbec nereagují, spíše uvolní své údy a lehnou si na zem. Tak sedlák pozná, že pro něj nemají cenu. Jiní býčkové však vyskočí, jen co se dotkne jejich ocasu, a počínají si přitom divoce. Sedlák ví, že taková mu budou k užítku. Volba padne vždy na aktivní. Lenivost je k ničemu. Seberte svou sílu, pevnou víru a řekněte si, že musíte teď, okamžitě, realizovat Boha. Jedině tak budete úspěšní.

Jediná podmínka k realizaci Boha

627. Co máme udělat, abychom se dostali ze sevření máji? Kdo touží po tom se vymotat z jejího sevření, tomu je ukázána cesta samotným Bohem. Zapotřebí je jedině nepřetržité toužení.

628. Duchovní aspirant se zeptal Mistra: „Co máme udělat, abychom uzřeli Boha?“ Mistr odpověděl: „Jste schopen pro Něho z intenzivní touhy plakat? Lidé naplní džbány slz pro děti, ženu, peníze apod., kdo však pláče pro Boha? Když je dítě zaujato hračkami, jeho matka může vařit a vykonávat další práce v domácnosti. Když však přestanou hračky dítě bavit, odhodí je a začne se s křikem shánět po matce. Ta už v kuchyni dále nemůže zůstat, sundá z kamen hrnec s rýží a honem běží k dítěti a vezme jej do náruče.“

629. Nejrychleji nachází Boha ten, jehož koncentrace a toužení jsou nejsilnější.

630. V tomto období Kálí dostačují tři dny intenzivní touhy po spatření Boha, abyste obdrželi Jeho milost.

631. Strýček měsíc je strýčkem všech dětí. Také Bůh je každého. Všichni mají právo k Pánu přijít. Každý, kdo k Němu přijde, je požehnan tím, že Ho realizuje. I vy Ho můžete realizovat, když k Němu přijdete.

632. Říkám vám, že ten, kdo po Něm touží, Ho opravdu najde. Běžte a ověřte si to ve vlastním životě. Snažte se tři dny, snažte se s opravdovou horlivostí a buďte jisti, že budete mít úspěch.

633. Modlete se k Božské Matce a prostě Ji, aby vám dala neuchylující lásku a víru.

634. V čem spočívá síla aspiranta? Je dítětem božím a slzy jsou jeho největší silou. Jako matka splňuje přání dítěte, když pláče a naléhá na ni, tak i Pán splňuje svému plačícímu dítěti všechno, po čem volá.

635. Jistý muž si jednou postěžoval Mistrovi: „Je mi 55 let. Čtrnáct let hledám Pána, splnil jsem pokyny svých učitelů, vykonal jsem pouť ke všem posvátným místům a potkal jsem mnoho světců, ale nedosáhl jsem ničeho.“ Mistr ho vyposlechl a odvětil: „Ujišťuji vás, kdo po Něm touží, ten Ho nalezne. Podívejte se na mne a vzmužte se.“

636. Dítě říká matce: „Milá maminko, probud' mě, až budu mít hlad.“ Matka říká: „Miláčku, hlad tě sám probudí.“

637. Dítě někdy úpěnlivě prosí matku o hračky a o pajs (malý peníz), přitom ji neodbytně trápí a pláče. Podobně ten, kdo uvnitř pláče z intenzivního soužení kvůli Němu, jsa podoben nerozumnému dítěti s tím, že ví, že je Mu nejbližší a nejdražší, takový je nakonec odměněn božskou vizí. Bůh se dále nemůže ukrývat před hledajícím, když je opravdový až dotěrný.

638. Při divadelních představeních ze života Šrí Kršny hra začíná bubnováním a hlasitým zpěvem: „Ó Kršno přijď, přijď, ó milý!“ Ale ten, kdo hraje úlohu Kršny, o hluk nedbá a za scénou spokojeně kouří a pokračuje v hororu. Jakmile však hluk utichne a na scénu vstoupí zbožný světec Nárada a s překypující láskou a při jemné hudbě vzývá Kršnu, aby přišel, tu Kršna už není schopen zůstat nezúčastněný a rychle přichází na scénu. Dokud duchovní aspirant volá Pána pouze ústy „přijď, ó Pane,“ Pán se neobjeví. Když Pán přijde, srdce uctívajícího roztaje v božském citu a všechna hlasitá pronášení navždy přestanou. Pán neatálí, volá-li Ho Jeho uctívající z hloubi srdce, které přetéká upřímnou láskou.

KNIHA III.

ČLOVĚK A BOŽSTVÍ

*Bohyně Kálí, Božská Matka. Šrí Rámakršna
uctíval tuto sochu v chrámu v Dakšínéšvaru.*

KAPITOLA XIV

PÁN A JEMU ODDANÍ

Proč nemůžeme Pána vidět

639. Slunce je mnohokrát větší než země, avšak vzdálenost způsobuje, že je vidíme jako malý kroužek. I Pán je nekonečně veliký, ale jelikož jsme od Něho příliš vzdáleni, nejsme schopni Jeho velikost pochopit.

640. Pro rákosí a špínu, které zakrývají povrch rybníka, není možné spatřit, jak tam plavou ryby. Stejně nemůžeme vidět Boha, jak si v našem srdci hraje, pro závoj máji, který lidský pohled na Něho zakrývá.

641. Proč nevidíme Božskou Matku? Je jako urozená paní, která všechny své činnosti řídí ze zamřížovaného okna, odkud vše vidí, ale není nikým spatřena. Vidí Ji jenom Její oddaní synové, když přicházejí k Ní, která je za záclonou máji.

642. Strážník se svítilnou může vidět ve tmě každého, na koho namíří světlo. Jeho však nikdo nevidí, jen když stočí světlo na sebe. Tak Bůh vidí každého, ale lidé Ho nevidí, dokud se jim sám v milosti neodhalí.

Pán a Jemu oddaní

643. I když bude statkář bohatý a přijde k němu jeho chudý nájemce a s milujícím srdcem mu přinese skromný dárek, statkář ho přijme s největší radostí. Tak i všemocný Pán, ačkoli nesmírně veliký a mocný, přijímá pokorné nabídky s největším potěšením a uspokojením, pokud plynou z ryzího srdce.

644. Žák: „Budu uspokojený, až Ho realizuji. Co však mám dělat, když neznám sanskrt?“ Mistr: „On uděluje milost všem svým dětem, když Ho chtějí poznat, a je jedno, zda jsou učené nebo neznalé. Předpokládejme, že otec má pět dětí. Některé ho nazývají ‚papa‘, jiné třeba říkají jenom ‚ba‘ či ‚pa‘ a nedovedou ani celé slovo vyslovit. Myslíte si, že je otec bude proto méně milovat? On přece ví, že jsou jen dětmi, které ještě nedovedou správně říci ‚otče‘. Otec je všechny miluje stejně.“

645. Dítěti je přirozene, ze se zamaže blátem nebo špínou, matka však nedovolí, aby dítě bylo stále zašpiněné. Čas od času ho umyje. Podobně i člověk se přirozeně dopustí hříchu. Je-li však pro člověka přirozené, že se dopouští hříchu, pak dvojnásob přirozené je, že Pán vymýšlí metody k jeho spasení.

646. Jednu a tutěz rybu můžeme upravit do polévky nebo na karí, jako kotletu, takže každý člověk si může podle chuti vybrat. Podobně i Pán vesmíru, ačkoli je jediný, projevuje se různě, podle toho, jak k Němu oddaný přistupuje, protože každý jednotlivý má na Boha svůj vlastní pohled, ten, který je mu nejbližší. Pro některého je laskavým Pánem, Otcem, pro jiného usměvavou matkou nebo důvěrným přítelem a pro jiné věrným manželem nebo poslušným a ochotným synem.

647. Ryby třeba u břehu ani nevidíme, když jim však hodíme sladké a chutné krmení jako návnadu, rychle připlují ze všech stran. Rovněž Pán chvátá k uctívajícímu svěťci, jehož srdce je naplněné oddaností a vírou.

648. Božští mudrci tvoří jakoby vnitřní okruh božské přízně. Jsou jako přátelé, společníci a příbuzenstvo Boha. Všichni obyčejní lidé vnějšího okruhu jsou jen stvoření Boha.

649. Ať sluneční světlo dopadá kamkoli, je jedno a totěz. Jenom hladký povrch jako je hladina vody, zrcadlo nebo vyleštěný kov jej dokáže plně odrážet. Podobně je i božské světlo. Dopadá nezúčastněně a stejně na všechna srdce, ale jen čistá a zbožná srdce dobrých a svatých sádhů jsou schopna jej přijmout a dobře zrcadlit.

650. Přirozeností lampy je poskytovat světlo. S její pomocí si někteří připravují jídlo, jiní v jejím světle osnují činy a jiní zase čtou v jejím světle posvátné texty. Podobně někteří s pomocí jména Pána usilují o dosažení spásy, zatímco jiní je používají ke zlým účelům. Jeho svaté jméno však zůstává ve své čistotě naprosto neposkvřené.

651. Bhagaván (Pán), Bhagavata (Jeho slovo neboli Písmo) a bhakta (oddaný, uctívající) jsou všichni jedno a totěz.

652. Jak se dívá pravý uctívající na Boha? Dívá se na Něho jako na spřízněného a nejdražšího, asi tak, jak pastýřka z Vrndávanu (gópí) hleděla na Šrí Kršnu – nikoli jako na Džagannátha (Pána vesmíru), ale jako na milovaného Gópinátha (Pána pastýřek).

653. Proč milující Boha prožívají tak veliké extatické nadšení, když oslovují Boha jako Božskou Matku? Protože dítě se cítí s matkou volněji, než s kýmkoli jiným a je pochopitelné, že je mu matka dražší, než kdokoli jiný.

654. Nemocný, trpící vysokou horečkou, je trápen nesmírnou žízní. Představuje si, že může vypít i celé jezero vody. Když však horečky poleví a má opět normální teplotu, zjišťuje, že může vypít jen jediný hrnek vody a že jeho

žízeň utiší i malé množství vody. Podobně i ten, kdo se ocitl v horečnatém stavu vzrušení máji a zcela zapomněl na svou malost, si představuje, že může ve svém srdci přivítat úplnost nekonečného Boha; když však iluze opadne, zjišťuje, že stačí i jen jediný paprsek božského světla, aby byl zalit věčným blahem Božství.

655. Někdo se opije i po malém loku vína, jiný k tomu potřebuje dvě až tři lahve. Oba však pocítují stejné potěšení z opojení. Podobně některé uctívající uvede do extáze i jediný paprsek božské slávy, zatímco jiní se opijí božským blahem jediné v přítomnosti Pána. Ale oba jsou stejně šťastní, neboť jsou zaplaveni božským blahem.

656. Bůh se podobá hoře cukru. Malý mravenec odnese z hory nepatrné zrnko cukru a větší mravenec vezme z hromady větší kousek cukru. Navzdory tomu zůstává hora cukru prakticky nezměněná. Podobní tomu jsou hledající. Prožívají extázi již při nejmenších božích vlastnostech. Nikdo není schopen pojmut do sebe veškerou Jeho znamenitost a slávu.

657. Vánek, přicházející z oceánu brahman, působí na každého, koho ovane. Dávní mudrci Sanaka, Sanatana a jiní byli tímto vánkem zjemněni. Bohem opojený Nárada zřejmě zahlédl záblesk božského oceánu v dálce, což způsobilo, že zapomněl na své já a pohyboval se po světě jako zbavený rozumu a jen neustále zpíval chvály na Pána. Šukadéva, asketa zrodem, se rukou jen třikrát dotkl vody tohoto oceánu a od toho okamžiku se po zemi válel jako dítě, pro plnost zážitku extáze. A velký učitel vesmíru Mahádéva se třikrát napil z dlaně vody téhož oceánu a opojen božským blahem ležel pak bez pohybu jako mrtvola. Kdo může změřit hloubku nebo jinak pochopit mysteriózní moc tohoto oceánu?

658. Mistr řekl Kešab Čandra Senovi: „Proč členové Bráhmasamádž tak kladou důraz na slávu božího díla a říkají: ‚Ó Pane, Tys vytvořil slunce, měsíc a hvězdy?!‘ Je mnoho těch, kteří jsou okouzleni krásou zahrady, nádherou květin a jejich sladkou vůní. Málo je však těch, kteří hledají Pána zahrady. Kdo z těch dvou je větší – zahrada nebo její Pán? Zahrada je opravdu neskutečná, když si v našem středu může vykračovat smrt. Zato Pán zahrady je jedinou Skutečností.“

„Když jste u pultu v krčmě vypili několik sklenic nápoje, kdo má ještě zájem vědět, kolik tun lihovin mají ve sklepech? Jediná lahev je pro jednoho až dost.“

„Při pohledu na Naréndru se opájím radostí. Nikdy jsem se ho nezeptal na to, kdo je jeho otcem a kolik má domů.“

„Lidé si cení vlastního majetku, cení si peněz, domů, nábytku a z toho důvodu se domnívají, že Pán se dívá jako oni, stejným způsobem, na své výtvary, slunce, měsíc, hvězdy. Lidé si myslí, že je rád, když vysoko ohodnocujeme a chválíme Jeho výtvary.“

659. Jak sladká je přímočarost dítěte! Dává přednost panence před vším možným bohatstvím světa. Stejně se chová zbožný, Pánu oddaný. Nikdo jiný není schopen se zříkat poct a bohatství a přijmout jen Boha samého.

660. Je-li někdo opravdově zbožný, pak dává tři čtvrtiny mysli Bohu a pouze zbývající čtvrtinu dává světu. Ve věcech božích je velmi ostražitý, podobá se přítom rozzuřenému hadu, když mu někdo šlápl na ocas. Vypadá to, jakoby jeho pociťování bylo více v ocasu, než kdekoli jinde.

661. Známý misionář Bráhmamádž se vyjádřil o Mistrovi, že je pomatený a že příliš uvažuje o jednom a tomtéž. Uvažování o stále stejném tématu prý porušilo rovnováhu jeho mysli, stejně jako se to stalo s mnoha evropskými mysliteli. Mistr se obrátil na misionáře a řekl mu: „Říkáte, že i v Evropě se učení lidé poblázní z neustálého myšlení na určitý subjekt. Je subjekt jejich myšlení hmotný nebo duchovní? Je-li hmotný, nemůžeme se divit, že člověk se pomine na rozumu, když na něj neustále myslí. Ale jak může člověk ztratit rozum, když neustále myslí na Inteligenci, když Její světlo osvětluje celý vesmír? Tomu učí vaše písmo?“

662. Hluboce se ponořte do oceánu božské lásky. Nebojte se. Je to oceán Nesmrtelnosti. Jednou jsem řekl Naréndrovi: „Bůh je jako moře sladkosti. Nechtěl by ses do takového moře hluboce ponořit? Předpokládejme, chlapče, že nádoba se širokým hrdlem bude obsahovat cukrový sirup a ty budeš moucha s touhou se sirupu napít. Kde budeš sedět a pít?“ Naréndra mi odpověděl, že by seděl a pil na okraji, protože kdyby spadl do tekutiny, určitě by se utopil. Na to jsem mu řekl: „Chlapče, zapomínáš, že když se hluboce ponoříš do božského oceánu, nemusíš se obávat nebezpečí nebo smrti. Vzpomeň si, že to moře je satčítánanda, moře Nesmrtelnosti, jehož vody jsou věčné. Nebuď postrašen, jako někteří hloupí lidé, kteří se domnívají, že svou lásku k Bohu by mohli přehnat.“

Světské postavení uctívajících

663. Ačkoli byla Dévakí ve vězení požehnána vizí božské podoby Šrí Kršny, přece jí to nepomohlo z vězení.

664. Jednou se koupal jakýsi slepý chlapec ve svatých vodách Gangy a byl od všech hříchů očištěn, jeho fyzická nevidomost se tím však neodstranila.

665. Jednou jeden zbožný dřevorubec byl požehnan vizí Božské Matky a byl zahrnut její milostí, nicméně jeho profese dřevorubce se tím nikdy nezměnila. Ubohý člověk musel vydělávat své skrovné živobytí stále stejným tvrdým způsobem dřevorubce.

666. Bhišma ležel umíraje na svém loži z šípů, když tu mu vytryskly slzy z očí. Okolo lože stál Šrí Kršna spolu s bratry Pánduovci. Ardžuna v údivu

zvolal: „Jak je to zvláštní, bratře! Sám náš děd Bhíšma, který je tak pravdivý a moudrý, který má naprosto zvládnuté smysly a pocity, jeden z osmi Vásuů (třída božstev), a i on je v hodině smrti překonáván májou a pláče!“ Když to Bhíšma uslyšel, odpověděl: „Ó Kršno, ty dobře víš, že já proto nepláči. Když si ale pomyslím, že i Pánduové, kterým sám Pán slouží jako vozataj, mají projít nekonečnými obtížemi a strastmi, cítím se překonán v myšlence, že božím cestám nelze ani v nejmenším rozumět, a proto nemohu zadržet slzy.“

Jak se Božství odhaluje

667. Do tmavé místnosti proniká malou štěrbinou zvenčí paprsek světla. Člověk, který je uvnitř místnosti, bude vnímat tolik světla, jak je úměrné paprskům, které tam pronikají. Bude-li větší počet štěrbin v oknech a dveřích, pak člověk tam bude vnímat víc světla. Když otevře dveře a okna, bude světla ještě více. Když vystoupí na otevřené prostranství, bude užívat světlo ze všech stran. Podobně se i Pán odhaluje podle schopností a povahy myslí toho, kdo je mu oddán.

668. Čím více se člověk přibližuje Univerzálnímu Bytí, tím svěžejší a větší jsou odhalení Jeho neomezené přirozenosti. Nakonec se do Něho noří dovršením poznání.

Pán nestojí o bohatství

669. Stojí Pán o všechno bohatství, které Mu nabízíme? Oh, ne! Světlo Jeho milosti padá jen na toho, kdo Mu obětuje a nabízí Mu lásku a oddanost. To, co hodnotí, je pouze láska, oddanost, rozlišování a sebezapření pro Něho.

670. Jednou mi řekl Šambhu Mallick: „Pane, požehnejte mi, abych, až umřu, mohl všechno své bohatství zanechat u nohou Božské Matky.“ Odpověděl jsem mu: „Co to říkáte? Pro vás je bohatství všechno, ale pro Božskou Matku má hodnotu prachu, po kterém naše nohy chodí.“

671. Jednou se udála v chrámu Rání Rasmani v Dakšínéšvaru krádež. Skvosty, kterými byl obraz Višnu ozdoben, byly odcizeny. Mathur (ředitel chrámu a zeť Rání) procházel spolu s Mistrem chrám, aby zjistili rozsah škody. Mathur vzkřikl: „Ó Ty Bože, vždyť jsi bez hodnot. Sebrali všechny Tvé skvosty a Tys tomu nemohl zabránit.“ Na to mu Mistr odpověděl ostrým tónem: „Jak to hloupě mluvíte! Skvosty, o kterých mluvíte, mají pro Pána vesmíru, kterého v obrazu uctíváte, stejnou hodnotu jako hlína. Mějte na paměti, že od Něho pochází veškerá nádhera Lakšmí, která je bohyň štěstí.“

Božská milost a vlastní úsilí

672. Nemůžeme říci, že Bůh je milostivý, protože nás živí. Každý otec je povinen se starat o obživu svých dětí. Když však nás má Bůh k tomu, abychom se neuchylovali od cesty a drží nás stranou svodů, pak je opravdu milostivý.

673. Žák: „Jakým způsobem práce možno dosáhnout Boha?“ Mistr: „V práci není rozdílu. Nemysli si, že tato práce vede k Bohu a jiná ne. Všechno záleží na Jeho milosti. Abys dosáhl Jeho milosti, vykonávej každou práci a dělej ji s opravdovostí a se skutečnou touhou po Něm. Skrze Jeho milost se stane okolí příznivější a podmínky pro realizaci se stanou dokonalé. Když chceš zamítnout svět, ale tvá rodina je na tobě závislá, možná, že tvůj bratr převezme odpovědnost za tebe. Možná, že tvá žena ti nebude překážet v duchovním životě a spíše ti pomůže; nebo snad se neožeň vůbec a světem nebudeš nijak dotčen.“

674. Temnoty staletí se ztratí, jakmile se do místnosti přinese světlo. Nahromaděné hříchy nesčetných životů jsou vymazány jediným pohledem Boha.

675. Jsou ryby, které mají mnoho kostí, jiné mají jen jednu řadu. Když jíme rybu, odstraňujeme všechny kosti; je jedno, zda jich je jedna řada nebo více. Podobně tak někdo má mnoho hříchů, jiní mají jen několik, avšak milost přinášející spásu stejně všechny očistí.

676. Vane-li vánek z jihu, pak stromy, o kterých se říká, že mají vitalitu, se přeměňují v santalové stromy, zatímco papája, bambus, platan a jiné stromy bez vitality zůstávají tak, jak byly. Podobně když božská milost sestoupí na člověka, pak ten, kdo v sobě má zárodek zbožnosti a dobroty, stane se svatým a naplní se Božstvím, zatímco ten, který je bezcenný a světský, zůstává stejný jako dříve.

677. Jeden člověk byl zvyklý zbožně používat málu (druh růžence), přičemž tiše pronášel jméno Božství. Mistr mu řekl: „Proč se držíte stále jedné věci? Postupte přece dále.“ Zbožný mu odpověděl: „Bez Jeho milosti se to nemůže stát.“ Mistr ho nato takto usměrnil: „Vánek Jeho milosti vane dnem i nocí nad našimi hlavami. Když chcete rychleji plout na oceánu života, pak vytáhněte plachty na svém člunu (mysli).“

678. Vítr božské milosti proudí bez ustání. Leniví námořníci na moři života neberou na něj zřetel. Avšak aktivní a silní drží plachty svých myslí rozvinuty, aby zachytili příznivý vítr a tak dosáhli brzy místa určení.

679. Žák: „Samo od sebe se nic nikdy nestane?“ Mistr: „Obecně platí, že člověk musí projít dlouhou přípravou, než dosáhne dokonalosti. Bábú Dváraknáth Mitter se nestal soudcem Nejvyššího soudu ze dne na den. Musel tvrdě pracovat a léta namáhavě usiloval a studoval, než dosáhl nejvyšší soudcovské stolice. Kdo nejsou ochotni podstoupit potíže a svízele, musí být připraveni na to, že budou obhájci, jimž nikdo obhajobu nesvěří. Nicméně skrze milost

boží se tu a tam stává, že dochází k náhlému povznesení. Takový byl případ Kalidáasy, který se ze stavu nevzdělaného muže skrze milost Matky Sarasvatí najednou stal největším básníkem Indie.“

680. Žák hospodář: „Doslechli jsme se, Pane, že jste viděl Boha. Prosím, učiňte, abychom Ho také viděli. Jak můžeme dosáhnout důvěrného poznání Pána?“

Mistr: „Vše záleží na vůli Pána. Ke spatření Boha je třeba vytrvalosti. Když sedíte na břehu jezera a říkáte si, že v jezeru jsou ryby – chytíte tak nějakou? Běžte a opatřte si věci potřebné pro rybolov, opatřte si prut, šňůru a návnadu, hodte nějaká sousta do vody, abyste nalákali ryby. Pak půjde vzhůru i ryba z hlubiny a přiblíží se a vy ji můžete vidět a chytit na udici. Chcete na mně, abych vám ukázal Boha, zatímco tu klidně sedíte, aniž byste učinili nejmenší pokus Ho spatřit. Chcete na mně, abych chytil rybu a vložil vám ji do rukou. Jak nerozumný je váš požadavek.“

681. Ptáka omrzí sedět na bidélku na vrcholku stěžně lodi uprostřed oceánu a vzlétne z tohoto místa, aby našel nějaké jiné, nové místo. Když však žádné nenajde, vrací se na staré hřadlo unaven a vyčerpán. Tomu se podobá chování aspiranta, který se znechutí nad monotónností úkolu a disciplíny, kterou na něj uvalil jeho guru, který je velmi zkušný a přeje mu vše dobré. Aspirant ztrácí všechnu naději i víru v gurua a odchází do světa s vírou, že může dosáhnout Boha vlastním úsilím. Po mnoha neúspěšných pokusech se však nakonec vrací ke svému starému mistrovi a prosí ho o požehnání a milost.

682. Když se ani vánek nepohne, ovíváme se vějířem, abychom zmírnili náš pocit horka. Když však začne pofukovat vánek, pak poskytuje osvěžení všem lidem, bohatým i chudým, a ovívání je pak zbytečné. Abychom dosáhli závěrečného cíle, měli bychom vytrvat ve snaze, dokud nedostaneme pomoc shůry. Když našťestí se pomoc dostaví, pak se přestaňte lopotit, jindy však ne.

683. Když duje vítr, jsou vějíře zcela k ničemu. Je možno vzdát se modliteb a činů pokání, když sestoupila milost boží.

684. „I když duše obdržela milost Boha (1), gurua (2) a dobrého žáka (3), přece ji potká zkáza, pokud nemá dostatek milosti.“ Člověk může být požehnan štěstím, aby byl obdařen prvními třemi formami milosti, přece však, nevykazuje-li jeho vlastní srdce žádnou milost k sobě samému, to jest, nemá žádnou touhu po vlastní záchraně, předchází tři milosti mu jsou k ničemu.

685. Ať se snažíte, jak chcete, bez milosti Boha není možné ničeho dosáhnout. Bez Jeho milosti Ho nelze realizovat. Ale boží milost jen tak lehce nesestupuje. Ze svého srdce musíte své ego zcela vyhostit. Máte-li egoistický pocit „já jsem konající“, pak nikdy nespátříte Boha. Jestliže někdo je ve skladišti a jestliže vlastník domu je žádán, aby přinesl určitou věc ze skladu, pak

řekne: „Ve skladu někdo je, řekněte si o to, prosím. Kvůli tomu není třeba, abych tam šel.“

686. Svou milostí se Sám odhalí. Je sluncem poznání. Jeho jediný paprsek přinesl na naši zemi sílu poznání. Pomocí této síly jsme schopni jeden druhého poznávat a získávat nejrůznější formy poznání. Jeho tvář jsme schopni spatřit jedině, obrátí-li Své světlo na vlastní tvář.

KAPITOLA XV

POMOCNÍCI NA DUCHOVNÍ CESTĚ

I. GURU

Jak chápat gurua

687. Kdo je čí guru (duchovní vůdce a učitel)? Jedině Bůh je vůdcem a je Guruem vesmíru.

688. Když někdo považuje gurua za pouhého člověka, co dobrého může z jeho modliteb a uctívání vzejít? Neměli bychom považovat svého gurua jenom za člověka. Než žák spatří Božství, v první vizi božského osvětlení vidí gurua. A je to právě guru, kdo později ukazuje Božství, jsa mysteriózně transformován v podobu Božství. Pak spatří žák gurua a Božství jako jedno a totéž. Ať žák požádá o kterýkoli dar, zbožštěný guru mu poskytne vše, ba guru přivede žáka k nejvyššímu blahu nirvány (stav vyhasnutí individuality v Bohu). Nebo si může žák volit, zda zůstane ve dvojném stavu vědomí a bude udržovat vztah uctívajícího a uctívaného. O cokoli požádá, guru mu to poskytne.

689. Lidský guru šeptá posvátnou formuli (mantru) do ucha žáka a božský guru vdechuje ducha do duše.

690. Guru je prostředníkem, který sjednává setkání Boha s člověkem. Je jako dohazovač, který zprostředkuje setkání milence s milenkou.

691. Guru je jako mocná Ganga. Lidé do ní hází smetí a špínu, čímž však svatost řeky není v nejmenším dotčena. Takový je i guru; je nad všemi titěnými urážkami a výtkami.

692. Jsou tři druhy náboženských učitelů, jako jsou tři druhy lékařů. Jedni, když jsou zavoláni k nemocnému, podívají se na něj, zkoumají jeho tep, předepíší příslušný lék a řeknou nemocnému, jak jej má užívat. Pokud se pacient nepodřídí a odmítá se řídit lékařovou radou, odcházejí, aniž by si tím dále zatěžovali hlavu. To je nejnižší třída lékařů. Jim se podobají náboženští učitelé, kteří se příliš nezabývají tím, zda žáci berou jejich učení vážně a zda se

jím řídí. Lékaři druhé třídy nejenže doporučí nemocnému způsob jak má lék užívat, ale jdou ještě dál. Domlouvají mu, když nemocný začne projevovat nechuť se jejich radou řídit. Podobně jsou náboženští učitelé, kteří uvedou nejrůznější příklady a k tomu, aby se lidé ubírali správnou cestou, cestou pravdy a uctívání, jemně přemlouvají. O těch možno říci, že patří k vyšší třídě. Třetí a nejvyšší druh lékařů jsou ti, kteří použijí násilí v případě, že jejich domluvy se mýjejí účinkem. Jsou schopni si kolenem kleknout na hrud' nemocného a nacpat mu lék do krku. Jim podobní jsou někteří náboženští učitelé, kteří v případě potřeby jsou ochotni vykonat působení silou na své žáky, jen aby šli cestou Pána. Tito patří k nejvyšší třídě.

Mít gurua je nezbytné

693. Proč je třeba, abychom nějakého člověka nazývali naším guruem – kdybychom takovým jménem nazývali a označovali každého, kdo nás něčemu naučí? Když přicházíme do kraje, kde jsme ještě nikdy nebyli, musíme se řídit pokyny průvodce, který cestu zná. Kdybychom se řídili radou kohokoli, uvedlo by nás to ve zmatek. Podobně, chceme-li dosáhnout Boha, je samozřejmé, že se budeme řídit radou jediného gurua, který cestu zná.

694. Když se hrají šachy, pak diváci snadněji mohou posoudit, který tah je správný. Znají to lépe než samotní hráči. Světští lidé si myslí, jak jsou neobyčejně chytrí, ale jsou připoutáni k věcem světa – penězům, cti, smyslovým požitkům apod. Jelikož jsou vskutku do hry zapleteni, je pro ně těžké znát, co je správný tah. Světci se vzdali světa a nejsou připoutáni k světským objektům. Jsou podobni těm, kteří hře v šachy přihlížejí. Vidí věci v pravém světle a mohou je lépe posoudit, než to umí světský člověk. Proto, když žijeme svatý život, musíme dát veškerou důvěru slovům těch, kteří meditují o Bohu a kteří Ho realizovali. Když hledáte právní radu, poradíte se přece s právníkem, protože tu je od toho. Určitě se nebudete řídit radou kohokoli z ulice.

695. Pokud opravdu dychtíte po poznání Boha, pak vám On pošle Sadgurua, pravého učitele, a nemusíte ho ani hledat.

696. Kdo je schopen se Bohu přiblížit s upřímností, vroucnou modlitbou a s hlubokou touhou, ten gurua nepotřebuje. Taková dychtící duše je ovšem velmi vzácná, a proto bývá guru zapotřebí. Guru je pouze jediný, ale upaguruů (pomocných učitelů) může být více. Upaguru je ten, od kterého se něco naučíme. Velký avadhúta (asketa vysokého řádu), zmiňovaný v Bhagavata Puráně, měl 24 upaguruů.

Vztah mezi guruem a žákem

697. Legendami opředená perlorodka opouští své lože na dně moře a vystoupí až na hladinu, aby zachytila jednu kapku deště v době, kdy hvězda Svatí je na vzestupu. Pluje na hladině se široce rozevřenou lasturou, dokud nezachytí kapku podivuhodného deště ze Svatí. Pak se opět ponoří a pluje k loži, kde odpočívá, dokud neuspěje ve vytváření skvostné perly z oné jediné kapky. Tomu se podobají někteří opravdoví, dychtiví aspiranti, kteří putují od místa k místu a hledají mantru, spásné slovo, poskytnuté božským, dokonalým učitelem (sadguruem), který je schopen jim otevřít bránu věčného blaha; když jsou aspiranti při svém pilném hledání obdařeni přízní, potkají takového guru, od kterého obdrží vytouženou mantru, která má moc rozlomit všechna pouta, okamžitě opouští lidskou společnost a stáhnou se do hloubky vlastního srdce; snaží se a usilují, dokud nedosáhnou věčného míru.

698. Neměj obav, když takový učitel (duchovně osvícený guru) nevypadá, že je učený a zběhlý v písmu a jiných knihách. Nestrachuj se, že nemá knižní vzdělání. Neshleď však nikdy, že mu chybí životní moudrost. Takový disponuje neomylným pramenem božské moudrosti – pravdy bezprostředně odhalené, která je nadřazená veškerému vědění obsaženému v knihách.

699. Muž hovořil o charakteru svého guru, když Mistr řekl: „Proč maříte čas bezvýznamným hovorem? Berte perlu a zahod'te skořápku. Meditujte o mantře, kterou jste od vašeho guru obdržel, a zanechte úvah o lidské křehkosti vašeho učitele.“

700. Neposlouchejte toho, kdo kritizuje vašeho guru. Guru je větší než váš otec či matka. Zůstali byste zticha, kdyby někdo ve vaší přítomnosti napadal vaše rodiče? Bude-li to nutné, bojujte a braňte čest svého guru.

701. Žák nikdy nemá kritizovat svého guru. Je samozřejmé, že se podrobuje všemu, co guru řekne. Jedna bengálská píseň má tato slova: „I když můj guru bude chodit do hospody, přece to je můj guru, svatý Rádž Nijánanda; i když můj guru bude chodit do brlohů opilců a hříšníků, je přesto mým čistým a neposkvrněným guruem.“

702. Jestliže žák má ryzí oddanost, pak i nejobyčejnější věci způsobí, že si vzpomene na Boha a v NĚm se ztrácí. Slyšeli jste, jak se stalo, že Pán Čajtanja se pohroužil v samádhi při myšlence „to je hlína, ze které se vyrábějí bubny“. Jednou, když procházel vesnicí, doslechl se Šrí Čajtanja, že obyvatelé té vesnice si vydělávají na živobytí vyráběním bubnů. Šrí Čajtanja najednou vykřiknul: „To je ta hlína, ze které se vyrábějí bubny,“ a okamžitě ztratil všechno vnější vědomí. Napadlo ho totiž, že se z této hlíny vyrábějí bubny, které se užívají při sborové hudbě, a že tato hudba zaznívá ke chvále Boha, který je Duší našich duší a Krásou krásy. Takový sled myšlenek mu prolétl myslí a byl okamžitě zabrán v Boha. Podobně, když je člověk svému guruovi opravdu oddán, pak si ho jistě připomene i při pohledu na jeho příbuzné. Ba

nejenom to. Když potká lidi z vesnice, odkud guru pochází, jeho myšlenky se okamžitě nasměrovávají k samotnému guruovi. Klaní se hluboce těmto lidem a stírá prach z jejich nohou a potírá si jím své tělo, vydatně je nakrmí a poskytuje jim všemožné služby. V tomto stupni žák nespátřuje u svého gurma ani ten nejmenší nedostatek. Tehdy může konečně říci: „I když můj guru navštěvuje hospody, přesto On je Pánem, věčné blaho.“ Jelikož je lidskou bytostí, guru nemůže být jediné skladištěm ctností a být prost jakéhokoli nedostatkem. Na základě oddanosti žák nadále nespátřuje svého gurma jako člověka, ale spatřuje v něm samotného Boha, stejně jako vidíme vše žluté, máme-li žloutenku oka. Oddanost odhaluje uctívajícímu, že Bůh je vším; je to On, kdo se stal mistrem, otcem i matkou, člověkem, zvířetem, vším živým i neživým.

II. BOŽSKÉ VTĚLENÍ

Co je božské vtělení?

703. Avatár (Vtělení) je lidským zvěstovatelem Boha. Je jako místokrál mocného vládce. Jako král vysílá místokrále do vzdálených provincií, aby tam uklidnil nepokoje, které tam vypukly, stejně tak kdykoli v nějaké části světa upadá náboženství, Bůh tam vysílá svého avatára, aby chránil ctnost a podporil její růst.

704. Nemyslete si, že Ráma, Síta, Kršna a Rádha jsou pouhými alegoriemi a že to nejsou historické osoby, anebo že písma mají pravdivý pouze vnitřní esoterický význam. Nikoli, tyto osoby byly lidskými bytostmi z masa a krve, stejně jako vy, jelikož však byly božské, jejich životy se mohou vykládat jak historicky, tak alegoricky. Avatárové jsou k brahman jako vlny k oceánu.

705. Avatár je stále jeden a týž. Ponořiv se do oceánu života, Bůh se vynořuje na jednom místě a je znám jako Kršna a po jiném ponoření se objevuje na jiném místě a je znám jako Kristus.

706. Na stromě satčítánanda (absolutní existence-vědomí-blaho) visí nesčetní Rámové, Kršnové, Buddhové, Kristové apod. Z těch jeden nebo dva tu a tam sestoupí sem na zem a způsobí mohutné změny a revoluce.

707. Avatárové se zrozuji s božskými silami a vlastnostmi. Jsou schopni vstupovat a zůstat v každém stupni realizace, od nejvyššího k nejnižšímu. Cizinec může v královském paláci vstoupit jen do vnějších částí, královské dítě, princ, však může v domě projít každým koutem.

708. Osobnost Vtělení má jen slabé ego. Tím egem je Bůh vždy spatřitelný. Na příklad, na jedné straně zdi stojí člověk, na druhé straně zdi se rozprostírá široká krajina. Je-li ve zdi škvíra, je možno jí vidět na druhou stranu. Je-li

díra velká, člověk jí muze případně prolézt. Vtělené ego se podobá zdi s velkým otvorem. I když se Vtělení nachází na jedné straně zdi, je schopno vidět i neomezený kraj na druhé straně. Z toho vyplývá, že i když Vtělení berou na sebe těla, jsou stále ve stavu jógy a jsou schopna, chtějí-li, vstoupit do samádhi na druhou stranu zdi. Opět platí, pokud je otvor ve zdi dostatečně velký, mohou jím přicházet a odcházet, jinými slovy, po stavu samádhi mohou přejít i na nižší pláň vědomí.

Obtíže při poznávání božského vtělení

709. Je obtížné pochopit božské vtělení. Je to hra Neomezeného v omezeném.

710. Když Bhagaván Rámačandra vstoupil do tohoto světa, jen dvanáct mudrců poznalo, že je božským Vtělením. To znamená, když se na této zemi Bůh vtělí, je málo těch, kdo poznají Jeho božskou povahu.

711. Proč není prorok ctěn svými soukmenovci? Soukmenovci kejklíře se neshíhají, aby shlédli jeho představení, zatímco cizinci stojící kolem jsou jeho triky překvapeni.

712. Semena pryšce nepadají ke kořenům stromu, ale jsou větrem unášena do dále a vyklíčí na vzdálených místech. Podobně tomu duchaplnost proroka se vyjeví jinde než v jeho rodném domě, a tam je také oceněna.

713. Pod lampou bývá vždycky tma, zatímco její světlo osvětluje okolní předměty. Stejně tak lidé, kteří jsou v bezprostřední blízkosti proroka, mu nerozumějí. Ti, kdo žijí vzdáleně od něho, jsou jeho duchovním žářem a jeho mimořádnou silou okouzleni.

714. Slon má dvě řady zubů. Má viditelné kly a uvnitř tlamy stoličky. Boží lidé, jako Šrí Kršna, dle názoru lidí se také projevují zevně jako každý jiný, avšak uvnitř spočívají v transcendentním míru, daleko nad hranicemi karmanu.

Vtělení jakožto zjevení Boha

715. Bůh je skutečně neomezený. Je však i všemocný. Může ustanovit, aby Jeho Božství se z lásky projevilo v masu a krvi, aby dlelo mezi námi jako vtělený Bůh. Od vtěleného Boha proudí k nám láska. Božské Vtělení je skutečností. Je zřejmé, že toto nelze slovy jen tak vysvětlit. Duchovním zrakem je možné Ho spatřit a tak si Ho uvědomit. Abychom byli o Něm přesvědčeni, musíme Ho vidět. Podle analogie můžeme věc i v nejlepším jen nejasně chápat. Na příklad předpokládejme, že se dotýkáme rohu krávy, jejích nohou, ocasu, vemene. Není to stejné, jako bychom se dotýkali celé krávy? Z krávy však je pro nás, lidské bytosti, hlavní věcí mléko, které vytéká z jejího vemene. Podobně tomu mléko božské lásky tryská pro nás z božského vtělení.

716. Kdo může plně znát Boha? Není nám dáno, abychom plně znali Boha, ale nikdo to na nás ani nepožaduje. Stačí, můžeme-li Ho vidět a pociťovat, že je jedinou Skutečností. Předpokládejme, že někdo přijde k posvátné Ganze a dotkne se její vody. Pak může říci: „Byl jsem požehnan vizí a dotekem svatě řeky od Gómukhi až po Gangaságar – od jejího pramene až po její ústí.“

717. Hledáte Boha? Pak Ho hledejte v člověku. Jeho Božství se projevuje v člověku daleko více než v každém jiném objektu. Rozhlédněte se a najděte člověka, jehož srdce přetéká láskou k Bohu, člověka, který žije, pohybuje se a má své bytí v Bohu, člověka, který je opojen Jeho láskou. V takovém člověku se projevuje sám Bůh.

718. On je absolutno a zase Jeho je lílá (relativní existence pojatá jako božská hra). Jsou čtyři druhy lílá – Íšvara lílá, déva lílá, džagat lílá a nára lílá.⁴ V nára lílá se uskutečňuje Jeho vtělení. Chápete povahu nára lílá? Dalo by se dobře říci, že se podobá obrovskému vytrysknutí vody z jakési rozlehlé terasy, řítící se mohutným proudem širokánským řečištěm. Je to síla absolutna, absolutního Bytí, Vědomí, Blaha, která se vylévá – a projevuje se skrze řečiště. Opravdu všichni nemohou avatáry poznat. Pouze sedm mudrců – Bharadvája a další dokázali poznat, že Šrí Ráma je avatárem. Bůh se vtěluje do lidské podoby, aby učil člověka pravou džňánu a bhakti.

719. Siddha (člověk, který dosáhl dokonalosti) je jako archeolog, který odstranil závaly vrstev hlíny a prachu, aby odkryl starou studnu, která byla nepoužívána a přikryta. Avatár je jako velký inženýr, který vykope studnu v místech, kde předtím voda nikdy nebyla. Siddha poskytuje spásu jen tomu, kdo je blízko vody spásy, avšak avatár zachrání i toho, jehož srdce postrádá lásku a je vyschlé jako poušť.

720. Když dorazí přílivová vlna, zaplaví řeky, vody a zem, takže všechny prostory tvoří jednu vodní plochu. Zato dešťové vodě stačí k odtoku obyčejná stružka. Siddhové s velkým úsilím a pokáním mohou zachránit jen sebe.

721. Když pluje po řece velký kmen, může nést třeba i stovky ptáků, a přece se nepotopí. Když pluje rákos, pak se potopí, kdyby si na něj sedla i jediná vrána. Podobně když se objeví spasitel, získávají spásu nespočetná množství lidí tím, že v NĚm nalézají útočiště. Siddha může zachránit s obtíží a námahou jen sebe.

722. Podoben velkému parníku, který pluje rychle po hladině a táhne za sebou prámy a bárky, tak přichází spasitel, který snadno převede tisíce lidí přes oceán máji do přístavu bezpečí.

4 Bůh se projevuje ve čtyřech různých aspektech. Prvním z nich je aspekt Íšvary, svrchovaného Pána vesmíru, pak následují dévové, kteří jsou Jeho dalším aspektem, tvoří nadlidské činnosti a pod dohledem Pána udržují chod světa, třetím aspektem je Jeho projevení se jako vesmír a čtvrtým aspektem je člověk.

723. Parní lokomotiva nejenže sama jezdí tam, kam je jí určeno, ale táhne za sebou ještě dlouhou řadu vagonů. Spasitelé jsou tomu podobní, neboť přitahují do přítomnosti Všemohoucího množství lidí, zatížených hříchy.

724. V normálním ročním období čerpáme vodu s obtížemi z velkých hloubek. Avšak v době dešťů, kdy je celý kraj zaplaven, najdete snadno vodu všude. Stejně tak normálně je velmi obtížné dosáhnout Boha pomocí modliteb a pokání. Když však sestoupí Vtělení a vše zaplní, Boha vidíte všude.

725. Bylo jedno místo obehnané vysokou zdí a lidé proto nevěděli, co se za ní skrývá, o jaké místo se jedná. Jednou se čtyři lidé rozhodli zdolat onu zeď pomocí žebříku a zjistit, co je za ní. Jakmile první došel na vrchol zdi, rozjásal se smíchem a seskočil za ohrazení. Jakmile druhý dosáhl koruny zdi, skočil také s radostným výkřikem a stejně třetí. Když poslední ze čtveřice dosáhl nejvyššího bodu zdi, spatřil před sebou nádhernou zahradu se stinnými, příjemnými lesíky, kde rostlo plno lahodného ovoce. Ačkoli pociťoval nesmírné pokušení seskočit dolů a užívat nádheru, odolal svodu a slezl zpátky dolů a hovořil o krásné zahradě s těmi, kteří žili mimo ni. Brahman je podobno oné zahradě za zdí. Kdokoli je spatří, zapomíná na svou existenci a žene se střemhlav k Němu, aby se v Jeho esenci vstřebal. Takoví jsou světci a osvobození. Spasitelé lidstva jsou ti, kteří spatřují Boha a jsou zároveň dychtiví, aby se o své štěstí božské vize rozdělili s jinými, odmítají příležitost vejít do Nirvány (stav vyhasnutí individuality) a ochotně podstupují nesnáze znovuzrození ve světě, aby mohli učit a vést zápasící lidstvo k jeho cílům.

726. Při ohňostroji existuje zvláštní druh květináče, který vystřeluje na chvíli jeden druh květin, pak jiné a potom zase jiné, a zdánlivě má v zásobě nekonečné množství květin. Tomu se podobají avatárové. Existuje však ještě jiný druh květinového hrnce, který, když je zapálen, malou chvíli hoří a najednou je po všem. Tomu se podobají běžní džívové, kteří po dlouhé praxi a zbožných cvičeních vstupují do samádhi a již se nevracejí.

727. Proč se Bůh vtěluje do lidské podoby? Aby člověku vyjevil dokonalost Božství. Skrze toto projevení mohou lidé hovořit s Bohem a být účastni Jeho hry. Bůh ve Vtělení se plně těší ze své transcendentální sladkosti. Ve světících se Bůh projevuje jen částečně, jako med v květině. Když sajete květ, ochutnáváte trochu jejího medu. Ve Vtělení je vše „medem“, vše je sladké a požehnané.

728. Pro Vtělení neexistuje žádný problém. Rozřeší nejobtížnější a nejsložitější problémy života, jako by to byly nejsnadnější věci na světě a Jeho slovní vysvětlení jsou tak jasná, že jim i dítě rozumí. Je sluncem božského poznání, jehož světlo rozptyluje věky nahromaděnou nevědomost.

729. Existuje někdy světlo, které má zcela výjimečné složení a možno jej nazvat světlem měsíce i slunce. Tomu lze přirovnat jedinečné vtělení Šrí Čajtanja Dévy, který se vyznačoval jak bhakti (láskou), tak džňánou (poznáním). Taková vtělení mají jak slunce, tak současně i měsíc na obloze. Projevení džňány a bhakti v jedné bytosti je jedinečným projevem stejně vzácným jako shora zmiňovaný jev.

730. Pán bere na sebe lidské tělo pro blaho čistých duší, které Ho milují.

731. Ti, kteří přicházejí s avatárem, jsou buď věčně volní, nebo to jsou duše, které se naposled zrozují.

KAPITOLA XVI

DŽŇÁNA, BHAKTI A KARMAN⁵

I. CESTA POZNÁNÍ

Co je džňánajóga?

732. Společenství s Bohem na základě poznání je džňánajóga. Objektem džňánajóga je realizace brahman, absolutna. Říká „to ne, to ne,“ a tak zanechává jednu neskutečnou věc za druhou, až dosáhne bodu, kde umlká veškeré rozlišování mezi skutečným a neskutečným a brahman je v samádhi realizováno.

733. Zloděj se vloupal do temné místnosti a nahmatával tam řadu předmětů. Položil svou ruku na stůl a řekl „to ne“ a pokračoval. Pak nahmatál další předmět, židli, a opět řekl „to ne,“ a pokračoval v hledání. Takto odmítal jeden nalezený předmět za druhým, až nakonec se jeho ruka dotkla a nahmatala krabici, která byla pokladnicí. Tehdy zvolal „tady je to“ a jeho hledání skončilo. Vskutku podobně se hledá i brahman.

734. Zjistil jsem, že poznání odvozené od uvažování je zcela jiného druhu než poznání získané z meditace. Ale ještě jiné je poznání, které vychází z Jeho odhalení.

735. Poznání (džňána) se liší v druhu i stupni od člověka k člověku. Napřed je džňána, porozumění lidí, běžných smrtelníků. Toto poznání však není dostatečně mocné. Dá se přirovnat k plameni v lampě, která osvětluje pouze vnitřek místnosti. Džňána bhakty (uctívajícího) představuje mocnější světlo. Můžeme jej přirovnat ke světlu měsíce, které svítí jak na věci venku, tak i uvnitř. Džňána avatára je ještě větší a možno ji přirovnat ke slunci. On

⁵ Tato sanskrtská slova možno překládat jako poznání, láska a činnost. Jógy jsou duchovní disciplíny, které jsou s nimi spojeny. Proto jsou tu cesta poznání, cesta lásky a cesta činnosti. Tyto pojmy znamenají však víc než to, co skýtají rovnocenné české pojmy. Hovoříme-li o poznání, neznamená to jen intelektuální záležitost, ale i duchovní vhled, dotýkající se celého člověka. Láska neznamená světskou lásku, ale podobný pocit ve vztahu k Bohu. Nakonec činnost není jen pouhé učinění něčeho, ale spirituální vykonávání povinností a altruistické podnikání.

je sluncem božského poznání, jehož světlo rozptyluje věky navrstvenou nevědomost.

Metody džňánajógy

736. Když člověk zná Sebe Sama, zná ostatní bytosti i Boha. Co je mé ego? Je to má ruka nebo noha, maso a krev, svaly a šlachy? Rozjímejte hluboce a zjistíte, že není nic takového, co by bylo vaším já. Když loupáte slupku cibule, zjistíte, že sestává pouze ze slupek a nenajdete žádné jádro. A když analyzujete ego (já), dojdete ke zjištění, že není žádné skutečné entity, kterou možno nazvat „já“. Analýza ega přesvědčí, že jedině Bůh je poslední skutečností. Odpadne-li egotismus (sebestřednost), pak Božství se samo projeví.

737. Dokud je Bůh pojímán jako vnější, vzdálený, jako někde daleko, dotud jsme v nevědomosti. Když si uvědomujeme Boha uvnitř nás, pak máme pravé poznání.

738. Když Mistr ukazoval na srdce, říkával: „Kdo má Boha zde, má Ho také tam (ukázal na vnější svět). Kdo nenachází Boha v sobě, nikdy Ho nenajde mimo sebe. Kdo však spatřuje Boha v chrámu vlastní duše, vidí Ho také v chrámu vesmíru.“

739. Jakýsi člověk se o půlnoci probudil a zachtělo se mu kouřit. Potřeboval však oheň, a tak se rozhodl, že požádá souseda. Zašel k sousednímu obydlí a zaklepal na dveře. Po chvíli kdosi otevřel dveře a zeptal se ho, co si přeje. Muž řekl: „Moc bych si chtěl zakouřit, nemáte trochu ohně, který bych mohl dostat?“ Soused se na něj podíval a prohlásil: „Tedy s vámi je pořízení. Co je to s vámi? Vzbudil jste nás v takovou hodinu, zatímco ve své ruce držíte rozsvícenou lucernu!“ To, co člověk hledá, je již v něm, on však chodí sem a tam a venku hledá.

740. Uvažování je dvojí – anuloma a viloma. Při procesu anuloma uvažuje člověk o stvoření, které Stvořitel vykonal, jinými slovy postupuje od výsledků k První Příčině. Pak začíná uvažovací proces viloma. Když dosáhl Boha, člověk se učí spatřovat Jeho projev v každíčké části nebo aktu stvoření. První proces je analytický a druhý je syntézou. První se podobá postupnému oloupávání jednotlivých vrstev z kmene banánovníku, dokud se nedosáhne dřene, která je uvnitř. Druhý proces se podobá pokládání těchto vrstev na sebe.

741. Poznání vede k jednotě, nevědomost k rozdělenosti.

742. Jednoho dne se Mistr obrátil k mladému žákovi, který se velmi zabýval studiem spisů, pojednávajících o védántě, a řekl: „Dobře, chlapče, hluboce se zabýváš mysterií védánty, že? Velmi dobře. Brahman je skutečnost a svět je neskutečný – není to ono učení, které je obsahem všech védántických studií? Je tam snad ještě něco jiného?“ Mladý muž připustil, že toto je celé učení.

Mistrova slova mu osvětlila nový pohled na pravdu védánty a naplnila ho údivem. Pochopil, že když bude mít pevné přesvědčení o této pravdě, pak porozumí všemu ve védántě. Mistr pokračoval se svým výkladem: „Naslouchání, dotazování a meditace. Brahman je skutečné a svět je neskutečný – to je první, co slyší. Pak přichází zkoumání toho, co bylo slyšeno, aby se tato pravda úvahou upevnila. Dalším krokem je meditace, to jest odtažení mysli od neskutečnosti světa, aby se mysl soustředila na brahman, na skutečnost. Takové je pořadí ve védántické disciplíně. Když byla pravda slyšena a intelekt ji pochopil, ale neučinil se pokus zamítnout neskutečnost, k čemu je takové poznání? Takové poznání je poznáním světského člověka a nepomáhá k tomu, aby se pravda uskutečnila, realizovala. Pevné přesvědčení a zamítnutí – to jsou nezbytné věci. Ty stačí k realizaci pravdy. Jinak však je také možné, že člověk slovně prohlašuje, že svět je neskutečný a neexistující, a že existuje jedině brahman, avšak jen do okamžiku, než se před člověkem objeví smyslové objekty – barvy, chuť atd. Bere je za skutečné a zaplete se do nich, a podobá se tak člověku, který sice ústy ujišťuje, že nejsou trny, ale vykřikne, jakmile se jeho ruka dotkla prvního trnu, o který se píchne.“

„Jednou přišel do Pañčávati jakýsi sádhu, který toho o védántě mnoho napovídal. Jednoho dne jsem se však dozvěděl, že měl nezákonný poměr s jednou ženou. Po nějaké době jsem šel směrem, kde přebýval, a našel jsem ho tam sedět. Tak jsem se ho otázel: ‚Hovoříte tak hladce o védántě, ale povězte mi, co všechny ty řeči o vás?‘ Na to mi odpověděl: ‚Co na tom? Dokáží vám, že je vše v pořádku. Když je celý svět vždy neskutečný, jak může být můj jediný případ skutečný? Ten je stejně neskutečný!‘ Odpověděl jsem mu zcela zhnusen: ‚Plívám na takovou znalost védánty. To není pravé poznání, ale klamné mudrlantství. Je to výklad světa, ke kterému jste silně připoután.‘“

Obtíže při džňánajóze

743. Ve stadiu káljúgy, ve kterém žijeme, je džňánajóga nesmírně obtížná. V tomto období je ze všeho nejvíce náš život závislý na potravě. Za další, délka lidského života nyní k tomu nedostačuje. A za třetí je v tomto věku téměř nemožné se zbavit klamu, že svrchované Já a tělo jsou jedno a totéž. Džňánin se musí dopracovat k závěru, že „není tělo, ale je sjednocen s vesmírnou Duší, absolutním, nepodmíněným Bytím“. Jelikož není tělem, není podroben podmínkám těla, hladu, žízně, zrození, nemoci, smrti apod. Kdo je vystaven těmto fyzickým podmínkám a říká o sobě, že je džňánin, je jako ten, kdo trpí velikou bolestí ze zapíchnutého trnu v ruce, a přesto říká: „Co je, nemám na ruce žádné drápnutí, vše je v pořádku.“ Taková řeč je k ničemu. Ze všeho nejdříve je třeba spálit ohněm poznání – džňány – trn, který je v tělesném vědomí.

744. Lidí způsobilých dosažení džňány je velmi málo. Bhagavadgíta říká: „Jeden z tisíce touží Ho poznat a mezi tisíci těch, kteří Ho touží poznat, snad

jeden Ho opravdu poznává.“ Čím méně je člověk ke světu připoután, to jest k „ženě a zlatu“, tím větší bude jeho džňána – větší poznání Boha.

745. Džňánajóga říká: „Já jsem On.“ Dokud však zastáváme ideu „já jsem tělo“, pak takový egotismus je nebezpečný. Neprospívá našemu pokroku a přináší sebou zkázu, neboť takový člověk klame sám sebe.

746. Brahmačárin (náboženský aspirant) Rámačandra navštívil jednoho dne Šrí Rámakršnu v chrámu v Dakšínéšvaru. Návštěvník si nechal narůst vlasy po vzoru asketů až do dlouhých rozčuchaných copánků. Posadil se a čas od času vzkřiknul „Šivóham, Šivóham“ (Já jsem Šiva) a nic jiného neříkal. Šrí Rámakršna ho nějaký čas tiše pozoroval a pak poznamenal: „Co je dobrého na tom opakovat pouze slovo „Šivóham“? Jen když člověk v chrámu svého srdce dokonale medituje o Pánu, zcela prost všech myšlenek, a uvnitř sebe realizoval Pána, tehdy je člověk oprávněn vyslovit toto svaté slovo. Co je dobrého na tom, když se tato formule opakuje bez realizace? Dokud není realizace dosaženo, je vhodnější pohlížet na Pána jako na Mistra a na sebe jako na pokorného sluhu.“ Aspirant pochopil svou chybu a zmoudřel. Když vstal, aby odešel, napsal na zeď: Poučen svámím, ode dneška brahmačári Rámačandra pohlíží na Pána jako na svého Mistra a na sebe jako na pokorného služebníka.

II. CESTA LÁSKY

Bhakti a podmínky k jejímu růstu

747. Na hladké sklo nemůžete nic natisknout. Je-li však povrch skla potažen správnou chemikálií, můžeme na něj vtisknout obrázky, jako při fotografování. Tomu se podobá lidské srdce, když je potaženo chemikálií bhakti. Pak je možné, že se v něm vtiskne obraz Božství.

748. Láska k Bohu je vzácná. Bhakti nastává pouze tehdy, je-li celé srdce oddané Bohu, asi tak jako miluje cudná žena svého manžela. Získat čistou bhakti je velmi obtížné. Působením bhakti se mysl a duše musí vstřebat v Bohu. Pak následuje bhava (vyšší forma bhakti). V bhava se stává člověk oněmělým, jeho dech se ztišuje a sám od sebe se zadrží, stejně jako když střílíme na cíl; tehdy také zmlkne a dech se zastaví.

749. Oddanost k Bohu stoupá ve stejném poměru, jak ubývá přivislosti k předmětům, které jsou smysly vnímány.

750. Tito zákazníci (světští lidé) nehledají opravdu nic jiného než smyslová potěšení. Milovat Boha a mít jediný cíl, to jest mít mysl zcela upnutou na Pána, to je dáno jediné čistým duším, které svět nepotřísnil.

751. Když nezkroceným koňům zastíníme oči, nepohnou se ani o krok. Je možné realizovat Boha, nemá-li člověk své vášně pod kontrolou? V určitém slova smyslu nikoli. To platí však pouze pro džňánajógu, cestu vědění. Znalec této cesty říká: „Člověk musí být napřed čistý, chce-li spatřit Boha. Napřed je nutné ovládnout své vášně. Napřed sebekázeň a pak poznání Boha.“ Je tu však jiná cesta, která vede k Bohu – cesta oddanosti, bhaktijóga. Jestliže člověk dosáhne lásky k Bohu a zpívání Jeho svatého jména začne milujícího rozechvívat radostí, jaké úsilí ke zvládnutí vášní je ještě nutné? Ovládnutí přichází samo od sebe. Copak se může člověk, který je v hlubokém zármutku, dostat do nálady, kdy by se hádal a přel, nebo naopak se radoval při nějaké slavnosti, nebo podlehl smyslovým libostem? Stejně tak koho vstřebala láska k Bohu, nemůže myslet na smyslové libosti.

752. Čím se Šrímati (Rádha) víc blížila k Šrí Kršnovi, o to větší vůni z Jeho svaté osobnosti pociťovala. Čím více se Bohu přibližujeme, tím více lásky od Něho dostáváme. Čím více se řeka blíží k moři, tím více přílivu a odlivu se v ní odehrává.

753. Při jedné příležitosti komentoval Mistr způsob uctívání Kešaba a jeho stoupenců; řekl mu: „Proč zdůrazňujete tolik slávu a moc Pána jako takovou? Copak syn, když sedí před otcem, si myslí ‚můj otec má tolik domů a tolik koní a krav, tolik a tolik zahrad a ovocných sadů‘? Nebo myslí snad na to, jak velmi, velmi milý k němu otec je, a jak ho sám také miluje? Je něco nezvyklého na tom, že otec své děti šatí, krmí a usiluje o to, aby byly šťastné? Všichni jsme děti Boha a Jeho ochraňující péče nás zabezpečuje. Co je tu divného? Právý uctívající se takovými myšlenkami nezabývá. Vstupuje do nejintimnějšího vztahu s Pánem, činí Ho svým vlastním, dotěrně Mu nedává pokoj, je na Něj pyšný a naléhá na Něho, až Ho zapřísahává: ‚Ty musíš mé modlitby splnit a odhalit se mi.‘ Když však budete tak myslet na Jeho slávu a vznešenost, pak nebudete schopni myslet na Něho jako na vašeho vlastního, blízkého, ani nebudete schopni, abyste na Něho naléhali či Ho nutili. Jak je velký! Jak je nám vzdálen! Pouze takové myšlenky vás napadají. Považujte Ho přece za vlastního, jak jen budete schopni! Pak Ho dosáhnete!“

754. Musíte si Ho učinit svým vlastním tím, že k Němu zaujmete pevně určitý postoj. Jedině tím bude nucen se vašim modlitbám přizpůsobit. Vezměte si příklad, že dva lidé se jen tak běžně znají. Když spolu hovoří, zachovávají společenská pravidla. Jakmile naroste v jejich vztahu důvěrnost, vymizí z jejich hovoru všechny formální výrazy úcty a každý mluví zcela důvěrně. Takový úzký vztah musíme mít k Bohu. Nečestná žena pociťuje na začátku svého milostného poměru velký ostych a pokračuje v něm s velkou obavou, přičemž svou lásku pečlivě ukrývá. Jakmile však její láska uzraje, všechny předchozí pocity zmizí. Se samozřejmostí opustí svůj domov a objeví se na veřejnosti se svým milým. Když milenec posléze o ni ztratí zájem a snaží se jí zbavit, chytne ho za krk a rozhodným způsobem se zeptá: „Kvůli tobě jsem opustila střechu nad hlavou, a teď mi řekni, jestli se o mě budeš starat nebo ne?!”

Bhakti a světská láska

755. Matka jednoho žáka zestárla, a tak se domnívala, že pro ni nadešel vhodný čas se odtáhnout od světa. Rozhodla se, že míruplně stráví večer svého života v Vrndávanu. Mistr však příliš dobře znal stav její mysli, než aby schválil její návrh, a proto jí odpověděl takto: „Máte velmi ráda svou vnučku. Myšlenka na dítě vás drží a bude vás znepokojoval, ať půjdete kamkoli. Chcete-li, můžete žít v Vrndávanu, ale vaše mysl se bude stále potulovat ve vašem domě. Všechno dobro, vyplývající z přebývání v Vrndávanu, přijde k vám samo sebou, budete-li láskyplně pečovat o svou vnučku s tím, že je samotnou Šrímati Rádhou. Mazlete se s ní jak chcete, dávejte jí jíst a oblékejte ji, vše do plnosti vašeho srdce, ale nikdy nezapomínejte, že těmi činy nabízíte své uctívání bohyni z Vrndávanu.“

756. Mistr zjistil, že jeden z jeho stoupenců je neobyčejně připoután k jednomu svému příbuznému a není proto schopen uklidnit svou mysl. Mistr mu proto přikázal, aby se na předmět své lásky díval jako na obraz Boha a sloužil mu v tomto duchu. Během vysvětlování tohoto případu Mistr připomněl názory Vaišnavačarana, který říkal, že když se člověk dívá na svou milovanou (milovaného) jako na zvolené osobní Božství, pak se mysl snadno obrátí k Bohu.

Výsledky bhakti

757. Žák: „Pane, je nutné, aby člověk nejprve správným rozlišováním (vičárou) zvládnul své smysly?“ Mistr: „Ano, to je jedna cesta – cesta správného rozlišování. Na cestě bhakti nastává vlastní kontrola sama od sebe, přichází velmi snadno. Jak narůstá láska k Bohu, chudnou smyslová potěšení, asi tak jako rodiče nejsou schopni mít jedinou myšlenku na manželské potěšení, když jim zemřelo dítě.“

758. Praxe zbožného uctívání je nutná jen do té chvíle, kdy v extázi stékají slzy z očí při pouhém zaslechnutí jména Hariho. Ten, jehož srdce je pohnuto k slzám při pouhém zaslechnutí jména Boha, žádné další uctívací praktiky nepotřebuje.

759. Kterýsi básník přirovnal oddanost (k Bohu) k tygovi. Jako tygr dáví zvířata, oddanost také polyká všechny arcinepřátele člověka – vášně, žádost apod. Jakmile je oddanost k Bohu plně probuzena, pak tím jsou zcela zničeny všechny zlé vášně jako jsou žádost a hněv. Pastýřky z Vrndávanu obdržely tento stav svou mocnou oddaností ke Šrí Kršnovi.

760. Oddanost se také přirovnává k oční vodě, kolyriu. Šrímati (Rádha) jednou prohlásila: „Hle, drazí, vidím svého Kršnu všude.“ Ostatní dojičky jí na to odpověděly, že si zřejmě vzala oční vodu Lásky, když všechno tak vidí.

761. Žák: „Proč se bhakta kvůli Bohu všeho zříká?“ Mistr: „Hmyz utíká z temnoty, jakmile vidí světlo; mravenec ztrácí svůj život v sirupu a nevylézá z něho. Podobně bhakta se navždy přimyká k Bohu a vše ostatní zanechává.“

762. Mistr: „Když můra spatří jednou světlo, vyhledává ještě temnotu?“ Žák: „Ne, raději vlétne do plamene a skončí svůj život.“ Mistr: „Ale toto neplatí pro toho, kdo je opravdu Bohu oddán. Božské světlo, které ho přitahuje, nepálí a nezpůsobuje smrt. Podobá se zářícímu klenotu, který jemně, chladivě a konejšivě svítí. Nepálí, ale ozařuje srdce mírem a radostí.“

763. Je možné, že člověk nezná správnou cestu, přesto však má bhakti k Bohu, to jest intenzivní touhu Ho poznat. Ten Ho získá pouhou silou své bhakti. Jeden velmi Bohu oddaný chtěl spatřit Džagannátha, neznal však cestu do Purí (kde je chrám Džagannátha). Když vyšel, namísto aby se místu blížil, vzdaloval se. Se strachem v srdci se ptal každého, koho na cestě potkal. Ti mu říkali: „To není správná cesta, běžte tamtudy.“ Nakonec uctívající došel do Purí a jeho přání se naplnilo. Platí tedy, i když člověk nezná cestu, pak za předpokladu, že po ní opravdu touží, je jisté, že mu ji někdo ukáže. Je možné, že se na začátku i splete, ale nakonec se na pravou cestu dostane.

764. Oddanost vykristalizuje v pravé rozlišování, odříkání, v lásku ke všem bytostem, v službu zbožným, v přebývání ve společnosti uctívajících, v opěvování (chválu) Pána, pravdivost a jiné ctnosti.

765. Jsou určité jasné znaky, že se blíží realizace Boha. Vězte, že už nebudou odklady v realizaci Boha, když v člověku zříte rozkvět oddanosti.

766. Magnetické skalisko schované pod mořskou hladinou přitahuje lodi, které nad ním plují. Způsobí, že vytáhne všechny železné hřebíky z lodi a oddělí tak prkno od prkna a loď skončí v hloubkách. Podobně tak je lidská duše přitahována mocným magnetem, kterým je Bůh. Jeho přitažlivost v mžiku zničí všechnu sobeckost a pocit individuality a duši ponoří do nekonečného oceánu boží lásky.

Stavy a aspekty bhakti

767. Lásky je trojí – nesobecká, obapolná a běžná čili sobecká. Nejvyšší je nesobecká. Nesobecky milující hledá pouze blaho milované a nedbá o to, zda sám trpí bolestí nebo strádá tvrdostí osudu. Druhá je vzájemná láska, ve které milující netouží jen po štěstí milované, ale touží i po vlastním štěstí. Sobecká láska je nejnižší. Má člověka k tomu, aby se staral jen o vlastní štěstí, aniž by bral ohled na blaho či hoře milované.

768. Existují tři odstíny ve světě – sattva, radžas a tamas, a proto má i bhakti tomu odpovídající odstíny. Jeden typ bhakti se podílí na pokoře sattvy,

jiný je charakterizován v okázalosti radžasů a třetí je poznamenán hrubostí tamasu.

Sattvický uctívající provádí své oddané uctívání v tajnosti. Medituje v noci ve své posteli, schován za moskytovými závěsy, a proto vstává ráno pozdě – skutečnost, kterou si jeho přátelé vysvětlují nedostatkem dobrého spánku. Péče, kterou poskytuje tělu, spočívá v tom, že mu dává jednoduchou stravu, trochu rýže a zeleniny. Nemá žádný přepych, jak v jídle, tak v oblékání. Ve svém domě si nepořizuje nábytek a zařízení pro obdiv a ve světě nehledá nikdy výhody tím, že by pochleboval.

Radžasický bhakta mívá určité sektářské znaménko na svém těle a má růženec kolem krku s tu a tam roztroušeně navléknutými zlatými korálky. Je pečlivý v dodržování vnějších příkazů, jako nošení hedvábného šatu v čas uctívání. Bohoslužbu slouží s pompou a nádherou.

Tamasický bhakta má ohnivou víru. Na Boha jde silou, jako loupežník, který si bere věci násilím. Říká: „Jak to! Pronášel jsem Jeho jméno, a přesto jsem zůstal hříšný! Jsem Jeho synem! Jsem podle práva oprávněn zdědit Jeho bohatství!“ Tak prudký je jeho žár.

769. Žák: „Co je to násilná forma oddanosti?“ Mistr: „Tím, že neustále opakuje úděsnou formuli ‚Džaj Kálí‘ (Sláva Božské Matce), začíná bhakta bláznit, případně tančit jako maniak se zdviženými rukama a vykřikuje chvály na Hariho (Hari-bol). V této káljúze (železném věku) je násilná forma oddanosti lepší než jiné formy, protože přináší rychleji zralost, než je tomu při mírnějších formách kontemplace. Citadelu Boha je třeba vzít útokem.“

770. Toto jsou stupně sádhany (praxe oddanosti) pro očistu duše:

1. Sádhu-sangha, společnost světců
2. Šrádha neboli víra, oddanost k věcem, které mají vztah k Duchu
3. Ništha čili soustředěná oddanost k vlastnímu ideálu
4. Bhakti neboli intenzivní láska k Bohu
5. Bhava čili nemá absorpce v myšlence na Boha
6. Mahábhava. Intenzivní bhava se nazývá mahábhavou. Uctívající se někdy směje a někdy pláče jako poblázněný. Naprosto překonal tělesnost a o svém těle nemá vědomí. Tohoto stavu obecně běžná duše nedosahuje, pouze Mahápuruša čili božské Vtělení.
7. Préma čili nejintenzivnější láska k Bohu. Jde ruku v ruce s mahábhavou. Dva znaky tohoto stavu jsou:
  - 1) zapomnění na svět
  - 2) zapomnění na sebe, včetně vlastního těla

To přivádí uctívajícího přímo před tvář Boha, a tak dosahuje cíle svého života.

771. Vajdhbhakti je charakterizována postojem: „Tyto posvátné povinnosti jsou předepsány písmem, proto je vykonávám.“ Jiný druh je rágabhakti, která vzniká z extrémní lásky k Bohu, jak tomu bylo v případě Prahlády. Když vystoupí rágabhakti, zaniká nutnost se zabývat předepsanými činnostmi.

772. Existuje určitý druh bhakti, který se nazývá vajdhibhakti (uctívání, jaké je uváděné v písmech). Opakování jména božního (stanovený počet), pústy za určitých příležitostí, provádění poutních cest k určitým poutním místům, bohoslužby s určitými podněty – tyto a jiné příkazy tvoří vajdhibhakti. Provádějí-li se dlouhou dobu, vedou k vyššímu aspektu oddanosti, který se jmenuje rágabhakti. Láska je to jediné, čeho je zapotřebí. Světské myšlenky musí jít úplně stranou. Mysl musí být v Něm naprosto upevněná a jediné tak je možné Ho dosáhnout. Bez rágabhakti to není možné.

773. Jsou dva druhy lásky k Bohu. První je bhakti uvedená v písmu, kde se doporučuje, že si máme určitým způsobem počínat, opakovat jméno Pána tolik a tolikrát apod. To všechno se uvádí jako vajdhibhakti, tj. uctívání, jak je v zákoně uvedeno. Vajdhibhakti může vést k čisté zbožnosti a poznání absolutna v samádhi. Bytost se pak ponoří do univerzální Duše a nikdy se již nevrací. Tak se děje s běžnými uctívajícími. Jiné to však je s božským Vtělením nebo těmi, kdo jsou Jeho vlastní. Jejich láska se neřídí předpisy písma. Ta z nich přímo vyvěrá, přímo z duše. Božské Vtělení (jako Šrí Čajtanja) a ti, kteří mu byli nejbližší, dosahovali absolutního poznání v samádhi a stejně však dovedli z těchto výšek sestoupit, zaujmout své já a milovat Pána jako otce, matku apod. Tím, že říkají „to ne, to ne,“ nechávají za sebou jednotlivé stupně schodiště a stoupají, dokud nedosáhnou střechy. Když jí dosáhnou, říkají „to je Ono“. Brzy nato zjišťují, že schodiště je ze stejného materiálu jako sama střecha, z cihel, vápna apod., a tak chodí po schodišti nahoru a dolů, občas odpočívají na střeše, jindy na schodišti.

Střecha symbolizuje absolutno dosažené v samádhi, ve kterém je vlastní reakce k světu smyslů vyhlazena. Schodiště představuje svět jevů, jmen a tvarů. Když někdo dosáhl střechy samádhi, poznává, že svět je jen promítán absolutnem jako projevení pro smysly člověka.

Préma neboli parabhakti (extatická láska)

774. Préma neboli extatická láska přichází až po realizaci Boha.

775. V perském písmu se uvádí, že uvnitř masa jsou kosti, v těch je morek atd. a uvnitř toho všeho je préma.

776. Préma je jako struna v ruce uctívajícího, s jejíž pomocí váže k sobě satčítánanda, Boha. Uctívající má tak říkajíc Boha pod kontrolou. Bůh k němu přichází, kdykoli Ho zavolá.

777. Uctívání nazývané bhava (bezhlesné vsřebání v Bohu) se podobá nezralému mangu. Zatímco préma čili extatická láska je jako zralý plod.

778. Uctívání ze strachu před pekelným ohněm je dobré pro začátečníky. Někteří lidé považují hřích za smysl celého náboženství. Zapomínají, že

je znakem nejranějšího a zároveň nejnižšího duchovního stupně. Po něm následuje vyšší ideál, vyšší duchovní stav, kterým je láska k Bohu jako k vlastnímu Otcí či Matce.

779. Co je parabhakti neboli svrchovaná extatická láska k Bohu? Ve stavu extatické lásky je uctívající pohroužen v Bohu, protože Ho má za nejbližší a nejdražší přízeň. Stejná byla láska dojiček krav k Pánu Kršnovi. Vždy Ho znaly a Jeho také oslovovaly jen jako Pána dojiček a nikoli jako Pána vesmíru.

780. Existuje láska k Bohu, která je jen sama o sobě a neví proč je. Když je jí dosaženo, už není čeho si přát. Kdo je obdařen takovou bhakti, říká: „Ó Pane, nechci bohatství, slávu, zdraví, štěstí či cokoli jiného. Uděl mi, prosím, čistou oddanost k Tvým lotosovým nohám!“

781. Prému možno charakterizovat takto:

- 1) zapomíná na vnější svět
- 2) zapomíná na vlastní tělo

782. V prémabhakti jsou rozvinuty dvě vlastnosti – „jáství“ a „vlastnění“, ve smyslu „já jsem uctívající a Bůh je zcela můj“. Jašóda si myslela, že mimo ni se nikdo nemůže o jejího Gópálu starat. Kdyby se o Něho nestarala, Gópála by určitě onemocněl. Jašóda nikdy nevníkala Gópála-Kršnu jako Pána vesmíru. Prvek „vlastnění“ vyvolává v uctívajícím pocit: „Je můj, můj vlastní; je to můj Gópála!“ Uddháva říkal Jašódě: „Matko, váš Kršna je sám Pán. On je Čintámáni (klenot, který splňuje všechna přání) celého vesmíru. On není obyčejným člověkem.“ Jašóda mu na to odpověděla: „Ale ne, neptám se po tvém Čintámánim, ptám se, jak je mému Gópálovi. Ne Čintámáni, ale můj Gópála!“

783. Prémy, extatické lásky k Bohu, dosáhne jen málokdo. Těch několik jsou lidé s mimořádnými silami a jsou pověřeni božským posláním. Tvoří zcela vlastní třídu, neboť jsou dědici božské moci a slávy. K této třídě náleží vtělení, jakým byl Čajtanja Déva, a nejvyšší řád uctívajících, kteří jsou částí Boha.

784. Je jen málo těch, kdo mají extatickou lásku přirozeně v sobě již od chlapectví. Ano, takovým byl Prahláda, který již od dětství plakal a toužil po Bohu. Takový patří ke třídě nitjasiddhů, lidí, kteří jsou již od zrodu dokonalí.

Láska dojiček krav (gópíje)

785. Není podstatné, zda člověk věří, že Rádha a Šrí Kršna byli božími Vtěleními nebo ne. Někteří věří (hinduisté a křesťané) v možnost božského Vtělení. Jiní nevěří (stoupenci Bráhmásamádž), že by Bůh přijal na Sebe lidský nebo jiný tvar. Je to jedno, ale ať všichni pociťují intenzivní lásku k Bohu. Intenzivní láska je to, čeho je zapotřebí.

786. Když Mistr hovořil o lásce dojiček krav k Bohu, řekl jednomu žákovi: „Jak nádherná byla jejich láska! Jim stačil pohled na strom tamaka a byly v zajetí bláznění lásky (protože temná barva stromu tamaka jim připomínala Pána Kršnu). Takový byl i Gauránga. Když spatřil les, který se před ním náhle vynořil, domníval se, že je v Vrndávanu. Ach! Když je člověk vyznamenán jenom jiskřičkou této extatické lásky, jaká je pak oddanost! Dojičky neměly jen vrchovatost této oddanosti, bylo jí tolik, že hojností až přetékala.“

787. Neústupná a nepomíjející láska a oddanost dojiček krav je nádherná. Když se vypravily do Mathury, aby tam spatřily Šrí Kršnu, několikrát požádaly stráž u brány o volný přístup do přijímací místnosti. Když tam spatřily Kršnu, který měl turban, sklonily hlavy a začaly si mezi sebou šeptat: „Kdo je ten pán s turbanem? S tím nebudeme mluvit, ještě by to mohlo vypadat, že jsme Kršnovi nevěrné. Ach, kde je náš Pán, svrchovaně Milovaný, který má žlutý oděv a chochol z pavího ocasu?“ Ach, všimněte si jednobodové oddanosti srdcí dojiček krav!

788. Prémabhakti tvořila oddanost dojiček krav. Také bývá označována za absolutně stálou oddanost nebo také vášnivou oddanost (ništabhakti). A co je měnivá bhakti? Je to oddanost ve směsi s poznáním. Na příklad poznání, že Šrí Kršna se stal vším, že On je svrchované brahman, že je Ráma, Šiva, Šakti, že je božskou energií apod. Prvky tohoto poznání však nenajdete v extatické lásce. Když šel Hanumán do Dváraky, říkal, že tam chce jenom spatřit Sítu a Rámu. Proto požádal Šrí Kršna Rukminí, aby vzala na sebe podobu Síty, jinak by Hanumán nebyl uspokojen. Když Pánduovci oslavovali velkou oběť Rádžasúja, Judhištira usedl na trůn a všichni králové se mu po řadě klaněli. Byl však mezi nimi Vibhíšana, který mimo Nárájana se odmítal komukoli poklonit. Proto sám Pán se poklonil před Judhištírou, načež Vibhíšana prokázal svou poslušnost Judhištírovi tím, že padl na zem a svou korunovanou hlavou se dotkl země.

Viraha a mahábhava

789. Ach, jak nesmírné je utrpení, vznikající z virahy, pocitu oddělenosti od Boha. Říká se, že Rúpa a Sanatana⁶ sedávali ve stavu virahy pod jedním stromem a stalo se, že jeho listy vyprahly a uschly. Když jsem sám byl v tomto stavu, byl jsem téměř v bezvědomí skoro celé tři dny. Nemohl jsem se pohybovat a ležel jsem stále na jednom místě. Když jsem nabyl trochu vědomí, brahmani⁷ mě chtěla vykoupat. Nemohla se však mé pokožky dotknout. Mé tělo pokryla proto tlustou látkou a pomohla mi tím, že mě chytala za látku.

⁶ Jedná se o dva z nejpřednějších žáků Šrí Čajtanji. Vystavěli slavný svatostánek Góvindadží v Vrndávanu.

⁷ Bráhmanská paní, která zasvětila Šrí Rámakršnu do tantrické sádhany.

Kde bylo mé tělo pomazáno blátem, tam se zem vypálila! Kdykoli tento stav nastal, míval jsem pocit, jako by velký oštěp propíchnul mou páteř. Někdy jsem křičel, že umírám. Ale vždy poté byl tento pocit vystřídán velkou blažeností.

790. Mahábhava je svrchované uvědomování si božského vědomí. Vyvolává hrozný otřes těla i mysli, asi jako když mocný slon vstoupí do malé chatrče a zuřivě s ní třese, někdy ji i na kusy rozmetá. Čím více utrpení přitom nastává, tím větší blaho následuje.

III. BHAKTI A DŽŇÁNA

Bhakti a džňána jsou v závěru totéž

791. Čisté poznání a čistá láska jsou jedno a totéž.

792. Stejně Bytí, které védántinci nazývají brahman, je jóginy nazýváno átman a bhakty bhagaván. Jeden a týž bráhman je knězem, když vykonává bohoslužby, a je kuchařem, je-li zaměstnán v kuchyni.

793. Co je džňána (poznání) v nejvyšším slova smyslu? Džňánin prohlašuje: „Ó Pane, Ty jediný jsi v celém vesmíru tím, kdo koná. Já jsem nejmenším nástrojem v Tvých rukách. Vše je Tvé. Já, má rodina, můj majetek, mé ctnosti – vše je Tvé!“

794. Žák: „Jak je možné poznat, že někdo dosáhl džňány, i když vede rodinný život?“

Mistr: „Tím, že stékají slzy a chvějí se vlasy, jakmile zaslechne jméno Hariho. Když při pouhé zmínce sladkého jména Pána se z očí člověka řinou slzy a jeho vlasy se zježí, ten vskutku dosáhl džňány.“

795. Poslechněte si povídku z purán, která usmíruje džňánu a bhakti. Ráma, vtělené Božství, jednou řekl Hanumánovi, který Mu byl velice oddán: „Můj synu, pověz mi, v jakém vztahu jsi ke mně a jak o mně medituješ?“ Hanumán odpověděl: „Ó Rámo, někdy Tě uctívám jako púrna (celistvost), jako neděleného. Pak sám sebe považuji za amsa, nepatrnou část Božství. Jindy medituji o Tobě, ó Rámo, jako o svém božském Mistru a sebe považuji za Tvého služebníka. Když však, ó Rámo, jsem požehnán tattvadžňánou neboli pravým poznáním, uvědomuji si, že já jsem Tebou, že „já jsem Ty“.“

796. Je-li kalná pěna na hladině vody odstrčena, zase se vrátí a znovu pokryje hladinu. Když ji však odřízneme bambusovým rámem, nemůže se vrátit. Podobné je to s májou. Když ji jen jednou zaženeme, vrátí se, aby nás dále obtěžovala. Když však je srdce zabezpečeno bhakti a džňánou, pak se májá drží trvale stranou.

Jak bhakti vede k džňáně

797. Poznání nedvojnosti je nejvyšší. Napřed však by se měl Bůh uctívat jako Pán, který je uctíván svým sluhou, jako ten, který je ctitelem zbožňován. To je nejsnazší cesta a brzy vede k nejvyššímu poznání jednoty.

798. I když je nedvojné poznání nejvyšší, vy byste měl pokračovat ve svém uctívání napřed s ideou uctívajícího a uctívaného (to jest s pocitem „Bůh je objektem uctívání a já jsem Jeho uctívajícím“), pak snadno dosáhnete poznání.

799. Samo brahman roní slzy žalu, když je chyceno v pasti pěti elementů. O tom se můžete přesvědčit znovu a znovu, když zavřete oči a budete si říkat „nejsou tu žádné trny, nejsou tu žádné trny,“ když se však trnu dotknete a on vás píchne, odtáhnete svou ruku pro bolest, kterou vám způsobí. Podobně tomu, ať sebevíc o sobě uvažujete, že jste nad zrozením a smrtí, ctností a proviněním, radostí i smutkem, hladem a žízní, že jste neproměnné átman, absolutní Bytí-Vědomí-Blaho, přece však jakmile onemocníte, nebo se vaše mysl octne ve svodech světa a je překonána pomíjivým potěšením bohatství a sexu a z tohoto důvodu se dopustíte i hříchu, pak jste překonán klamem, bolestí a bídou a přestanete mít schopnost správného rozlišování a chování, takže jste zcela zmaten. Vězte, že nikdo nedosáhne seberealizace a osvobození z bídy, dokud Bůh sám jej nezahrne svou milostí a májá nezavře za sebou dveře. Copak jste neslyšeli, že v Čandí stojí napsáno: „Stejná Bohyně, která poskytuje dary přízně, je-li uprosena, odstraňuje vázanost lidských bytostí.“ Dokud Božská Matka neodstraní překážky na cestě, ničeho nemůžeme dosáhnout. Aspirant nemůže dříve realizovat Boha, dokud se májá nad ním neslituje a nevyklidí pole pro jeho cestu. V okamžiku, kdy mu udělí milost, aspirant je požehnan vizí Boha a uniká veškerému soužení. V jiném případě můžete klidně pokračovat ve svém rozlišování a jiných duchovních disciplínách, budou však mít malý účinek. Říká se, že jedno zrno ajóvanu (Ptychotis) pomůže strávit sto zrněk rýže, když se ale zaživací systém porouchá, pak nestráví ani sto zrněk ajóvanu jedině zrnko rýže.

800. Džňánajógin touží po realizaci Boha jako neosobního brahman, absolutního a nepodmíněného. V současném věku obecně je lepší, když duše bude milovat, modlit se a zcela se odevzdá Bohu. Pán zachrání ty, kdo Ho uctívají, a udělí jim i brahmadžňánu, jestliže po ní žízní a hladoví. Tak džňánajógin dosahuje džňány i bhakti. Bude mu dána, aby mohl realizovat brahman. Bude-li Pán chtít, sádhak realizuje i osobního Boha bhakty. Obecně je bhakta spokojen, když vidí a realizuje osobního Boha, saguna brahman upanišad. Pán ho však učiní dědicem Své neomezené slávy a udělí mu bhakti i džňánu a realizaci jak osobního, tak neosobního Božství. Neboť když se člověku podaří přijet do Kalkaty, neuspěje tam také tím, že najde Maidán, pomník Ochterlong, muzeum a jiné zajímavosti a všechny je pozná?

801. Žák: „Dosáhne uctívající vůbec někdy stavu absolutní jednoty s Bohem a jak?“ Mistr: „Pro lidskou duši je možné dosáhnout absolutní jednoty s Bohem; to je tehdy, když pociťuje a říká: ‚On i já jedno jsme.‘ Se starým sluhou v domě se během doby začne počítat jako s členem rodiny, a když je s ním pán domu mimořádně spokojen, může ho jednoho dne posadit do vlastního křesla, na čestné místo a oznámit všem kolem, že od tohoto dne není rozdíl mezi ním a služebníkem. Pán tehdy prohlásí: ‚On a já jedno jsme, poslouvejte jeho příkazy, jako by byly mé. Kdo tak neučiní, bude potrestán.‘ I když služebník se ze skromnosti bude rozpakovat být takto poctěn, přece jej pán mocí pozvedne do křesla cti. Takový je stav duší, které realizují stav jednoty s Bohem tím, že Mu dlouhou dobu slouží. On je milostivě obdarí veškerou svou slávou a atributy a pozvedne je na vlastní místo univerzální svrchovanosti.“

802. Bhakta zpravidla netouží po brahmadžňáně (realizaci Neosobního) a zůstává spokojen s realizací božské Osoby – mé Božské Matky nebo s některou Její neomezenou formou slávy, jako jsou na příklad božská Vtělení Šrí Kršna a Čajtanja Déva, viditelná zjevení boží. Úzkostlivě se zajišťuje, aby se jeho ego zcela v samádhi nevyhladilo. Bude rád, když bude mít dosti individuality k tomu, aby se mohl radovat z vize Božské Osoby. Raději si pochutnává na cukru, než aby se stal sám cukrem!

803. Má Božská Matka (osobní fáze brahman) prohlásila, že Ona je brahman védánty. Je v Její moci poskytnout brahmadžňánu, což vyvolá vyhasnutí malého já (osobnosti). Se svolením mé Matky dosáhnete brahman především správným zkoumáním (vičárou). Ale můžete dojít k Němu pomocí bhakti. Esence bhakti spočívá v neustávající modlitbě o světlo, lásku a sebepodrobení se Matce. S těmito prostředky dojdete napřed k Božské Matce (Osobnímu Bohu). Mé slovo na to, budete-li se s plným srdcem modlit, pak napřed budete muset nějakou dobu čekat, ale má Matka vám odpoví. Modlete se znovu k Ní, chcete-li realizovat Její neosobní Božství. Když přijme vaše modlitby, jelikož je všemocná, nechá vás realizovat v samádhi Své neosobní Božství. To je naprosto stejné jako brahmadžňána.

Rozdíl v temperamentu džňánina a bhakty

804. Máme dva druhy spirituálních aspirantů. Jeden druh se podobá opičátku a druhý možno přirovnat ke kotěti. Opičátko se pevně drží matky, svírá ji prackami, zatímco kotě toho není schopno, a proto žalostně mňouká a nehnutě zůstává na místě, tam, kde jej matka zanechala. Když opičátko jen na chvíli v sevření poleví, spadne a nabije si. Děje se tak proto, že je závislé na vlastní síle. Kotě však takovému riziku není vystaveno, protože sama matka jej přenáší z místa na místo. Podobně je tomu s aspirantem, který sleduje cestu poznání, nebo s tím, kdo jde cestou nesobecké práce. K dosažení

spásy jsou závislé na vlastním úsilí. Ale kdo sleduje cestu lásky, ví, že Pán určuje běh všech událostí, a proto s naprostou důvěrou se zcela odevzdává do Jeho milosti. První druh je jako opičátko, kdežto kotě je druhý druh.

805. Džňánin říká „Já jsem On, Já jsem čistý átman,“ bhakta naproti tomu říká „ach, vše to je Jeho sláva“.

806. Boha možno dosáhnout jenom tehdy, jsme-li upevněni v jedné z těchto tří poloh: Všechno jsem Já – Všechno jsi Ty – Ty jsi Pán a já jsem sluha.

807. Když se člověk narodí s duchem Šivy, stane se džňáninem. Usiluje o to, aby si neustále uvědomoval, že jedině brahman je skutečné a že tento svět je klamný. Když se člověk narodí s duchem Višnu, neschází mu nikdy víra a zbožnost. I když se mohou tyto vlastnosti na čas zatlačit pod přívalem rozumového nebo dialektického poznání, přece, když se naplní čas, tyto vlastnosti bohatě narostou, asi jako masala (bylina), která přinesla záhubu dynastii Džadavů.

808. Ganga poznání, která plyne v srdci džňánina, proudí jen v jednom směru. Takovému je celý vesmír snem. Žije stále ve vlastním svrchovaném Já. Ganga lásky v srdci oddaného neplyne stále stejným směrem a má své přílivy a odlivy. Oddaný uctívající se směje, pláče, tančí a zpívá, miluje život a těší se z boží přítomnosti. Radostně se vrhá do oceánu blaha, někdy plave, někdy se ponoří nebo se nechá unášet, jsa podoben kusu ledu, kterým voda zmítá sem a tam.

809. Purány říkají, že uctívající je oddělen od Boha. Člověk je jednou bytostí a On je druhou. Tělo je podobno nádobě, mysl, intelekt a ego jsou vodou v ní; brahman je slunce a ve vodě se zrcadlí. Uctívající jsou svědky různých božských projevů. Podle védanty však brahman samo je jedinou skutečnou substancí a vše ostatní je májá, jako sen neskutečné. Na hladině oceánu brahman je položena hůl „já“. Když odebereme hůl, hladina oceánu je nerozdělena. Když tam hůl zůstane, rozděluje vodní plochu na dvě části. Když člověk vstoupí do samádhi, svítá poznání brahman a ego je vyhlazeno. Podle védanty stav bdění také není skutečný.

810. Nárada a jiní učitelé, kteří získali poznání, holdovali bhakti pro blaho světa.

811. Mistr: „Bhakti je měsíc a džňána je slunce. Doslechl jsem se, že na nejzazším jihu a severu jsou moře. Je tam taková zima a vody tam tak zamrzají, že utvoří led, který na příklad uvězní loď v ledovém sevření.“

Žák: „Mohou být lidé na cestě bhakti také v polovině cesty chyceni?“

Mistr: „Ano, to je opravdu možné. Nic to však neudělá, neboť led, ve kterém je člověk držen, je ztuhlá voda oceánu Bytí-Vědomí-Blaha. Když přemýšlíte, že „jedině brahman je skutečné a vesmír je klamem“, pak led roztaje ve slunci džňány a co zůstává? Jen beztvary oceán Bytí-Vědomí-Blaha.“

812. Džňána je jako muž a bhakti je jako žena. Poznání může vstoupit jen do přijímacího pokoje Boha, kdežto láska může vstoupit i do vnitřních komnat příbytku.

813. Jednou procházeli lesem džňánin a bhakta. Jak šli, narazili na tygra. Džňánin prohlásil: „Není proč utíkat, všemocný Bůh nás určitě ochrání.“ Bhakta však řekl: „Ne, bratře, pojďme a utečeme. Proč bychom měli Pána obtěžovat, když to můžeme vyřešit sami?“

IV. CESTA ČINNOSTI

Co je karmajóga?

814. Karmajóga je spojení s Bohem pomocí činnosti, prací. Aštangajóga čili radžajóga, pokud je prováděna bez přivislosti, je karmajóga. Vede ke spojení skrze koncentraci a meditaci. Naplňování povinností hospodáře (altruistická práce sociální a politická), jsou-li vykonávány bez připoutanosti, a na jejich konci je oslava Boha – to je karmajóga. Dále bohoslužba jak je písmem předepsána, tiché opakování jména božího a jiné zbožné povinnosti tohoto druhu – to vše je karmajóga, ovšem je-li to vše vykonáváno bez připoutanosti, jen pro slávu boží. Závěr karmajógy je stejný jako u ostatních cest, totiž realizace Boha, osobního či neosobního nebo obojí.

815. Když je člověk obdařen kvalitou sattvy (čistota bytosti), pak činnost odpadá. I když se snaží, nemůže se do činnosti zapojit. Bůh mu nedovolí, aby vykonával činnost. Například snacha, která očekává dítě, je postupně uvolňována z domácích prací a když se dítě skutečně narodí, není jí ukládáno vůbec nic a je jí ponecháno, aby se pouze starala o dítě. Ti, kteří nejsou obdařeni čistou sattvou, musí vykonávat všechny světské povinnosti. Při úplném věnování se Pánu mají se chovat jako služebníci v domě bohatého. To je karmajóga. Její tajemství je: Opakovat jméno Pána a meditovat o Něm jen co je možno, a zároveň vykonávat své povinnosti v duchu věnování, jak bylo zmíněno.

816. Ať obětujete Pánu cokoli, tisíceronásobně se vám to vrátí. Na konci každé oběti má člověk plnou dlaň vody, na znamení, že věnuje ovoce činnosti Šrí Kršnovi.

817. Když Judhištira chtěl Šrí Kršnovi obětovat i své hříchy, Bhíma ho varoval a řekl mu: „Ne, to nikoli, to nedělej. Cokoli věnuješ Kršnovi, to se ti vrátí tisíckrát!“

Bhakti jako ochrana na cestě karmajógy

818. Vykonávat práci bez jakékoli připoutanosti je v současné době nesmírně obtížné. Proto se v tomto věku doporučuje spojení modlitbou, uctíváním a láskou, což je vhodnější než spojení prací či poznáním a filozofií. Nikdo se však nemůže vyhnout tomu, aby pracoval. Jaký význam má cesta uctívání ve vztahu k práci? Práce je zjednodušena uctíváním, láskou k Bohu. Za první láska k Bohu redukuje množství práce tím, že upevňuje mysl na vlastní ideál, na Boha. Za druhé pomáhá nepřipoutaně pracovat. Člověk nemůže milovat Boha a současně majetek, potěšení, slávu a moc. Kdo jednou ochutnal nápoj připravený z kandysového cukru, nestojí o nápoj připravený z melasy.

819. Když v tomto věku člověk koná činnost bez oddanosti k Bohu, nestojí na pevné půdě. Je jako dům stojící na písku. Nejprve pěstujte oddanost. Všechny ostatní věci jako vyučování, rozdávání léků nemocným apod., když o ně stojíte, vám budou přidány. Napřed oddanost a potom práce. Práce oddělená od oddanosti či lásky k Bohu je bez odezvy a nemá trvání.

820. V této káljúze, říkal rši Nárada a také to uskutečňoval, je spojení s Bohem láskou, oddaností a sebepodrobením nejužitečnější. Pro vykonávání karmajógy, to jest vykonávání různých rituálních povinností, jak písmo předepisuje, zbývá velmi málo času.

821. Žák: „Tlak práce však překáží myšlení na Boha, je to tak?“ Mistr: „Ano, bez pochyby je tomu tak, ale džňánin může pracovat nedotčeně a práce mu pak nebude vadit. Jestliže vroucně toužíte, Pán vám přijde na pomoc a vazba k práci postupně odpadne.“

822. Šrí Rámakršna jednou řekl Íšvara Čandra Vidjáságarovi, který byl známým indickým lidumilem: „Vaše povaha je utkána ze sattvy, to značí z čirého elementu, což vede k osvícení a pravému poznání. Vaše sattva je ve fázi, která vás činí aktivním a oddaným ve vykonávání dobrých činů. Dobročinnost, soucítění, laskavost k jiným lidem apod. jsou dobré, pokud se provádějí bez připoutanosti. Pokud se tak vše děje a přistupuje bhakti (oddanost Svrchovanému), pak to vede k Bohu.“

823. Máte myslet na Boha pouze při meditaci a zapomínat na Něho během ostatního času? Všimli jste si, že během púdži Durgy je blízko obrazu lampa, která stále svítí? Nikdy nesmí zhasnout. Pokud by někdy zhasla, hospodáře by stihlo neštěstí. Podobně když umístíte Božství v lotosu svého srdce, musíte mít lampu vzpomínání neustále zapálenou. Zatímco se zabýváte záležitostmi světa, mějte pohled stále stočený dovnitř a dívejte se, zda lampa hoří či nikoli.

Práce jako služba je rovna bohoslužbě

824. Kdysi Šrí Rámakršna vysvětloval podstatu kultu Šrí Gaurángx a řekl: „Tato víra trvá na tom, že se člověk má stále snažit věnovat se třem věcem – radosti ze jména Pána, milující sympatii ke všem živým bytostem a nakonec službě všem Jemu oddaným. Když člověk toto ví, měl by se chopit jména Pána s velkou láskou a vřocností. Ti, kteří jsou oddaní Bohu, by se měli uctívat, ba zbožňovat s přesvědčením, že není rozdílu mezi Pánem a Jeho uctívajícími, mezi Šrí Kršnou a vaišnavisty (náboženská sekta uctívající Višnu). S věděním, že celý vesmír je domácností Pána, člověk by měl mít slitování se všemi bytostmi...“ Když pronesl poslední slova „slitování se všemi bytostmi“, měla spíše úsečný tón a pak se Mistr pohroužil do samádhi. Po nějaké době se Mistr vracel do polovědomého stavu a vzkřikl: „Slitování s tvory! Slitování s tvory! Ty, který jsi nižší než červ, jak si dovoluješ mluvit o tom ‚mít slitování s tvory‘! Kdo jsi, že se nad nimi slitováváš? Ne, ne, nikoli slitování s tvory, ale službu jim ve vědomí, že jsou samotným Bohem!“

Práce, činnost, jakožto prostředek, nikoli cíl

825. Na adresu skupiny nadšených sociálních reformátorů Mistr řekl: „Mluvíte zcela nenuceně o konání dobra ve světě. Svět je tak malou věcí, že mu chcete udělat dobře? Napřed však poproste, abyste věděli, kdo jste, že chcete konat dobře světu. Napřed vykonávejte uctivací cvičení, abyste zřeli Boha. Pak k vám přijde inspirace a síla a potom můžete hovořit o konání dobra. Dříve ne.“

Žák: „Pane, chcete říci, že se máme vzdát vší práce, dokud jsme neuzřeli Boha?“

Mistr: „Ne, můj milý pane. Proč byste se měli vzdát práce? Meditací, zpíváním hymnů, opakováním Jeho svatého jména a jinými uctivacími činnostmi, tím vším máte projít.“

Žák: „Myslel jsem práci spojenou se světem. Máme se vzdát všech světských záležitostí?“

Mistr: „Zabývejte se jimi do té míry, pokud to bude pro váš život zde na světě nezbytné. Současně však byste měli prosit Pána se slzami v očích o Jeho milost a o sílu, abyste mohli vykonávat své povinnosti a neočekávali žádnou odměnu nebo neměli strach před trestem zde na světě či příštím.“

826. Práce se nemůžete zbavit, protože Příroda vás k ní vede. Jelikož tomu tak je, ať je každá práce prováděná tak, jak má být. Je-li vykonávaná bez připoutanosti, vede k Bohu. Pracovat bez připoutanosti znamená pracovat bez očekávání odměny nebo i obavy z možného potrestání, ať na tomto nebo příštím světě. Takový způsob vykonávání práce je prostředkem, který vede k závěru. Závěrem je Bůh.

827. Práce vykonávaná bez připoutanosti je prostředkem, avšak závěrem života je spatřit Boha. Opakuji, prostředky bychom si neměli plést s koncem, první úsek cesty by se neměl brát za cíl. Nesoudím, že je práce vším a závěrem všeho, že by měla být ideálem lidské existence. Modlete se o oddanost k Bohu. Předpokládejme, že se vám dostalo takového požehnání, že vidíte Boha. Za co se pak budete modlit? Budete se modlit za dispenzáře a nemocnice pro chudé, studně a vodní nádrže, silnice a chudobince? Nikoli, to jsou pro nás reality potud, pokud jsme nespatriili Boha. Avšak jakmile jsme se s Ním setkali, tváří v tvář božské vizi spatřujeme ony věci takové jaké jsou – jsou to pomíjivé věci, ne lepší než sny. Pak se budeme modlit za více světla, za více poznání v nejvyšším slova smyslu, za více boží lásky, lásky, která nás pozvedne ze stavu člověka na Boha, za lásku, která nám dá uvědomění si, že jsme skutečně syny svrchované Bytosti, o které nelze nic jiného říci, než že existuje, že je poznáním samým o sobě, v nejvyšším slova smyslu, že je věčným zřídlem lásky a blaha.

828. Jednomu svému žákovi řekl: „Šambhu Mallick jednou hovořil o zřizování nemocnic a dispenzářů, škol a kolejí, pokládání silnic, kopání studní a vodojemů pro blaho všech. Řekl jsem mu: „Dobře, ale musíte zůstat nedotčen, když konáte dobro jiným, a musíte být opatrný v tom, že se ujmete jen takových úkolů, které vám přijdou do cesty, takových prací, které vám budou připadat naléhavě potřebné. Nevyhledávejte je, nevyhledávejte více práce, než můžete dobře vykonávat. Když to přesto uděláte, ztratíte Pána z dohledu.““

Činnost a bytí bez činnosti

829. Jakmile v člověku vystoupí čirá sattva, jen medituje o Bohu a v žádné jiné činnosti nenachází potěšení. Někteří mají v sobě čirou sattvu od narození, pro činnosti z minulého života. Člověk může tuto čistou kvalitu vyvinout, když vytrvale vykonává nesobeckou práci v oddanosti a odevzdání Bohu. Je-li v člověku sattva smíšená s radžasem, pak se mysl pomalu začne v různých směrech rozptylovat pro vzestup egoistického pocitu „udělám světu dobře“. Pro většinu lidí jsou pokusy prokazovat světu dobro vysoce nebezpečné. Je však dobré, když člověk pracuje bez motivů, jen pro dobro ostatních, v tom není žádné skryté nebezpečí. Tento druh práce se nazývá niškámakarma. Je opravdu žádoucí takovou činnost vykonávat. Všichni toho však nejsou schopni. Je to velmi nesnadné!

830. Pracovat musí všichni; je jen málo těch, kteří se mohou práce zřeknout. Takový druh čisté sattvy nalezneme jen u velmi mála lidí. Když člověk svou práci vykonává s oddaností a s nepřipoutaností, sattva se očistí od radžasických prvků. Dosažením čiré sattvy dosahuje Boha. Obyčejní lidé však nemohou porozumět, co to je čirá sattva.

831. Když se v srdci zrodí intenzivní láska k Bohu, zřeknutí se práce přichází samo od sebe. Nechte dělat ty, které Pán k tomu má. Když uzrál čas, je nutné se všeho zřeknout a říci: „Pojď, má mysl, budeme spolu pozorovat Božství, jak je v srdci usídlené.“

832. Sandhjá se ztrácí v Gajátrí, Gajátrí se ztrácí v pranavě a pranava se nakonec sama pohrouží v samádhi. Každá činnost (karman), jako sandhjá apod., se nakonec hrouží v samádhi.⁸

833. Dokud mysl není v satčítánanda vstřebána, člověk má provádět obojí – vzývat Boha a věnovat se práci pro svět. Když se však mysl v Něm vstřebá, pak už není žádné práce zapotřebí. Vezměme si za příklad, co se zpívá v jednom kirtanu. Muž zpívá: „Nitaj amar mata hati – můj Nitánanda je jako slon v říji.“ Když se začíná s nápěvem tohoto kirtanu, zpěvák věnuje pozornost všem detailům – nápěvu, rytmu, melodii apod. Jakmile se však mysl zpěváka v píseň poněkud pohrouží, řekne ostře: „Mata hati, mata hati.“ V dalším stadiu pohroužení už říká jenom „hati, hati“ a ještě později říká už jenom „ha, ha“ a nic jiného.

834. Na začátku je mnoho ruchu a činností. Čím více se však Bohu přibližujete, tím více práce ubývá. Nakonec nastane úplné zamítnutí práce ve prospěch dosahování samádhi. Obecně je, že tělo po dosažení samádhi již dlouho nezustává. Jsou však případy, kdy zůstává, když se má světu zprostředkovat určitá nauka, učení. Mudrc Nárada a božské vtělení Čajtanja jsou toho příklady. Když je studna vykopaná, někteří zahazují koše a rýče. Jsou však i jiní, kteří je nezahazují, protože jsou názoru, že se mohou někomu ze sousedů hodit. Takové velké duše jsou tváří v tvář utrpení ve světě jaty soucitem. Nejsou tak sobecké, že by se staraly jen o vlastní dosažení džňány.

⁸ K tomu je toto vysvětlení: Sandhjá se skládá z rituálů a modliteb. Vykonávají je hinduisté vyšších kast při východu a západu slunce. Její nejdůležitější částí je meditace Gajátrí (Rgvéd III, 62, 10) a pokládá se za nejdůležitější mantru véd. Pranava čili Óm je mytický zvuk a symbol Boha. Je předponou k této mantře. Pravá meditace, meditace o Óm, vede k samádhi a realizaci Boha. Takto mají karmány neboli posvátné povinnosti typu sandhjá svůj závěr v realizaci Božství.

KAPITOLA XVII

BOŽSTVÍ

Brahman neboli neosobní nebo nadosobní absolutno

835. Jakou máme představu o brahman? Slovy ji nelze vyjádřit. Když je člověk vyzván, aby přiblížil někomu to, co je moře, protože to ještě nikdy neviděl, může mu jen říkat: „Je to nesmírná hladina vody, obrovská rozloha vody, je to voda a voda, kolkolem a všude.“

836. Vědy, tantry, purány a všechna posvátná písmena světa jsou jakoby pošpiněná (jako sousto, které vypadlo z úst), protože jak vyšlo najevo, byla mnohokrát lidskými ústy opakována. Avšak brahman, absolutno, takovým pošpiněním nikdy neutrpělo, protože ještě nikdo nebyl schopen jej vyjádřit.

837. Co je přirozeností brahman? Je bez přívlastků, bez pohybu, nepohnuté, neotřesitelné, pevné jako hora Meru (mytická hora).

838. Brahman je nedotčeno dobrem i zlem, je jako světlo lampy. Pomocí jednoho a téhož světla můžete číst Bhagavatu (posvátné písmo) nebo padělat dokumenty. Brahman možno přirovnat i k hadu. Co na tom, že má v zubech jed? Pro hada to nic neznamená, jed ho neusmrtí. Je jedovatý jen pro jiné bytosti, které uštkne. Podobné je to ve světě. Nacházíme tam mnoho bídy, hříšnosti a všemožné jiné zlo, ale to vše je jen ve vztahu k nám. Brahman je nad tím vším. Dobro a zlo nemá vztah k brahman. Brahman by se nemělo posuzovat z hlediska lidských měřítek dobra a zla.

839. Brahman je nad poznáním a nevědomostí, dobrem i zlem, správným chováním (dharmou) i nesprávným počínáním (adharmou). Je vskutku nad vším, co je dvojností.

840. Brahman je nad myslí a řečí, nad soustředěním i meditací, nad znalcem, poznaným a poznáváním, dokonce je i nad koncepcí toho, co je skutečné a co neskutečné. Zkrátka je nad veškerou relativitou.

841. Absolutno se podobá vzduchu, který unáší vůně libé či nelibé, jeho se však vůně nedotýkají.

842. Absolutno je nad všemi atributy, nad vším, co je ve spojení s májou.

Brahman a realita relativních zkušeností

843. Jedině Bůh je pravdou; Jeho projevy jakožto živé bytosti a svět (džíva a džagat) jsou nepravdivé, jsou nevěčné.

844. Je snadné říci, že svět je klamem, víte však, co to doopravdy znamená? Je to jako když se zapálí kafr, nic po něm nezůstane. Není to jako když hoří dřevo, které zanechává popel. Jen když veškeré rozlišování skončí a je dosaženo nejvyšší samádhi, pak přestává absolutně poznávání „já“ a „ty“ a i vesmíru.

845. Při poučování svých žáků Mistr zvedal dva prsty, čímž myslel dvojnost brahman a májá. Pak spustil jeden prst a říkal, že když zmizí májá, z vesmíru nic nezbude. Pouze absolutní brahman zůstává.

846. Jedině v samádhi je absolutní a neomezené brahman realizováno. Pak je vše v tichu, mlčení – všechn hovor o skutečném a nesktečném, živých bytostech a světě, o poznání a nevědomosti, vše utichne. Zůstává jediné „To co je“ (Bytí) a nic jiného. Vždyť panenka ze soli nevypravuje nic o tom, co bylo, když se rozpustila a splynula s nekonečným mořem. To je brahmadžhána.

847. Žák: „Jak vzniklo oklamání, když se nerozlišitelný átman rozdělil do individuálních duší?“ Mistr: „Dialektický advaitin, pokud se spoléhá pouze na své rozumové síly, odpovídá na tuto otázku ‚nevím‘. Když si uvědomíme odpověď, pak ta je sama o sobě rozhodná. Dokud říkáme ‚já vím‘ nebo ‚já nevím‘, díváme se na sebe jako na osobnost; tehdy musíte brát ono rozdělení jako fakt a ne jako oklamání. Když je veškerá osobnost vyhlazena, člověk realizuje poznání absolutna v samádhi. Jedině pak jsou všechny otázky týkající se oklamávání či neoklamávání, skutečnosti nebo smyšlenek utiřeny.“

848. Dokud jste, vaše pojmání absolutna musí vždy obsahovat relativitu, váš pojem „nitja“ (to, co je neměnné) musí v sobě zahrnovat i „lílá“ (změnu), váš pojem substance musí obsahovat kvalitu, vaše „neosobní“ bude mít v sobě osobní bytost a váš pojem Jedinosti bude mít i mnohost.

849. Dokud jste na pláni relativity, musíte přijmout obojí – máslo i podmáslí, musíte připustit jak osobního Boha, tak vesmír. Na vysvětlenou tohoto příměru je třeba uvést, že původní mléko, ze kterého vše vzešlo, je brahman realizované v samádhi, máslo je Božství neosobní–osobní a podmáslí je vesmír vytvořený 24 kategoriemi (stvoření).

850. Ať advaitin neprohlašuje: „Jedině má poloha je správná, rozumná a obhajitelná; ti, kteří věří v osobního Boha, jsou na omylu.“ Osobní projevy Boha nejsou v žádném případě méně reálné, ba nekonečně reálnější než tělo, mysl či vnější svět.

851. O advaitě (monismu) začnete mluvit jediné, když předpokládáte dvaitu (pluralismus). Když hovoříte o absolutnu, berete za jistou relativitu. Dokud

jste absolutno nerealizovali v samádhi, je toto pro vás ve vzájemném vztahu s relativitou, pokud to ovšem není jen prázdné slovo. Vy „To“ nedokážete brát takové jaké je, i když se o to budete velice snažit. Ať děláte co děláte, vy Ho vždy zabarvíte cizími prvky, totiž vaší vlastní osobností.

Osobní Božství známé jakožto Íšvara, májá a šakti

852. Pokud je ve mně „já“, dotud je přede mnou také osobní Božství, které se odhaluje různými tvary slávy a jako svět a živé bytosti.

853. Když je svrchovaná Bytost myšlena jako nečinná – to jest nestvořující, neudržující a neničící, pak já ji nazývám brahman nebo puruša. Když však na Ni myslím jako na aktivní – stvořující, udržující a ničící, pak ji nazývám šakti, májá nebo prakrti.

854. Při debatě o teorii sánkhja, podle které svět vzešel z puruši a prakrti, Mistr jednou řekl: „Filozofie sánkhja říká, že puruša je nečinný a všechnu činnost vykonává prakrti. Puruša je jen svědkem všech činností. Prakrti sama také není schopná bez puruši něco vykonat. Všimli jste si někdy, co se odehrává v domě, kde slaví svatbu? Pán domu sedí na svém místě, kouří dýmku a uděluje příkazy. Paní domu však stále pobíhá po domě, je vystrojená a na čele má znaménko z rumělky. Pilně dohlíží na všechny přípravy a srdečně vítá ženy a děti. Občas zajde za pánem domu a sděluje mu nejnovější události a hledá u něho poradu pomocí gest a pohybem rtů. Pán domu rozumí všemu, co paní chce, a vyjadřuje svůj souhlas kývnutím nebo slovy. Příklad prakrti a puruši je úplně stejný.“

855. Nehybné brahman a aktivní šakti jsou ve skutečnosti jedno a totéž. Ten, kdo je absolutní Bytí-Intelligence-Blaho, je také vševědoucí-všeinteligentní a všeblahaplnou Matkou vesmíru. Drahokam a jeho třpyt je jedno a totéž, jelikož bez kamene si ho nedovedeme představit a naopak.

856. Absolutní Božství a osobní je jedno a totéž. Víra v jedno obsahuje víru v druhé. Nemůžete myslet na oheň a nemyslet přitom na jeho sílu hoření a nemůžete myslet na sílu hoření bez ohně. Stejně si není možno představit sluneční paprsky bez slunce, ani slunce bez jeho paprsků. Nemůžete myslet na bělost mléka odděleně od mléka, ani na mléko bez jeho bělosti. Podobně absolutní Bůh nemůže být myšlen bez ideje na Boha s vlastnostmi, tedy osobního Boha a naopak.

857. Rozdíl mezi brahman a šakti je ve skutečnosti rozdílem bez odlišnosti. Brahman a šakti jsou jedno, stejně jako oheň a jeho síla hoření. Brahman a šakti jsou jedno, stejně jako mléko a jeho bělost. Brahman a šakti jsou jedno, jako je jedno drahokam a jeho jasný třpyt. Nemůžete myslet na jedno bez druhého, nebo mezi nimi dělat rozdíl.

Swámí Vivékánanda (Naréndranáth).

858. Kde je aktivita – stvoření, zachovávání a zničení –, tam je šakti. Voda je voda, ať je klidná nebo zčeřená. Absolutní Bytí-Intelligence-Blaho je věčnou inteligentní Energií, která tvoří, zachovává a ničí vesmír, stejně jako Višvanáth Upadhjája (člen nepálské vlády v Kalkatě) je týž a je jedno, zda je na čas nečinný nebo se zabývá uctivací činností nebo dokonce navštíví generálního guvernéra. Je pořád stejný, jen stavy, ve kterých se nachází, se liší.

859. Jako jsem někdy oblečen a jindy nahý, tak brahman je někdy s vlastnostmi a jindy bez nich. Saguna brahman (Bůh s vlastnostmi) je brahman v kombinaci s energií (šakti).

860. Ať každý ví, že má Božská Matka je jak jedno, tak mnohé, ale je také nad jedností i mnohostí.

861. Má Božská Matka je jediná Bytost projevená jako mnohé. Z neomezené moci se Ona sama odlišila v džívy a džagat (žijící bytosti a vesmír), do rozmanitých sil – fyzických, intelektu, morálních a spirituálních. A má Božská Matka není nikým jiným než brahman védánty. Ona je osobním aspektem neosobního brahman.

Bůh je vším

862. Správné rozlišování je dvojí – analytické a syntetické. První nás vede od jevů k absolutnímu brahman a druhým poznáváme, jak se absolutní brahman promítá jako vesmír.

863. I ti, kdo v samádhi realizovali absolutno, sestupují na nižší pláň smyslového uvědomování a ponechávají si právě tolik ega, aby se mohli spojit s osobním Bohem. Je velmi nesnadné mít hlas stále naladěný ve výšce noty „sí“, což je nejvyšší nota stupnice. Proto je třeba oddanosti k osobnímu Bohu.

864. Tomu, kdo přichází ze samádhi na pláň smyslového vnímání, je ponecháвано tenoučké ego, jako čárka – délka bez tloušťky, právě dost individuality na to, aby si podržel duchovní vizi. To mu umožňuje spatřovat osobnosti a vesmír včetně svého vlastního já jako různé tvary, ve kterých se To Jediné projevuje. Tato víze slávy přichází k tomu, kdo realizoval nirákára nirguna brahman (beztvaré a bezpřívlastkové Božství) nebo v nirvikalpa samádhi (v extázi bez objektivního obsahu) a také, kdo dosáhl sakára saguna brahman (Božství v tvaru a s přívlastky) či v savikalpa samádhi (pohroužený s objektivním obsahem). Boha nemůžete pojímat, chápat, či Ho vnímat jinak než jako osobu. To platí tak dlouho, dokud se sami považujete za osobnost s vlastním egem. Nepodmíněné se vám nemůže projevit – vně nebo uvnitř – jinak než jako podmíněná bytost, osobní Bůh. Tato osobní projevení Božství nejsou o nic skutečnější než jsou tělo, mysl a vnější svět; spíše však jsou nekonečně skutečnější než ony jsou.

865. Je to jako involuce a evoluce. Jdete zpět k svrchované Bytosti a vaše osobnost se v Ní ztratí – to je samádhi. Pak s touto vyšší osobností stopujete své kroky zpět, až přijдете k bodu, odkud jste vyšli, a dojdete k tomu, že vesmír a vaše ego se vyvinuly ze stejné svrchované Bytosti a že Bůh, člověk a Příroda jsou totožnostmi, a když se držíte jednoho z nich, uvědomíte si další dvě.

866. Či je lílá (vesmír změn, jehož projevy možno nazvat boží hrou), Jeho je nitja (absolutní stav). A dále, kdo je v nitja stavu, Jeho je lílá. Hra lílá způsobuje, že pociťujeme naši cestu k nitja. A zase od nitja pociťujeme cestu zpátky k lílá – nyní již nikoli neskutečnou, ale jako projev nitja na pláni smyslů.

867. Jako slupka plodu, dužina a jeho jádro jsou všechno produkty mateřského semene stromu, tak i celé stvoření, vše živé, neživé, duchovní i hmotné pochází od jediného Pána.

868. Mistr říkával: „Přijímám všechno, nadvědomý stav, bdění, snění, hluboký spánek, brahman, džívu, stvoření – přijímám všechny tyto (různé stavy, projevy Bytí). Jinak by plnost trpěla zmenšením, proto přijímám absolutno i projevy.“

869. Existuje-li jedině Bůh, jak vznikl svět s jeho různostmi a nestejnostmi, zapříčiněnými individuálními egy? Na toto mysterium Mistr odpověděl: „Je to Jeho hra, Jeho lílá! Král má čtyři syny. Všichni jsou princové. Ale když si hrají, jeden z nich se stane ministrem, jiný strážníkem apod. Je to princ, kdo hraje strážníka!“

Božství v tvaru i bez tvaru

870. Kdosi se Mistra zeptal: „Pane, který z aspektů Boha je vyšší? Ten v tvaru nebo ten bez tvaru?“ Mistr mu odpověděl: „Beztvarý aspekt je dvojího druhu – zralý a nezralý. Zralý je opravdu velmi vznešený. Je možné Ho dosáhnout pomocí Boha ve tvaru. Nezralý aspekt, jak to vyznávají Bráhmové (sekta), je temnotou a lze jej vnímat, když zavřeme oči.“

871. Bůh nemá tvar, ale Bůh je také v tvaru. Je také tím, co překračuje tvar i beztvarost. Jedině On ví, co všechno je.

872. Víte, čemu se podobá tvarový aspekt Boha? Je jako vystoupení bublin na vodní hladinu. Je opravdu možné spatřit, jak různé formy vystupují z čidákáši (čirého Vědomí). Božské Vtělení je jedna z Jeho forem.

873. Jedině tím, že člověk vidí Boha, je schopen si to vše uvědomovat. Pro blaho těch, kteří Ho milují, se Pán projevuje nejrůznějšími způsoby i formami.

Jakýsi barvíř měl vlastní způsob jak barvit látky. Vždy se zeptal zákazníka: „Jakou barvou si přejete, abych vám nabarvil látku?“ Pokud zákazník řekl na červeno, barvíř ponořil látku do škopku a vytáhl ji se slovy: „Zde máte svou látku zbarvenou na červeno.“ Jiný si přál látku na žluto. Barvíř ji ponořil do stejného škopku, a když ji vyjmul, byla zbarvena na žluto. Stejně to bylo, když někdo chtěl barvu modrou, oranžovou, fialovou nebo zelenou. Vždy použil stejný škoppek, aby dosáhl požadovaný výsledek.

Jeden zákazník to vše pozoroval a řekl: „Příteli, nemám zvláštní barvu v oblibě. Chtěl bych znát tvůj vkus a chtěl bych mít látku obarvenou barvou, které dáváš přednost. Chci tu barvu, kterou by ses sám nabarvil.“ Pán se objevuje v tvaru či bez tvaru, podle toho, jak to Jemu oddaný potřebuje. Projevené vize jsou relativně pravé, to jest pravé ve vztahu k různým lidem a různým stavům a prostředí. Božský barvíř jen sám ví, jakou barvou se zbarvil. On opravdu není vázán žádnou vymezenou formou projevu, ani její negací.

874. Jeden mnich se ubíral k chrámu Džagannátha v Purí. Měl totiž pochyby o tom, zda je Bůh v tvaru či beztvarý. Když spatřil posvátný obraz, pojal touhu viděné prověřit, aby své pochyby ukončil. Přendal si svou hůl z levé do pravé ruky, aby se mohl holí obrazu dotknout. Ale na nějaký čas nic neviděl a ani se holí nemohl ničeho dotknout. Usoudil proto, že Bůh je bez tvaru. Když však vracel hůl z pravé ruky do levé, dotknul se obrazu. Mnich tak došel k závěru, že Bůh je jak v tvaru, tak beztvarý.

875. Když zvoní zvon, pak je možné vnímat jednotlivé rázy, bim, bam, slyšet odděleně údery, jako by zvuk měl tvar. Když však zvonění ustane, pak nerozlišený zvuk ještě chvíli v uchu slyšíme, pak odeznívá a připadá nám, že je bez tvaru. Podobně jako zvuk zvonů, Bůh je jak v tvaru, tak bez tvaru.

876. Když je Bůh v tvaru, je viditelný, ano, můžeme se Ho dotknout a mluvit s Ním i hledět na Něho tváří v tvář, jako na našeho nejdražšího přítele.

877. Je zcela správné, když na Něj myslíme bez tvaru. Ale mějte se na pozoru, abyste se svou ideou nedošli k tomu, že jedině vaše hledisko je správné a že vše jiné je klamné. Meditovat o Něm ve tvaru je stejně správné. Vy však se musíte držet svého vlastního hlediska, dokud nerealizujete Boha; potom už bude všechno jasné.

878. Bůh je absolutní a věčné brahman, stejně jako je Otcem celého vesmíru. Nedílné brahman, které je čiré Bytí-Intelligence-Blaho, je nepochopitelné. Je jako nesmírný bezbřehý oceán, nemající hranic a omezení, ve kterém jenom bojujeme a toneme. Když však vstoupíme do ducha hravého osobního Boha, dosahujeme snadno míru, asi jako když je tonoucí jemně nesen ke břehu.

879. Při různých stadiích cesty uctívání bhakta nachází uspokojení někdy v Bohu ve tvaru, v jiném stadiu v beztvarém Bohu.

880. Pán se bhaktovi projevuje v různých formách. Kdo však dosáhl v samádhi výši brahmadžňány, tomu On je bezpřívlastkovým, nepodmíněným, beztvarým brahman.

881. Jako se podchlazená voda stává ledem, tak viditelná forma Všemohoucího je materializovaným projevem všepromítajícího beztvarého brahman. Je možné Je nazvat ztuhlým satčítánanda. Jako led, který je z vody a je vodou a později se v ní rozpouští, tak i osobní Bůh, který je podstatnou částí neosobního, vyvstává z Něho, zůstává v Něm a nakonec se do Něho vnoří a zmizí.

882. Oheň sám o sobě nemá určitý tvar, jenom když se objeví v tvaru žhavých uhlíků. Tehdy je možno vidět beztvarý oheň v tvaru. Podobně tak i beztvarý Bůh se obléká do různých forem.

Některé božské tvary

883. Bůh se projevuje nejrůznějšími způsoby – někdy v lidské podobě, někdy jako spirituální vyjádření. Božským formám bychom měli dávat víru.

884. Nikdo nemůže říci, co je satčítánanda. Proto vzalo na sebe na začátku formu Ardhaíšvary (půl muž, půl žena). Víte, proč to udělalo? Tím chtělo ukázat, že je jak prakti, tak purušu Samým o sobě. O krok níže se satčítánanda stalo množstvím purušů a prakti.

885. Díváme-li se zpovzdálí na mořskou vodu, vypadá, že je temně modrá. Když ji naberete do dlaně, je čirá a průhledná. Stejně tak Pán Kršna se zdá být zpovzdálí azurový, ve skutečnosti však takový není. On je absolutní, čistý a beztvarý.

886. Šrí Kršna je nazýván Tribhaṅga, to jest ohnutý do tří stran. Jen to, co je jemné, je možné zkroutit. Z tvaru Šrí Kršny vyplývá, že něco v Něm působilo, že je tak měkký. Říká se, že Jeho změkčení způsobuje přema, extatická láska.

887. Žák: „Proč se Božská Matka nazývá Jógamájá?“ Mistr: „Jógamájá znamená spojení puruši a prakti. Co vidíte, není nic jiného než spojení oněch dvou. Copak jsi neviděl obraz Šivy a Kálí, jak Kálí stojí nad Šivou? Šiva leží natažen jako mrtvola a Kálí stojí s pohledem upřeným na Šivu. To také znázorňuje spojení puruši a prakti. Puruša je neaktivní, proto Šiva leží netečně na zemi jako mrtvola. Skrze spojení s Ním prakti všechno činí – tvoří, udržuje a ničí. Stejný význam má obraz znázorňující spojení Rádhy a Kršny.“

888. Čím více se Bohu přibližujete, tím více zjišťujete, že odpadávají znaky Jeho velkoleposti. Aspirant má nejprve vizi desetirukého tvaru (Durgy), což je forma svrchované vládkyně vesmíru. V tomto tvaru vystupuje projev moci a vznešenosti. Pak se zjeví s dvěma pažemi. Již nemá deset paží vyzbrojených příslušnými zbraněmi. Pak následuje vize Gópály, kde naprosto chybí výraz moci a důstojnosti. Je ve tvaru něžného dítěte. Je ještě jedna vyšší forma – vize zářivého světla.

Božská imanence

889. Bůh je ve všech lidech, ale ne všichni lidé jsou v Bohu, proto trpí.

890. Každý objekt je Nárájana (tj. Bůh). Člověk je Nárájana, zvíře je Nárájana, mudrc je Nárájana, darebák je také Nárájana. Všechno, co existuje, je Nárájana. Božství (Nárájana) si hraje v nejrůznějších aspektech. Všechny věci jsou Jeho rozmanité formy a projevy Jeho slávy.

891. Bůh říká: „Jsem had, který uštkne, a kouzelník, který hojí, jsem soudce, který odsuzuje, a sluha, který vykonává trest.“

892. Projev šakti (božské síly) se různí v rozmanitých centrech aktivity; různost je zákonem, nikoli stejností. Bůh je ve všech bytostech imanentní; je i v mravenci. Rozdíl je pouze v projevu.

893. Božská síla je větší v těch, kteří jsou vážení a ctění a poslouchá je mnoho přívrženců, na rozdíl od těch, kteří nemají takový vliv.

894. Žák: „Jak přebývá Pán ve fyzickém těle?“ Mistr: „Přebývá v těle jsa podoběn táhlu stříkačky; je v těle, ale je od něj oddělený.“

Božství a mravní odpovědnost člověka

895. Žák: „Když se stal Bůh vším, pak snad není žádný hřích nebo ctnost?“ Mistr: „Ano, jsou, ale zároveň nejsou. Dokud Bůh v nás zachovává ego, podržuje nám i chápání dvojnosti a také uvědomování si hříchu a ctnosti. Ale někdy se stane, že některým úplně vyčistí ego a ti pak jsou nad všechno dobro a zlo. Člověk vnímá dvojnost, dokud nerealizoval Boha a idea dobra a zla pro něj bezpečně existuje. Můžete prohlašovat, že dobro a zlo je pro vás stejné a že činíte pouze to, k čemu vás Bůh má. V hloubi svého srdce však víte, že to vše jsou jen slova. V okamžiku, kdy se dopouštíte zlého činu, začnete mít výčitky svědomí.“

896. Žák: „Je-li to Bůh, kdo mne podněcuje ke všem činům, pak nejsem odpovědný za své hříchy, je tomu tak?“ Mistr: „Durjódhana toto také prohlašoval. Říkal: ‚Ó Pane, Ty přebýváš v mém srdci a já konám to, k čemu mne podněcuješ.‘ Ale ten, kdo skutečně věří, že Bůh je jediným konajícím a že on sám je jen nástroj, nemůže se dopustit hříchu. Dokonalý tanečník nikdy neudělá špatný krok. A skutečně, dokud srdce není čisté, člověk ani nemůže věřit v existenci Boha.“

897. Žák: „Pane, jsem na pochybách. Říká se, že máme svobodnou vůli a že můžeme dělat co chceme, dobré i zlé. Je to pravda?“

Mistr: „Všechno záleží na vůli Pána! To všechno je Jeho hrou. Má nás k tomu, abychom dělali různé věci – dobré i zlé, velké a malé, chatrné a mocné. Všechny tyto pocházejí nakonec od Něho. Dobří i špatní lidé, všichni jsou

Jeho májou, Jeho hrou. Na příklad i všechny stromy v zahradě nejsou stejné ve výšce, kráse a velikosti.

Dokud člověk nerealizuje Boha, myslí si, že má svobodnou vůli. Ale je to On, kdo udržuje tento klam v člověku. Jinak by totiž hříšnost velice narostla, neboť lidé by se nebáli provádět zlo, ani by nebyl trest za zločin a hřích.

Znáš rozpoložení toho, kdo realizoval Boha? Ten cítí a říká: „Já jsem stroj, Ty jsi strojník; Já jsem dům, Ty jsi obývací; Já jsem vůz a Ty jsi vozataj; pohybují se tak, jak mne nutíš a mluvím tak, jak Ty chceš!“

898. Bůh má zloděje k tomu, aby šel a kradl, a zároveň varuje hospodáře před zlodějem. Vykonává vše.

KAPITOLA XVIII

REALIZACE BOŽSTVÍ

Psychologie člověka ve vztahu k realizaci Boha

899. Tělo, které sestává z pěti prvků, se nazývá hrubohmotným tělem. Jemnohmotné tělo se skládá z manas (mysl zprostředkující informace od smyslů), buddhi (intelekt), čitta (obsah a náplň mysli) a ahamkára (pocit osobnosti, „já pocit“). Tělo, pomocí něhož člověk realizuje blaho božské vize a trvá ve spojení s Ním, se nazývá příčinným tělem. V tantrách (duchovní disciplína, uctívající tvořivou sílu absolutna jako Božskou Matku) se to nazývá bhagavatítanu. Nad vším pak je mahákárana – prvotní Příčina.

900. Když je mysl přivísá k uvědomování si vnějšího světa, pak vidí hrubohmotné předměty a přebývá v těle potravy, ve fyzickém těle duše, které je závislé na potravě. Když se mysl obrátí dovnitř, podobá se to uzavření dveří domu a vkročení do vnitřních komnat. Tak říkají jde od hrubohmotného k jemnohmotnému a posléze k příčinnému, dokud nedosáhne závěrečného příčinného stavu. V tomto stavu se mysl noří do absolutna a nic dalšího se o tom nedá říci.

901. Pán Čajtanja přebýval ve třech stavech:

- 1) ve vědomém stavu, kdy mysl spočívala v hrubohmotném a jemnohmotném těle
- 2) v polovědomém stavu, kdy mysl stoupala k příčinnému tělu a pociťovala „příčinné blaho“
- 3) ve stavu dovnitř stočeného vědomí (nadvědomém stavu), kdy mysl se úplně ponořila do mahákárana – velké prvotní Příčiny

Toto se velmi podobá „pěti tělům“ (kóšas) védanty – annamája a pránamájakóša (tělo potravy a prány, spolu tvoří hrubohmotné tělo), manomája a vidžňanamájakóša (tělo mysli a tělo intelektu, spolu tvoří jemnohmotné tělo) a ánamamájakóša, které tvoří příčinné tělo. Prvotní Příčina je nad všemi těly. Když se mysl Śrí Čajtanji nořila do prvotní Příčiny, upadl v samádhi; toto se nazývá nirvikalpa samádhi.

Kundaliní a duchovní probuzení

902. Dokud není kundaliní⁹ probuzená, duchovní probuzení nemůže nastat. Kundaliní leží spící v múládháře (její sídlo v bázi páteře). Když se vzpřími a vstoupí do sušumny (kanálek, kterým páteří stoupá kundaliní), prochází svádhišťhánou, manipurou a ostatními centry (čakrami), až nakonec dosáhne centra mozku, kdy nastává samádhi. Toto jsem skutečně všechno viděl.

903. Jedním ze znaků realizace Boha je, že Velká Energie (mahávájú) se náhle probudí a vjede do hlavy. Tehdy člověk vpadne do samádhi a má vizi Boha.

904. Když Mistr popisoval své zkušenosti s kundaliní, jednou řekl: „Cosi vystupuje s pocitem chvění od nohou do hlavy. Dokud to nedosáhne mozku, zůstávám při vědomí, ale v okamžiku, kdy to vystoupí do mozku, vnější svět pro mne odumře. I funkce zraku a sluchu ustanou a řeč pak nepřichází v úvahu. Kdo by měl mluvit? Rozdíl mezi ‚já‘ a ‚ty‘ zcela zmizí. Někdy si myslím, že bych vám chtěl říci o všem, co vidím a cítím, když ta mysteriózní síla vystoupí sem či sem (ukazoval na srdce a pak hrdlo). V tomto stavu je možné mluvit, a tak to dělám. Ale v okamžiku, kdy se síla dostane nad to (ukázal na hrdlo), někdo jakoby uzavře má ústa a je se mnou konec. Jsem rozhodnut říkat vám, co cítím, když kundaliní vystoupí nad hrdlo, ale když o tom přemýšlím, zjišťuji, že mysl vystoupí skokem a s věcmi je najednou konec.“ Mistr se často snažil tento stav vylíčit, ale pokaždé byl neúspěšný. Jednou byl rozhodnut sdělovat přítomným své zkušenosti a popisoval je až do stavu, kdy energie stoupá do úrovně hrdla. Pak ukázal na šesté centrum na úrovni obočí a řekl: „Když mysl dosáhne tohoto bodu, zažívá vizi paramátmanu a nastane samádhi. Mezi džívu (jedince) a paramátman vstoupí jen tenký, průsvitný závoj. Pak vidí asi toto...“ Když chtěl stav podrobně vylíčit, upadl v samádhi. Když se jeho mysl poněkud vynořila, usiloval znovu, a znovu se ponořil v samádhi. Po několika bezúspěšných pokusech prohlásil se slzami v očích: „Opravdu se upřímně snažím vám všechno říct a nic neskrývat, ale Matka mi to nechce za žádnou cenu dovolit. Dává mi roubík!“

905. Když hovořil o tom, jakými způsoby kundaliní dosahuje mozku, Mistr říkával: „To, co dosahuje mozku se znícím pocitem, nepostupuje vždy stejně. Písmo mluví o pěti druzích pohybu. První je pohyb mravence – člověk pozoruje pomalý plíživý pocit, stoupající od nohou vzhůru a podobající se řadě mravenců, kteří nesou potravu v ústech. Když dosáhnou hlavy, sádhak (spirituální aspirant) upadne v samádhi. Druhý pohyb je podobný pohybu žáby – podobně jako žába učiní dva, tři krátké skoky rychle za sebou a než

⁹ Kundaliní je někdy překládána jako hadí síla. Označuje se tak spící duchovní potencialita člověka, která sídlí v kořenové čakře múládhára. Tato síla je božskou šakti v člověku. Duchovní pokrok se někdy popisuje pojmem probuzení této latentní energie a jejím výstupem páteřním kanálem, nazývaným sušumná a proniknutím šesti centry, svádhišťhánou, manipurou, anáhatou, višuddhou a ádžňou, dokud nedosáhne centra koruny hlavy na jejím temeni, které se jmenuje sahasrára. Jak kundaliní vystupuje, člověk získává vyšší a vyšší duchovní zkušenosti.

skáče dál, na chvíli se zastaví, stejně takový je pocit, jako by něco takto postupovalo od nohou k mozku. Když to tam dostoupí, člověk je v samádhi. Třetí je pohyb hadí – had klidně leží vzpřímen nebo svinutý. Jakmile však před sebou zjistí možnou oběť nebo naopak něco ho vystraší, vyjede klikatým pohybem. Podobně se chová ‚svinutá síla‘ (kundaliní) a vyjede k hlavě, kde způsobí samádhi. Čtvrtý pohyb se označuje za ptačí – jako pták, když poletuje z jednoho místa na druhé, někdy vzhůru, někdy dolů, bez přestání, dokud nedosáhne místa svého určení, tak i síla postupuje, dokud nedosáhne mozku, kde pak následuje samádhi. Pátý pohyb je pohyb opice – jako opice, když putují od jednoho stromu ke druhému, skáčí z jedné větve na druhou a vzdálenost urazí několika plavnými skoky. Podobně jógin pociťuje, jak kundaliní stoupá k mozku a jak nastává samádhi.“

906. Jindy popisoval tyto zkušenosti z védántického stanoviska a říkal: „Védánta uvádí sedm plání a v každé z nich má sádhak určitý druh vizí. Mysl člověka má přirozenou tendenci se v aktivitě omezovat na tři nižší centra – z nichž nejvyšší je proti pupku –, a proto se uspokojuje s běžnými fyzickými chutěmi, jako je jídlo a podobně. Dosáhne-li však čtvrtého centra, které leží oproti srdci, pak člověk spatřuje božskou záři. Z tohoto stavu však nicméně často padá do tří nižších center. Když mysl dostoupí pátého centra, které je naproti hrdlu, pak sádhak nemůže mluvit o ničem jiném než o Bohu. Když jsem byl v tomto stavu, cítil jsem silné údery do hlavy, kdykoli někdo začal mluvit o světských tématech. Skrýval jsem se před nimi v odloučenosti Pañčávati, kde jsem byl před nimi bezpečný. Jakmile jsem spatřil světské lidi, dával jsem se před nimi na útěk. Příbuzní mi připadali jako šklebíci se propast, ze které nebylo úniku, jakmile do ní člověk jednou spadl. Dusil jsem se v jejich přítomnosti snad téměř až k smrti a cítil jsem úlevu, jen když se mi podařilo se vzdálit. Ale i z této pozice může člověk spadnout do tří nižších center. Musí být proto na stráži. Nad všemi obavami je však v šestém centru, které je naproti obočí. Obdrží vizí paramátmanu a zůstává stále v samádhi. Existuje pouze tenký, průsvitný závoj mezi tímto místem a sahasrárrou čili nejvyšším centrem. Je pak tak blízek paramátmanu, že si představuje, že se do Něj ponořil. Ve skutečnosti to však tak není. Od tohoto stavu může mysl klesnout do pátého či nanejvýš čtvrtého centra, ale níže již ne. Obyčejní sádhakové z řady džívů nemohou z tohoto stavu sestoupit. Když zůstali trvale dvacet jeden den v samádhi, tenký závoj protrhnou a nastane jednota s Pánem provždy. Toto věčné spojení džívy s paramátmanem v sahasráře znamená dosažení sedmé pláně.“

Nepravé extáze

907. Mistr se zmínil o jednom muži, který prožíval určitý druh emotivního vzrušení, které se při pohledu zvenčí podobalo samádhi: „Při skutečné extázi se noříte do hlubších oblastí vaší bytosti a dokonale ztichnete. Ale co nalézáme

zde! Znáte povahu této extáze? Je to jako když na velké pánvi vaříte unci mléka. Pánev se zdá být plná mléka, ale když ji odtáhnete z ohně, nenajdete tam ani jedinou kapku. I to malé množství, které tam bylo, se přilepilo na pánev.“

Vnímání božských tvarů a zvuků

908. Realizace Boha je dvojí – jedna spočívá ve sjednocení džívátmana s paramátmanem a druhý způsob spočívá ve zření Jeho a Jeho osobního projevu. První se nazývá džňána a druhý bhakti.

909. Chlapci, Boha lze skutečně vidět. Jako když sedíme a povídáme si spolu, stejně tak je možné vidět Boha a mluvit s Ním. Říkám vám to upřímně a pravdivě.

910. Projevení osobního Boha se často děje v duchovní podobě, kterou může vidět jenom očištěná duše. Jinými slovy, tyto formy Boha si uvědomujeme pomocí orgánů duchovního spatřování, které jsou v „duchovním těle“ (bhagavatítanu), jež pochází od Pána. Takže jedině dokonalý člověk může tyto božské formy spatřit.

911. Když byl dotázán, zda ti, kdo vidí Boha, Ho vidí obyčejnýma fyzickýma očima, Mistr odpověděl: „Ne, fyzické oči Ho nemohou spatřit. Během sádhany se ve vás vytvoří ‚tělo lásky‘ se zrakem a sluchem lásky a pomocí toho Ho slyšíte a vidíte.“

912. Zvuk anáhaty zní sám od sebe neustále. Je to zvuk pranavy (Óm). Pochází od svrchovaného brahman a jógini ho slyší. Obyčejný světský člověk ho nemůže slyšet. Jógin vnímá, že zvuk vzniká na jedné straně z krajiny pupeční a na druhé straně od svrchovaného brahman.

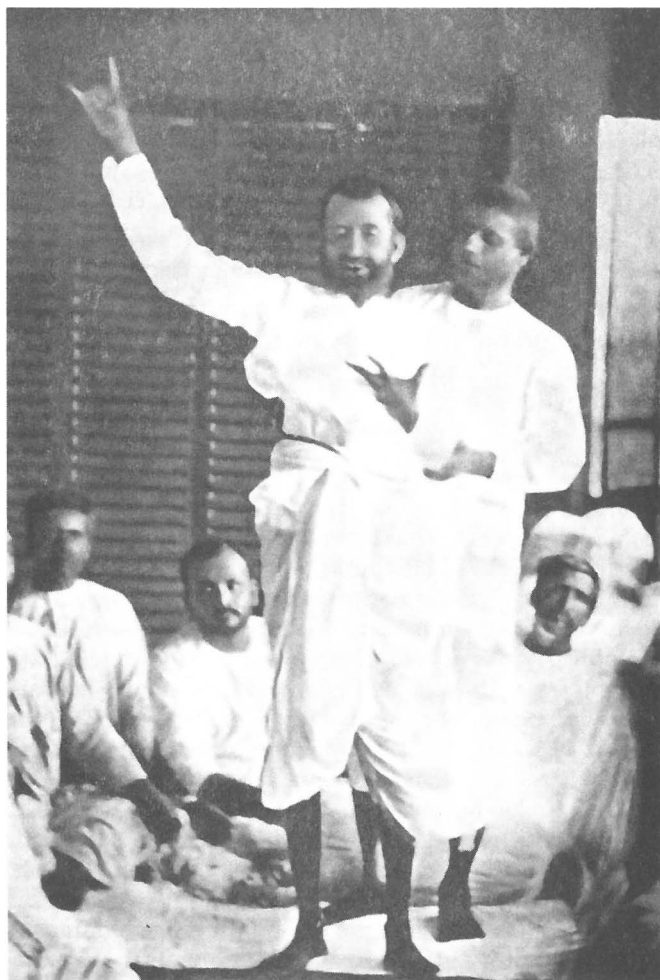
Samádhi a realizace brahman

913. Jaký je stav mysli v samádhi? Podobá se blahu, které prožívá ryba, když byla vytažena z vody a po čase je opět do ní vpuštěna.

914. Existuje svatý, mysteriózní stav, který nezná učitele ani žáka. Brahma-džňána je tak mysteriózní, že je-li jí dosaženo, rozdíl mezi guruem a žákem je vymazán.

915. I když byla místnost třeba tisíc let ve tmě, přinesete-li do ní lampu, okamžitě ji osvětlí. Stejně tak světlo džňány osvětlí džívu a rozptýlí jeho věky trávající nevědomost.

*Šrí Rámakršna ve stavu samádhi, během shromáždění v domě
Kešab Sena. Mistra podpírá jeho synovec Hrdaj.*

916. Když byl Mistr tázán, zda si je vědom okolního hrubohmotného světa, když je ve stavu samádhi, odpověděl: „Na dně moře jsou hory a údolí, úbočí a horstva, z povrchu však nejsou vidět. Podobně v samádhi člověk vnímá jen široký prostor satčitánanda a individuální vědomí je přítom v latentním stavu.“

917. V ryzí džňáně není ponechána ani nejmenší stopa jáství. Bez samádhi se džňána nikdy nedostaví. Džňána je jako polední slunce, při kterém se člověk rozhlíží kolkolem a nenalézá svůj stín. A tak když se v samádhi dosahuje džňány, pak nezůstává ani nejmenší stínek jáství (egotismu). I kdyby trochu ega zůstalo, můžete si být jisti, že se už skládá z vidjá (čistě božských prvků), a nikoli z nevědomosti.

918. Když byla postavena otázka, zda byl Buddha ateistou, Mistr řekl: „Nebyl ateistou, nemohl však mluvit o své realizaci. Víte, co výraz Buddha znamená? Stát se zajedno s ‚boddha‘, se svrchovanou Inteligencí, v hluboké meditaci, stát se čistou Inteligencí samou o sobě. Stav seberealizace je něco mezi ‚astí‘ a ‚nastí‘ – mezi bytím a nebytím. Bytí a nebytí jsou modifikacemi prakti. Skutečnost tyto obě překonává.“

919. Pojďme k druhé straně jak nevědomosti, tak poznání. Nevědomost je vědomí mnohosti; je to znalost rozličnosti, aniž bychom znali jednotu, aniž bychom znali Boha. Učenost jáství povstává z nevědomosti. Přesvědčení, že Bůh je ve všech objektech, že existuje jednotu v různosti, se nazývá poznáním Jednoti. Intimní poznání Božství je realizací.

Předpokládejme, že do vaší nohy se vpíchl trn, a proto hledáte jiný trn, abyste jím mohli první trn vytáhnout. Když trn vytáhnete, odhodíte oba. Abyste se zbavili trnu nevědomosti, přicházíte s trnem poznání. Pak odhazujete jak nevědomost, tak poznání, s úmyslem dosáhnout úplné realizace absolutna, jelikož absolutno je jak nad poznáním, tak nad nevědomostí.

Lakšmana řekl jednou svému božskému bratru Rámovi: „Ó Rámo, není divné, že takový znalec Božství jako Vasištha Déva prý plakal nad ztrátou svých synů a nebylo možné ho utišit?“ Na to Ráma odpověděl: „Bratře, pamatuj, že kdo má relativní poznání Božské Jednoty (Boha), současně vlastní i relativní nevědomost.“

Podle přirozenosti věcí takový člověk není bez nevědomosti ve vztahu k Bohu, neboť poznání a nevědomost jsou souvztažné. Poznání Jednoty ve vesmíru předpokládá souběžnou znalost různosti. Kdo pociťuje existenci světla, uvědomuje si také existenci tmy. Absolutno je nad poznáním i nevědomostí, nad hříchem i ctností, špatnými i dobrými činy, čistotou i nečistotou – jak to člověk se svými omezenými schopnostmi může chápat?

Jeden návštěvník se zeptal: „Pane, mohu se zeptat, co zůstává, když jste odhodil oba tak zvané trny – poznání a nevědomosti?“

Mistr: „To, co zůstává, je věčné a čisté absolutní Vědomí. Ale jak vám to mám vysvětlit? Předpokládejme, že se vás někdo zeptá, jakou chuť má máslo. Je možné mu to vysvětlit? Nejlepší odpověď by mohla znít: ‚Chuť másla je

přesně jako chuť másla.' Svobodná dívka se jednou zeptala přítelkyně: ‚Tvůj manžel přichází. Řekni mi, jakou radost pocítuješ, když se s ním vidíš?‘ Na to jí provdaná žena odpověděla: ‚Má drahá, všechno budeš vědět, až budeš mít manžela. Jak ti to mám vysvětlit?‘“

Psychologie samádhi

920. Když je zničeno hnízdo ptáka, pak pták vzletí do vysín. Podobně když z mysli vymizelo uvědomování si těla a vnějšího světa, džívátman (individualizovaný Duch) se vznese k orbitě paramátmana (svrchovaný Duch) a ponoří se v samádhi.

921. Aby se Božství projevilo, musí lidství umřít. Ale i toto Božství musí také zemřít, aby se projevil vyšší projev, blahaplná Matka. Na prsou zemřelého Božství (Šiva) tančí blahaplná Matka svůj nebeský tanec.

922. Když hoří kafr, nic po něm nezůstane. Když končí rozlišování, dosahujeme nejvyšší samádhi, pak není ani já či ty, ba ani vesmír. Mysl a ego jsou tehdy ponořeny v blahaplném absolutním brahman.

923. Když je ego vyhlazeno, džíva umírá a pak následuje realizace brahman v samádhi. Pak je to brahman, které realizuje brahman, a nikoli džíva.

924. Jeden uctívající tvrdil, že Bůh je nad pochopením myšlenek, smyslů a vyjádřením slova a že Ho mysl nemůže dosáhnout. Mistr k tomu poznamenal: „To není zcela tak. Je pravda, že podmíněná mysl nemůže Boha realizovat. Ale může Ho realizovat čistá mysl (šuddha manas), která je stejná jako čistý intelekt (šuddha buddhi), což není nic jiného než čistý, nepodmíněný Duch. Opravdu nemůže být realizován omezeným rozumem a omezenou podmíněnou myslí, která má smyslovou povahu pro přívíslost k sexu a majetku. Je však možné mysl od smyslovosti oprostit a očištěním ji zušlechtit. Je-li zbavena všech světských tendencí, tužeb a připoutaností, slévá se v jedno s nepodmíněným Duchem. Copak to není tak, jak staří mudrci viděli Boha? Nepodmíněného Ducha, Boha, zřeli pomocí očištěné mysli, o které zjistili, že je shodná s átmanem, nepodmíněným Duchem.“

925. Bůh je nad myslí a intelektem, pokud tyto spočívají v relativitě. Projevuje se jimi však, pokud jsou očištěny. Dokud v srdci vládne avidjá (nevědomost), intelekt a mysl jsou nečisté. Žádost a chtivost činí mysl nečistou. Obvykle se mysl a intelekt pokládají za odlišné, avšak v očištěném stavu se stanou jedním a tímtéž a rozpouštějí se v čirém Vědomí. Pak se Bůh, čiré Vědomí, projeví čirému Vědomí.

Vidžňána přichází po samádhi

926. Džňána je realizace átmana při vyloučení všech jevů. Tím, že se vylučují jevy procesem rozlišování, je dosaženo samádhi a je realizován átman.

Vidžňána znamená poznávání s větší plností. Někteří o mléce pouze slyšeli, někteří jej viděli, zatímco jiní jej ochutnali. Ten, kdo o něm jen slyšel, je nevědomec. Ten, kdo jej viděl, je džňánin. Ale ten, kdo jej ochutnal, zná jej v plnosti a dosáhl vidžňánu. Vidět Boha a mít s Ním intimní vztah jako s blízkým, je to, co se nazývá vidžňána.

Napřed se musíte řídit postupem „neti, neti“ – „to ne, to ne“. Nejste pět elementů (prvků). Nejste smysly, ani mysl nebo intelekt či ego – On je nad všemi kategoriemi. Abyste se dostali na střechu, je nutné nechat za sebou všechny schody schodiště, jeden po druhém. Schody samozřejmě nejsou střechou. Když se však dostanete na střechu, zjistíte, že střecha je zhotovena ze stejných cihel, vápna, omítky, písku jako schodiště. Tím, čím je svrchované brahman, stal se i džíva a džagat (vesmír) s 24 kategoriemi základních principů. To, co je átman, se stalo pěti elementy. Můžete se ptát, proč je zem tak tvrdá, když vyšla z átmana. Jeho vůlí je vše možné. Copak nepochází maso i kosti z krve a semene? Jak může pěna oceánu ztvrdnout!

Po dosažení vidžňány člověk může žít také ve světě. Protože pak jasně vnímá, že On sám se stal světem živých a neživých substancí a že On sám není mimo svět. Když Ráma dosáhl džňány a dále odmítal zůstat ve světě, Dašaratha poslal pro Vasišthu, aby Ho poučil. Vasištha řekl Rámovi: „Rámo, je-li svět mimo Boha, můžeš se světa vzdát.“ Ráma zůstal zticha, neboť dobře věděl, že bez Boha nic neexistuje.

927. Hudební noty postupně stoupají od nejnižší k nejvyšší a opět klesají v obráceném pořadí; podobně když bytost prožila zkušenost nedvojnosti v samádhi, sestupuje na nižší plán a žije s vědomím ega. Když banánovník zbavujeme všech vrstev, které ho pokrývají, jedné za druhou, dostáváme se k jádru a bereme jenom jádro za podstatu stromu. Když však o věci uvažujeme, zjišťujeme, že i dřevité krycí vrstvy a různé blány také tvoří strom. Aby byl kmen úplný, je třeba obojí.

928. Když zkoumáme plod, např. pomeranč, rozebereme jej na části, ze kterých se skládá, to jest ze slupky, dužiny a semene, a začneme uvažovat, co z toho je vlastně plod, pomeranč? Napřed odmítneme slupku jako nepodstatnou, pak semena a nakonec oddělíme dužinu, kterou jediné považujeme za skutečnou hodnotu plodu. Když se ale zamyslíme, pak plod, který má dužinu, má také slupku a semena. Dohromady to všechno tvoří plod. Něco podobného je, když jsme bezprostředně zažili Boha v Jeho bezpřívlastkovém aspektu a zároveň si uvědomíme, že Ono Božství, které je ze své povahy věčné, z hravé nálady přijalo tvar světa.

929. Jednou se Šrí Rámakršna zeptal Naréndry (svámí Vivékánanda) na ideál jeho života. Odpověď zněla: „Zůstat vstřebán v samádhi.“ Mistr mu na to odpověděl: „Jak můžeš být tak úzkoprsý? Jdi nad samádhi. Samádhi je

pro tebe nepatrnou věcí.“ Při jiné příležitosti řekl: „Bhava (božská extáze) a bhakti – to není poslední.“

930. Při jiné příležitosti položil Naréndrovi stejnou otázku a obdržel stejnou odpověď. Mistr na to v údivu poznamenal: „Podívejme se! Myslel jsem si, že jsi z lepšího těsta. Jak můžeš být spokojen s tak jednostranným ideálem? Mou silou je všestrannost. Chtěl bych si pochutnat na rybě na mnoho způsobů, na smažené, vařené, v polévce připravené, naložené apod. Jsem šťasten z Pána nejenom v Jeho nepodmíněném stavu jednosti, nepodmíněného brahman, ale také z Jeho různých požehnaných projevů sladkých lidských vztahů. Proto buď také takový. Buď džňáninem i bhaktou současně.“

KAPITOLA XIX

ČLOVĚK BOŽSKÉ REALIZACE

Různost dokonalých

931. Lidé si nevěšimají, že se věda zabývá jen podmíněným poznáním. Z regionu nepodmíněnosti nepřináší žádnou zprávu. Zprávu odtud však přinesli světci, kteří viděli a realizovali Boha, jako na příklad staří ršiové (mudrci). Jedni ti jsou kompetentní říci: „Bůh je takové a takové přirozenosti.“

932. Na tomto světě je pět druhů siddhů (dokonalých lidí). Jsou to:

- 1) Svápna siddhové – ti, kteří dosahují dokonalosti inspirací ve snu.
- 2) Mantra siddhové – ti, kteří dosahují dokonalosti pomocí manter nebo opakováním svatého jména.
- 3) Hathat siddhové – ti, kteří dosahují dokonalosti nenadále, jako když chudřas najednou zbohatne nálezem skrytého pokladu, nebo když se bohatě ožení.
- 4) Krpa siddhové – ti, kteří dosahují dokonalosti milostí boží jako člověk, který při kácení v lese najde starou nádrž na vodu nebo dům, takže již nemusí pracně a namáhavě budovat; podobně někteří šťastní se stanou dokonalými, i když sami mnoho úsilí nevyvinou.
- 5) Nitja siddhové – ti, kteří jsou vždy dokonalí. Jako výhonek dýně nebo tykve napřed nesou plod a pak květ, tak vždy dokonalá duše se narodí jako siddha a všechno zdánlivě vynakládané úsilí po dokonalosti je pouze k tomu, aby se předvedl lidstvu příklad.

933. Dokonalý šakta se nazývá kaula, dokonalý védántinec paramahansa a vaišnavista baulské sekty saja.

934. Někteří, když snědli mango, si pečlivě utřou ústa, aby to na nich nebylo poznat. Jsou však i jiní, kteří, když dostanou mango, svolávají jiné, aby se s nimi podělili. Podobní jsou lidé, kteří, když sami realizovali božské blaho, nemohou než pomáhat jiným v realizaci.

K příchodu Božství v srdci

935. Kdo uzřel Pána, je změněnou bytostí.

936. Někteří jsou již probuzení a mají určité znaky. Nestojí o to, aby slyšeli nebo mluvili o něčem, co nemá vztah k Bohu, stejně jako pták čataka volá jen po dešťové vodě, i když je plných vody sedm moří, Ganga, Jamuna a další. Ačkoli bude jeho hrdlo vysušené žízní, přece si nevezme jinou vodu než dešťovou.

937. Která jsou znamení příchodu Boha do srdce člověka? Jako záře úsvitu ohlašuje východ slunce, tak nesobeckost, čistota a spravedlnost ohlašují příchod Pána.

938. Když král pomýšlí navštívit dům svého služebníka, předem mu pošle potřebné věci ze svých skladů, jako sedátka, jídlo a výzdobu, aby služebník mohl krále náležitě přivítat a prokázat mu úctu. Podobně Pán sesílá do toužícího srdce uctívajícího lásku, úctu a víru dřív, než do něho vstoupí.

939. Ánanda neboli dokonalé blaho uvnitř je jedním ze znaků božské vize. Na hladině oceánu se vzdouvají vlny, ale nesmírné hlubiny vod leží klidně a nezčeřeně pod ní.

940. Když je dosaženo božského blaha, člověk je jím úplně opojen; i když neokusil ani kapky vína, vypadá jako opilý. Když spatřím nohy mé Božské Matky, cítím se zpitý, jako kdybych vypil pět lahví vína. V tomto stavu nelze přijmout žádné jídlo.

941. Jaký je stav, kterého siddha dosahuje? Jako brambory, když se stanou siddha (slovní hříčka – siddha znamená jak dokonalý člověk, tak dobře uvažený), změknou a zkašovatí, tak i člověk, který se stane siddhou, stane se nesmírně pokorným a jemným.

Některé charakteristiky duchovní dokonalosti

942. Átmadžňáninem, znalcem svrchovaného Já, je skutečně ten, kdo je již v tomto životě mrtvý, to jest, jehož vášně a přání jsou v něm jako v mrtvole zničeny.

943. Šrí Rámakršna řekl jednou Kešab Čandra Senovi: „Jestliže pokročíte dál a budete kázat o vyšších a vyšších věcech, vaše sekta se rozpadne. Ve stavu džňány nemá význam utvořit sektu, to je klamné jako sen.“

944. Když člověk dosáhne džňány, Boha už nepociťuje jako někoho vzdáleného. Pak již není pociťován jako „On“, ale jako „To“, „zde uvnitř“ – jakoby v naší vlastní duši. On je uvnitř všeho; kdo Ho hledá, najde Ho tam.

945. Džbán držení pod vodou je plný vody vně i uvnitř. Stejně tak duše ponořená v Bohu spatřuje všepronikajícího Ducha uvnitř sebe i vně.

946. Realizujeme-li Boha, pak jej vidíme všude a ve všem. Větší však je Jeho projevení v člověku. Nejvíce se však projevuje v uctívajícím, který je plný guny sattva – v takovém, který nemá nejmenší přivíslost k sexu a majetku.

947. Nicméně je pravdou, když sádhak realizoval Boha, touží se stát svědkem Jeho božské hry (lílá). Když Ráma vstoupil do města rakšasů (démonů), poté co byl zabit Ravana, stará Nikaša (matka Ravany) začla najednou prchat. Lakšmana se divil a řekl: „Rámo, jak je to možné? Nikaša, která je tak stará a utrpěla tolik ztrátou svých synů, se bojí o svůj život a prchá!“ Ráma na ni zavolal, ať se nebojí, ať přistoupí a řekne proč utíká. Nikaša mu řekla: „Ó Rámo, jsem již dlouho naživu, a proto jsem mohla vidět již tolik z Tvých božských her. Z toho důvodu toužím žít ještě déle, abych mohla vidět ještě více Tvých her.“

948. Může existovat májá v osvobozené duši? Není možné vyrábět ozdoby z čistého zlata, určitá příměs jiného kovu je k tomu nutná. Dokud člověk má tělo, musí mít nějakou máju, alespoň aby vykonával funkce těla. Člověk zcela oprostěný od máji nepřežije více než dvacet jeden den.

949. Když je useknuta hlava kozy, trup ještě chvíli bojuje a vykazuje zřejmé známky života. Podobně je u dokonalého člověka zabito „jáství“, přece však jeho vitalita je ponechána, aby mohl vykonávat fyzické funkce života. Není toho však tolik, aby ho to znovu přivazovalo ke světu.

950. Tělo je zrozeno a musí zemřít. Pro duši však není smrti. Když je betelový ořech zralý, oříšek se oddělí od slupky. Je-li ořech ještě zelený, lze to udělat jen velmi těžko. Když je dosaženo Boha, nastává uvědomění, že duše je oddělená od těla.

951. Když židé přibili Ježíše na kříž, jak bylo možné, že se navzdory tolika bolestem a utrpením mohl modlit, aby jim bylo odpuštěno? Když probijeme hřebík skrz kokosový ořech, pak probijeme slupku i ořech. Pokud však je ořech vysušený, jádro se oddělí od slupky, a když se probije slupka, jádro zůstává netknuté. Ježíš byl jako suchý ořech. Jeho duše byla oddělená od fyzické slupky. Proto se Ho utrpení těla nedotýkalo. Ačkoli hřebíky jeho údy probily skrz naskrz, byl schopen se modlit v tichém upokojení za dobro svých nepřátel.

Nepřipoutanost dokonalého

952. Když odpadne z kokosového stromu list, zůstává na kmeni stopa, která svědčí vždy o tom, že tam kdysi byl. Podobně kdo dosáhl Boha, má jen stopy, zaschlé jizvy po hněvu a vášni. Jeho povaha se podobá povaze dítěte. Nemá nic z důslednosti gun sattva, radžas, tamas a je pro něho snadné se k něčemu připojit, stejně jako toho zase zanechat. Malého chlapce snadno přemluvíte, aby vám přenechal oblečení v ceně několika rupií za hračku v hodnotě pouhé drobné mince, navzdory tomu, že zprvu vám bude říkat: „Ne, pane, nedám, tatínek to pro mne koupil.“ Pro dítě jsou všichni stejní; nevidí rozdíl mezi vysoko postaveným a nízkým a nemá ponětí o kastách. Jestliže mu matka

řekne, že ten a ten je jeho bratr, bude s ním jíst rýži ze stejné misky, i když by byl jen tesařův syn (to jest z nízké kasty). Nepocítuje nenávisť a nic neví o ideji čistoty a pošpinění.

953. Jak žije osvobozená duše ve světě? Jako potáplice. Potáplice se ponoří do vody, ale voda jí nesmočí peří. Těch několik kapek, které náhodou zůstanou na těle, snadno setřese jediným zamáváním křídel.

954. Had může být velmi jedovatý a uštkne, když se ho někdo snaží chytat. Kdo se však naučil hady krotit, umí nejen hady chytat, ale bere si je i okolo hrdla a rukou jako náramky, náhrdelníky apod. Podobně kdo dosáhl duchovního poznání, nemůže být nikdy uštknut jedem vášně a chamtivosti.

955. Když pulci odpadne ocas, může žít jak ve vodě, tak na souši. Když z člověka odpadnou klamné nevědomosti, je volný a může pak stejně dobře žít v Bohu jakož i ve světě.

956. Vítr unáší vůni jak santalového dřeva, tak i pach rozkládající se mrtvoly, avšak ani s jedním se nesmísí. Podobně si počíná osvobozená duše, když žije ve světě, ale nesmísí se s ním.

957. Když se železo přemění dotekem „kamene mudrců“, může se zakopat do země nebo odhodit na odpadovou haldu, a přece zůstane stále stejným zlatem a do původního stavu se už nevrátí. Podobné je to s člověkem, jehož duše se alespoň jednou dotkla nohou Všemohoucího Pána. Ať se ocitá ve spěchu světa nebo v samotě lesa, nic ho již nemůže poskvřnit.

958. Když vlijeme mléko do vody, obě tekutiny se snadno smíchají; je-li však již přeměněno v máslo, už se s vodou nesmíchá a plave na ní. Stejně tak člověk, který dosáhl Boha, může žít ve stálém kontaktu se zástupy nebrozených lidí a vůbec se ho taková špatná společnost nedotkne.

959. Dobro a zlo nemůže vázat toho, kdo realizoval jednotu Přírody a sebe sama s brahman.

Dokonalý překračuje dobro i zlo

960. Když se člověk prochází po planině, vidí nízkou travu a mohutné pinie a řekne si: „Jak vysoké jsou ty stromy a jak nizoučká je tráva.“ Když však vyšplhá na horu a dívá se dolů z vrcholku, tráva a stromy splynou dohromady v nerozlišitelnou zeleň. Podobně z pohledu světského člověka existují různé třídy a postavení – jeden je králem a jiný ševcem, jeden je otcem a další synem atd. Když se však rozvine božská vize, vše se jeví stejně a žádné rozdíly nezůstávají, ať v dobru či zlu, ve výši nebo nízkosti.

961. Jednou přišel jakýsi Bohem opojený sádhu do chrámu v Dakšinėšvaru, kde Mistr žil. Jednoho dne nedostal nic k jídlu, a i když měl hlad, nikoho nepožádal o jídlo. Tu spatřil, jak pes požírá odhozené zbytky jídla. Sádhu šel ke psu, objal ho a řekl: „Bratře, jak to, že jíš sám, aniž bys mi dal také podíl?“ Když mu to vytkl, začal pojídat spolu se psem. Když se svým zvláštním společníkem skončili hostinu, mudrc vstoupil do chrámu bohyně Kálí a modlil se s takovou vroucností a oddaností, až se rozechvění neslo celým chrámem. Když dokončil svou modlitbu, opustil chrám. Mistr požádal svého synovce Hrdaje, aby šel za sádhuem a promluvil s ním. Když jej Hrdaj nějakou dobu sledoval, mudrc se otočil a zeptal se, proč ho sleduje. Hrdaj mu odpověděl prosbou: „Pane, poskytněte mi poučení.“ Mudrc mu odpověděl: „Až voda této špinavé strouhy a voda svaté Gangy se tvému pohledu budou jevit jako jedna, když mezi zvukem flašoletu a hlukem davu tvé ucho nebude slyšet rozdíl, pak jsi dosáhl stavu pravého poznání.“ Hrdaj poděkoval a vrátil se domů. Mistr vyslechl, jaké poučení Hrdaj obdržel a řekl: „Tento muž dosáhl stavu pravé extáze i poznání. Siddhové se potulují v různých převlecích – jako dítě, jako nečistý duch nebo i jako blázen.“

962. Paramahansa (dokonalý člověk) je jako dítě. Podoben pětiletému dítěti nevidí rozdíl mezi mužem a ženou. Aby však byl příkladem ostatnímu světu, má se mít na pozoru před druhým pohlavím.

963. Jednou přišla sannjásinka (jeptiška) do paláce krále Džanaky. Džanaka se jí poklonil, aniž by se však podíval do jejího obličej. Sannjásinka si toho všimla a prohlásila: „Ó Džanako, jak to přijde, že máš před ženami stále tolik strachu?“ Když člověk dosáhne plné džňány, jeho povaha se začne podobat povaze malého dítěte – nevidí rozdíl mezi mužem a ženou.

964. Tyto malé skvrnky, které se drží džňánina, však nemají žádnou důležitost. Měsíc má také skvrny, které však jeho světlo nikdy neruší.

965. Ocelový meč se změní ve zlatý, jakmile se ho dotkne „kámen mudrců“; i když si podrží předchozí tvar, přece už nemůže nikoho zranit, jak to dovedl, když byl z ocele. Podobně člověk, který dovršil a dotkl se nohou Boha, se vnějším vzezřením nemění, není však schopen vykonat nic zlého.

966. Je-li ve vás božské poznání advaity (nedvojnosti), můžete dělat co chcete, zlo z vás už vyjít nemůže.

967. Jednou se stalo, že jeden světec, když procházel tlačenicí na ulici, náhodně šlápl zlému chlapíkovi na palec. Pln vzteku začal světec bít tak nemilosrdně, že sádhu padl v bezvědomí na zem. Plni starosti se jeho žáci jali o něj pečovat a všemi možnými způsoby se snažili, aby opět nabyl vědomí. Když zjistili, že se poněkud probírá, jeden z nich se ho zeptal: „Pane, poznáváte, kdo se vám snaží pomoci?“ Sádhu odpověděl: „Jistě, ten, kdo mě bil!“ Pravý sádhu nenalézá rozdíl mezi přítelem a nepřitelem.

Dokonalý a práce

968. Kdo spatřil Boha, těká po světě někdy jako blázen, jindy jako nečistý, neboť nepociťuje rozdíl mezi čistotou a jejím protikladem. Někdy zůstává jako neživý objekt, jsa ohromen tím, že spatřuje Boha uvnitř sebe i vně. Někdy je jako dítě, nepřikládá ničemu význam a chodí se šatstvem v podpaždí. Když však pracuje pro dobro jiných, počíná si udatně jako lev.

969. Po dosažení samádhi všechna činnost odpadá – vnější uctívání, probírání růženců a světské aktivity. Na začátku bývá velký povyk s prací. Čím víc se však člověk blíží Bohu, tím více shonu ubývá, až nakonec ustávají i modlitby a prozpěvování jmen Pána. (Obrací se na příslušníka Bráhmamádže:) „Dokud nepřijdete na shromáždění, vaše jméno je mnohokrát vyslovováno, o vašem dosažení, kvalitách apod. Jakmile však vstoupíte mezi přítomné, všechen hovor ztichne. Když vás přítomní spatří, každý má radost a prostě volají „přichází Šivanáth bábu“ a všechen hovor o vás ustane.“

970. Novomanželka je stále hluboce ponořená ve vykonávání domácích povinností, až do doby, kdy porodí dítě. Jakmile je dítě na světě, přehlídí v domácnosti méně důležité drobnosti a přestává se jimi zabývat. Namísto toho se mazlí celý den s děťátkem a s velkou radostí jej líbá. Člověk ve své nevědomosti je stále aktivní a vykonává nejrůznější činnosti. Jakmile však spatří ve svém srdci Boha, radost z práce ho opustí. Ba naopak, jeho štěstí spočívá nyní ve službě Bohu a vykonávání Jeho vůle. Nic jiného ho už nepřitahuje a nemůže se odtrhnout od extáze svatého společenství.

971. Když je Bůh realizován, svět se už nikdy nejeví prázdný. Kdo Ho dosáhl, vidí, že Pán sám se stal vším – vesmírem i jeho bytostmi. Když krmí své děti, pociťuje, jako by krmil samotného Gópálu (malého Kršnu), dívá se na své rodiče jako na Boha a slouží jim. Když se stane, že po realizaci Boha musí žít ve světě a vést život hospodáře rodiny, je jisté, že nemůže mít se svou ženou fyzické spojení. Oba se stanou oddaní Bohu a své životy stráví v modlitbách a lásce k Bohu. Slouží všem bytostem. Protože Bůh je ve všech bytostech, ve všech Ho uctívají.

KAPITOLA XX

ZÁBLESKY MISTROVÝCH ZKUŠENOSTÍ JAK JE SÁM POPISOVAL

Zkušenosti z raných dní

972. Za mladých časů, kdy mu jeho starší bratr vytýkal, že se nevěnuje učení, Mistr odpovídal: „Bratře, co mám si počít se vzděláním pro živitele rodiny? Raději bych chtěl dosáhnout moudrosti, která by mé srdce osvětila – takové moudrosti, která jednou dosažena uspokojuje navždy.“

973. V raných dnech duchovního života synovec Mistra, Hrdaj, zjistil, že Mistr medituje v noci, skryt v džungli, zcela nahý, dokonce i bez posvátné bráhmanské šňůry. Když se ho synovec zeptal, jak nahota souvisí s meditací, Mistr mu odpověděl: „Mělo by se medítovat bez pout a omezení. Od svého zrození je člověk spoután osmery pouty – nenávisí, hanbou, rodinou, pýchou, sociálními tradicemi, obavami, dobrou pověstí, kastovní pýchou a egotismem. I posvátná šňůra je poutem, je projevem egotismu a způsobuje, že se člověk pocituje jako bráhma a že je všemu nadřazen. Proto, když medituji o Božské Matce, vždy se napřed uvolním od všech pout tím, že je odložím.“

974. Když se v Mistrovi rozvinula neuhastitelná touha po Bohu, pociťoval, že jeho život bude bez vize Boha nadále nesnesitelný. Proto se začal zabývat myšlenkami, že svůj život ukončí, když tu najednou zcela nečekaně v něm vyvstala blaháplná vize. Mistr ji popsal takto: „Místnost se všemi dveřmi a okny, chrám a vše ostatní zmizelo z mého pohledu. Pociťoval jsem, jako by najednou nic neexistovalo a namísto toho jsem vnímal zářivý oceán Inteligence všude a bez hranic. Kamkoli jsem pohlédl, všude jsem viděl, jak ze všech stran se na mne řítí obrovské vlny svítícího oceánu a v krátkém okamžiku mě vlny zalily a celého pohltily. Udušen vlnami jsem ztratil své normální vědomí a padl na zem.“ Při jiné příležitosti řekl toto: „Padl jsem na zem místnosti, jsa zcela ztracen v extatické vizi. Neměl jsem nejmenší vědomí o tom, co se venku děje, jak tento a další den probíhal. Jediné co jsem si uvnitř uvědomoval, že mou duší se přelévá oceán nevyjádřitelné radosti, o které jsem předtím neměl ponětí. Zároveň jsem si byl také vědom svého nejvnitřnějšího nitra, kde byla blaháplná Božská Matka přítomná.“

975. První prožitek a zkušenost Boha nepřinesl Mistrovi stav neustálého vědomí Boha. Musel projít obdobími vyprahlosti a toužením po stále vizi Božství, což jej pobízelo k neustálé modlitbě k Božské Matce v hořkých slzách a s hlasitými výkřiky a modlitbami. Když popisoval tehdejší stav mysli, Mistr řekl: „Když se lidé okolo mě zběhli (přilákání hlasitými modlitbami a výkřiky), připadali mi jako stíny nebo jako množství postav na nějakém obraze – připadali mi tak neskuteční a stínoví, že jsem proto před nimi nepociťoval sebemenší ostych či stud. Ale kdykoli jsem se pro nesnesitelnou trýzeň srdce odvrátil od vnějšího vědomí, uzřel jsem v dalším okamžiku zářící duchovní formu Matky. Tuto formu jsem spatřoval, jak se usmívá, někdy se mnou hovořila, jindy mi radila a utěšovala mne.“

976. Když hovořil o době, kdy intenzivně toužil po Bohu, Mistr říkal: „Tehdy jsem si vůbec neuvědomoval potřebu očisty těla. Vlasy mi narostly do chomáčů a zcuckovaly se špínou a prachem. Když jsem seděl v meditaci, tělo mi ztuhlo a stalo se nehybné jako špalek. Stávalo se tak pro dlouhé a intenzivní soustředění mysli, takže ptáci jej brali za nečinnou hmotu, volně přicházeli a sedali mi na hlavu a jak hledali potravu, klovali do zcuckovaných vlasů. Oddělenost od Boha jsem někdy pociťoval jako tak prudkou bolest, že v zoufalé hořkosti jsem odíral svůj obličej o zem. Rozdíral jsem jej často tak, že krvácel. V meditacích, modlitbách a jiných uctívacích činnostech dny plynuly tak rychle, že jsem si to ani neuvědomoval. Když nastával soumrak a blížila se noc, ten okamžik oznamovalo zvonění zvonu a troubení lastur, což mě připomnělo, že den uplynul a nastává noc. S uvědoměním toho zmocnila se mé duše příšerná beznaděj a já jsem se vrhl na zem a odíral svůj obličej s hlasitým výkřikem: ‚Matko, den zase uplynul a Ty jsi se mi stále neukázala!‘ Hrozná bolest trýzněla mou duši a ti, kdo mě tehdy viděli se svíjet, se domnívali, že mám koliku.“

977. Když se po svatbě vrátil do Dakšínéšvaru, velmi záhy se ho zase zmocnilo šílení po Bohu. Stav své tehdejší mysli popisoval takto: „Normální člověk by zemřel, kdyby musel podstoupit jen čtvrtinu z toho, co bylo zapotřebí pro spirituální přeměnu a co muselo mé tělo a mysl prožít. Tohoto těla (mínil tím své) tobylo osudem; na štěstí však většina mých dní plynula v extatické radosti z vizi mé Božské Matky. Od těch dob uplynulo šest dlouhých let, co jsem ani na chvíli nezavřel svá víčka. Nemohl jsem tak učinit, ať jsem se snažil jak chtěl, mé oči se k spánku nezavřely. Odešel ode mne veškerý cit pro plynutí času a všechno mé ztotožňování se s mým tělem se vyhladilo. Přepadal mě hrozný strach, kdykoli se má mysl třeba jen nepatrně odvrátila od Matky a přimkla se k tělu. Často se mne zmocňoval strach, zdali jsem se nezbláznil. Stával jsem před zrcadlem, hleděl na svůj odraz v zrcadle, a když jsem se šfouchal do oka a zjistil, že je necitlivé, v hrůze mi vytryskly slzy a modlil jsem se k Matce: ‚Ó Matko, to je výsledek všech mých modliteb a absolutního spoléhání na Tebe, vždyť jsi na mne uvalila nevyлéčitelnou nemoc?‘ Ale to hned vystřídala jiná myšlenka: ‚Ó Matko, ať mé tělo potká jakýkoli osud, Ty mne nikdy neopouštěj! Blahosklonně mi uděl svou vizi a milost! Ó Matko,

cožpak jsem beze zbytku nevzal útulek u Tvých blahosladených nohou? Mimo Tebe nemám žádné jiné útočiště!' A když jsem se tak v slzách modlil, má mysl se naplnila zvláštním zanícením, které ve mně dalo vzniknout bezmezná ošklivost k vlastnímu tělu. Pak se má mysl pohroužila do osvěžující vize Božské Matky a jejích utěšujících slov."

978. Mistrova čistá mysl byla sama jeho prvním a nejdůležitějším učitelem. K tomu prohlásil: „Kdykoli k tomu nastala nutnost, vystoupil z nitra mého těla mladý sannjásin, který měl naprosto stejnou podobu jako já, a všemu mne vyučoval. Když vystoupil, zpravidla jsem poněkud odtáhl vědomí od vnějších objektů. Jindy zase jsem ztratil všechno vědomí vnějšího světa, ale stále jsem si uvědomoval jeho přítomnost a počínání. Když vstoupil zase do těla, začal jsem si zase uvědomovat vnější svět. To, co jsem se od něho dozvěděl, jsem se dozvídal od bráhmanky, Tótápurího a jiných. Co jsem se od něho naučil, učili mě i pozdější učitelé."

Tantrická a jiné sádhany

979. Když hovořil o tantrické sádhane, kterou podstoupil pod vedením bráhmanky Bhairaví, vypravoval: „Bráhmanka chodívala během dne daleko za Dakšinéšvar, aby sbírala různé vzácné věci, uváděné v tantrických písmech jako prostředky potřebné k sádhane. Za soumraku mě žádala, abych ji následoval a šli jsme k určitému místu. Když jsem provedl bohoslužbu k Matce Kálí, začal jsem meditovat podle pokynů, které mi dala. Nemohl jsem ani probrat celou svou málu (růženic); jakmile jsem totiž začal, byl jsem překonán božským žarem a upadl do hlubokého samádhi. Nemohu zmiňovat nejrůznější nádherné vize, které jsem míval. Jedna vize rychle střídala druhou a jejich výsledek jsem pociťoval velice konkrétně. Bráhmanka mě provedla všemi cvičeními, která jsou uvedena v 64 základních tantrických dílech. Většina z nich představuje nesmírně obtížné sádhany, které často mívají za následek, že sádhak sklouzne a mravně degraduje. Neomezená milost Matky mne však přes ně převedla naprosto bez úhony."

980. Když popisoval probuzení kundalíní, Mistr uvedl: „Když jsem tento stav realizoval (stav božského vědomí), přišel kdosi, kdo vypadal zcela jako já a důkladně zatřásl mými nervy idou, pingalou a sušumnou. Olízl ,lotosy' šesti center a pokleslé lotosy se okamžitě vztyčily. Nakonec se zcela rozvinul lotos sahasrára."

981. Při provádění islámské sádhany Mistr své ladění popsal těmito slovy: „Opakoval jsem jméno Alláha, oblékal jsem se do šatů po způsobu mohamedánů a recitoval jsem pravidelně Namáz. Zcela jsem vyhostil z mysli všechny hinduistické myšlenky a nejenže jsem se neklaněl hinduistickým Bohům, ale nepociťoval jsem ani touhu je navštěvovat. Když takto uběhly tři dny, realizoval jsem cíl tohoto způsobu uctívání."

982. Procvičoval jsem různá náboženství, jednou hinduismus, pak islám, křesťanství a pak jsem zase procházel různé sekty hinduismu, šákty, vaišnavisty, védántisty a jiné. Poznal jsem, že se všechna náboženství ubírají ke stejnému Bohu, avšak přicházejí k Němu různými cestami.

983. Mistr podstoupil i zkušenost toho, jak člověk umírá, když byl svědkem smrti svého milovaného synovce Akšaje. Když svůj prožitek popisoval, říkal: „Akšaj zemřel přímo před mýma očima. Mě se to však ani v nejmenším nedotklo. Stál jsem a díval se, jak člověk umírá. Bylo to jako když se vytáhne ze pochvy meč. Meč zůstal takový jaký byl, jen pochva byla zanechána. Ta scéna se mi líbila a smál jsem se, tančil a zpíval. Tělo bylo pak odneseno a spáleno. Druhý den jsem však stál tam (ukázal na jihovýchodní verandu svého pokoje) a cítil jsem mučivou bolest ze ztráty Akšaje, asi jako když někdo ždímá mé srdce, stejně jako se ždímá mokrý ručník. Divil jsem se tomu a myslel si, že mě Matka něčemu učí. O tělo jsem neměl starost, ještě méně o svého synovce. Když však při jeho ztrátě mě popadla taková bolest, jak o mnoho větší musí být zármutek hospodářů, když je potká ztráta drahých.“

Zkušenosti s nirvikalpa samádhi

984. Svou zkušenost s nirvikalpa samádhi Mistr vylíčil takto: „Po zasvěcení mě ‚nahý‘ (to bylo pojmenování, které Šrí Rámakršna z úcty stále používal pro svého gurua, který byl ‚nága sannjásinem‘ a zpravidla chodil zcela nahý) začal učit různým závěrům, vyplývajícím z advaita védánty a požadoval, abych svou mysl zcela odtáhnul od všech objektů a ponořil se do átmana. Navzdory všem pokusům jsem nebyl schopen překročit říši jmen a tvarů a povznést svou mysl do nepodmíněného stavu. Neměl jsem potíž se stažením mysli od všech objektů až na jediný, a tím byla příliš mi blízká forma mé blahoplňné Matky – zářící esence čistého Vědomí –, která se přede mnou objevovala jako živoucí Skutečnost a nedovolovala mi jít nad říši jmen a tvarů. Znovu a znovu jsem se snažil soustředit mysl na učení advaity, ale podoba Matky mi stále stála v cestě. V zoufalství jsem řekl ‚nahému‘: ‚Je to beznadějně. Nemohu svou mysl zvednout do nepodmíněného stavu, abych bezprostředně hleděl na átman.‘ On se rozzlobil a ostře na mne vzkřikl: ‚Co? Ty to nedokážeš? Ty musíš!‘ A začal se pátravě rozhlížet, a když našel kousek skla, zvedl ho a vtlačil mi ho hrotem mezi obočí, řka: ‚Soustřeď svou mysl na tento bod.‘ Znovu jsem si sedl k meditaci s pevným odhodláním, a jakmile se mi objevila okouzlující podoba mé Božské Matky, použil jsem své rozlišování jako meč a obraz jsem rozsekl ve dvě. Všechny překážky zmizely a má mysl se okamžitě vznesla nad relativní pláň a já jsem se ztratil v samádhi.“

985. Po šest měsíců jsem byl ve stavu nirvikalpa samádhi, ze kterého se obyčejní smrtelníci nemohou vrátit. Po 21 dnech tělo totiž odpadne jako zvadlý list. Dny a noci mýjely jeden za druhým naprosto bez povšimnutí.

Mušky mi vlétávaly do úst a nosu asi jako u mrtvolky, bez toho, že by to zanechalo nějaký pocit. Vlasy jsem měl smotané prachem. Někdy se i stalo, že nastalo vyprázdnění, aniž bych si to uvědomil. Tento stav by tělo stěžší přežilo, ale díky jednomu sádhuvovi, který tehdy přišel, přežilo. Okamžitě poznal, v jakém stavu se nacházím, i to, že Matka zamýšlí s tímto tělem vykonat ještě mnoho věcí, a že mnoho lidí má z toho mít užitek, bude-li zachováno. Proto vyžebrával někde jídlo a v čase jídla se mě snažil přivést k vnějšímu vědomí tím, že mi poskytoval pár pořádných ran. Jakmile zjistil náznaky vnějšího vědomí, strkal mi jídlo do úst, a tak někdy sklouzlo několik soust do útroh, jindy však k polknutí nedošlo. Takto uplynulo celých šest měsíců. Když jsem později býval několik dní v tomto stavu, slyšával jsem hlas Matky: „Zůstávej na prahu relativního vědomí pro poučení lidstva.“ Nakonec se objevila úplavice. Přinesla s sebou kruté bolesti ve střevech. Tímto utrpením, které trvalo půl roku, se začalo vracet mé normální tělesné uvědomování. Jinak totiž mysl každou chvíli sama ze sebe se vznesla do nirvikalpa samádhi.

986. Přirozená tendence této (mé) mysli směřuje vzhůru (směrem k nirvikalpa stavu). Jakmile je jednou dosaženo tohoto stavu, už nechce dolů. Pro váš užitek ji násilím tlačím dolů. Tah dolů nemá dost síly, není-li doprovázen nějakou nižší touhou. K tomu účelu jsem své mysli opakovaně navrhoval nějaké bezvýznamné touhy, jako na příklad si zakouřit z dýmky, napít se vody, ochutnat nějaké zvláštní jídlo, nebo že chci někoho spatřit. Pak mysl sama pomalu sestupovala (k tělu). Stávalo se však, že když přišla dolů, utekla zase nahoru. Bylo třeba ji znovu stáhnout pomocí takových přání.

987. Šrí Rámakršna vstupoval do svrchovaného stavu nirvikalpa samádhi jen tehdy, když vyslovoval slovo „Tat“ (To) z formule „Om Tat Sat“. Sat (Bytí) může nést sebou sugesci vzdáleného protikladu „asat“ (nebytí). I nejsvětější symbol „Óm“ se zdál, že nedosahuje cíle. Když však pronášel „TAT“, pak všechny ideje relativity se z jeho vědomí vytratily. Veškeré rozlišování mezi existencí a neexistencí ustalo; ponořil se v realizaci Jediného, který překonává všechna omezení.

988. Otázka návštěvníka: „Když jste ponořen v samádhi, máte ještě alespoň nepatrný pocit ega?“

Mistr: „Ano, trochu ega zpravidla zůstává. Je to jako když malý zlatý lístek třete o hroudu zlata. Lísteček zcela nevymizí. Všechno vnější vědomí přestane, ale Pán mi podržuje malé ego, abych Ho mohl zažívat.

Někdy však odežene i to málo. Pak je nejvyšší samádhi. Nikdo nemůže sdělit, co ten stav je – je to absolutní proměna našeho vlastního já v Jeho. Panenka ze soli se ponořila do oceánu, aby změřila jeho hloubku. Jakmile však přišla ve styk s vodou, rozpustila se. Proto kdo může existovat a podat zprávu o hloubce oceánu?“

Mistrovo nepřetržité uvědomování si Boha

989. Mistr byl dotázán: „Věříte v Boha, pane?“ „Ano,“ odpověděl Mistr. „Můžete Ho dokázat, pane?“ „Ano.“ „Jak?“ „Tím, že Ho vidím, stejně jako vás zde, jenže daleko intenzivněji.“

990. Jeden logik se obrátil na Mistra s otázkou: „Co jsou subjekt, objekt a poznání?“ Mistr mu odpověděl: „Dobrý muži, neznám všechny ty učené detaily. Zním jen svrchované Já ve mně a mou Božskou Matku.“

991. Když Hrdaj viděl stav mého těla, říkával: „Nikdy jsem neviděl tolik spirituality a osvícení v tak slaboučkém těle!“ Ačkoli mé tělo bylo slabé, nikdy jsem nepřestal hovořit s jinými o Bohu. Pamatuji se, jak jsem jednou zhubnul na pouhou kostru, a přesto jsem hodiny mluvil o duchovních věcech, aniž bych cítil, že mám nějaké tělo.

Jak se Mistr modlil

992. K Božské Matce jsem se modlil takto: „Ó Matko, která jsi ztělesněně Blaho, Ty se mně musíš odhalit.“ Jindy jsem se modlil: „Ó Pane pokorných! Ó Pane ponížených! Jsem snad já mimo Tvůj vesmír? Nemám poznání ani oddanost, ani výtečnost sebekázně. Nemám nic. Ó Pane, Svou nekonečnou milostí mi musíš udělit vizi Sebe Samotného.“

993. „Ó Božská Matko! Netoužím po uznání lidí ani po potěšení těla, jen ať má duše vplývá do Tebe jako neustálý soutok Gangy a Jamuny. Matko, jsem bez bhakti, bez jógy, chudý a bez přátel a nechci žádnou chválu, jen dovol, aby má mysl stále přebývala u Tvých lotosových nohou.“

994. „Matko, jsem jantra (nástroj) a Ty jsi janti (hybatel), já jsem komnatou a Ty nájemníkem, jsem pochvou a Ty jsi mečem, jsem vozem a Ty vozatajem. Dělam to, jak působíš, abych dělal; mluvím tak, jak Ty působíš, abych mluvil; chovám se tak, jak Ty se ve mně chováš; ne ‚já‘, ne ‚já‘, ale ‚Ty‘.“

995. Je jisté, že realizujeme Boha, máme-li velkou oddanost k pravdě. Naopak postrádá-li někdo úctu k pravdě, pak všechno jeho snažení postupně zaniká. Po dosažení realizace Boha jsem řekl Matce, maje květiny v ruce: „Ó Matko, zde si vezmi Tvé poznání (zde ‚Tvé‘ znamená ‚Tvé tvoření‘) i Tvou nevědomost, Tvou čistotu i Tvou nečistotu, Tvé dobré i špatné, Tvou ctnost i Tvůj hřích; dej mi jen čistou bhakti, Matko.“ Ale když jsem toto všechno řekl Matce, nemohl jsem jí říci „vezmi si Tvou pravdu a nepravdu“. Vše ostatní jsem mohl Matce vrátit, ale nikoli pravdu.

Božství je jak v dobrém tak zlém

996. S realizací Boha všechen karman odpadá. Tak se stalo i s mým obřadným uctíváním. Vykonal jsem bohoslužbu v chrámu Kálí. Jednoho dne se mi najednou odhalilo, že vše je činnájá – čirý Duch. Pomůcky používané při bohoslužbě, oltář, vchod – vše bylo Duchem. Lidé, zvířata, ptáci, vše bylo čirým Duchem. Jako blázen jsem začal rozhazovat květy kolem sebe a co jsem viděl, to jsem uctíval.

Jednoho dne, během Šivovy bohoslužby, jsem položil hromoklín na Šivův lingam (symbol plodivé síly), když mi přišlo vyjevení, že Šiva sám je celým vesmírem. Nepřemýšlel jsem o tom, přišlo to jako bleskem. Od toho dne jsem skončil s uctíváním Šivy skrze Jeho zpodobnění. Jednou jsem trhal květy, když se mi odhalilo, že každá kvetoucí rostlina je kytičí, která zdobí vesmírnou formu Boha. Tehdy jsem sbíral květy naposled.

997. Jednou jsem měl tuto vizi: Zdálo se mi, jakoby Jediná Substance vzala na sebe formu vesmíru i se všemi živými bytostmi, a že se to podobalo domu z vosku a s ním všichni lidé, zvířata, zahrady, silnice a vše další bylo z vosku a jenom z vosku.

998. Víte, co spatřuji? Vidím Jeho jako všechno! Lidé a jiné bytosti vypadají jako opravdové figuríny potažené kůží, které potřásají hlavami a pohybují rukama a nohama, ale uvnitř nich je Pán.

999. Uvedla mě do postavení bhakty-vidžňánina. Proto mohu žertovat a dělat si legraci s Rakhalem a ostatními. Kdybych byl v postavení džňánina, nebylo by to možné. Ve svém stavu vidím, že sama Matka se tím vším stala. Vidím Ji všude. V chrámu Kálí jsem si všiml, že se stala i zlým člověkem – stala se bratrem pandity Bhagavaty. Ať jsem se snažil, jak jsem chtěl, neuspěl jsem v tom, abych pokáral matku Rámlála. Zjistil jsem totiž, že byla jinou formou Matky. Protože zjišťuji Matku i v děvčatech, uctívám je. Má žena mi masíruje nohy a já jí pak vzdávám poctu. Jelikož jsem se dostal do takového stavu, vaše pozdravení musím opětovat. Ani zlého člověka nemohu přehlédnout, věřte mi. I list bazalky, ať je třeba suchý a malinký, i ten možno obětovat Božství.

1000. Víte, jak se dívám? Stromy, rostliny, lidi, zvířata, trávu – tyto a jiné věci vidím jako různé příkrývky, jako povlaky polštářů, některé z jemné bavlny a jiné z hrubšího materiálu, některé kulaté, jiné čtverhranné. Ale uvnitř všech těch polštářů je jedna a tatáž substance – bavlna. Stejně tak všechny předměty světa jsou napěchovány nepodmíněným satčítánanda. Cítím, jakoby se Matka zahalovala do různých šatů a pokukovala z nich. Kdysi jsem byl ve stavu, kdy jsem toto každou chvíli vnímal. Aniž by rozuměli mému stavu, lidé přicházeli a těšili mne. Rámlálova matka plakala. Když jsem se na ni díval, měl jsem pocit, že Matka, která byla v chrámu, přišla sem v převlečení. Válel jsem se smíchy, řka: „Jak krásně jsi oblečená.“ Jednoho dne jsem meditoval o Božské Matce v chrámu Kálí a nebyl jsem schopen vizualizovat Její formu.

Za nějakou dobu jsem Ji spatřil, jak vzhlíží z té strany, co je nádoba, která se používá k bohoslužbě. Měla vzezření prostitutky Ramani, která se šla vykoupat do řeky. Smál jsem se a zasl: „Velmi dobře! Dnes chceš být Ramani. Přijmi tedy dnešní uctívání v této podobě.“ Takovým způsobem mne Matka vyučovala. „I prostitutka Jsem Já Sama. Není ničeho, co by nebylo Já Sama.“ Jindy, když jsem projížděl v povoze tržištěm, spatřil jsem Matku jako svůdnou ženu, elegantně oblečenou, s rumělkovým znaméním na čele a s parukou, jak kouří. Užasle jsem se ptal, proč si Matka zvolila také tuto podobu a hluboce jsem se jí poklonil.

1001. Vidím svrchovanou Bytost vlastníma očima jako pravou Skutečnost. Proč bych měl přemýšlet? Opravdu vidím, že absolutno se stalo vším kolem nás; je to On, Pán, který se projevuje jako omezená duše a jevový svět, aby se ve vás uvnitř probudil Duch, abyste viděli Skutečnost. Dokud je člověk neschopen Ho vidět jako jedinou Skutečnost, dotud musí uvažovat a rozlišovat s tím, že říká: „To ne, to ne.“ Samozřejmě nestačí, aby člověk toto jen prolašoval. „Nade vši pochybnost vidím, že to je On, kdo se stal tím vším!“ Milostí Pána Duch musí oživnout. Po duchovním probuzení následuje samádhi. V takovém stavu se zapomíná, že máme tělo, zapomíná se veškerá přívislost k věcem světa, to jest k „ženám a zlatu“. Člověk pak miluje jen řeč, která se týká Boha a bolestně se souží, když musí naslouchat světským věcem. Když je Duch uvnitř probuzen, dalším krokem je realizace vesmírného Ducha. Jedině Duch může realizovat Ducha.

1002. Je tomu mnoho let, co mi Vaišnavačaran řekl, že člověk dosáhne dokonalé poznání, jediné když vidí Boha v člověku. Nyní vidím, že to je On, kdo se tu pohybuje v různých podobách, jednou jako člověk, jednou jako podvodník, jindy zase jako ničema. A říkám: „Nárájana ve tvaru čestného muže, Nárájana v podobě podvodníka, Nárájana s podobou ničemy a Nárájana ve tvaru oplzlého.“ Problémem pro mne je, jak je mám všechny pohostit. Rád bych každého nakrmil. Proto mívám jednoho s sebou, abych ho mohl pohostit.

1003. Když spatřím charakterní ženu z vážené rodiny, vidím v ní svou Božskou Matku, oděnou v prostý šat cudné ženy, a když se zadívám na městské ženy, jak sedí v otevřených verandách na veřejnosti, oblečené v neslušných až nestydatých šatech, vidím v nich stejnou Božskou Matku, jak si různě hraje.

1004. V Bohu je jak vidjá, tak avidjá (poznání a nevědomost). Vidjá májá vede člověka k Bohu, zatímco avidjá májá ho svádí z cesty k Pánu. Poznání, oddanost, odpoutanost, soucit – všechno to je výrazem vidjá máji; jenom s její pomocí lze dosáhnout Boha.

Když však jste pokročili o krok výš, dosáhnete poznání brahman. V tom stavu pociťuji – skutečně vidím –, že On se stal vším. Není tu nic co by se dalo přijmout či naopak odmítnout! Zlobit se na někoho nebo hněvat je pro mě nemožné.

Jednou jsem jel kočárem a spatřil jsem dvě kurtizány, jak stojí na balkoně. Ale já jsem opravdu v nich viděl Božskou Matku, a tak jsem je zdravil.

Jakmile ve mně tento stav (vědomí) vzešel, nemohl jsem uctít nebo něco obětovat Matce Kálí (v chrámu v Dakšínéšvaru). Proto mně začal správce chrámu nadávat. Já jsem se však jeho nadávkám smál a nebyl jsem jimi v nejmenším uražen.

1005. Mistr jednou vylíčil vizi, kterou měl a která mu odhalila pravou přirozenost světa: „Víte, co jsem tehdy viděl? Božskou vizi – vizi Božské Matky! Objevila se s dítětem v děloze, které porodila a hned v dalším okamžiku spolkla. Navzdory tomu, co se vešlo do jejích úst, ona zůstala prázdná! Ukázala mi, že všechno je prázdnota. A jako by říkala: ‚Pojď, pomatení, pojď, pomatení!‘“

Mistr a jeho nemoc

1006. Když pandit Sasadhár spatřil nemocného Mistra (v posledních dnech trpěl rakovinou hrtanu), zeptal se: „Proč nesoustředíte svou mysl na nemocnou část těla a tak se nevyлéčíte?“ Mistr: „Jak mohu upnout mysl na tuto mizernou klec s masem a krví, když jsem mysl již dávno odevzdal Bohu?“ Sasadhár: „Proč se nemodlíte k Božské Matce, aby vaši nemoc vyléčila?“ Mistr: „Když myslím na svou Matku, fyzické tělo zmizí a jsem naprosto a zcela mimo něj. Proto je pro mě nemožné se modlit o něco, co se týká těla.“

1007. Když byl Mistr ku konci své nemoci na tom zle a nemohl skoro nic polknout a mluvit, zvolal: „Mluvím a jím nyní tolika ústy. Jsem Duší všech duší a mám nekonečné množství úst. Jsem neomezeným Duchem, který je potažen lidskou kůží a která je někde v hrdle poraněna. Když je tělo nemocné, pak nemoc působí na mysl. Když se člověk opaří horkou vodou, pak se říká: ‚Ta voda mě opařila.‘ Pravdou však je, že opařuje horkost, ne voda. Všechna bolest je v těle, všechna nemoc je v těle, ale Duch je nad bolestí a je nad dosahem nemoci.“

1008. Kvůli tomu (ukázal na nemocný hrtan) jsem jednou řekl Matce, že nemohu nic polykat a prosil jsem ji, aby mi umožnila sníst trochu jídla. Matka však ukázala na vás všechny a řekla: „Proč? Tady jíš přece tolika ústy!“ Byl jsem zcela zahanben a už jsem nemohl říct ani slovo.

1009. Matka mi přivodila tuto nemoc, aby učila člověka, jak má myslet na Ducha a jak má žít v božském uvědomování i tehdy, je-li v těle nesmírná bolest. Když tělo trpí mučivými bolestmi a vyhladověním a když není lidská možnost, jak mu poskytnout úlevu, i tehdy mi Matka ukáže Ducha jako Pána těla. Má Božská Matka uvalila nemoc na toto tělo, aby přesvědčila skeptiky, že átman je božský a že božské vědomí je skutečné, a když se dosáhne dokonalosti, dosáhne se tím osvobození od všech vazeb.

Žáci stojící u těla mrtvého Mistra.

1010. Když během poslední nemoci Mistra jeho žáci vroucně prosili, aby se modlil k Pánu o uzdravení, aby ponechal jeho tělo zde na zemi ještě nějaký čas, alespoň pro jejich zdar, prohlásil: „K Pánu o tom nepronesu ani slovo. Jeho vůle ať se stane. Poznal jsem, že má Božská Matka a já jsme se stali jedno jednou provždy. Rádha řekla Kršnovi: ‚Ó milovaný, přebývej v mém srdci a nezjevuj se již ve svém lidském tvaru.‘ Brzy však zatoužila spatřit Kršnu v lidské podobě. Její srdce milovalo a soužilo se po milovaném. Vůle Páně se však musí naplnit a Kršna se v lidském těle dlouho neobjevil.“

Mistr jakožto kombinace lidství a Božství

1011. Jsou tři slova, která mě bodají do mozku: guru (duchovní učitel), karta (ten, který koná) a bábá (otec). Bůh je jediný guru. Má Božská Matka je jediná, kdo koná činnost – já jsem nástroj v Jejích rukách. Pociťuji se stále jako Její dítě.

1012. O setkání s jedním slavným panditem vypravoval toto: „Když jsem se doslechl, že pandit se chystá mne navštívit, polekal jsem se. Vždyť ani nevím, jaké šatstvo nosím. Neměl jsem ponětí o tom, co mu budu odpovídat. Řekl jsem Matce: ‚Mimo Tebe nemám nic – písmo a ostatní věci.‘ Všem známým jsem řekl, aby tu byli a seděli, neboť jejich přítomnost mne povzbudí. Když pandit přišel, stále jsem se ještě trochu bál. Seděl jsem ale klidně, díval se na něho a poslouchal, co říká. Pak jsem najednou spatřil Matku, jak mi odhaluje mysl pandita. Co je dobré na studiu písma, když se nám nedostává rozlišování a odpoutanosti? Tady (ukázal na své tělo) jako by se něco plazilo vzhůru k hlavě. Můj strach pominul a přestal jsem si být vědom sebe sama. Vzhlédl jsem a z mých úst počala plynout slova. Cítil jsem, jako by někdo naplňoval má slova, jakmile byla vyslovena. V Kámárpukuru, když se měří množství obilných zrn, jeden člověk zrna posunuje a druhý je měří. Tak podobné to bylo, sám jsem ale nevěděl, co jsem povídal. Když jsem zase nabyl svého vnějšího vědomí, spatřil jsem pandita, jak je celý mokrý od slz a jak pláče. Takové stavy se mi tu a tam naskytly; Kešab mi vzkázal, že mě vezme na plavbu křížem krážem po Ganze a že nás bude doprovázet misionář a turista jménem Cook. Když jsem to uslyšel, z nervozity jsem začal navštěvovat přesličníkovou jeskyni (vyměšoval). Brzy nato přišli a já jsem s nimi vstoupil na loď. Pak ale nastala se mnou změna! Co všechno jsem jim řekl! Všichni tito lidé (ukazoval na své žáky) říkali, že jsem jim poskytl vynikající výklad. Já však o tom nic nevím.“

1013. Ten, který je ve mně, dělá všechno skrze mne. Někdy se stalo, že jsem byl ve stavu Božství – a nebyl jsem smířen dřív, než mi byla poskytnuta bohoslužba. Já jsem nástroj a On jej ovládá. Dělán to, k čemu mě má a říkám to, co chce, abych říkal.

1014. Giriš Čandra Ghóš, i když Mistrovi předal „plnou moc“ (výraz, kterým Mistr vyjadřoval ideu úplného odevzdání se), nenalézal pokoj, když si uvědomoval sílu zlých tendencí, které v dřívějších letech nasbíral. Tomu řekl Mistr: „Příteli, snad tě nekousl vodní had? Ne, toto musel být jedovatý. To nevíš? Když vodní had chytne žabu, ta ještě párkrát kvákne, než zemře. Když je však had jedovatý, pak zemře po jednom kváknutí. I když uteče, skočí jen párkrát a zemře ve své díře. Stejně je to s každým, kdo sem přijde.“

1015. Jednou umýval jeden žák Mistrovi nohy a ten se k této službě takto vyjádřil: „Toto má hluboký význam.“ Pak položil svou ruku na srdce a řekl: „Je-li v tomto něco (božského), pak (činem této služby) nevědomost a avidjá jednu provždy zmizí.“ Pak s vážným pohledem doplnil: „Tady není žádný nezavěšenec. Onehdy jsem měl vizi. Hariš byl blízko mě. Spatřil jsem, jak satčítánanda vyšlo z pochvy (jeho těla). Když vyšlo, prohlásilo: ‚Vtěluji se v každém čase.‘ Myslel jsem, že třeštím, tak jsem byl zticha. Pak jsem uslyšel, jak říká: ‚I Čajtanja uctívá šakti.‘“

1016. Během své nemoci Mistr řekl jednomu žákovi: „Zde (uvnitř něho) jsou dvě osoby. Jedna je Božská Matka a druhá osoba je ten, kdo ji uctívá. Ten druhý je teď nemocný... Pán přichází se svými žáky jako božské vtělení. Vezme si na sebe lidské tělo. Jeho žáci se s Ním vracejí zpět k Božské Matce.“ Náhle vtrhla skupina báulů (zpívající potulní mniši) do domu. Zpívali jméno Páně a tančili radostí a dům opustili v jednom okamžiku. Jak náhlý byl jejich příchod, stejný byl jejich odchod! A lidé je vůbec neznali!

1017. Uvědomuji si, že trojice – obětní špalek, obětovaná oběť a obětník, který zabíjí oběť při obětním obřadu, jsou ze stejné substance.

1018. Během posledních dnů svého života, kdy byl Mistr již velmi churavý, zeptal se Naréndry: „Pověz mi, co si myslíš – jaká je povaha mých pocitů?“ Naréndra: „Pane, vždyť Ty jsi vším! Hrdina, který se prosekal mečem rozlišování ke Skutečnosti a provedl to silou, kterou svět nemůže poskytnout. Máš ladění sakhí (přítekně) a nepopsatelnou lásku, extázi Božské lásky, jakou může vyvolat jedině ten, kdo je milencem Boha. Jsi hrdinou i sakhí a vším ostatním při Tvé touze po Pánu.“

Mistrovy city byly velmi rozjítřeny. Položil své ruce na své srdce a řekl Naréndrovi a ostatním žákům: „Cítím – uvědomuji si –, že všechny věci, každá myslitelná věc vychází odtud!“

1019. Několik dní před smrtí Mistra, kdy již šestiměsíční utrpení z rakoviny hrtanu vypotřebovalo jeho tělo na pouhou kostru, Naréndru (pozdější Svámí Vivékánanda) napadla zcela zvláštní myšlenka, aby vyzkoušel pravdivost často uváděného ujištění Mistra, že je Božským Vtělením. Sám pro sebe si řekl: „Jestli uprostřed tohoto hrozného utrpení a fyzické bolesti je schopen prohlásit, že je Božstvím, pak mu uvěřím, že to je pravda.“ Je to až neuvěřitelné, ale v okamžiku, kdy tato otázka proběhla Naréndrovou myslí, Mistr sebral veškerou svou sílu a jasně prohlásil: „Ten, kdo byl Ráma a Kršna, je nyní Rámakršna v tomto těle – ale ne ve vašem védántickém slova smyslu.“

KNIHA IV.

**AFORIZMY
A PODOBENSTVI**

KAPITOLA XXI

NĚKTERÉ AFORIZMY

Aforizmy etického významu

1020. Pradlák má ve svém domě velké množství nevypraných šatů, ty však nejsou jeho. Jakmile šaty vypere, jeho místnost se vyprázdní. Lidé, kteří nemají své vlastní původní myšlenky, se podobají prادلákům. Svými myšlenkami byste se neměli podobat prادلákům.

1021. Počínejte si tak, jak chcete, aby si počínali jiní.

1022. Člověk se umenší žebráním. I sám Pán na sebe vzal podobu trpaslíka (Vámana), když šel k Balimu žebrat. Tímto příkladem se poučujeme, že se ponížujeme tehdy, když od někoho něco vyprošujeme.

1023. Nevěnuj pozornost tomu, co jiní o tobě říkají. Lidé rychle chválí a rychle haní.

1024. Žijte život v míru a ctnosti a buďte indiferentní k chvále i kritice lidí.

1025. Jsou určití tvorové, se kterými by člověk měl zacházet opatrně. Za prvé bohatí. Ti mají peníze, lidi a velký vliv. Když si usmyslí, mohou vám uškodit. Musíte s nimi zacházet opatrně, možná, že bude i nutné kývnout na všechno co řeknou. Za další to jsou psi. Když útočí nebo na vás štěká, musíte ho uklidnit hvízdáním. Za třetí to jsou býci. Když vás chce nabrat na rohy, měli byste vyluzovat nějaké zvuky. Za čtvrté to jsou opilci. Když ho rozčílíte, bude vás urážet všemi možnými oplzlými výrazy. Získáte si však jeho přízeň, když ho oslovíte: „Dobrý strýčku – jak se ti vede?“ To ho uspokojí a přijde k vám, abyste si s ním zakouřili.

1026. Člověk, který jedl ředkev, krká pach ředkve. Člověk, který jedl okurky, krká pach okurek. Podobně někdy se stává, že ústa vyřknou to, co srdce uvnitř zamýšlí.

1027. Člověk rozvíjí sklony podle společnosti, ve které se pohybuje; a stejně člověk hledá společnost, která vyhovuje jeho sklonům.

1028. Někteří lidé mají povahu hadů. Nikdy nevíte, kdy vás uštknou. Musíte velice usilovat o to, abyste jejich jed paralyzovali. Jinak se tak rozzlobíte, že až pocítíte touhu po odvetě.

1029. Hněv nese vždycky znak tamasu. V hněvu člověk ztrácí všechno rozlišování. Hanumán podpálil celou Lanku, přičemž ho ani nenapadlo, že by mohl zapálit i místo, kde byla Síta.

1030. „Guruů můžete mít stovky, ba tisíce, ale žáka nenaleznete,“ to je staré rčení, které říká, že je mnoho lidí, kteří mohou dát dobrou radu, ale těch, kdo se jí řídí, je málo.

1031. Proč náboženství degenerují? Dešťová voda je čistá, ale znečistí se, jakmile dopadne na zem kvůli prostředí, kterým prochází. Střechy, roury a koryta jsou plná špíny, takže voda, která jimi protéká, musí být také špinavá. (Stejně tak náboženství jsou pošpiněna prostředím, ve kterém se projevují.)

1032. Hřích a rtuť lze těžko strávit.

1033. Když chcete navštívit světce nebo jdete do kostela, nemějte nikdy ruce prázdné. Vezměte sebou třeba jen maličkost a nabídněte ji jako oběť.

1034. Zloděj se nemůže vplížit do domu, kde obyvatelé jsou všichni vzhůru. Stejně tak, když jste stále na stráži, žádná špatná myšlenka nemůže do vaší mysli vstoupit, aby vám vzala vaši dobrotu.

1035. Májá je připoutanost, kterou pociťujeme vůči příbuzným, otci, matce, bratrovi, sestře, manželce, dětem a bratrancům. Láska, která plyne ke všem bytostem stejně, se nazývá daja.

1036. Dokud žiji, dotud se učím.

1037. Dokud žijete, každý den se učte znát mysterium lásky a oddanosti. Vždycky z toho budete mít prospěch.

1038. Skloňte svou hlavu tam, kde ji sklánějí jiní. Uctívání nezůstává nikdy bez odměny.

1039. Ve své víře zůstávejte vždy pevní a vytrvalí, vystříhejte se však pobožnickářství a nesnášenlivosti.

1040. Bharata, Prahláda, Šukadéva, Vibhíšana, Parašuráma, Bali a dojičky krav z Vrndávanu – tito všichni odepřeli poslušnost svým nadřízeným a učinili tak pro blaho Boha.

1041. Nejlepší pro vás je, když zamítnete všechny touhy a budete zcela odpoutaně pracovat.

Aforizmy duchovního významu

1042. Nebe někdy promlouvá ústy bláznů, opilců a dětí.

1043. Ďábel nikdy nevstupuje do domu, kde se stále zpívají chvalozpěvy na Pána.

1044. Požehnaní jsou ti, kdo žijí na březích Gangy.

1045. Na vody Gangy by se nemělo pohlížet jako na obyčejnou vodu, stejně tak prach z Vrndávanu není obyčejným prachem a maháprasáda (obětní rýžové jídlo) z oběti Šrí Džagannáth Dévy není obyčejnou rýží. Tyto tři jsou objektivním projevem svrchované Bytosti.

1046. Když bude Pán chtít, může nechat projít slona uchem jehly. Může učinit, co se Mu zachce.

1047. Neklopýtá ten, kdo vzal v Něm útočiště.

1048. Hari znamená ten, kdo krade naše srdce; Haribal znamená Hari je naše síla.

1049. Dokud se v člověku neprobudí Duch, Boha poznat nemůže.

1050. Hledej útočiště v Bohu a zřekni se studu a strachu. „Kdybych měl tančit ve jménu Boha, co by tomu lidé řekli?“ – takové myšlenky zavrhní.

1051. Mistr řekl jednomu člověku: „No dobře, nyní přicházíte, abyste teď hledal Boha, když jste strávil větší část svého života ve světě. Kdybyste byl vstoupil do světa po realizaci Boha, jaký mír a radost byste našel.“

1052. Když máte víru, dosáhnete toho, po čem toužíte.

1053. Napřed si buďte vědomi Boha a pak Jeho stvoření. Válmi ki obdržel mantru „Ráma“, aby o ní meditoval, ale dostalo se mu poučení, aby mantru opakoval obráceně „Mara, Mara“ – to jest „Ma“ neboli Íšvara a „ra“ čili džagat (vesmír)–, napřed Bůh a potom vesmír.

1054. Je absurdní hovořit o škodě, která vzniká z přílišného vstřebávání v Bohu. Paprsky diamantu září a chladí, nikdy však nepálí.

1055. Snaž se poznat nitja (nestvořené) pomocí lílá (hry).

1056. Drž se čírého Vědomí (Čit), abys realizoval číré Bytí (Sat).

1057. Věčného se dosahuje pomocí nevěčného, Skutečného pomocí nesku-tečného a noumenon (věc o sobě, na našem poznání nezávislá Skutečnost) na základě fenoménu (jevu).

1058. Jeho jméno je Činmájá (Intelligence), je příbytkem Intelligence; On, Pán, je veškerou Inteligencí.

KAPITOLA XXII

PODOBENSTVÍ

Kletba světskosti

1059. Bůh je jako strom nebeského světa, který splňuje každé přání (kalpataru) a poskytuje vše, co si přejete. Je třeba být opatrný a vzdát se světských přání, mít očištěnou mysl pomocí různých uctívacích cvičení. Poslechněte si o tom povídku.

Jeden cestující došel na převelikou planinu. Již dlouho putoval ve slunečném žáru, proto byl vyčerpán a zpocený. Usedl do stínu jakéhosi stromu, aby si odpočinul. Po chvíli ho napadlo, že by bylo příjemné tam mít postel, že by se mu krásně spalo. Nevěděl o tom, že sedí pod nebeským stromem, a proto jakmile ho myšlenka napadla, spatřil vedle sebe postel. Samozřejmě byl velice udiven, ale hned se do ní natáhl. Ještě ho však napadlo, jaké by to bylo příjemné, mít vedle sebe mladou dívku, aby mu jemně masírovala nohy. Jen to domyslel, zjistil, že u jeho nohou sedí mladá dívka, která mu jemně proklepává svaly na nohou. Pak ale dostal hlad, a tak si řekl: „Doposud jsem dostal vše, co jsem si přál, nemohl bych dostat něco k snědku?“ Okamžitě se před ním prostřelo mnoho chutných jídel. Hned se dal do jídla, a když se do plnosti najedl, zase se natáhl na lůžko. Začal si v duchu probírat události dne, a když si tak počíнал, napadlo ho, co by se stalo, kdyby ho najednou napadl tygr. Ve stejné chvíli se před ním objevil mohutný tygr, který na něho skočil a zlomil mu vaz a začal pít jeho krev. Takovým způsobem pocestný ztratil svůj život. To je běžný osud lidí. Pokud během meditace prosíte o nějakého člověka, peníze nebo světskou slávu, vaše touha bude bezpochyby do nějaké míry uspokojena; nezapomeňte však, že za dary, které obdržíte, číhá hrozba tygra. Tito tygři – nemoci, úmrtí někoho blízkého, ztráta cti a bohatství – jsou tisíckrát mocnější, než je živý tygr.

1060. Jednou se vracely rybářské ženy z trhu se svými koši od ryb. Měly dlouhou cestu domů, když je v pozdních odpoledních hodinách překvapila silná bouře s krupobitím. Začaly se ohlížet, kde by mohly nečas přečkat a případně přenocovat. Jediné co našly byl altánek zahradníka, pěstitele květin. Laskavý zahradník jim dovolil, aby přespaly v místnosti, kde uskladňoval košíky, ve kterých dodával vonné květiny zákazníkům. Celá místnost skladu byla prosycena jemnou vůní květů. Ženy poděkovaly a ulehly na zem ke spánku. Rybářské ženy však nejsou na takové vůně přivyklé, a tak se

převalovaly ze strany na stranu a spánek se nedostavoval. Až jedna přišla na spásný nápad. „Víte co,“ řekla, „pokropíme naše koše a dáme si je k hlavám. To jistě tu protivnou vůni květin přehluší. Snad se pak vyspíme.“ Všechny radostně souhlasily a radu zkusily. Za chvíli spaly všechny, jako když je do vody hodí!

Taková je síla zvyku. Světské duše, které byly materialisticky vychovány a jsou na takové prostředí zvyklé, nevydrží dlouho vdechovat atmosféru čistoty a odpoutanosti. Nemají klid a jako by je tam všechno pánilo.

1061. Jednou ležel jeden mudrc na kraji silnice a byl hluboce ponořen v samádhi. Šel kolem zloděj a jakmile ho uviděl, pomyslel si: „Ty chlapíku, ty musíš být zloděj. Určitě ses vloupal do pár domů a teď to tady dospáváš. Policie tě však takhle brzy najde, a tak raději zmizím.“ Takto uvažoval a rychle se ztratil. Brzy po něm se po silnici připotácel opilec, a když spatřil mudrce, zvolal: „A hele! Tys toho zřejmě moc vypil a teď jsi spadl do příkopu. Ach, to já jsem pevnější než ty, já tam nespadnu.“ – Nakonec šel kolem mudrc a poznal, že tu leží zřejmě velký světec v samádhi a posadil se vedle něho a začal jemným tlakem zpracovávat jeho svaté nohy.

To je příklad, jak naše světské tendence nám brání, abychom poznali pravou svatost a zbožnost.

1062. S ohledem na kněžskou třídu Šrí Rámakršna vypravovával příhodu ze života Šrí Gaurángy. Když byl Šrí Gauránga hluboce ponořen v samádhi, spadl do moře a byl zachycen sítí, kterou rybáři vytáhli; jelikož však přišli do kontaktu s tak svatou bytostí, také oni padli do transu. Zanechali veškerou svou práci a chodili kolem jako maniaci a jen zpívali svaté jméno Hari. Jejich příbuzní se je snažili z této nemoci vyléčit, ale bezúspěšně, nic nepomáhalo. Nakonec přišli za Šrí Gaurángou a svěřili se mu se svým zármutkem. Šrí Gauránga jim dal tuto radu: „Opatřte si trochu rýže z domu kněze a vložte jim pár zrníček do úst a uvidíte, že se uzdraví.“ Udělali, co jim poradil, a blaháplná extáze rybářů pominula. – Světskost a nečistoty vykonávají na duchovní růst poskvňující vliv.

1063. Správce jistého bohatého muže byl ustanoven, aby se v jeho nepřítomnosti staral o jeho majetek. Když byl někým dotazován, komu to všechno patří, odpovídal: „Pane, to všechno je můj majetek, tyto domy a zahrady jsou všechnymé.“ Zvysoka mluvil a domýšlivě si vykračoval. Jednoho dne se stalo, že chytil rybu v rybníčku u pánova zahradního altánku. Chytil ji přes výslovný zákaz pána. K dovršení smůly pán se vrátil právě tak, že uviděl scénu dokazující, jak si jeho nepoctivý správce počíná. Když zjistil, jak je jeho sluha nespolehlivý, okamžitě ho zbavil místa a cti a potupil ho tím, že mu zabavil všechno, co předtím vydělal. Ubožák si nemohl s sebou vzít ani rozviklanou krabici na kuchyňské potřeby, což byl jeho jediný vlastní majetek. Takový je trest, přemůže-li člověka falešná pýcha.

1064. Králův osobní holič si vyšel na procházku. Když míjel strom blízko rozcestí, uslyšel hlas: „Nechceš sedm džbánů plných zlata?“ Holič se rozhlédl

kolem, ale nikoho nespatriil. Ovšem vyhlídka, že by mohl mít sedm džbánů zlata, v něm vyvolala chamtivost, a tak, i když nikoho neviděl, zvolal: „Ano, chtěl bych sedm džbánů.“ Jak to dořekl, uslyšel hlas, jak pronáší slova, která jeho uším velmi lahodila: „Běž domů, sedm džbánů už máš doma.“ Holič se dal do běhu, aby co nejrychleji ověřil pravdivost nečekané zprávy. Když vstoupil do domu, stálo před ním sedm džbánů, seřazených jako vojáci. Odkryl je a našel je naplněné zlatem. Přesněji řečeno, šest bylo plných zlata a sedmý džbán byl zcela plný.

Holič výskal radostí a štěstím, ale záhy v něm vzešla touha, která se pomalu měnila v pevné rozhodnutí naplnit také sedmý džbán zlatem. Pak bude zřejmě dokonale šťastný. Okamžitě se dal do toho a sebral všechny šperky v domě a směnil je ve zlaté mince, které nasypal do džbánu. Džbán však byl záhadný. I když do něj vložil tolik mincí, džbán zůstával poloplný. To holiče rozhořčilo. Umínil si a také začal šetřit kde mohl, uskrovněoval sebe i svou rodinu, jen aby ušetřil peníze a mohl jimi naplnit džbán. Džbán však všem pokusům odolával a zůstával stále stejný.

Když už nevěděl kudy kam, obrátil se s pokornou prosbou na krále, aby mu zvýšil plat, že se svým dosavadním příjmem nemůže vystačit. Jelikož byl královým oblíbencem, plat mu byl okamžitě zdvojnásoben. Všechno, co takto získal, dával holič do džbánu. Ale v hltavém džbánu zůstávala hladina peněz stejná. Byl stále jen poloplný.

V poblázněné chtivosti se holič odhodlal k tomu, že bude žebrot, že půjde od domu k domu, od dveří ke dveřím. A tak se stalo, že svůj výdělek i vše, co vyžebrot, vkládal do záhadné, nenasytné dutiny džbánu.

Mijely měsíce a stav ubohého holiče se zhoršoval tak, že si toho i král všiml, zkoumavě se na něho podíval a zeptal se: „Co je s tebou? Když jsi měl polovic toho, co dnes dostáváš, usmíval ses, byl jsi milý a spokojený. Teď máš dvojnásobně a jsi mrzutý, ustaraný a bez nálady. Co se to s tebou děje? Nedostal jsi snad sedm džbánů?“ Králova slova holiče zarazila a překvapeně odpověděl: „Vaše výsosti, kdo vám to řekl?“ Král potřásl hlavou a odvětil: „Nikdo, ale podle toho, jak vypadáš a jak se chováš, jsi jako ten, komu jakšas (démon) svěřil sedm džbánů! I mně nabídl džbány, ale já jsem se ho zeptal, zdali budu moci ty peníze utratit nebo jen hromadit. Jen jsem to dořekl, jakšas bez odpovědi zmizel. Ty zřejmě nevíš, že ty peníze nelze použít. Nesou s sebou jen touhu po hromadění, chamtivost. Běž a okamžitě ty peníze vrať. Běž tam, kde ti je nabídnul.“ Při těchto slovech holič najednou nabral na smyslech a rozumu. Když došel ke stromu na rozcestí, zvolal: „Jakšasi, vem si zase džbány.“ A jakšas řekl: „Dobře.“

Když se holič vrátil domů, sedm džbánů už tam nebylo. Zmizely stejně záhadně, jak tam byly přineseny. S nimi však zmizely všechny jeho celoživotní úspory.

Takový je stav některých v království nebeském. Ti, kdo nevědí, jaký je rozdíl mezi jejich skutečnou spotřebou a jejich skutečným výdělkem, ztrácejí všechno co mají.

1065. Jednou v červnu si hrálo dítě u své matky. Radostně skotačilo a řeklo jí, že chce udělat květinovou slavnost z květů rasa (které hojně kvetou o slavnosti Rasa-líla, v listopadu). „Drahoušku,“ odvětila matka, „to není tak lehká věc, jak si myslíš. Musíš ještě všelicos prožít, než se budeš moci těšit ze slavnosti Rasa-líla. Měsíce září a říjen nejsou pro tebe příznivé. Protože někdo by tě mohl sebrat za oběť bohyni Durze. Pak ještě přichází hrůzný čas bohoslužby Kálí a ještě jiné. Budeš-li mít to štěstí a bezpečně projdeš všemi těmi krizemi, pak můžeš doufat, že se ti podaří dát dohromady Rasa-líla, květinovou slavnost, někdy začátkem listopadu.“ Jako ta paní v této povídce, neměli bychom ukvapeně schvalovat všechny touhy, kterými nás naše mladistvá představitost zabavuje a měli bychom mít na mysli, že musíme v životě projít ještě mnohými krizemi.

Sex a jeho vazba

1066. Moderně vychovaný muž se kdysi přel s Mistrem, že je pro ženatého možné zůstat světským nepotřísněným. Mistr mu odpověděl: „Víte, jakého druhu je váš tak zvaný ‚nepotřísněný ženatý člověk‘ dnešních dnů? Jelikož je světem nepotřísněn, nemá žádné starosti s peněžními záležitostmi, jeho peníze a domácí problémy spravuje jeho žena. Tak se stane, když k tomuto ‚pánu domu‘ přijde s prosbou o almužnu chudý bráhma, obdrží odpověď: ‚Pane, nikdy se nedotýkám peněz. Proč mrháte svým časem tím, že se obracíte na mne s prosbou o almužnu?‘ Když však bráhma bude neodbytný, pak váš ‚nedotčený ženatý muž‘, jsa unaven naléháním bráhmana, si uvědomí, že se mu musí něco dát, řekne mu: ‚Dobře, přijďte zítra, pane. Uvidím, co pro vás mohu udělat.‘ Tento příkladný muž se pak odebere ke své manželce a řekne jí: ‚Podívej se, má drahá, chudý bráhma je ve velkých potížích, dáme mu jednu rupii.‘ Jakmile žena zaslechne slovo ‚rupie‘, vzplane hněvem a prohlásí vyčítavě: ‚Jaký ty jsi štědrý člověk! Rupie jsou pro tebe jako listy nebo kameny, které se mohou bezstarostně rozhazovat.‘ ‚No dobře, má drahá, ale bráhma je velmi chudý, neměli bychom mu dávat méně.‘ Žena však stojí na svém a řekne: ‚Ne, tolik nemohu dát. Tady máš dva anny (asi jako dva haléře), jestli chceš, dej mu to.‘ Poněvadž je hospodář světsky zcela bez poskvrny, vezme to, co mu jeho žena nabídne a žebrák dostane druhý den dva anny. Tady vidíte, že ten váš tak zvaný ‚světem nepotřísněný otec rodiny‘ není ani pánem sebe sama. Jelikož sám nepečuje o rodinné záležitosti, myslí si, že je velmi dobrý a svatý, zatímco ve skutečnosti to je manžel pod pantoflem, který dělá jen to, co mu jeho žena dovolí. Je to jen velmi ubohý vzorek naší normální lidské povahy.“

1067. Kněží chrámu Góvindy v Džajpuru zůstávali svobodní. Byli velmi silní mocí svrchovaného Já. Když pro ně král jednou poslal, nešli a vzkázali mu, když něco od nich chce, ať za nimi přijde. Později však začali vstupovat do manželství a už se nikdy nestalo, že by král pro ně posílal. Sami od sebe

chodili za králem a říkali: „Mahárádžo, mahárádžo, přišli jsme, abychom ti požehnali. Přinesli jsme ti ze svatyně květy, které byly při bohoslužbě obětovány. Prosíme, přijmi je.“ K tomu je hnala nutnost. Co jiného mohli chudáci dělat? Jednou museli opravovat svůj dům, jindy museli vykonávat obřad annaprášana (vkládání prvního sousta vařeného rýže do úst nemluvněte) pro vlastní syny, jindy zase vdávali své dcery a podobně. To vše vyžadovalo stále peníze.

Sami víte, co se s vámi stalo, když sloužíte pod někým jiným. Mladíci, kteří ovládají angličtinu a jsou vychováni po západním způsobu, jsou kopanci tiše poháněni těmi, kdo je ovládají! Víte, kolik ponížení, bolestí, otroctví je za tím vším? Vládne tu „žena“ – podrobení se přitažlivosti sexu.

1068. Jeden člověk byl na tom velmi zle, protože již byl dlouho bez práce. Mnohokrát zašel na úřad, kde obskakoval Bara Bábúa (vedoucí úředník), ale byl pokaždé odeslán s vyhýbavou odpovědí jako „dnes ne, přijďte zítra“, „přijďte se zase někdy podívat“ apod. S těmito vytáčkami strávil ubožák mnoho času. Jednou se světil se svým údělem jednomu svému příteli. Ten, když ho vyslechl, řekl mu: „Jak si zcela bezmyšlenkovitě počínáš! Proč opotřebovááš své podrážky tím, že chodíš za tím chlapíkem? Běž za Gólapou, obrať se na ní s prosbou a věř mi, zítra se budeš moci představit.“ Chudáš v údivu vykřikl: „Tak to tedy je! Hned za ní běžím.“ Gólapa byla manželkou toho ředitele úřadu. Když k ní chudáš přišel, poprosil ji upřímnými slovy: „Matko, jsem ve veliké bídě a nikdo jiný než vy mi nemůže pomoci. Jsem bráhman a nemám už vůbec nic. Jsem už velmi dlouho bez práce a má žena a děti hladovějí. Práci mohu dostat jen, když pro mne ztratíte slovo.“ Gólapa řekla: „Ano, ale komu bych měla říci, aby to zařídil?“ V duchu si říkala, že ten chudák je v pěkné bryndě. Prosebník jí hned odpověděl: „Můžete-li ztratit pro mne slovo u Bara Bábúa, jsem si jist, že bych mohl dostat práci.“ Gólapa hned slíbila, že to zařídí ještě ten večer. A hle! Druhý den hned ráno přišel k chudákovi voják od Bara Bábúa s tím, aby hned nastoupil v úřadě do služby. Bara Bábú doporučil vedoucímu úřadu nového zaměstnance se slovy: „Pane, tento pán má vysoké doporučení a myslím si, že pro náš úřad bude užitečné, když využijeme jeho služeb. Přijal jsem ho.“ Takové je kouzlo ženských osidel, která působí na muže. Celý svět blázní po „ženě a zlatu“.

1069. Chudý bráhman měl bohatého žáka, který byl obchodníkem s látkami. Obchodník však měl nedobrou povahu. Jednou potřeboval bráhman malý kousek látky, aby do ní zabalil posvátnou knihu. Šel tedy za svým žákem a požádal ho o kousek látky. Obchodník však odvětil: „Pane, je mi velmi líto. Kdybyste mi to řekl před několika hodinami, mohl jste tu látku mít. Teď však nemám žádný menší kousek látky, který by vám mohl vyhovovat. Vaši žádost ovšem povedu v patrnosti. Prosím však, abyste mi ji občas připomenul.“

Bráhman zklamaně odcházel. Nicméně rozhovor mezi guruem a jeho nehodným žákem vyslechla obchodníková žena, která byla za zástěnou. Ihned poslala sluhu za odcházejícím bráhmanem s příkazem, aby ho přivedl k zadnímu vchodu domu, že s ním chce paní domu mluvit. Oslovila ho takto:

„Ctihodný otče, o co jste žádal pána tohoto domu?“ Bráhman jí vypravoval vše, co se přihodilo. Obchodníkova manželka nešťastného bráhmana uklidnila a řekla, aby šel domů, že látku obdrží zítra po ránu.

Když se obchodník vrátil večer domů, manželka se ho tázala, zda uzamkl obchod. Obchodník jí řekl, že samozřejmě ano a divil se, co se děje. Jeho paní však vyjádřila nečekané přání, řekla mu: „Jdi hned a přines z obchodu dvě nejlepší látky.“ Obchodník se divil, nač ten spěch, že přece stačí, když to udělá ráno druhý den. Ale manželka trvala na svém, že látku musí mít teď hned. Co mohl obchodník dělat? Nyní měl před sebou osobu, s kterou nelze zacházet jako se svým duchovním guruem, kterého mohl odeslat s nejasnými sliby. Toto byl „záclonový guru“. Jeho příkazy je nutné okamžitě vyplnit, jinak je konec míru v domě. Navzdory tomu, že byla pozdní hodina, obchodník poslušně otevřel obchod a přinesl látky pro manželku.

Ráno příštího dne poslala dobrá paní zboží guruovi se vzkazem, pokud si příště bude něco přát, ať se obrátí na ni, že obdrží vše, co bude potřebovat.

1070. Když se Mistra ptali, proč nevede se svou ženou život hospodáře, odpověděl: „Jednou Ganéš (Šivův syn) škrábnul svým nehtem kočku. Když přišel domů, všimnul si, že jeho božská Matka Párvatí má na tváři něco jako škrábanec. To mu vrtalo hlavou, a tak se jí zeptal, jak k tomu přišla? Matka vesmíru mu odpověděla: ‚To je dílo tvé ruky, je to škrábnutí tvým nehtem.‘ Ganéš se jí pln údivu zeptal: ‚Matko, jak je to možné?‘ Matka mu však připomněla, jak si dnes ráno hrál s kočkou a jak ji škrábnul. Ganéš jí samozřejmě přikývnul, že si na to pamatuje, ale jak se dostalo škrábnutí na Její tvář? Matka mu odpověděla: ‚Milé dítě, v tomto světě neexistuje nic mimo mne. Všechno stvoření jsem já sama. Když někoho poraniš, vždy poraniš mne.‘ Když toto Ganéš uslyšel, byl velice překvapen a tehdy se rozhodl, že se nikdy neožení. Protože s kým by se měl oženit? Každá žena mu byla matkou. Když si uvědomil mateřství žen, vzdal se myšlenky na manželství.“ A Šrí Rámakršna dodal: „Jsem jako Ganéš. Považuji každou ženu za svou Božskou Matku.“

Duchovní pokrok závisí na mysli

1071. Duchovní zisk člověka závisí na stavu jeho mysli, na sklonu jeho myšlenek. Ty mají původ v jeho srdci a nikoli ve vnějších okolnostech. Dva přátelé se procházeli a náhodou šli okolo místa, kde se vysvětlovala Bhagavadgíta (filozofická báseň z eposu Mahábhárata, ze 3. stol. př. n. l.; ústředním tématem je dialog mezi Šrí Kršnou a Ardžunou). Jeden z nich řekl: „Pojď tam na chvíli a budeme naslouchat svatému písmu, co říkáš?“ Druhý odpověděl: „Co na tom, když nasloucháš čtení Bhagavadgíty? Víc si užijeme, když zajdeme támhle do podniku, tam bude jistě více potěšení a zábavy.“ Ale první s tím nesohlasil a šel tam, kde se četla Bhagavadgíta. Druhý šel do zábavního podniku, ale nenalezl tam zábavu, kterou očekával. A tak si

pro sebe říkal: „To jsem tomu dal, proč jsem sem chodil? Jak hezky je asi příteli, když slyší svatá slova.“ Takto meditoval o Kršnovi, ačkoli prodléval na nesvatém místě. Druhý muž naslouchal výkladům Bhagavadgíty a také nenacházel v tom uspokojení, protože se mu výklad nějak nelíbil. Když tak seděl, počal si vytýkat: „Co jsem to za blázná, že jsem nešel s kamarádem do podniku! Ten se tam asi má!“ Výsledkem toho bylo, že pouze seděl tam, kde se předčítala Bhagavadgíta, ale jeho mysl snila o potěšení, které mohl v podniku prožívat. Ačkoli fyzicky nezašel do onoho podniku, přece na něj padlo celé provinění, jakoby jej navštívil, protože jeho mysl byla těmi myšlenkami zašpiněna. A ten, který zašel do podniku, získal zásluhu z naslouchání Bhagavadgítě, protože jeho mysl byla zaujata svatou knihou, i když byl na špatném místě.

1072. Jakýsi sannjásin žil v blízkosti chrámu. Naproti přes ulici byl dům, kde žila prostitutka. Jelikož vídával u jejího domu stálý sběh mužů, sannjásin si ji zavolal a vytýkal jí, že je velkou hříšnicí, že hřeší dnem i nocí a že se jí jednou velmi zle povede. Ubohá prostitutka si uvědomila míru svých špatných činů a velmi zesmutněla. Začala se modlit k Bohu s opravdovou lítostí a prosila Ho úpěnlivě o odpuštění. Jelikož však prostitute bylo její jediné zaměstnání, nebyla schopná najít jiný způsob, jak si sehnat obživu. Tak se stalo, že kdykoli její tělo hřešilo, vytýkala si to se stále větší kajčností a stále více se modlila k Bohu, aby jí odpustil. Sannjásin, jak se na dům a na její počínání díval, nespatriil zjevně žádnou změnu, která by svědčila, že se jeho radou zabývala. Přišlo mu na mysl, že by bylo zajímavé vědět, kolik lidí navštěvuje tuto ženu. Od toho dne dával stranou vždy oblázek, kdykoli někdo vstoupil do domu prostitutky. Během doby se nashromáždila pěkná halda oblázků. Jednoho dne sannjásin prohlásil k prostitutce: „Ženo, copak nevidíš tu haldu? Každý oblázek představuje jeden smrtelný hřích, kterého ses dopustila a hoviš si v tom, přestože jsem tě varoval, abys se zlými skutky skončila. I nyní ti při pohledu na tvé nahromaděné hříchy říkám, střež se svých špatných skutků!“ Chudák ubohá, začala se trást na celém těle a v slzách bezmocnosti se modlila k Bohu a ve svém nitru volala: „Ó Pane, cožpak ty mne neosvobodíš od toho bídného života, který vedu?“ Modlitba byla vyslyšena a anděl smrti navštívil její dům v ten den a její pozemská existence skončila. Zvláštní vůlí boží se stalo, že sannjásin zemřel tentýž den. Poslové Višnu (Bůh Udržovatel, ochránce tvorů) sestoupili z nebes, vzali duchovní schránku kající se prostitutky a odnášeli ji k nebeským končinám, zatímco poslové Jamy, boha smrti, spoutali ducha sannjásina a vlekli jej dolů do nižšího světa. Když sannjásin spatřil štěstí prostitutky, vzkřikl hlasitě: „To je tvá nesmírná spravedlnost, Bože? Strávil jsem celý život v askezi a chudobě a vlečou mě do pekla, zatímco tamta prostitutka, jejíž život byl jedním skutkem hříšnosti, je odnášena do nebes!“ Jakmile to zaslechli poslové Višnu, odpověděli mu, že boží rozhodnutí jsou vždy spravedlivá: „Jak smýšlíš, tak sklízíš. Strávil jsi svůj život ve vnější okázalosti a ješitnosti. Usiloval jsi o čest a slávu a Bůh ti dal obojí. Tvé srdce však nikdy po Něm opravdově netoužilo. Prostitutka se upřímně

modlila k Bohu dnem i nocí, ačkoli její tělo hřešilo každou chvíli. Pohled, jak dole zacházejí s tvým a jejím tělem. Jelikož jsi nikdy svým tělem nehřešil, ozdobil ho květinami a věnci a nesou jej k posvátné řece. Ale tělo prostitutky, které hřešilo, trhají v tu chvíli šakalové a supi. Protože však měla čisté srdce, odchází do příbytku čistých. Tvé srdce se stále zabývalo jejími hříchy, a tak se stalo nečisté! Proto odcházíš do říše nečistých. Ty jsi byl pravou děvkou, ne ona.“

Nebezpečí nepochopené filozofie

1073. Jakýsi král byl svým guruem poučen o posvátné nauce advaity (škola védántické filozofie, prohlašující, že Bůh, duše a vesmír nejsou tři bytosti, ale Jediné, všeobjímající brahman), která prohlašuje, že celý vesmír je jen brahman, Božství, že vše je stejné brahman. Nauka se králi velmi zalíbila, zvláště když si ji vyložil po svém. Když přišel ke královně, prohlásil: „Není rozdíl mezi královnou a její služebnou. Od této chvíle ať služebná zaujímá místo královny.“ Královna byla ohromena poblázněnou řečí královou. Poslala pro gurua a v žalu si mu stěžovala: „Pane, vizte zhoubný výsledek vašeho učení“ a vyprávěla mu, co se seběhlo. Guru ji uklidnil a poradil jí, až se dnes bude podávat králi oběd, aby mu byla podána mísa s kravským hnojem a mísa s rýží. V poledne usedli král i guru k tabuli. Je těžké si představit hněv, který popadl krále, když mu nabídli k jídlu kravský hnůj. Guru se ho však klidně zeptal: „Vaše výsost přece dobře zná nauku o advaitě. Proč tedy spatřuje rozdíl mezi rýží a kravským hnojem?“ To rozhořčilo krále do té míry, že vzkřikl na gurua, že když on, guru, advaitu tak ovládá, tak ať kravský hnůj sní. Guru souhlasil, okamžitě se proměnil ve vepře a spolykal hnůj s velkou chutí, a pak se zase proměnil v člověka. Králi vše došlo a byl zahanben. Návrh, který učinil předtím královně, už nikdy neopakoval.

1074. Jeden bráhman založil zahradu. Pečoval o ni ve dne v noci. Jednoho dne se však stalo, že do zahrady zabloudila kráva a okousala větvičky mladého mangovníku, o který bráhman obzvlášť pečoval. Když uviděl, jak kráva ničí výhonky jeho nejoblíbenější rostliny, vzteky bez sebe začal krávu tak krutě bít, že na místě skonala. Zpráva, že bráhman ubil krávu k smrti, se rozšířila rychle jako požár. Když však někdo připisoval hříšný čin bráhmanovi, který o sobě prohlašoval, že je védántinec, pak ten odmítal obvinění s tím, že prohlašoval: „Já jsem tu krávu nezabil, to učinila má ruka; předsedajícím božstvím této ruky je bůh Indra, tak tedy on se dopustil hříchu, když zabil krávu, ne já.“ Indra to v nebi všechno slyšel. Vzal na sebe postavu starého bráhmana a přistoupil k vlastníku oné zahrady se slovy: „Pane, čím je to zahrada?“ Bráhman: „Má.“ Indra: „Je to skvostná zahrada. Máte zřejmě dovedného zahradníka. Jak umělecky krásně a půvabně rozsadil stromy!“ Bráhman: „Víte, pane, to vše je má práce. Stromy byly zasazeny za mého osobního dohledu a podle mých pokynů.“ Indra: „To je vsuktku velmi pěkně provedené! Kdo založil tuto cestu?“

Je tak dobře promyšlená a čistě vedená!" Bráhman: „Vše to jsem sám učinil.“ Po této odpovědi Indra založil ruce a řekl: „Když všechny ty věci jsou vaše, a když za všechnu práci, která tu byla vykonána, odpovídáte, je správné, že ubohý Indra má být odpovědný za zabití krávy?“

1075. Na pahorku v lese žil had, který byl velmi jedovatý a útočný. Blízko pahorku vedla cesta, ale nikdo se tudy neodvažoval projít, protože by byl okamžitě hadem napaden, uštknut a byl by synem smrti. Jednou šel okolo světec. Had spatřil na dálku člověka, a tak ho jako obvykle začal pronásledovat, aby jej uštknul. Když se k němu však přiblížil, ztratil svou zuřivost, protože se dostal do sféry vibrací jeho svatosti a nenásilí. Had byl dobrotivostí světce zcela paralyzován.

Když svatý muž spatřil hada, řekl: „Tak co, příteli, chceš mě kousnout?“ Had byl zahanben a nedal odpověď. Světec tedy k němu znovu promluvil: „Poslouchej, příteli, nikomu v budoucnu neubližuj.“ Had se poklonil a kývnul na souhlas. Světec šel dál svou cestou. Had zalezl do své díry a od té chvíle počal žít život nevinnosti a čistoty, aniž by přál komukoli co zlého. Brzy se v okolí rozkřiklo, že had ztratil svou jedovatost a že již není nebezpečný, a tak ho lidé začali trápit. Jedni po něm házeli kamení, jiní jej nemilosrdně tahali za ocas, a tak jeho trápení nebralo konec. Za nějaký čas šel světec opět touto cestou a když spatřil pohmožděného a zbitého hada, byl jeho stavem velmi pohnut a ptal se na příčinu jeho utrpení. Had mu slabým hlasem odpověděl: „Pane, dostal jsem se do takového stavu, protože jsem nikoho nezranil od chvíle, co jsem obdržel váš pokyn. Jak vidíte, lidé jsou tak krutí!“

Světec pokývnul hlavou a řekl hadovi: „Milý příteli, já jsem ti doporučoval, abys nikoho neuštknul, ale neříkal jsem ti nikdy, že nemáš syčet a lidi poděsit a varovat. Ačkoli nemáš žádnou bytost uštknout, přece bys měl každého držet v patřičné vzdálenosti od sebe tím, že na něj zasyčíš.“

Podobně, žijete-li ve světě, nechte, ať se vás lidé bojí a respektují vás. Nikomu neubližujte, ale nenechte si také ubližovat.

1076. Guru poučoval svého žáka, který byl mladý a teprve čerstvě zasvěcený. Guru mu říkal, že vše co existuje, je Bůh. Žák tomu porozuměl doslovně, nikoli v pravém slova smyslu a hloubce.

Když žák šel jednou po ulici, splašil se slon. Vodič slona hlasitě volal: „Běžte stranou, z cesty, slon se splašil!“ Žák však právě rozmlouval sám se sebou a říkal si: „Proč bych já měl jít stranou? Já jsem Bůh a slon je také Bůh. Jaký strach má mít Bůh sám před sebou?“ Když takto uvažoval, rozhodl se, že neustoupí z cesty. Slon ho však uchopil chobotem a odhodil stranou s takovou silou, že se pořádně zranil.

Když se dobelhal ke svému guruovi, vše mu vyprávěl a stěžoval si. Guru pokýval hlavou a odpověděl: „V pořádku, ty jsi Bůh a slon je také Bůh. Ale Bůh v podobě vodiče slona tě shora varoval. Proč jsi nevěnoval pozornost jeho varování?“

Pošetilost fanatismu

1077. Nebuďte pobožnůstkářští jako Ghantákarna. Byl jednou jeden muž, který uctíval Šivu, ale nenáviděl všechna ostatní božstva. Jednoho dne se mu zjevil Šiva, aby mu řekl, že on, Šiva, s ním není spokojen, protože nenávidí jiné bohy. Ale muž byl neoblomný.

Po několika dnech se mu Šiva znovu zjevil. Tentokrát jako Hari-Hara, to jest v podobě, jejíž půlka byla Šiva a druhá Višnu. S tímto projevem byl muž způli nadšen a způli znechucen. Položil obětiny k půlce Šivy a k půlce Višnu nedal nic. Když obětoval Šivovi, milovanému Božství, vonnou tyčinku, byl tak nestoudný, že ucpal nosní dírky Višnuovi, aby si nemohl čichnout vůně! Na to Šiva řekl: „Tvé pobožnůstkářství je nevyléčitelné. Tím, že jsem vzal na sebe dvojí aspekt, snažil jsem se tě přesvědčit, že všichni bohové a bohyně jsou jen různými aspekty Jediné Bytosti. Ty jsi však výuku nepochopil a pro své pobožnůstkářství budeš muset trpět, dlouho trpět.“

Muž odešel jinam a žil v ústraní jedné vesnice. Brzy v sobě vyvinul nesmírnou nenávist k Višnuovi. Když se o této jeho zvláštnosti okolí dozvědělo, děti z vesnice jej začaly škádlit tím, že na něho pokřikovaly „Višnu, Višnu“. To ho tak poabuovalo, že si pověsil dva zvonky k uším, a když nějaký kluk vykřikl „Višnu, Višnu“, prudce zatřásl hlavou, aby rozezvučel zvonky a přehlušil tak zvuk toho jména.

Nikdo mu pak neřikal jinak než Ghantákarna – zvonkouchý.

1078. Čtyři slepci se rozhodli, že se přesvědčí o tom, jak vypadá slon. Když k němu přišli, první se dotkl jeho nohy, a proto zvolal, že slon je jako sloup. Druhý se však dotknul jeho chobotu, a proto říkal, že slon je jako tlustý klacek. Třetí se dotknul jeho břicha a vykřikl, že slon se podobá velkému džbánu. Čtvrtý byl u uší slona, a když se jednoho ucha dotkl, tvrdil, že slon je jako ošatka na plevy. Brzy se začali o tvaru slona mezi sebou hlasitě přit.

Náhodou šel kolem muž, přistoupil k hádajícím se skupince, a zeptal se, o co běží. Slepci mu vše vylíčili a požádali ho, aby je rozsoudil. Muž jim na to řekl: „Žádný z vás neviděl slona. Slon není jako pilíř, ale jeho nohy jsou jako pilíře. Není jako ošatka na plevy, ale jeho uši se tomu podobají. Není jako tlustý klacek, to jeho chobot se tomu podobá. Slon však je kombinací všech těchto věcí – uší, nohou, břicha, chobotu atd.“

Totéž platí o těch, co se prou (o přirozenosti Boha); také viděli jen jeden aspekt Božství.

1079. Ve studni žila žába. Narodila se tam a tam i vyrostla. Jednoho dne spadla do studně žába, která předtím žila v moři. Žabička se ptala nově příchozí, odkud je. Dostala odpověď, že z moře. Ale žabka se ptala dále, jak velké je moře. Obdržela odpověď, že je velmi veliké. Studniční žabka roztáhla všechny své údy a ptala se, zdali je tak veliké. Ale žába z moře řekla, že daleko větší. Pak žabka ze studně skočila z jednoho konce studně na druhý a zeptala se, zda je moře tak velké jako její studně. Žába z moře na to řekla: „Nelze srovnat moře s touto studní, to je nesmírně větší.“ Na to se žába ze studně rozhořčila:

„Ne, nemůže být nikdy větší než má studně. Nic nemůže být větší než toto! Ty jsi lhář a koukej, ať jsi odsud pryč!“

Takové je to s každým úzkoprsým člověkem. Sedí ve své malé studni a myslí si, že celý svět není větší než jeho studně.

Víra, oddanost a rezignace

1080. Jeden prادلák se zle rozzlobil na jednoho muže a začal ho nelítostně bít. Zbožný muž začal volat: „Nárájano! Nárájano!“ Pán Nárájana byl v té chvíli ve Šrí Vajkuntě (Jeho příbytek) s Lakšmí (Jeho manželka). Jakmile zaslechl volání svého stoupence, vstal, aby ho ochránil. Po několika krocích se však obrátil a vrátil se na své křeslo. Lakšmí to pozorovala a zeptala se Pána, proč se tak rychle vrátil. Pán Nárájana odpověděl, že už pominul důvod, aby zasahoval, a řekl: „Ten chlapík se také stal prادلákem a ochranu své věci vzal do vlastních rukou. Právě vrací rány tomu, kdo ho předtím bil. Tak proč bych tam měl chodit?“ Pán ochraňuje jen toho, kdo se Mu zcela a úplně podrobí.

1081. Protože Jašóda již dlouho nic neslyšela o svém Gópálovi (Kršnovi), vyhledala Rádhu, aby se jí zeptala, zda o něm něco neví. Rádha však byla v hlubokém transu, takže Jašódu neslyšela. Když její trans pominul, spatřila před sebou Jašódu, jak sedí a hledí na ni. Okamžitě se před ní poklonila a zeptala se Jašódy, co ji přivádí. Když jí Jašóda svěřila důvod, Rádha odpověděla: „Matko, zavřete oči a meditujte o Tvaru Gópály a uvidíte ho.“ Jakmile Jašóda zavřela oči, Rádha, která sama o sobě byla esencí duchovního pociťování, ji svou silou zaplavila a uvedla do nadvědomého stavu, ve kterém Jašóda mohla svého Gópálu vidět. Jašóda pak poprosila Rádhu o tento dar a prosila ji: „Matko, dej, ať mohu vidět milovaného Gópálu, kdykoli zavřu oči!“

1082. Když jednou Šrí Ráma procházel lesními krajinami, přišel k jezeru Pampá, kde zápíchl svůj luk a šípy do země, aby se napil. Když vstal od vody, našel na zemi v krvi ležet žábu, jak ji probodl luk. Bylo mu to velice líto a řekl žábě, proč alespoň nevydala nějaký zvuk – mohl tak vědět, že tam je, a tak mohla být utrpení ušetřena. Žába mu však smutně odpověděla: „Ó Rámo, kdykoli upadnu v nebezpečí, volám Tebe: ‚Ó Rámo, zachraň mě!‘ Když však nyní mě sám zabíjíš, na koho se mám obrátit s prosbou o ochranu?“

1083. Sloužící vstoupil do domu svého bohatého pána a ve veliké úctě a pokoře stál v rohu místnosti. V ruce držel něco v šátku zabaleného. Pán se ho zeptal, co to drží v rukou! Muž vyndal z šátku malý plod lahvovníku a pokorně jej podával pánu. Z jeho vzezření bylo patrné, že by byl velmi rád, kdyby pán ovoce přijal. Pán byl velmi potěšen z upřímné lásky a oddanosti svého sloužícího a nabídku přijal. S velkým nadšením zvolal: „Ach, jaké to krásné ovoce! Kde jsi ho získal?“

Podobně se Bůh dívá do srdcí svých oddaných. Je neomezený ve své velkoleposti, ale je přesto citlivý na volání lásky a oddanosti.

1084. Mistr se obrátil na Pratáp Mazumdára a řekl: „Jste vzdělaný, inteligentní muž, který rád hluboce přemýšlí. Vy a Kešab jste jako dva bratři. Již jste hodně toho světa užil – mnoho přednášek, sporů i rozhovorů apod. Vás to stále ještě láká? Nyní je nejvyšší čas, abyste sebral svou roztříštěnou mysl a stočil ji k Bohu. Ponořte se do oceánu Božství.“

Mazumdár: „Ano, ctihodný pane, to bych měl udělat, o tom není pochyb. Ale všechno, co dělám, činím jen proto, abych zachoval Kešabovo jméno ve vážnosti.“

Mistr (usmívaje se): „Povím vám příběh. Jeden muž stavěl dům na vrcholu hory. Stálo ho to mnoho námahy a peněz. Několik dní poté, co se do hotového domu nastěhoval, strhla se velká vichřice a otřásla celým domem. Muž se velmi bál o svůj dům, a tak se modlil k bohu větrů: ‚Pane, zapřísahám tě, neníč můj domek.‘ Bůh větrů však neslyšel. Muž opět vydal modlitebně volání, ale dům se začal otřásat. Muž napadlo, jak dům zachránit. Vzpomněl si, že mytologie říká, že Hanumán byl synem boha větrů. Proto vzkřiknul: ‚Pane, prosím tě, uchraň tento dům, neboť patří tvému synu Hanumánovi.‘ Bůh větru však neslyšel. Muž pak zvolal: ‚Pane, ušetři tento domek, neboť patří Rámovi, pánu Hanumána.‘ Avšak bůh větru stále neslyšel. Když se však domek začal kácet, muž vyběhl ven, aby si zachránil život, a zařekl se: ‚Ať se ten mizerný barák třeba rozpadne, co je mi po něm?‘

Vy nyní usilujete, abyste zachoval Kešabovo jméno, utěšte se však myšlenkou, že to vše bylo podle vůle Boha, aby se založilo náboženské hnutí ve spojení s Kešabovým jménem, a že toto hnutí mělo též své dny naplnění, i toto je věcí boží vůle. Proto se nyní hluboce ponořte do moře nesmrtelnosti.“

1085. Jakýsi muž se rozhodl, že navštíví jednoho sádhu. Svou pokoru dával velice najevo, když se obracel na sádhu s otázkou a prosbou: „Pane, jsem velice nízký člověk. Ó Mistře, laskavě mi sdělte, jak bych mohl být zachráněn?“ Sádhu byl schopen číst v jeho srdci, a proto mu řekl: „Dobře, běž a přines mi to, co je nižší než ty.“ Muž se vzdálil a rozhlížel se kolkolem, ale nemohl nic najít, co by bylo nižší než on. Nakonec spatřil své vlastní lejno a řekl si: „Tady je něco, co je jistě nižší než já.“ Už natáhl ruku, aby to zvedl, když tu najednou zaslechl hlas, který jakoby vycházel z výkalů a říkal: „Ty hříšníku, nedotýkej se mě, byl jsem sladký lahodný koláček, vhodný pro obětní nabídku bohům a všichni, kdo mě viděli, byli potěšeni. Ale můj bídný osud mě zavedl k tobě a zlý styk s tebou způsobil, že jsem nyní v tak nechutném stavu, že lidé odvracejí své tváře ode mne a přidávají na kroku. Jen jednou jsem s tebou přišel do styku a to se mi stalo osudné. Jaké ještě horší ponížení by se mi stalo, kdyby ses mě znovu dotkl?“ Muž takto obdržel lekci pravé pokory a stal se nejpokornějším z pokorných, s výsledkem, že dosáhl nejvyšší dokonalosti.

1086. Jednou Náradovo (lidský společník Višnu, světec) srdce zpyšnělo v názoru, že v uctívání Boha mu nikdo není roven. Pán, s kterým Nárada

chodil, věděl o jeho nečisté myšlence, a proto řekl Náradovi: „Běž tam a tam (popsal místo) a najdeš muže, který je mi velice oddán. Seznam se s ním, protože on je mi opravdu oddán.“ Nárada se ihned vydal na cestu a když došel na místo, našel tam sedláka, který vždy brzy zrána vstával a přitom jednou vyslovil jméno Hari (Bůh), vzal svůj pluh a celý den oral pole. Večer, než ulehl, ještě jednou vyslovil jméno Hari a usnul. Náradovi vrtalo hlavou, jak ten zemědělec může být velkým milovníkem Boha, když je po celý den plně zaměstnán světskými povinnostmi a zjevně nenese žádné znaky zbožného člověka? Když se vrátil k Pánu, sdělil mu své zkušenosti s novou známostí. Nato řekl Pán Náradovi: „Vezmi, Nárado, tento šálek plný oleje a obejdi tuto vesnici a vrať se. Dej však pozor, aby ani kapka oleje nevyšpláchla.“ Nárada učinil, co mu bylo řečeno, a když se vrátil, Pán se ho zeptal: „Nárado, kolikrát jsi na mne vzpomněl, když jsi obcházel vesnici?“ Nárada hned odpověděl: „Ani jednou, můj Pane, jak bych mohl, vždyť jsem musel dávat pozor, aby olej neukápl, když šálek byl až navrch plný.“ Nato mu Pán sdělil: „Jediný šálek oleje stačil, aby se tvá pozornost zcela stočila a tys na mne úplně zapomněl. Podívej se však na sedláka, který, i když nese těžké břemeno celé rodiny, vždy si na mne dvakrát denně vzpomene.“

1087. Dva jóginí kdysi prováděli asketická cvičení s cílem realizovat Boha. Co se nestalo, Nárada, božský mudrc, se ubíral cestou právě okolo jejich chatrče. Jat jeho svatým zjevem, jeden z jóginů se ho zeptal: „Přicházíte z nebe?“ Nárada odpověděl: „Viděl jsem Pána, jak si hraje tím, že vytváří velbloudy a nechává je procházet uchem jehly.“ K tomu jógin poznamenal, že na tom není nic divného, jelikož pro Boha není nic nemožné. Druhý jógin však vzkřikl: „Nesmysl, to je nemožné. Je vidět, že jsi nikdy nebyl v příbytku Pána!“

První z nich byl bhaktou a měl víru malého dítěte. Pro Pána není nic nemožné a Jeho přirozenost nikdo nemůže zcela poznat. O Něm se nedá nic předpovědět.

1088. Syn jednoho muže byl blízko smrti a zdálo se, že mu nikdo nepomůže. Náhodou šel kolem jakýsi sádhu a ten otci nemocného řekl: „Je tu jen jedna naděje. Budeš-li mít v lidské lebce jed kobry smíchaný s několika kapkami deště při konstelaci hvězdy Svati, život tvého syna bude zachráněn.“ Otec vyhledal almanach, aby se podíval, kdy nastane konstelace Svati v ascendentu a zjistil, že to bude druhý den. Počal se modlit: „Ó Pane, dovol, abych mohl splnit všechny podmínky a ušetř tak život mého syna!“ S naprostou opravdovostí a touhou v srdci se večer vypravil po pustých místech, aby tam našel lidskou lebku. Nakonec ji našel pod jedním stromem. Vzal ji do ruky a čekal v modlitbě na déšť. Náhle se snesla sprška a pár kapek spadlo do lebky. Muž si řekl, že nyní má vodu v lebce za správné konstelace, a tak se začal modlit: „Učiň, Pane, abych obdržel i ten zbytek.“ Za chvíli nato, nedaleko od něho, zpozoroval, že tam je ropucha a že se k ní blíží kobra, která se chystá ke skoku. V mžiku ropucha skočila přes lebku a za ní kobra, jejíž jed ukápnul přímo do lebky. Přemožen vděčností, starostlivý otec zvolal: „Pane, Tvá milost

způsobí, že i nemožné věci se stanou možnými. Nyní vím, že můj syn bude zachráněn.“

Říkám vám, máte-li opravdovou víru a ryzí touhu, milostí Pána všeho dosáhnete.

1089. Duchovní sádhana (duchovní cvičení) je nezbytná k realizaci pravého Já, když však je dokonalá víra, pak trochu cvičení dostačuje.

Mudrc Vjása chtěl jednou překročit řeku Jamunu. Ve stejnou dobu přišly k řece dojičky krav z Vrndávanu a také chtěly řeku překročit, ale nebyl tam žádný převoz. Otázaly se mudrce: „Pane, co budeme dělat?“ Vjása odpověděl, aby si nedělaly starosti, že je přes řeku převede, náhle však dodal: „Ale než se do toho dáme, můžete mi dát něco k jídlu? Jsem totiž hladov.“ Dojičky měly s sebou mnoho mléka, smetanu a čerstvé máslo, které mu nabídly a on všechno snědl. Dojičky se pak ptaly, co bude s překročením řeky. Vjása vstal a u břehu řeky se taktó modlil: „Ó Jamuno, jestliže jsem dnes nic nepozřel, pak silou toho tě žádám, abys rozdělila vody tak, abychom mohli přejít po dnu a dosáhli tak druhý břeh.“ Jakmile vyřknul tato slova, vody se rozdělily a suché dno se odhalilo. Dojičky byly udiveny a hlavami jim šlo: „Jak mohl říct, že dneska nic nepozřel, když toho tolik snědl právě před chvílí?“ Nerozuměly, že to byl důkaz Vjásovy pevné víry, že sám nic nejedl, ale že to byl Pán, který přebývá v něm a je skutečně tím, kdo jí.

1090. Jeden bráhmanský kněz běžně vykonával obřady v domácí kapli. Jednou však musel odejít a přenechal službu v kapli svému malému synovi. Požádal ho, aby každý den předkládal jídlo před Božství a dohlédl na to, aby bylo snědeno. Chlapec se řídil pokyny svého otce, pokládal obětní jídlo před sochu a tiše čekal. Socha se však nepohnula a nejedla. Chlapec zůstával dlouhou dobu nepohnut, neboť měl pevnou víru, že Božství sejde s oltáře, posadí se k jídlu a pojí. Proto se modlil: „Ó Pane, přijď a jez. Už se připozdívá a já nebudu moci déle čekat.“ Pán však nepromluvil. Chlapec se dal do pláče a volal: „Pane, můj otec mne požádal, abych dohlédl na to, abys nabízené jídlo snědl. Proč nepřicházíš? Přicházíš k mému otci a pojídáš nabízené jídlo. Co jsem udělal, že nepřicházíš ke mně a nepojídáš nabízené jídlo?“ Hořce a dlouze se rozplakal. Když po chvíli otevřel oči, uviděl, jak Božství v lidské podobě usedlo na sedátko a pojídá nabízené obětní jídlo! Když byla služba dokončena a chlapec vyšel z kaple, lidé v domě se na něj obrátili s otázkou: „Když je konec obřadu, proč nepřinášíš nabízenou oběť?“ Chlapec odpověděl, jak by mohl, vždyť Pán všechno snědl. Zcela udiveni na něm chtěli, aby jim to ještě jednou opakoval. S naprostou nevinností jim chlapec vypravoval: „O co jde? Pán snědl vše, co mu bylo nabídnuto.“ Všichni se nahrnuli do kaple a v ohromení se dívali na prázdné talíře.

Taková je síla opravdové a ryzí touhy.

1091. Nejbezpečnější způsob jak dosáhnout božskou vizi spočívá v nejvyšší, nesmírné touze. K tomu je třeba víry, jaká se dostává nevinnému dítěti a stesku, jaký cítí v touze po své matce.

Byl jednou jeden chlapec jménem Džatila. Když chodil do školy, musel procházet lesem, ve kterém se často cítil osamocen a bál se. Když se s tím svěřil své matce, dostalo se mu konejšivé odpovědi: „Čeho se bojíš, mé dítě? Budeš-li se bát, zavolej nahlas Kršnu.“ Chlapec se zeptal, kdo že je Kršna a matka mu odpověděla, že to je jeho bratr. Od toho dne, kdykoli Džatila šel lesem a začal se ho zmocňovat strach, vždy hlasitě volal Kršnu: „Bratře Kršno, kde jsi? Přijď a ochraň mě, bojím se.“ Když Kršna uslyšel chlapce, který Ho pln víry volal, nemohl zůstat lhotejný a objevil se před chlapcem v podobě mladíka a řekl: „Zde jsem, já, tvůj bratr. Čeho se bojíš? Pojď, zavedu tě ke škole.“ Když ho tam doprovodil, Kršna mu řekl: „Pokaždé, když mě zavoláš, přijdu, neměj obav.“ Taková je moc pravé víry.

1092. Děvečka od krav donášela knězi bráhmanovi každý den mléko. Bráhman však bydlel na druhé straně řeky a stávalo se, že převozník přijížděl nepravidelně, takže někdy mléko nedostal. Když byla zase jednou pokárána, že přichází pozdě, odpověděla: „Co mám dělat? Z domu vycházím brzo, ale musím dlouho čekat, než přijede převozník a cestující.“ Na to jí kněz odpověděl: „Ženo, oceán života lze překročit s pronášením božího jména, a ty nejsi schopná překročit tuto malou řeku?“ Prostosrdečná žena byla velmi ráda, že se dozvěděla o snadném způsobu, jak překročit řeku, a tak se stalo, že od dalšího dne donášela mléko vždy brzy zrána. Jednoho dne se kněz zeptal, jak to, že už nemívá zpoždění? Žena prostě odpověděla, že překračuje řeku s pronášením jména Páně, jak jí kněz poradil, a že již nepotřebuje čekat na převozníka. Kněz tomu nechtěl věřit, a tak ji požádal, aby mu ukázala, jak řeku přechází. Žena ho vzala sebou, a když došla k vodě, vykročila po hladině. Když se žena po několika krocích otočila, zjistila, že kněz je v tísní, a tak mu řekla: „Jak to, pane, že když pronášíte jméno boží, snažíte se rukama přidržovat šat, aby vám jej voda nesmočila? Vy na Něho bezvýhradně nespoleháte!“ Úplná odevzdanost a absolutní víra v Boha tvoří kořeny všech zázračných skutků.

1093. Dva žáci Mistra se nemohli dohodnout a smířit s rozporem učení o svobodné vůli a milosti boží. Obrátili se proto na Mistra s prosbou o vysvětlení. Mistr jim řekl: „Nač mluvíte o svobodné vůli? Všechno je odvislé a závisí na vůli Páně. Naše vůle je přivázaná k vůli Pána, jako je kráva přivázaná ke kolíku. Jistě, máme určitý podíl svobodné vůle, stejně jako má kráva v jejím vymezeném kruhu. Tento kruh způsobuje, že se člověk domnívá, že má svobodnou vůli. Buďte si však jisti, že jeho vůle je závislá na Jeho vůli.“

Žáci: „Copak není třeba, aby člověk vykonával pokání, meditace a vše ostatní? Jinak by člověk mohl klidně sedět a říkat si: ‚To všechno je vůle boží, cokoli se děje, je Jeho vůle.‘“

Mistr: „Jaký smysl má pronášet tolik slov? Je zcela, jedno kolik slov použijete k tvrzení, že nejsou žádné ostny, přece vás to neuchrání od bolestivého bodnutí, když se jich dotknete dlaní. Kdyby to bylo jen na rozhodnutí člověka, zda bude vykonávat duchovní cvičení, každý by je podstupoval. Tak se věci však nemají, každý je nemůže provádět, proč? Je tu totiž jedna věc. Když

člověk správně nevyužívá tu dávku a množství síly, kterou Pán do člověka vložil, je to jeho záležitost, ale On víc nikdy nedává. Proto je vynaložení vlastního úsilí nezbytné a každý musí tvrdě bojovat, aby se stal hodným boží milosti. Takovým úsilím a skrze Jeho milost mohou utrpení mnoha životů být odžita během jednoho života. Poskytnu vám k tomu příběh.

Jednou Višnu, Pán Gólóka, zatratil Nárada a prohlásil, že ho posílá do horoucích pekel. Nárada to samozřejmě náramně rozrušilo. Počal se k Pánu modlit a zpívat vroucné zpěvy s prosbou, aby mu ukázal, kde peklo je a jak se tam dostane. Višnu načrtnul kouskem křídy na zem mapu vesmíru, s přesným označením nebe a pekla. Nárada ukázal na místo, které bylo označeno nápisem ‚peklo‘ a zvolal: ‚Tak to je tady? To je tedy peklo!‘ Když to řekl, svalil se na ono místo a prohlásil, že podstoupil všechna utrpení pekla. Višnu se ho s úsměvem zeptal, jak si to představuje. Nárada Mu na to odpověděl: ‚Pane, copak nejsou nebe a peklo Tvým dílem? Když jsi namaloval mapu vesmíru a vytyčil místa pro nebe a peklo na plátno, pak ta místa se stala skutečným nebem i peklem, a když jsem se tam válel, mé utrpení bylo intenzivní. Proto mohu říci, že jsem podstoupil utrpení pekla.‘ Nárada to vše vypravoval s opravdovostí, takže Višnu byl s tímto vysvětlením nakonec spokojen.“

1094. Ardžuna, který byl milovaným druhem Šrí Kršny, pocítil jednou v srdci pýchu. Vstoupilo mu totiž předtím na mysl, že se mu v oddanosti k Pánu, příteli, nikdo na světě nevyrovná. Vševědoucí Pán Šrí Kršna četl v srdci svého přítele, a tak ho jednou pozval na procházku. Neušli daleko, když Ardžuna ušel podivného bráhmána, který pojídal uschlou trávu, přičemž se mu však okolo pasu houpal meč. Ardžuna ihned pochopil, že to je zbožný, svatý stoupenec Višnu, jehož nejvyšším náboženským příkazem a povinností je neublížit žádné živé bytosti. Jelikož i tráva má život, nejedl tu zelenou a udržoval se při životě tím, že jedl jen vyschlou, neživou trávu. Co bylo však divné, že měl při sobě meč. Ardžunovi byla nesrovnalost tak nápadná, že se obrátil na Pána s otázkou, co to má znamenat. Vždyť to byl zřejmě muž, který odmítl všechny myšlenky na ubližování nějaké žijící bytosti, dokonce až nejobyčejnějšímu stéblu trávy, a přesto nosí meč, který je přece symbolem nenávisť a smrti. Pán mu odpověděl, že udělá nejlépe, když se ho sám na to zeptá.

Ardžuna se tedy obrátil na bráhmána a položil mu následující otázku: „Pane, jak je zřejmé, nechcete ublížit jediné živé bytosti a žijíte se uschlou trávou, povězte mi však, na co nosíte sebou tento ostrý meč?“

Bráhmán: „Mám ho k tomu, abych potrestal čtyři osoby, kdybych je náhodou potkal.“

Ardžuna: „O koho se jedná?“

Bráhmán: „První z nich je mizerný Nárada.“

Ardžuna: „Pročpak, co udělal?“

Bráhmán: „Co? To je pěkně nestydatý chlapík. On svými písněmi a hudbou neustále nutí mého Pána, aby byl vzhůru. Nemá nejmenší pochopení

pro pohodlí Pána. Dnem i nocí, v každé roční době, ruší mír Pána svými modlitbami a chvalozpěvy.“

Ardžuna: „Kdo je ten druhý?“

Bráhman: „To je nerozumná Draupadí.“

Ardžuna: „Jaké chyby se dopustila?“

Bráhman: „Všimněte si její bezohledné smělosti. Tak ukvapeně volala mého milovaného Pána – právě v okamžiku, když chtěl jít k obědu. Musel se ho vzdát a jít do Kámjaka Vana, aby Pánduovce ochránil před kletbou Durvásů. A její troufalost šla tak daleko, že byla i příčinou toho, že můj milovaný Pán musel sníst nečisté zbytky jejího jídla.“

Ardžuna: „A kdo je třetí?“

Bráhman: „To je ten necitelný Prahláda. Byl tak krutý, že ani na okamžik nezaváhal požádat mého Pána, aby vstoupil do kotle s vařícím olejem, aby se nechal pošlapat těžkýma nohama slonů a prorazil diamantový sloup.“

Ardžuna: „Kdo je čtvrtý?“

Bráhman: „Ten mizerný Ardžuna.“

Ardžuna: „Čeho se ten dopustil?“

Bráhman: „Podívejte se na jeho zločin. Přiměl mého milovaného Pána, že se ujal nízkého postavení vozataje u svého vlastního vozu při velké bitvě u Kurukšetry.“

Hloubka oddanosti a láska chudého bráhmána naplnila Ardžunu tak, že od té chvíle pýcha z jeho srdce nadobro vymizela a myšlenka, že je nejlepší ze všech oddaných, ho již nikdy nenapadla.

1095. Ve vesnici žil velmi zbožný tkadlec. Každý mu důvěřoval a byl velmi oblíben. Tkadlec chodíval na trh, kde prodával látky, které tkal. Když se zákazník optal na cenu, říkával: „Z vŭle Rámy příze stojí jednu rupii, z vŭle Rámy práce stojí čtyři anny, z vŭle Rámy výdělek činí dva anny. Z vŭle Rámy cena látky je jedna rupie a šest annů.“ Lidé mu tak důvěřovali, že okamžitě zaplatili cenu a brali látku. Byl příkladem oddaně uctívajícího. Po večeři sedával dlouho do noci, meditoval o Bohu a opakoval Jeho svaté jméno.

Jednou, pozdě v noci, tkadlec ještě nespal a tiše seděl na dvorku blízko vchodu a kouřil. Když tu šla kolem tlupa zlodějů a když ho spatřili, hned ho popadli, protože hledali někoho, kdo by jim pomohl nosit lup, a tak ho odvěkli sebou. Pak se vloupali do domu, kde nakradli mnoho věcí a některé dali tkalci na hlavu, aby je nesl. Právě v tomtéž okamžiku však na ně narazila stráž. Zloději vzali hned nohy na ramena, ale chudák tkadlec byl i se svým nákladem zadržen. Noc strávil ve vězení. Druhý den ráno byl předveden před soudce. Když se lidé dozvěděli, co se stalo, spěchali, aby uviděli tkalce. Prohlašovali všichni společně: „Vaše ctihodnosti, že by tento člověk mohl něco ukrást, je zcela vyloučeno.“ Soudce vyzval tkalce, aby popsal, co se stalo. Tkadlec prohlásil: „Vaše ctihodnosti, podle vŭle Rámy jsem seděl na dvorku. Podle vŭle Rámy jsem meditoval o Bohu a opakoval jsem Jeho svaté jméno. Podle vŭle Rámy šla kolem tlupa zlodějů. Podle vŭle Rámy mě chytili a táhli s sebou. Podle vŭle Rámy se vloupali do domu. Podle vŭle Rámy svázali

mnoho věcí dohromady a dali mi je na hlavu k nošení. Podle vůle Rámy jsem byl chycen. Podle vůle Rámy jsem byl vsazen do vězení a dnes ráno jsem předveden před Vaši ctihodnost.“ Soudce poznal nevinnost i duchovnost muže a nařídil, aby byl propuštěn. Když tkadlec vyšel ven, prohlásil ke svým přátelům: „Podle vůle Rámy jsem osvobozen.“

Ať žijete ve světě nebo jste jej zapřeli, vše závisí na vůli Rámy. Hodíte všemchnu svou odpovědnost na Boha a ve světě vykonávejte svou práci.

1096. Zloděj, který se vplížil do královského paláce, zaslechl, jak král říká královně: „Svou dceru dám za manželku některému ze sádhuů, kteří žijí na břehu řeky.“ Zloděj si řekl, že to je dobrá zpráva a rozhodl se, že se druhý den ustrojí jako sádhu a přimísí se mezi sádhy. Bude-li mít štěstí, může dceru krále dostat!

Druhý den tak učinil. Když královi služebníci činili nabídky sádhuům, to jest, aby se oženili s královnou dcerou, nikdo z nich nesouhlasil. Nakonec přišli k přestrojenému zloději a učinili mu stejnou nabídku. Zloděj mlčel. Úředníci se vrátili ke králi a vypravovali, že na břehu sedí jeden mladý sádhu, který by se možná dal ke svatbě s princeznou přemluvit, a že každý jiný odmítl. Král se osobně vypravil za sádhuem a s vážností ho naléhavě požádal, aby jej vyznamenal ctí a přijal ruku jeho dcery. Během královy návštěvy se však srdce zloděje změnilo. Pomyslel si: „Jen jsem vzal na sebe roucho sádhu – a hle! Sám král za mnou přišel a je samá prosba. Kdo může říci, jaké třeba ještě lepší věci mě čekají, stanu-li se skutečným sádhuem!“ Tato myšlenka jej tak zaujala, že ho přiměla, aby se místo ženitby v klamném přestrojení v tu chvíli rozhodl, že se opravdu stane sádhuem. Nikdy se už neoženil a stal se jedním z nejzbožnějších asketů své doby.

Předstírání dobré věci vede někdy k užitečným výsledkům.

Zřeknutí se a odpoutanost

1097. Jeden muž již dlouho neměl zaměstnání a byl svou ženou neustále poháněn, aby si našel práci. Jednoho dne jeho syn vážně onemocněl a lékař nad ním pronesl beznadějný posudek; muž se zase vydal hledat nějaké zaměstnání. Syn skutečně zemřel a rodina začala hledat otce, který však nebyl nikde k nalezení. Až pozdě večer se sám vrátil domů. Jeho žena mu vážně vyčetla jeho bezctnost, že opustil dům ve chvíli, kdy jeho syn umíral. Manžel jí však s úsměvem odpověděl: „To máš tak, jednou se mi zdálo, že jsem se stal králem a měl jsem sedm synů, se kterými mi čas ve štěstí utíkal. Když jsem se ale probudil, žádného jsem vedle sebe nenašel. Vše bylo jen snem. A ty mi teď řekni, pro koho se mám rmoutit – pro těch sedm synů nebo pro toho jednoho, kterého jsem právě ztratil?“

Kdo vnímá tento svět jako sen, ten, na rozdíl od obyčejných lidí, nepocituje potěšení a nelibosti, které vyplývají ze světské připoutanosti.

1098. Mladý sannjásin vešel do jednoho domu, aby tam vyžebal nějaké jídlo. Jelikož do asketického života vstoupil již jako chlapec, neměl o světě příliš mnoho zkušeností. Z domu vyšla mladá žena, aby podala almužnu. Když mladý sannjásin spatřil její prsa, zeptal se jí, zdali netrpí s těmi dvěma vředy na prsou. Její matka mu místo ní odpověděla: „Ne, můj synu, nemá žádné vředy. Brzy se jí narodí děťátko, a tak Bůh ji vybavil dvěma prsy, aby pomocí nich mohla kojit dítě. Děťátko, jakmile se narodí, bude sát z jejích prsou mléko.“ Jak to sannjásin uslyšel, zvolal: „Už nebudu žebrat o jídlo. Ten, kdo mě stvořil, mě bude také živit.“

1099. Muž a žena, manželé, se zřekli světa a vydali se společně ke svatým místům. Když šli po širší cestě a manžel byl o něco vpředu, spatřil v prachu cesty diamant. Ihned počal hrnout prach, aby diamant zakryl, neboť si myslil, kdyby manželka kámen spatřila, mohla by ji třeba popadnout lakota a mohla by tak přijít o dobro, které jí vzešlo z toho, že zamítla svět. Zatímco seškraboval prach na cestě, došla k němu jeho manželka a zeptala se, co dělá. S vyhýbavým, omluvným tónem věc zamluvil. Manželka si ovšem všimla drahokamu a uhodla jeho myšlenky, a tak se na něho obrátila s otázkou: „Proč jsi zanechal světa, když cítíš rozdíl mezi diamantem a prachem?“

1100. Jak to vypadá, když je člověk zcela odpoutaný? Jedna žena se svěřila svému manželovi: „Drahý, mám velké obavy o svého bratra. Minulý týden přemýšlel o tom, že se stane asketou a pilně se na takový život připravuje. Snaží se postupně všechna svá přání a tužby umenšovat.“ Manžel jí odpověděl: „Drahá, nestrachuj se o svého bratra. Nikdy se nestane sannjásinem. Nikdo se tak nestane sannjásinem.“ Manželka se nato zeptala: „Jak se tedy člověk stane sannjásinem?“ „Takto,“ prohlásil manžel, a jak to řekl, roztrhnul svůj šat na kusy, vzal jeden kus látky, svázal si jej okolo beder a řekl své manželce, že ona a všechny ženy jsou od této chvíle pro něho matkami. Opustil svůj dům a již se nikdy nevrátil.

1101. „Postupně to vykonám. Chystám se začít. Chci to přijmout.“ To vše jsou prohlášení ukazující na otálení a výsledkem může být jen vlažná odpoutanost. Avšak v srdci člověka, které tlučé jen pro Boha, tak jako matčino tepe pro její dítě, v takovém hoří intenzivní oheň sebezapření, protože nechce nic jiného než Boha. Pro takového je svět podoben nehrazené studni, kde si musí stále obezřetně počínat, aby do ní nespadl. Jiní lidé mají tyto myšlenky: „Ať napřed uspořádám své rodinné záležitosti a pak budu meditoval o Bohu.“ On ne. Má v sobě oheň odhodlání.

Kdysi bylo v zemi nesmírné sucho a všichni hospodáři pilně dopravovali vodu na svá pole. Nejčastěji vykopávali strouhy. Jeden hospodář, který byl mužem velkého odhodlání, se rozhodl, že bude tak dlouho kopat, dokud nepropojí svou strouhu s řekou. Kopal a kopal, přestože se připozdívalo a minul již čas vhodný pro jeho koupel a oběd. Jeho žena poslala proto za ním dceru s lahví oleje. Vzkázala mu, že je téměř poledne, aby se natřel olejem a vykoupal se. Otec hospodář však dceru odbyl, že má ještě práci. Když již

uplynula druhá hodina odpolední a sedlák stále neměl pomýšlení na koupel a jídlo, vypravila se za ním jeho manželka, aby mu domluvila: „Proč jsi se ještě nevykoupal a nejedl? Jídlo už stydne a brzy okorá. Ty vždycky všechno přeháníš. Tak pojď teď konečně domů. Zbytek práce můžeš dodělat zítra, nebo až se najíš.“ Muž se ale rozcítil a začal ji motykou odhánět, nadával jí a utrl se na ni: „Ty bláznivá a nerozumná žena! Copak nevidíš, že rostliny hynou žízni a my nakonec zemřeme hladu? Nejprve musím dnes přivést vodu na pole a pak budu moci myslet na jiné věci.“ Žena proto odešla. S nesmírnou námahou se muži až pozdě v noci podařilo splnit své odhodlání. Když viděl, jak se voda z řeky rozlévá bublajícím zvukem po jeho poli, jeho potěšení neznalo mezí. Když se pak vrátil domů, řekl své ženě, aby mu přinesla trochu oleje a nacpala dýmku tabákem. Vykoupal se a povečeřel a hned usnul zdravým hlubokým spánkem. Takový způsob rozhodnutí může být vzorem pro intenzivní odpoutanost.

Jiný sedlák pracoval na tomtéž. Když ale za ním přišla jeho žena a žádala ho, aby šel domů, poslechl ji bez odporu a s motykou na rameni řekl: „Když už jsi přišla, nedá se nic dělat, musím jít.“ Nikdy se mu nepodařilo přivést vodu včas na pole. To je příklad neužitečné a váhavé odpoutanosti. Bez opravdového odhodlání zavodnění pole nikdy nenastane. Stejně tak bez intenzivní touhy po NĚm nedosáhneme blaženého stavu božské vize.

1102. Jeden rybář se jednou v noci vplížil do cizí zahrady, aby tam v rybníce nachytl ryby. Majitel zahrady to nějak zjistil, a proto nařídil svým mužům, aby místo obklíčili, vzali pochodně a zloděje chytli. Rybář zjistil, že nemá kam utéci. Napadlo ho, že bude předstírat sádhua, a tak si sedl pod strom a namazal si tělo trochou popela, který nalezl. Když sloužící přišli, nemohli nikoho nalézt, až na jednoho sádhua, jehož tělo bylo pomazáno posvátným popelem a seděl pod stromem, jsa hluboce ponořen v meditaci. Druhý den ráno se po okolí rozléta novina, že jakýsi významný sádhu přišel do zahrady, kde byl rybník. Najednou začaly přicházet stovky lidí, přinášeli s sebou různé dary, ovoce, sladkosti a vzdávali úctu sádhuovi. Začaly se dokonce před ním hromadit zlaté a stříbrné mince. Když to rybář ušel, řekl si pro sebe: „Jak úžasné! Nejsem opravdový sádhu a přece mi prokazují tolik úcty! Je tedy jisté, když se stanuskutečným sádhuem, je možné, že realizuji Boha!“

Jak vidět, ipouhé předstírání způsobilo v něm skutečné probuzení mysli.

1103. Jeden sádhu získal velké okultní síly a stal se domýšlivým. Jinak však byl dobrým člověkem a prováděl mnoho sebekázně. Aby jej napravil, objevil se před ním Pán v rouchu sannjásina a oslovil ho: „Pane, zaslechl jsem, že jste získal velké okultní síly!“ Sádhu jej přijal s velkou úctou a požádal ho, aby se posadil. Právě se kolem ubíral slon a sannjásin se zeptal sádhua: „Je možné, pane, abyste dokázal zabít takového slona, když se vám zachce?“ Sádhu odpověděl: „Ano, to je možné“; nabral do ruky prach a mrštil jím po slonu a zpíval přitom nějaké zařikávání. A slon okamžitě padl v agonii a byl mrtev. Sannjásin, jak to zpozoroval, prohlásil: „Ach, jakou podivuhodnou moc máte! Jak snadno jste slona zabil!“ Sádhu se usmíval při slovech obdivu

a sannjásin pokračoval: „A můžete slona zase přivést k životu?“ „Ano, to je také možné“ a zase hodil na slona hrst prachu, načež zvíře oživilo a vstalo. Sannjásin na to řekl: „Vaše moc je opravdu zázračná! Ale chtěl bych se vás zeptat na jedno. Právě jste zabil slona a opět ho oživil – ale co vám to přineslo dobrého? Jakého zdokonalení jste tím dosáhl? Pomohlo vám to nalézt Boha?“ Když ta slova pronesl, zmizel.

1104. Dřevorubec vedl velmi bídný život. Vydělával si na velmi skrovné živobyčí tím, že každý den přinesl na trh náklad dřeva z blízkého lesa. Jakýsi sannjásin se ubíral tímto lesem a když spatřil dřevorubce, jak tam tvrdě pracuje, poradil mu, aby šel hlouběji do lesa. Dřevorubec poslechl sannjásina a zašel hlouběji do lesa a ke svému překvapení narazil na santalový les. Dřevorubce nález velice rozradostnil, nabral tolik santalového dřeva co unesl a na trhu ho prodal s velkým výdělkem. Pak začal přemýšlet o tom, proč se dobrý sannjásin o santalovém lese nezmínil. Řekl jen, aby šel hlouběji do lesa. Druhý den šel proto až za santalový les. Postupoval lesem dál, až narazil na měděnou rudu. Nabral mědi co unesl a prodal ji na trhu s ještě větším ziskem než předtím. Další den se však nezastavil u měděné jámy a podle sannjásinovy rady pokračoval stále dál, hlouběji do lesa, až našel stříbrnou rudu. Nakopal stříbra co mohl unést a na trhu za ně obdržel velmi mnoho peněz. Když ve svých výpravách do lesa pokračoval stále hlouběji a hlouběji, našel i zlato a nakonec diamanty, takže nesmírně zbohatnul. Něco podobného se děje s člověkem, který touží po pravém poznání. Pokud se nezastaví tehdy, když získal trochu mimořádných sil, a pokračuje ve svém úsilí, stane se nakonec opravdu bohatým ve věčném poznání svrchované Pravdy.

1105. Během vlády Akbara žil v lese nedaleko Dillí fakír (mohamedánský asketa), který byl pokládán za světce a k jeho obydlí přicházelo mnoho návštěvníků. Fakír neměl peníze, a proto nemohl návštěvníky pohostit. Tato věc ho mrzela, a tak se rozhodl, že zajde za šachem Akbarem, aby ho poprosil o nějaké peníze, neboť bylo známo, že šejch je k světcům velmi vlídný. Když k Akbarovi přišel, byl právě v modlitební místnosti. Fakír se tam také posadil. Během modliteb bylo slyšet, jak Akbar se modlí: „Ó Pane, uděl mi více bohatství, více moci a více území.“ Fakír ihned vstal a právě se chystal odejít z místnosti, ale Akbar jej zadržel a přiměl ho, aby se znovu posadil.

Po skončení modlitby Akbar oslovil fakíra s otázkou, jak to, že přišel, aby se s ním setkal a pak najednou chtěl odejít, aniž by s ním promluvil jediné slovo. Fakír mu odpověděl: „Vaše Výsosti, předmětem mé návštěvy vás obtěžovat nebudu.“ Když ale Akbar na něho opakovaně naléhal, aby řekl proč přišel, fakír mu řekl: „Vaše Výsosti, ke mně přichází mnoho lidí, aby se učili, a já nejsem schopen je něčím pohostit. Domníval jsem se, že bych mohl přijít za Vaší Výsostí s prosbou o pomoc.“ Akbar se ho nato zeptal, proč chtěl tedy odejít, aniž by svou věc přednesl. Fakír mu k tomu poskytl vysvětlení: „Když jsem shledal, že vy sám jste žebrák, který si u Pána vyžebrává majetek, moc a území, řekl jsem si, proč mám žebrat u někoho, kdo je sám žebrákem? Bude lepší, když poprosím přímo samotného Pána, když už u někoho musím žebrat.“

1106. Bráhman potkal sannjásina a spolu se dali do hovoru o světských a náboženských tématech. Ku konci hovoru sannjásin prohlásil, že nikdo není na nikom závislý a že ti, které nazýváme svými vlastními, takovými nejsou. Bráhman mu to nechťel věřit. Jak by mohl uvěřit, že ti, pro které dnem i nocí pracuje, to jest pro členy vlastní rodiny, nejsou jeho přáteli, na které by se mohl v nouzi spolehnout? Po takové úvaze bráhman odpověděl: „Pane, mám-li i jen malé bolení hlavy, má matka má o mne takové obavy, že je hotová obětovat svůj vlastní život, jen aby mi to přineslo úlevu. Že by taková matka nebyla přítelem, na kterého bych se mohl spolehnout, je něco, co si nedovedu představit.“ Sannjásin však zůstal nepřesvědčen a řekl mu: „Je-li tomu tak, tak je jistě přítelem. Ale řeknu ti pravdu, jsi na velkém omylu. Nikdy ani na okamžik nevěř tomu, že by matka, žena nebo syn chtěli položit život za naši záchranu. Tuto pravdu si můžeš ověřit, budeš-li chtít, tím, že až přijdeš domů, předstírej nesnesitelné bolesti v žaludku a sténej. Já pak přijdu a uvidíš tu švandu.“

Bráhman se zařídil podle rady. Zavolali lékaře, ale žádný mu nebyl schopen ulevit. Matka nemocného vzdychala a trápila se, manželka a děti plakaly. V tu chvíli se objevil sannjásin. Podíval se na nemocného a prohlásil: „Onemocnění je vážné a nevidím žádnou jinou možnost záchrany, než že by někdo sám projevilo ochotu se vzdát svého života ve prospěch trpícího.“ Na všechny padlo zděšení. Sannjásin se obrátil na starou matku se slovy: „Žít nebo být mrtvá bude pro vás stejně, máte-li ve vysokém věku ztratit syna, který vydělává jak na sebe, tak na celou rodinu. Můžete-li dát svůj život za jeho, mohu zachránit vašeho syna. Nemůžete-li to učinit jako jeho matka, kdo jiný na světě by toho byl schopen?“

Stará žena s pláčem řekla: „Ctihodný pane, jsem připravena udělat cokoli, co přikážete udělat pro blaho mého syna. Ale jedná se o můj život. Co je můj život ve srovnání se životem mého syna? Myšlenka, co se stane s mými vnoučaty, když zemřu, činí ze mne zbabělce. Jsem nešťastná, že mi ti malí stojí v cestě.“

Manželka nemocného poslouchala hovor, který se odehrával mezi sannjásinem a tchyní. Hořce plačíc obrátila se na své vlastní rodiče a prohlásila: „Pro vaše blaho, drazí rodiče, nejsem schopná podstoupit tuto oběť.“

Sannjásin se na ni obrátil, zda ona nemůže obětovat svůj vlastní život, když matka nemocného odpadla? Žena řekla: „Jak jsem ubohá! Má-li být mým údělem vdovství, ať je tomu tak. Ale nemohu se rozhodnout, abych způsobila bolest svým rodičům, že by měli ztratit své dítě.“ Tímto způsobem se vykroutila ze situace. Sannjásin se obrátil na pacienta a řekl mu: „Vidíš, jak nikdo není hotov obětovat svůj život za tvůj. Chápeš nyní, že na tomto světě nikdo není závislý na někom jiném?“ Bráhman, který to vše viděl a slyšel, vstal a zřekl se tak zvaného svého domova a odešel se sannjásinem.

1107. Žák se svěřil guruovi, že se nemůže zříci světa, protože jeho žena ho nesmírně miluje. Žák prováděl hathajógu, a proto se guru rozhodl, že žáka vyvede z klamu, ve kterém žije, a naučil ho určitým tajným cvikům tohoto odvětví jógy. V domě žáka nastalo jednoho dne velké zděšení. Všude byly

slyšet vzdechy a naříkání a když se sousedé sběhli, našli žáka hathajógy ležet v jedné místnosti zcela bez pohybu, ve zvláštní propletené pozici. Všichni se domnívali, že jeho život vyhasl. Manželka žáka naříkala: „Ach Bože, kam jsi odešel, můj drahý? Proč jsi nás opustil? Ach, nikdy jsme si nemysleli, že nás potká takové neštěstí.“ Mezitím přinesli příbuzní nosítka, aby odnesli tělo na hranici ke spálení. Zjistili však, že to nebude vůbec snadné, jak si představovali. Muž se nacházel v tak zkroucené pozici, že nebylo možné jej pronést dveřmi. Jeden ze sousedů přinesl sekeru, aby odseknul obrubeň dveří, a začal do ní sekat. Až do té chvíle manželka neovladatelně bědovala, ale jak uslyšela rány sekery, běžela ke dveřím a ve stálém pláči se vystrašeně zeptala, co se děje. Jeden ze sousedů jí vysvětlil, že se musí odtesat obrubeň, protože nemohou vynést tělo manžela, vzhledem k tomu, že je v tak zvláštní propletené pozici. Manželka vykřikla: „Ne, nedělejte to! Ovdověla jsem a nikdo o mne nebude pečovat a musím se sama starat o děti, které ztratily otce. Když teď ještě rozsekáte rám dveří, už se to nedá spravit. Co se mému muži stalo, stalo se. Bude lepší, když mu odseknete nohy a ruce a vynesete ho tak ven.“ Když to hathajógin uslyšel, vstal, protože i účinek drogy přestal a zvolal: „Ženo, ty chceš odseknout mé ruce a nohy?“ Když to vyřknul, odešel za svým guruem a zamítl domov.

Přirozenost májí

1108. Muž se ubíral hlubokým lesem, když tu ho znenadání přepadli tři loupežníci. Obrali ho o vše, svlékli ho do naha. Jeden z loupežníků chraptivě zvolal: „Zabijeme ho!“ a chystal se ho probodnout dýkou. Druhý lupič ho ale zadržel a řekl: „Ale ne, co z toho, když ho zabijeme? Svažme ho na rukou a nohou a hoďme do křoví, ona se o něj zvěř postará.“

Loupežníci tak učinili a odešli. Nebohý muž očekával svůj konec, když tu náhle uslyšel praskot z okraje křoví. Už se bál, že se k němu blíží nějaké divoké zvíře. Když se však tím směrem podíval, poznal jednoho z lupičů, jak si dýkou prosekává cestu. Lupič ho zřejmě hledal, aby ho zabil. Chudák muž se odevzdal osudu a přivřel oči. Lupič ho našel a zastavil se nad ním. Náš muž koutkem oka viděl, jak loupežník svírá vytasenou dýku – a začal mu přerezávat pouta!

„Je mi líto, pane. Zbavím vás pout. Nejste zraněn?“ řekl loupežník. Když ho zbavil pout, řekl: „Pojďte se mnou, já se tu v lese vyznám, vyvedu vás odtud.“ Šli dlouho, až přišli k široké cestě, silnici, která vedla do kraje. „Podívejte se, běžte touto cestou,“ řekl loupežník, „a tam v dáli, co vidíte ty stříšky, tam někde je váš domov,“ a loupežník začal od něho odcházet.

Muž však na něj zavolal: „Pane, prokázal jste mi veliké dobro. Neodcházejte, pojdte se mnou do mého domu, učiním vás svým společníkem.“ Loupežník to však odmítl a prohlásil: „Ach ne, to nejde. Já tam nemohu, policie by mě tam našla.“

Když Šrí Rámakršna tento příběh vypravoval, dodával: „Svět je pralesem, divočinou. Tři loupežníci jsou tři guny – sattva, radžas a tamas. Individuální duše je poutníkem. Poznání Sebe Sama je pokladem, o který loupežníci poutníka oberou. Tamas ho chce zničit. Radžas ho svazuje ke světu. Ale sattva osvobozuje od sevření radžasu a tamasu. Sattva sama o sobě je však také loupežníkem. Nicméně vede člověka na cestě k svrchovanému příbytku, a potom řekne: ‚Pohleď, to je tvůj domov‘ a pak zmizí. Ani kvalita sattvy nemůže vejít do říše Absolutna.“

1109. Jeden kněz měl namířeno do jedné vesnice, kde měl žáka. Žádný sluha ho nedoprovázel. Cestou potkal člověka, který byl zřejmě bez práce. Kněz se na něj obrátil těmito slovy: „Haló, dobrý muži, nechtěl bys mne doprovázet jako sluha? Jestli se mnou půjdeš, dostaneš dobré jídlo, bude s tebou dobře zacházeno.“ Muž odpověděl: „Pane, jsem z nejnižší kasty. Jsem příštípkař. Jak bych mohl být vaším sluhou?“ Kněz však mávl rukou se slovy: „Nevadí. Nikomu neříkej co jsi. A s nikým nemluv a nenavazuj známost.“ Příštípkař s tím souhlasil. Když se zšeřilo a kněz seděl v modlitbách v domě svého žáka, jiný bráhman přišel k sluhovi a řekl mu: „Jdi a přines mi odtamtud mé boty.“ Poslušen příkazů svého pána, muž na to neodpověděl. Bráhman opakoval svůj příkaz znovu a pak zase, ale muž se ani nepohnul. Nakonec se bráhman rozzlobil a zvolal: „Jak se opovažuješ neuposlechnout příkazu bráhmana? Jak se jmenuješ? Nejsi náhodou příštípkař?“ Po těchto slovech se muž začal třást strachy a žalostně se podíval na kněze, který vyšel, a řekl: „Ó ctihodný pane! Už mě našli a neodvažují se tu déle zůstat. Uteču!“ a vzal nohy na ramena.

Stejně tak uprchne májá, jakmile je poznána.

1110. Májá je nepochopitelná. Jednou Nárada zapřisahal Višnu, Pána vesmíru: „Pane, vyjev mi Svou máju, o které se říká, že dělá nemožné možným.“ Višnu kývnul na souhlas a jednoho dne pak vyzval Náradu s tím, že se vydají na cestu a s úsměvem řekl: „Pojd', splním ti tvé přání.“ Jeho úsměv však byl záhadný.

Když opustili příjemný chládek chýše, přišli brzy do pusté krajiny, rozpálené nemilosrdným žářem slunce. Když ušli kus cesty, Pán pocítil žízeň a únavu. Posadil se a požádal Náradu, že cítí velkou žízeň, aby mu odněkud přinesl trochu vody. Nárada okamžitě odešel hledat vodu. Nikde ji však nemohl nalézt, a tak šel dál a dál, až v dálce uviděl řeku. Když k ní přišel, spatřil tam okouzující mladou dívku a její krása ho okamžitě zaujala. Když se k ní blížil, dívka se k němu obrátila a promluvila na něho nejsladším tónem a slovy, a co se nestalo – oba se do sebe náraz zamilovali. Po několika dnech se s ní Nárada oženil a usadil se jako hospodář. Během doby mu porodila několik dětí, a tak žili šťastně. Jednou však v kraji vypukl zhoubný mor a smrt si začala vybírat krutou daň. Nárada navrhl opustit místo, kde žili, a pokusit se žít někde jinde. Jeho žena s tím souhlasila. Vydali se na cestu se svými dětmi, které vedli za ruce. Jak došli k řece, zvedla se najednou mohutná povodeň a divoké vlny jim vyrvaly jedno dítě za druhým, a nakonec utonula i Náradova manželka.

Přemožen žalem usedl na břehu na skalisko, kam se doplzl a v zoufalství se rozplakal. Právě tehdy se objevil před ním Pán, který se ho zeptal: „Nárado, kde máš tu vodu? A proč pláčeš?“ Pohled Pána probudil Náradu – a všemu porozuměl. Zvolal: „Ó Pane, přijmi mou poslušnost a úctu k Tobě a hold Tvé podivuhodné máji!“

1111. Tygřice zaútočila na stádo ovcí. Byla březí a jak skočila do stáda, spontánně vrhla mládě a na místě zemřela. Mládě však zůstalo na živu, ovce se o ně staraly a ve stádě vyrůstalo. Ovce se pásly na loukách a mládě se to také naučilo. Když ovce bečely, snažilo se je napodobit. Během doby z mládeře vyrostl pořádný tygr. Jednoho dne jiný tygr zaútočil na stádo a ke svému překvapení v něm spatřil tygra, který se choval jako ovce. Tygr ho začal pronásledovat, až ho chytil za šíji. Zvíře začalo bečet strachem jako ovce. Starý tygr ho odtáhl k vodě, kde ho přinutil, aby se podíval na odraz své podoby na hladině, a řekl mu: „Jsi stejné podoby jako já. Jsi tygr jako jsem já. Na, vem si kus masa.“ Jak to řekl, napsal mu kus masa do tlamy. Zpočátku ovce-tygr tvrdošjně odmítala sousto popchnout. Zvíře bečelo a říkalo, že je ovce. Jakmile však ochutnalo pár kapek krve, jeho spící instinkty se probudily a začalo jíst maso. Pak starý tygr řekl: „Už víš, že jsi stejný jako já? A nyní pojď se mnou do lesa.“

Podobně tak, má-li člověk milost gurua, všechny obavy jsou zbytečné. Guru vám otevře oči a řekne vám, kdo jste a co je vaše pravé Já.

1112. Po sebezkoumání, kdy mysl dosáhla dokonalého míru, nastává odhalení svrchovaného brahman.

Jeden člověk chtěl spatřit krále. Král se usídlil ve vnitřních komnatách svého paláce, za sedmi branami. Když muž přišel k paláci, spatřil u brány sedět nádherně ustrojeného muže, obklopeného množstvím lidí. Muž se zeptal svého přítele, zdali to je král. Přítel s úsměvem zavrtěl hlavou, že ne. Když procházel se svým přítelem dalšími branami, jednou po druhé, vždy tam spatřil někoho sedět, obklopeného stále větší okázalostí a nádherou. Čím více se blížili vnitřku paláce, o to více přibývalo všude na důstojnosti. Při každé další bráně se domníval, že se už dívá na krále a hned se na to tázal přítele. Ten ale nikdy nesohlasil. Když však muž prošel sedmou branou a tváří v tvář se díval na krále, nepociťoval nejmenší nutnost se ptát přítele, zda ten muž je král. Při pohledu na krále a jeho nesmírnou důstojnost byl zcela ohromen a byl si jist, že se ocitl ve velebné přítomnosti krále.

Realizace Božství

1113. Jistá zbožná paní, která věrně žila se svým manželem a která s milujícím srdcem sloužila jemu a dětem, měla vždy současně mysl upnutou na Pána. Po smrti svého manžela, jakmile skončily pohřební obřady, rozlomila své skleněné nákotníky a nahradila je zlatými. Její neobvyklé počínání vzbudilo u lidí údiv, dostalo se jim však tohoto vysvětlení: „Tělo mého manžela bylo

křehké jako mé skleněné nákotníky; to pomíjivé tělo teď odešlo a on je nyní v každém ohledu neměnný a celistvý. Jeho tělo už není křehké. Proto jsem odhodila skleněné nákotníky a vzala si ozdoby trvalé povahy.“

1114. Dva sádhuové, otec a syn, navštívili jednou Dakšíněšvar. Syn dosáhl pravého poznání, otec však nikoli. Oba seděli v místnosti, kde žil Šrí Rámakršna, a hovořili s ním. Co se nestalo, mladá kobra vylezla z díry po kryse a uštkla syna. Když to otec uviděl, byl nesmírně postrašen a začal volat na všechny lidi okolo. Syn však seděl velmi klidně, což uvádělo otce do stále větší zmatenosti. Když se otec zeptal syna, proč tak klidně sedí, syn se pousmál a bylo slyšet, jak mu povídá: „Který je had a koho uštknul?“ Realizoval Jednotu, a proto neviděl rozdíl mezi člověkem a hadem.

1115. Kastovní vyhoštěnec nesl z jatek koš s masem. Jak šel, potkal Šankaru, který se vracel z koupele vod svaté Gangy. Nedopatřením se stalo, že vyhanec se dotknul světce. Šankara byl pohněván a vzkřikl: „Ty ses mne dotknul!“ Vyhoštěnec odpověděl: „Pane, já jsem se vás nedotknul, ani vy jste tak neučinil. Uvažujte, prosím, zda vaše pravé Já je vaše tělo, mysl nebo intelekt; řekněte mi, co opravdu jste. Vy přece víte, že pravé Já není dotčeno žádnou z tří gun Přírody, ani sattvou, radžasem či tamasem.“ Toto prohlášení uvedlo Šankaru dorozpaků a následně se mu dostalo pravého probuzení.

1116. Jeden sádhu vybral místo pro svého žáka v obrovské zahradě, aby ho učil, jak má dosáhnout poznání nejvyššího Já. Když ho usadil v zahradě, odešel. Po několika dnech se vrátil a zeptal se žáka, zdali něco nepotřebuje, a když dostal stvrzující odpověď, zanechal u něho sličnou ženu jménem Šjama a dále mu řekl, že může beze všeho jíst jak ryby, tak maso. Po delší době sádhu žáka opět navštívil a položil mu stejnou otázku. Tentokrát mu žák odpověděl: „Děkuji, nic mi nechybí.“ Sádhu pak přivolal k sobě jak žáka, tak Šjama. Ukázal na ruce Šjamy a zeptal se žáka: „Můžeš mi říci, co to je?“ „Proč ne, to jsou ruce Šjamy,“ zněla odpověď. Stejnou otázku položil několikrát a ukazoval přitom na oči Šjamy, nos a jiné části těla, a žák mu dával patřičné odpovědi. Najednou se však vynořila v žákově mysli myšlenka: „Říkám tu, že všechno to a ono je Šjamy, ale co je vlastně Šjama?“ a vzrušen se obrátil na sádhu a zeptal se ho: „Kdo je vlastně Šjama, komu patří ty oči, uši a vše ostatní?“ Sádhu mu odpověděl: „Chceš-li znát, kdo je to Šjama, pojď se mnou a dosáhneš osvětlení.“ Když to prohlásil, odhalil mu tajemství.

1117. Otec měl dva syny. Když vyrostli, byli uvedeni do prvního stadia života (brahmačárja, stadium žáka) a byli svěřeni do péče učitele náboženství, aby studovali vědy. Když za dlouho ukončili studia, vrátili se domů. Otec se jich zeptal, zda pročítali védántu. Když mu synové přitakali, zeptal se jich: „Dobře, řekněte mi, co je brahman?“ Starší syn začal uvádět citáty z véd a jiných písem a prohlásil: „Otče. To je nad slovy a myšlenkami. Je to tak a tak. To já všechno znám.“ A v podporu řečeného opět uváděl védántické texty.

„Tak ty jsi poznal brahman!“ řekl otec, „tak můžeš jít za obchodem“. Pak stejnou otázku položil mladšímu synovi. Chlapec však zůstal tichý, anisluvkou

z jeho úst nevyšlo, ba ani neučinil nejmenší pokus něco vyjádřit. Tomu otec řekl: „Ano, chlapče, máš pravdu. Nic se nedá říci o tom, co je absolutní a nepodmíněné. Jakmile začneš o Tom mluvit, pak uvádíš Nekonečné v konečných pojmech, Absolutno v pojmech relativity a Nepodmíněné v podmíněných pojmech. Tvé mlčení je výmluvnější, než kdybys recitoval na sto veršů a uváděl stovky autorit.“

1118. Učený bráhman zašel k jednomu moudrému králi a sdělil mu, že je v posvátných textech velmi vzdělán a zběhlý, a králi proto navrhuje, že ho bude vyučovat Bhagavatě (epos obsahující legendy o Šrí Kršnovi). Král však byl pokročilý mudrc a dobře věděl, že ten, kdo opravdu prostudoval Bhagavatu, hledá své vlastní svrchované Já a nebude chodit za králem pro poctu a peníze. Proto mu král odpověděl: „Milý bráhmane, vidím, že jsi ještě nezvládl hloubku Bhagavaty. Slibuji ti, že mne budeš učit, ale napřed se sám Bhagavatu dobře nauč.“ Bráhman odešel s myšlenkou, že král je hloupý, když si myslí, že on, bráhman, Bhagavatu nezvládnul, vždyť ji studoval po mnoho let. Nicméně znovu pečlivě prošel celou knihu a pak se znovu objevil před králem. Král mu však odpověděl stejně a poslal ho pryč. Bráhmana to nesmírně mrzelo, ale říkal si, že v chování krále je nějaký skrytý význam. Šel domů, zavřel se do své komůrky a věnoval se studiu knihy více než kdy předtím. Postupně se začaly v jeho mysli vyjasňovat skryté významy některých pasáží a začal chápat marnost, když někdo usiluje o bubliny bohatství a poct krále i dvora, touží-li po penězích a slávě. To vše začal nezastřeně vnímat. Od té chvíle se zcela oddal uskutečnění dokonalosti uctíváním Boha a na krále úplně zapomněl. Uplynulo několik let a král si vzpomněl na bráhmana a rozhodl se, že ho v jeho domě navštíví, aby zjistil, jak se mu vede. Když ho spatřil, jak září božským světlem a láskou, poklekl před ním a zvolal: „Vidím, že jsi uskutečnil opravdový význam písma. Jsem připraven se stát tvým žákem, pokud se k tomu snížíš.“

1119. V jisté vesnici byl hinduistický klášter, který obývali mnichové, a ti každý den chodili s miskou vyžebrávat jídlo. Jednoho dne jeden z mnichů spatřil při své obchůzce, jak jeden zamíndár (statkář) nemilosrdně bije nějakého chudáka. Světec byl velmi dobrého srdce, a tak prosil statkáře, aby muže nebil. Statkář byl však vzteky bez sebe, v mžiku se otočil na mnicha a začal si vylévat svůj vztek na něm. Bil ho tak nemilosrdně, že mnich upadl do bezvědomí. Někdo tu událost viděl, a běžel do kláštera ohlásit, co se stalo. Mniši hned spěchali k místu, kde se krutá událost stala, a bezvědomého odnesli do kláštera, kde ho v jedné místnosti uložili. Svatý muž se však dlouho neprobíral k vědomí. Plni obav a starostí bratři mniši světce ovívali, obličej omývali studenou vodou a lili mu mléko do úst a dělali vše možné, jen aby ho přivedli k životu. Postupně začal nabírat vědomí. Když otevřel oči a díval se na mnichy, jeden z nich chtěl vědět, jak je na tom, zda už je schopen poznat své přátele, a zeptal se: „Ctihodný pane, poznáváte toho, kdo vám dává mléko?“ Svatý muž odpověděl slabým hlasem: „Bratře, ten, kdo mě bil, mě teď krmí.“

Člověk nemůže realizovat jednost Ducha, dokud nedosáhl božního vědomí a nepřekročil dobro a zlo, ctnost i provinění.

1120. Ve vesnici žil mladík jménem Padmalóčan, kterému ve vesnici říkali Podo. Ve vesnici byla stará svatyně ve velmi špatném stavu. Žádný posvátný symbol už v ní nebyl a celá budova byla zarostlá křovinami a stromy. Sloužila jako výborný útulek ptákům a netopýrům. Jednou zvečera vesničané uslyšeli, jak ze svatyně vychází zvuk lastury. Muži, ženy, děti, všichni běželi tím směrem a mysleli si, že třeba někdo uctívající tam možná instaloval nový symbol Boha a provádí tam večerní bohoslužbu. Jeden z přítomných, který měl více odvahy, se kradmo podíval škvírou ve dveřích a ke svému překvapení spatřil, jak Podo uvnitř zvoní a troubí na lasturu. Podlaha svatyně byla stejně ušpiněná jako předtím a nebyl tam žádný obraz k uctívání. Muž na něj zavolal: „Podo, vždyť ty tam nemáš obraz Mádhavy a co víc, ani ses nenamáhal, abys to tady vyčistil a umyl. Ve dne v noci tu piští jedenáct netopýrů! Zcela pro nic za nic jsi způsobil povyk svým halasným troubením na lasturu!“

Proto, chcete-li do chrámu svého srdce instalovat svatý obraz Boha, to jest chcete-li Ho realizovat, pak nemá smysl, budete-li jenom troubit na svou lasturu. Napřed musíte očistit své srdce. Když bude vaše mysl čistá, Pán Sám od Sebe přijde a bude ji mít za křeslo. Obraz boží nelze umístit na špinavém místě. Zmiňovaných jedenáct netopýrů je jedenáct smyslů (pět orgánů poznávání, pět orgánů činnosti a mysl). Nejprve se hluboko ponořte do svého vlastního já a najděte tam klenoty, které tam jsou skryty. Pak můžete mít i vše ostatní. Napřed instalujte Mádhavu (Božství) ve svém srdci, a potom můžete vyučovat a kázat jak chcete.

Nabídka knih Rudolfa Skarnitzla

Úvod do filozofie a praxe jógy

vyd. Onyx 1997

Poznáváme své já

vyd. Onyx 1998

Perličky moudrosti vyprávějí

vyd. Onyx 1999

Knihy žádejte u vybraných knihkupců nebo na adrese Sázavská 4, 120 00 Praha 2, T/F 02/22 52 15 04

Výroky Šrí Rámakršny

Z anglického originálu

Sayings of Sri Ramakrishna (12. vydání z roku 1975)

přeložil PhMr. Rudolf Skarnitzl.

Návrh a technická redakce Milan Šimon.

Grafická úprava a sazba programem $\text{\TeX}$
 $\text{\LaTeX}$, Stanislav Brabec a Jana Hybnerová.

Obálku s použitím obrazu Zdeňka Hajného
navrhl Petr Vršťala.

Vydalo nakladatelství ONYX

Sázavská 4, 120 00 Praha 2.

Zhotoveno v tiskárně AMJ Praha 2.

T/F 02/22 52 15 04

ISBN 80-85228-59-9

„Poselstvím Rámakršny byl jeho život. Tento jedinečný indický světec (1836–1886) nabyt zkušenost Pravdy nejen podle své vlastní víry, ale podle jiných náboženských tradic. Učil ‚Kolik je věř, tolik je cest.‘

Příběh Rámakršnova života je příběhem náboženství v praxi. Jeho život nám umožňuje vidět Boha tváří v tvář. Rámakršna byl živoucím vtělením Božství. Jeho výroky nejsou slovy učených mužů, ale jsou stránkami Knihy života. V této době plné skepticismu dává Rámakršna příklad čiré a živoucí víry, která poskytuje útěchu tisícům mužů a žen, kteří by jinak zůstali bez duchovního světa.“

Mahátma Gándhí

„Bůh je v každém člověku, ale ne všichni lidé jsou v Bohu a to je důvod, proč trpí.“

Rámakršna

Šrí Rámakršna (1836–1886), syn chudého bengálského bráhmána, je široce uznávaný jako jeden z největších duchovních géniů moderního hinduismu. První duchovní zkušenosti prožil ve věku 7 let. Během celého svého života uctíval bohyni Kálí, a také první zasvěcení, které se mu dostalo, bylo tantrické. Následně ho jeho učitel Totápurí zasvětil do advaita védanty a praxe nirvikalpa samádhi, což Rámakršna během jediného dne úspěšně zvládl. V chrámu bohyně Kálí v Dakšínéšvaru žil životem chrámového kněze. Jeho mystický život byl orientován tak, že dokázal prožít zkušenosti nejrůznějších náboženských disciplín – včetně křesťanské a islámské – takže nabyt přesvědčení, že všechny cesty vedou k témuž závěru – realizaci Božství. Šrí Rámakršna měl mnoho žáků, mezi které patřil i světoznámý svámí Vivékánanda.

Vyroky Šrí Rámakršny představují téměř kompletní sbírku jeho učení. Obsahují 1 120 výroků a podobenství, jenž tvořily základy Mistrových poučení žáků a byly shromážděny z veškeré dostupné literatury. Předkládané dílo obsahuje i pečlivě vypracovaný životopis, v němž je dostatečný prostor pro vykreslení jedinečnosti jeho charakteru i způsobu, jak osobně vedl své žáky. Propracovaný obsah na začátku knihy poskytuje čtenáři možnost podrobného přehledu a studia.

ISBN 80-85228-59-9

9 788085 228595